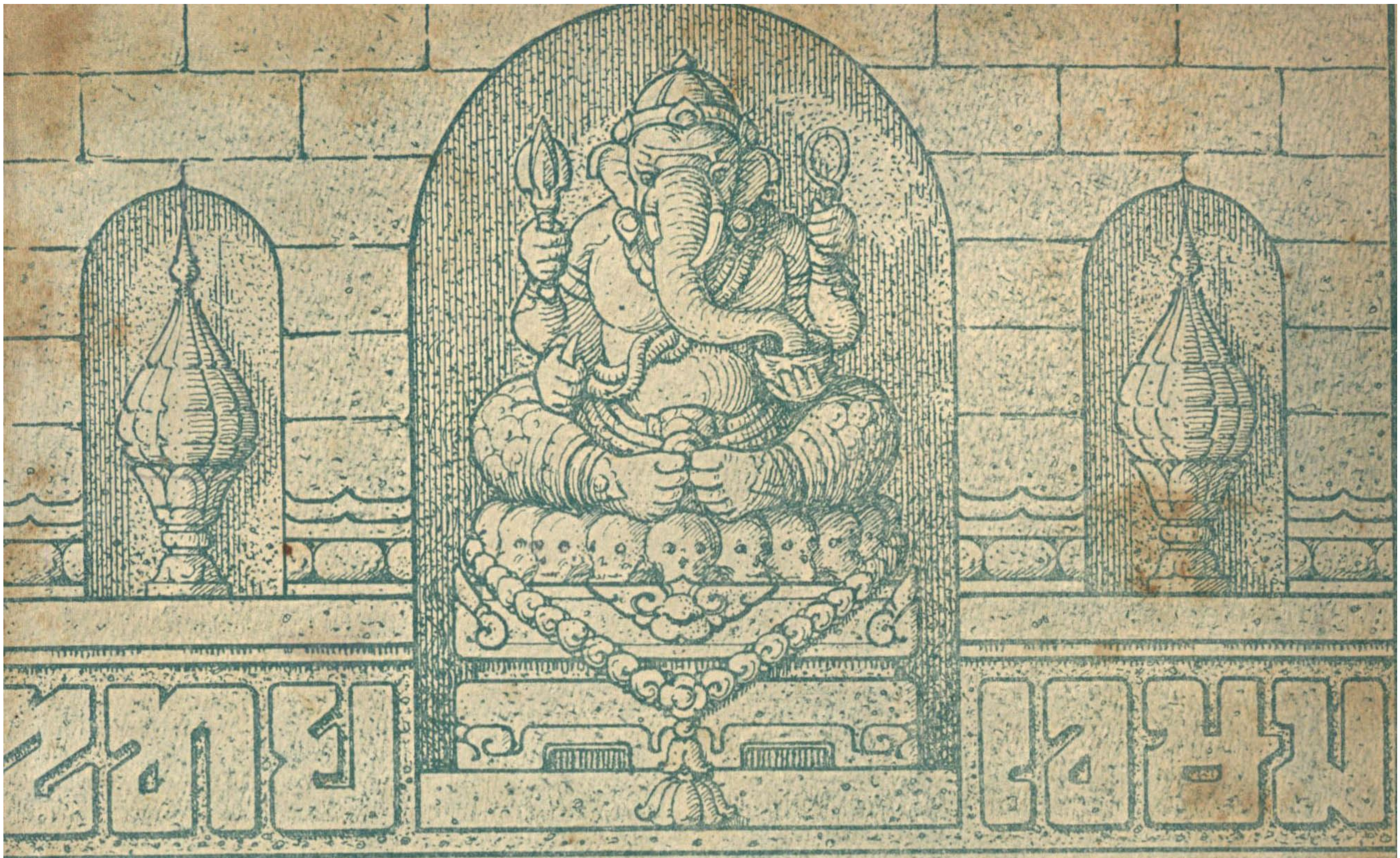

บีที่ ๖ ตอนที่ ๓ ประจำเดือน กรกฎาคม พระพุทธศักราช ๒๔๗๒

แป้งเยโคมอลต์ คือน้ำมันตับปลา - มีลักษณเปนเกล็ด รศโอชาน่ารับประทาน

สำหรับเด็กผอมแห้ง **เยโคมอลต์** บำรุงกำลังเลือดเนื้อให้สมบูรณ์

ห้างบี.กริมแอนโก.

โทรศัพท์ (วัดเลียบ) ๒๐๘๐ โทรเลข "สุขี"

โฟโตกราฟ

สำนักงานล้างรูป ประสาท สุขุม

ถนนหลานหลวง (ห้างยอนแซมซันเก่า) พระนคร

เราสอนการวิธีถ่ายรูป โดยส่งแบบแนะนำกำกับฟิล์ม ทุก ๆ ฟิล์มที่ส่ง
มาล้าง ณสำนักงานล้างรูปของเรา

รูปธรรมดา

ล้างรูป พิมพ์รูป ขยายรูป ฯ ล ฯ

ภาพยนตร์

ถ่ายภาพยนตร์ ล้างภาพยนตร์ พิมพ์ภาพยนตร์ ฯ ล ฯ

บัญชีเรื่อง

(ปีที่ ๖ เล่ม ๓ วันที่ ๑๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๒)

มาสานุสสรณ์	พระยาศรีสุนทรโวหาร . . .	หน้า ๒๔๕
ขวัญแห่งบุระมันคาสเตอร์. .	พ. ศ.	,, ๒๔๖
นุ่งผ้าสีตามวัน	ก. ษ. สุคนธาภิรมย์ . . .	,, ๒๔๙
เขารักหล่อนจริง	ส. มีมุทา	,, ๒๕๐
ประโยชน์ของการหัวเราะ . .	สาลักษณ์	,, ๒๕๖
แคว้นราชธานีโบราณในเกาะชะวา	กังสดาล	,, ๒๕๘
ดูเถอะน่าเจ็บใจไหม ? . .	ช. อ๊อดเมนะชัย	,, ๒๖๖
เที่ยวโลกพระศุกร์ . . .	นวนาค	,, ๒๗๐
โรคหัวใจ	เพ็ชร์มีศรี	,, ๒๗๕
ความอาฆาฏแห่งสมาคม (ต่อ).	จ. วุฑฒะกุล.	,, ๒๘๕
ไปไม่ถึง	มรกต	,, ๓๒๕
ทำไมพระยมมีเศียรเป็นศิรษะโค?	ศ. ทิมศิลป์	,, ๓๕๓
สัตรูของเจ้าหล่อน (ต่อ). .	ดอกไม้สด	,, ๓๕๖
แถลงการสาธารณสุขพิเศษ .	กรมสาธารณสุข	,, ๓๘๓
สารเขษม	ด. โชตินันทน์	,, ๓๘๕

เครื่องคิดเลข

เบอร์โรส

คิดได้ถึงจำนวน ๙๙,๙๙๙,๙๙๙.๙๙ บวก ลบ คูณ หาร ได้ ให้ความแน่นอนที่สุด สะอาด และเร็วทันใจ ใช้ทำบัญชี คิดเปอร์เซ็นต์ ส่วนลด เลดเจอร์ ทำบิล ฯ ล ฯ ได้อย่างสะดวกที่สุด เป็นเครื่องทนทานจริง ๆ ตามสถานที่ทำการรัฐบาล และห้างร้านใหญ่ ๆ ก็ใช้เครื่อง เบอร์โรส นั้นทั้งสิ้น

การคิดเลขโดยไม่ใช้เครื่องนั้น อาจมีทางผิดพลาดได้ และทำให้เสียการงาน เครื่อง เบอร์โรส จะช่วยให้การงานของท่านเป็นระเบียบเรียบร้อยและน่าดู และเร็วขึ้นด้วย

ขอเชิญท่านโทรศัพท์หรือจดหมายให้ห้างนำมาแสดงให้ท่านดูที่สำนักงานของท่านได้ หรือจะไปชมที่

ห้างสามเหลี่ยม จำกัด

ห้างสามศร ปากคลองตลาด พระนคร

โทรศัพท์ (วัดเลียบ) ๖๕๓ และ (วัดเลียบ) ๒๐๕๕

เป็นเอเยนต์ในกรุงสยาม

หล่อนยกมือทั้งสองขึ้นลูบหน้า คล้ายกับจะเช็ดรอยที่ถูกสัมผัสให้สิ้นไป

“เป็นบ้าหรือ?” หน้า ๓๗๐

มาสานุสสรณ์

อวฺยวสายินมลสํ ไทวปรำ สาหสาจฺจ ปริหีนมฺ
ปุรมเทว หิ วฤทฺธปตีๆ เนจฺฉตฺยุปคูหิตุๆ ลกฺษฺมี.

โชคบ่ห่อนมาสู่ผู้ไม่หมั่นประกอบการงาร, เกียจคร้าน, ไม่หาญหลงถือวาสนา; ประดุจเมียสาว บ่ห่อนหวังแตะต้องตาผัวแก่.

◎ โชคงามยามเหมาะนั้น ไฉนมา สบเพื่อน
ผู้ลุ่มหลงวาสนา นึกเพ้อ
เกียจคร้านกอบการสา- ระพัดขลาด เขลาแฮ
คงจักคอยโชคเก้อ เกี่ยงพ้นดลประสงค์ ฯ

◎ เฉกอนงค์ชาเยศผู้ เพ็ญศรี
เจริญรุ่นโฉมดรุณี แน่งน้อย
โฉมแม่ไปไยดี ดาลสวาท
เพียงแต่ชายเนตรชม้อย เนตรพ้องผัวชรา ฯ

The non-persevering, the lazy, the fatalist, and one destitute of courage, Prosperity does not desire to embrace; just, indeed, as a young woman (does not desire to embrace) an old husband.

ของ พระยาศรีสุนทรโวหาร (ผัน สาลักษณ์)
ผู้ซึ่งใช้นามปากกาว่า "หมื่นศรี"

ขวัญแห่งบุระมันคาสเตอร์

เกร็ดแห่งสงครามกุหลาบขาวกุหลาบแดง

เวลานั้นกำลังโพล้เพล้ พายุกำลังพัดอยู่เย็นยะเยือก ไม่ใช่เวลาสำหรับมนุษย์ สัญจรไปตามถิ่นอันเปล่าเปลี่ยวเลย แต่ว่า พระราชาเฮนรี่ที่หก จำต้องทรงลอดเร้นพระองค์ไปเพื่อให้พ้นภัยจากปรปักษ์ บรรดาพลโยธาของพระองค์ทั้งกองทัพ กำลังแตกฉานซ่านเซ็นไม่เป็นส่ำ พระเจ้าเฮนรีพลัดไปจากราชบริพารโดยลำพังพระองค์ และก็หาทรงทราบไม่ว่าพระราชินีและโอรสของพระองค์ ต้องประหารเสียแล้ว หรือเพียงแต่ถูกจับ หรือเล็ดรอดหนีไปได้ประการใด. ในหมู่ทิวเขาเหล่านั้น พระองค์ทรงจำได้ว่า มีบุระอันเป็นมิตรอยู่แห่งหนึ่ง ซึ่งเจ้าของมีนามว่า เสอร์ยอน เพนนิงตัน ผู้มีใจจงรักภักดีต่อเจ้านายปกครองอยู่.

เมื่อเสอร์ยอนได้ยินเสียงผีเท้าม้า ในลานใกล้บุระ จึงรีบไปยังทวารเข้าพร้อมด้วยคนใช้ผู้ซื่อสัจจซึ่งมีชื่อว่า กิลเบอร์ต. สมัยนั้นเป็นสมัยที่ไม่มีใครปรารถนาจะพบใคร ไม่เลือกว่าสัตรูหรือมิตร์. พอกิลเบอร์ต ชูคบเพลิงขึ้นแสงไฟจับดวงหน้าผู้ขี่ม้า กิลเบอร์ต ก็ร้องขึ้นด้วยความตระหนกใจว่า "ประทาน พระเจ้าอยู่หัวน่ะ"

เสอร์ยอน พยุงพระราชา ผู้มีพระกายสั่นเพราะความอิดโรยลงจากอาน แล้วจัดหาสูบะและอุ่นให้เสวย แล้วก็นำเสด็จเข้าที่บรรทมในห้องถัดที่ท่านเสอร์น้อน. ท่านเสอร์ยืดยังพระองค์ไว้เช่นนั้น เป็นเวลานานหลายสัปดาห์ และในระวางนั้นฝ่ายสัตรูก็แยกย้ายเสาะแสวงหาพระองค์ทุกถิ่นทุกทาง. เสอร์ยอนทราบดีว่าไม่ช้าก็เร็ว ฝ่ายปรปักษ์คงมาค้นบุระมันคาสเตอร์ และตนก็ไม่สามารถจะซ่อนเร้นเจ้านายของตนได้ กับทั้งจะต้องเสียชีวิตเพราะความกตัญญูกตเวทีนั่นเอง เนื่องจากความรู้สึกที่กล่าวแล้ว เสอร์ยอนจึงลอบส่งข่าวไปยังพรรคพวกของพระเจ้าเฮนรี่ ซึ่งอยู่ในประเทศสกอตแลนด์ได้ และพวกจงรักภักดีนั้นก็ได้จัดให้ทหารพวกหนึ่งห้อมล้อมพระองค์ข้ามเขตต์แดนไปได้ โดยสวัสดิภาพ.

ก่อนจะเสด็จจากไปจากบุระ พระเจ้าเฮนรีรับสั่งขอบคุณเสอร์ยอนพลาง น้ำพระเนตร์ไหล

และตรัสว่า “ฉันไม่มีอะไรจะสมนาคุณได้ มีแต่ถ้วยนี้แหละพร้อมทั้งพร ถ้วยนี้คงอยู่เรียบร้อยตราบใด ความมั่งคั่งสุขสมบูรณ์ก็จะมีแก่ครอบครัวท่านตราบนั้น”

ถ้วยที่กล่าวถึงทำด้วยแก้วแปลกที่มีปุ่มลงยาขาวแกมทอง. ต่อมาถ้วยนั้นได้รับสมญาว่า “ขวัญแห่งมันคาสเตอร์”

ถ้วยขวัญแห่งมันคาสเตอร์ เป็นต้นเรื่องที่จะกล่าวต่อไป เสอร์ยอนได้รับพระราชทานถ้วยแล้วก็เกิดห่วง เพราะในเวลานั้นบุระอาจถูกห้อมล้อม ถ้วยพระราชทานอาจตกไปในมือข้าศึกหรืออาจแตกสลายได้ เสอร์ยอนจึงตกลงใจจะฝังซ่อนไว้เป็นการป้องกัน ท่านเสอร์บรรจุถ้วยในนวมแล้วใส่ไว้ในหีบไม้โอ๊กอันแน่นหนามีเหล็กผิดคาดรอบ. ผู้ที่ทำหน้าที่ฝังหีบถ้วยมีด้วยกันสามคือ กิลเบอร์ต และนอกจากท่านเสอร์กับคนใช้ผู้สัจจะซื่อ กิลเบอร์ต แล้วก็หามีใครล่วงรู้ถึงที่ฝังไม่. ท่านเสอร์เป็นผู้รักษากุญแจหีบโดยใช้ริบบิ้นร้อยห้อยคอไว้เสมอ

เวลาล่วงไป ทั้งเฮนรีที่ ๖ และคู่แข่งขันเอดเวิดที่ ๔ ต่างก็ปล่อยพระสรีระอยู่ในพื้นพสุธาแล้วทั้งคู่ พระเจ้าเฮนรีที่ ๗ ขึ้นเสวยราชย์ต่อมา ศานติสุขก็ปรากฏขึ้นทั่วประเทศ ถึงเวลาควรที่จะขุดหีบถ้วยขวัญนั้นขึ้น โดยไม่ต้องเกรงต่อภยันตรายอย่างใด กิลเบอร์ตยังคงชีพอยู่แต่เป็นผู้เฒ่าเต็มที่ กิลเบอร์ตเป็นผู้ขุดขึ้นเช่นเดียวกับผู้ฝัง ท่านเสอร์ยอนผู้เฒ่ายืนกำกับดูอยู่ใกล้ ๆ เมื่อกิลเบอร์ตก้มลงยกหีบนั้นขึ้นจะเป็นด้วยความตื่นเต้น หรือเป็นด้วยความชราอย่างหนึ่งอย่างใด ปรากฏว่าหีบนั้นหลุดจากมือกลิ้งโครมตกไปกะทบเสียมจอบที่ใช้ขุดนั้นโดยแรง ใคร ๆ ก็ต้องลงเนื้อเห็นว่าถ้วยต้องแตก ถ้วยข้างในหีบจะคงดีอยู่เป็นไปไม่ได้แน่. พอเสอร์ยอนสอดกุญแจจะไขหีบ ท่านเสอร์ก็ชะงักกล่าวว่า “ฉันไม่กล้าเปิดแล้วปล่อยอย่างนี้ดีกว่าที่จะเห็นเหตร้าย” แล้วหันไปพูดกับบุตรชายว่า “พ่อจะไม่ไขออกละเมื่อพ่อตายไปแล้ว ลูกจะเปิดออกดูก็ตามใจนั่นตกเป็นธุระของลูกเอง”

ความเสียใจที่ทำให้ถ้วยขวัญของตระกูลที่ตนจงรักภักดีต้องทำลายไปนั้น ทำให้กิลเบอร์ตถึงแก่หมดอายุ ต่อนั้นอีกไม่เท่าไร ท่านเสอร์ก็ถึงแก่อนิจกรรมตามไป

บุตรชายท่านเสอร์ผู้เป็นทายาทก็ไม่กล้าจะไขกุญแจเปิดดูถ้วยขวัญแห่งตระกูล หีบนั้นก็คงปิดอยู่ตลอดมา เมื่อถึงบุตรของบุตรท่านเสอร์สืบสกุลก็มีการคิดจะไขเปิดหีบออกดูครั้งหนึ่ง แต่ลุงป้าน้าอาอ้อนวอนขอให้ระงับไว้

เวลาล่วงไปอีก ๔๐ ปี ถึงแม้ว่าการบ้านเมืองยังไม่สงบราบคาบแท้ แต่สกุลเพนนิงตัน (คือสกุลของท่านเสอร์) ก็คงอยู่เย็นสุขณมันคาสเตอร์ประตลอดมา เว้นแต่มีความกลัวประจำสกุลอยู่ว่า ถ้าถ้วยขวัญนั้นเป็นอันตรายไปอย่างหนึ่งอย่างใด ความหายนะเป็นอันต้องถึงสกุลเพนนิงตัน.

ถึงสมัยบ้านเมืองได้ปกติสุขเหลนท่านเสอร์ยอนได้ดำรงตำแหน่งบุราธิบดีแห่งมันคาสเตอร์แต่เยาว์. เหลนผู้นี้ได้นามอย่างทวดคือ ยอนเพนนิงตัน. พวกพี่น้องพากันปกปิด "ความกลัว" ของสกุลเรื่องถ้วยขวัญ โดยคิดเห็นว่าไม่ควรให้เด็กหนุ่มทราบ เป็นที่ห่วงกริ่งเกรงไปเปล่า ๆ แต่เมื่อยอนเพนนิงตันพ้นจากความเป็นผู้เยาว์ คืออายุได้ ๒๑ ปีแล้วจึงมีผู้บอกและมอบหมายหีบถ้วยขวัญ ของมันคาสเตอร์ให้พลางว่า "ตกเป็นหน้าที่ของผู้ปกครองบุระนี่ว่าจะเห็นควรเปิดหีบดูถ้วยขวัญหรือไม่ แต่ถ้ายังมีความอาลัย รักบรรดาผู้ที่อาศัยตระกูลเพนนิงตันอยู่แล้ว ก็เห็นว่าอย่าเปิดเลยดีกว่า อยู่อย่างไรให้คงเย็นอยู่อย่างนั้นเถิด"

ยอนหนุ่มแลดูท่านผู้เฒ่า ที่กล่าวเช่นนั้นด้วยอาการประหลาดใจ แล้วพูดว่า "ขอโทษเถิดฉันเห็นว่าควรดู ควรไขเปิดออกดู ถ้าหากว่าฉันไร้วาศนา ต้องเคราะห์ร้าย ก็จะได้พยายามแก้ไข ถ้าหากว่าไม่เป็นอะไร หรือเคราะห์ดี ฉันก็จะกล้าทำอะไรต่ออะไรยิ่งขึ้น"

พวกผู้เฒ่าขนลุก เอามือปิดหน้าไปตามกัน แต่ยอนไขกุญแจโดยไม่มีอาการกริ่งกลัวเกรงอย่างใดเลย แล้วยกฝาหีบขึ้น ควักเอานวมออกมาโยนไป แล้วร้องขึ้นด้วยเสียงอย่างดังว่า "ขวัญของมันคาสเตอร์ยังดีอยู่" เพราะว่าถ้วยพระราชทานนั้น ยังคงปกติดีเรียบร้อยทุกประการ หามีรอยร้าวแม้แต่นิดหน่อยไม่

นุ่งผ้าสีตามวัน

สุรางคนางค์

หนึ่ง วันอาทิตย์ แผนวางประดิษฐ์ แต่งร่างกายเธอ ศิริคุณเดียว
เป็นสีแดงชำ นุ่งห่มควรอยู่ ชมภูแก่คร่ำ
สองสีนั้นนำ ใช้ได้เท่ากัน

หนึ่ง วันจันทร์แข้ง ตามเกณฑ์สะแดง
นวลขาวพราวพรรณ์ กับสีเหลืองแก่ ตาม
แต่จักสรรพ์ เห็นงามตามวัน เป็นสิมงคล

หนึ่ง วันอังคาร สีกลีบบัวบาน ชมภู
อ่อนยล สีม่วงแดงน้อย เรียบร้อยโสภณ
เป็นสองอย่างกล เดียวใช้ได้เสมอ

หนึ่ง สีวันพุธ เขียวแก่เป็นชุด งาม
ล้ำเลิศเลอ กับสีแสดคำ จักนำบำเรอ

หนึ่ง วันพฤหัศบดี ท่านสรรพ์บัญญัติ
จัดสีโศกเขียว กับสีจำปา อ่าพริ้งเพรา
เพริยว อย่าได้เฉลียว สวัสดิมิมา

หนึ่ง สีวันศุกร์ สีฟ้าขมุก มัวพิ้นนภา
ควบน้ำเงินแก่ แลงามวาวตา ศิริจักมา
สู่ผู้แต่งตน

หนึ่ง สีวันเสาร์ ใช้ตามสำเนา สี
ม่วงดำปน หรือสีแสงรุ้ง จักมุ่งลาภผล
จำนงค์มงคล สิทธิ์ได้ดังถวิล

ก. ษ. สุคนธาภิรมย์ ณพัทลุง

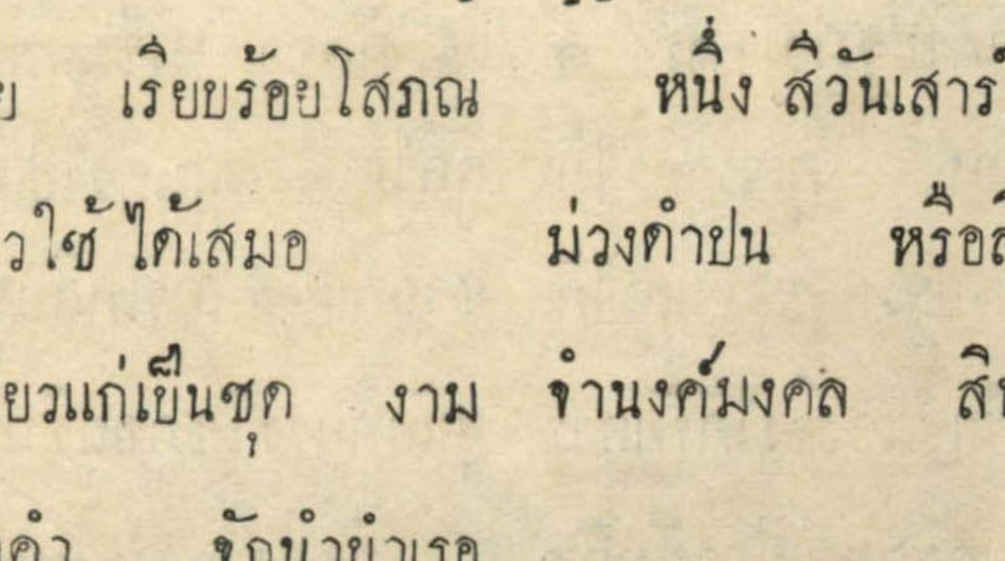

เขารักหล่อนจริง

— ๑ —

หนึ่งของสตรี

หล่อนนั่งอยู่บนเก้าอี้หวาย เท้าทั้งสองยันพื้นเพื่อให้เก้าอี้โยกไปมาตามจังหวะ มืออันขาวสะอาดและเรียวงามทำหน้าที่ควักลูกไม้คอเสื้อ ปากก็ร้องเพลงยิ้มฉ้อนเบา ๆ ดูเป็นที่ชื่นบานอย่างยิ่ง!

หล่อน กัลยา มณีกุล ภรรยา ยอดชีวิตย์ของ คุณราตรี มณีกุล ข้าราชการ กระทรวงธรรมการ เป็นสตรีผู้ทรงโฉมสคราญ เคยเป็นกุหลาบ ในย่าน ตลาด นครปฐม มา ครั้ง ๑ แต่ในราว ๕ — ๖ เดือนนี้เอง คุณราตรีได้มีโอกาสไปเที่ยวจังหวัดนครปฐม และได้เกิดรักใคร่กันอย่างแน่นแฟ้น เธอจึงได้จัดการผู้ใหญ่ไปสู่ขอต่อท่านขุนวิมลลักษณ์บิดาบังเกิดเกล้าของหล่อน เมื่อได้ตกลงตลอดจนทำพิธีสมรสกันแล้ว ราตรีก็พาหล่อนมาอยู่บ้านเดิมที่ตำบลบางขุนพรมในจังหวัดพระนคร

ขณะนี้เป็นเวลาที่สามีของ หล่อนไปทำงานแล้ว กัลยาจัดการบ้านเรือนเสร็จเรียบร้อยแล้วก็นั่งควักลูกไม้เพื่อฆ่าเวลา ร้องเพลงเพื่อชีวิตให้มีความเพลิดเพลินไป อันเป็นกิจวัตร์อย่างเสียงสุนัขเห่าเกรียวกราว ข้างหน้าบ้าน ทำให้หล่อนหยุดชะงัก มือที่ทำหน้าที่ควักลูกไม้ก็หยุด เสียงหงิง ๆ ที่ร้องเพลงก็ถูกกลืนหายไปในลำคอ ตั้งแต่กัลยามาอยู่กับสามียังไม่เคยมีการเอะอะดังนี้เลย แม้จะมีคนมาหาโดยมาก สุนัขก็ไม่เห่าทำเสียงเกรียวกราวดังนี้ เพราะเขาเหล่านั้นมักจะเป็นเพื่อนบ้านใกล้เคียงของหล่อนโดยมาก

กัลยาวางเข็มและกลุ่มด้ายลงในกล่องเก็บลูกไม้ ลุกเดินไปเยี่ยมหน้าต่างมอง เห็นชายคน ๑ เดินเหลียวซ้ายแลขวา ปากตวาดสุนัขที่กรรโชกอยู่ริมทาง

บัดดล ดวงหน้าของ กัลยาที่ร่าเริงอยู่เมื่อสักครู่ก็กลับขาวซีดไปอย่างรวดเร็ว หล่อนยกมือขึ้นยึดหน้าอก รู้สึกอ่อนแทบทรงไว้ไม่อยู่ แล้วก็เซกลับมาฟุบนั่งบนเก้าอี้ซึ่งเคยนั่งอย่างเสนสุขแต่เดิมนั้น

ยุรยุแปลกหน้าถือวิสาสะ เปิดประตูบ้านเข้ามาได้ถึงชั้นในโดยปราศจากการเชื้อเชิญ

"นายเมฆ!" กัลยาร้องทัก

"จ๊ะ ถูกแล้ว" บุรุษแปลกหน้ารับคำอย่างเคร่งเครียด ดวงตาคม จ้องอยู่ที่กัลยาอย่างมีเลศนัย

"นั่งก่อนซิ นายเมฆ เจ้าของบ้านเชื้อเชิญ

"ช่างเถิดจ๊ะ ยืนอย่างนี้ก็ดีแล้ว" นายเมฆพูดแสยะอย่างน่าเกลียด

สังเกตได้ว่ากัลยา เริ่มตัวสั่นแสดงความหวาดหวั่นคล้ายกับจะมีภยันตราย ร้ายแรงเกิดขึ้น ดวงตาอันไม่แจ่มใสของหล่อน มีน้ำมาหล่อซึมอยู่ตามขอบ

"โธ่ นายเมฆ" หล่อน ครวญ ครางออกมา "นายจะตามล้างผลาญฉันไปถึงไหนกันนี่"

"ฮะฮ้า" นายเมฆคำราม "ฉันตั้งใจว่าถ้าพูดกันได้ง่าย ๆ โดยมีตามความต้องการของฉัน ครั้งนี้ก็จะเป็นครั้งสุดท้ายแล้ว"

"นายเมฆจะต้องการอะไรอีกบ้างล่ะ นึกว่าสงสารสัตว์ผู้ยาก ปล่อยลูกนกลูกกาเสียที่เถิด อย่าได้มารบกวนฉันอีกไม่ได้หรือ?"

"อ๊าย อย่าพูดมาก แม่กัลยา ฉันไม่ต้องการอะไรมากมายนักหรอก เย็นสิ่งที่หล่อนหาได้ดี ๆ ที่เดียว"

เงินรึ?"

"แน่แล้ว นั่นแหละฉันต้องการ"

"โธ่ ของฉันมีที่ไหนเล่า นายเมฆจ๋า กรุณาอย่าได้รบกวนเลยพ่อเจ้าประคุณ"

"ของหล่อนไม่มี ก็ของผัวหล่อนไงล่ะ?"

"โธ่ อย่า...."

"ไม่อย่า ไม่แหย่ละ ถ้าขัดขืนก็แปลว่าหล่อนต้องการให้ฉันขยายให้หมดน่ะซิ เอาริแม่กัลยา"

กัลยานิ่งเงียบ หล่อนมองหน้านายเมฆผู้มีอำนาจลึกลับเหนือหล่อนด้วยสายตาอันละห้อย เต็มไปด้วยความวิงวอน แต่จะได้รับความกรุณามาจากนายเมฆก็หาไม่

"นายเมฆจะต้องการอีกสักเท่าไหร่ล่ะ?" กัลยาถามเสียงอ่อย ๆ ดูน่าสมเพทอย่างยิ่ง

"ยี่สิบห้าบาทเท่านั้นแหละ แล้วจะไม่กวนหล่อนอีกละ" นายเมฆตอบเน้นคำว่า 'เท่านั้น' ให้เห็นว่าเงินจำนวน ๒๕ บาทเป็นของเล็กน้อย "ยี่สิบห้าบาท" กัลยาทวนคำแล้วก็นึกถึงจำนวนเงินซึ่งสามีหล่อนเป็นผู้ให้หล่อนเก็บหอมรอมริบไว้ทุก ๆ เดือน เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายการจร เช่นคราวเจ็บป่วย ค่านายแพทย์ ค่ายารักษา ฯลฯ เป็นต้น เงินจำนวนที่เธอให้หล่อนทำหน้าที่ประหนึ่งสมุหบาญชีรักษาอยู่นั้นก็มีราว ๒๐๐ — ๓๐๐ บาท

กัลยาตริกตรองเห็นว่าพอจะซื้อความรำคาญนี้เสียได้ ก็ตกลงอนุโลม

หล่อนเดินเข้าในห้องนอน ไขกุญแจกำปั่นหยิบธนาบัตร์มา ๓ ฉะบับ รวมเป็นเงิน ๒๕ บาท แล้วทำทีจะยื่นให้นายเมฆ "นายเมฆต้องสัญญากับฉันก่อนซิว่าจะไม่มารบกวนอีกในวันหน้า" หล่อนคาดคั้น

"อย่ากลัวเลยน่า แม่กัลยา" นายเมฆรับคำพลางยื่นมือแบออกไปจะตะครุบธนาบัตร์ ๓ ฉะบับนั้น

"ถ้านายเมฆผิดสัญญาล่ะ?" กัลยาถาม

"ไม่ผิดหรอกแม่กัลยา ฉันได้เงินจำนวนนี้ก็จะกลับไปนครปฐมแล้วเถอะน่า อย่าชักช้าเลย"

กัลยาค่อย ๆ ส่งธนาบัตร์ให้นายเมฆด้วยความจำใจ และเสียดายระคนกัน พอนายเมฆตะครุบธนาบัตร์ได้ มันก็แสยะออกมาว่า

"ชะ! ชะ! แม่กัลยา ยี่สิบห้าบาทเท่านี้ไม่พอกินหรอก แล้ววันเสาร์นี้ก็มีการแข่งม้าด้วย วันศุกร์เย็นจะมาหาใหม่ อย่าลืม"

"โธ่ นายเมฆ" กัลยาอ้อนวอนด้วยเสียงสั่นเครือน่าสงสาร "ขอให้พอกันเสียทีเถิด อย่าได้มารบกวนฉันอีกเลย สงสารฉันข้างซิ"

"ก็แม่กัลยาไม่สงสารฉันข้างนี่นา" มันหักหลัง "จำไว้เถิดว่าถ้าผัวแม่กัลยารู้เรื่องนี้เข้า จะเป็นที่น่าอัยอายขายน่าวงศ์ตระกูลของเขาตลอด แล้วหล่อนคาดดูซิ เขาจะไม่เฉดหล่อนไปเสียก็ลอง ฉันก็ไม่รบกวนอะไรหล่อนมากมายนี่น้า วันนี้ฉันจะต้องไปก่อนละ เย็นวันศุกร์จะมาใหม่" นายเมฆกล่าวจบแล้วก็ยืนเป็นเชิงเยาะเย้ยในการที่มันขู่กรรโชกเอาเงินจากกัลยาได้อย่างสะดวกง่ายดาย พลางออกจากบ้านไปโดยดุษณีภาพ พึงให้หญิงสาวเจ้าของบ้านนั่งสอึกสอื้นด้วยความโทมนัสน้อยใจไปแต่ผู้เดียว

◎ ◎ ◎

คุณราตรี มณีกุล กลับบ้านตรงต่อเวลาปรกติ เธอเห็นภรรยายอดชีวิตนั่งหน้าสลดซึ้งเศร้าหมองผิดธรรมดา เป็นสิ่งที่สะดุดใจเธอไม่น้อย

กัลยาว่า เป็นอะไรไปหรือจ๊ะ ดูหน้าเศร้านัก" เธอถามด้วยความปรานี และแสนรักใคร่ในหล่อน

"เปล่า" หล่อนริบปฏิเสธ "ดูรู้สึกมึน ๆ คล้ายกับจะปวดศีรษะนิดหน่อยเท่านั้นเองค่ะ"

"ไม่จริงกะมังที่รัก พี่ดูหน้าตากัลยา ซูบซีดผิดสังเกตนักนี่ มีทุกข์หนักอะไรก็บอกพี่เถิด พี่ยินดีจะช่วยเสมอ"

"ขอบพระคุณค่ะ เชิญคุณพี่ไปอาบน้ำเสียก่อนเถิดซีค่ะ" "หล่อนพยายามปฏิเสธเขาออกนอกเรื่อง" เดียวได้ขึ้นมารับประทานเข้าพร้อมกับน้อง วันนี้น้องแกงขี้สัปรสกับกุ้งสดคงอร่อยไม่น้อย"

ราตรีมีน้อย ๆ เขาส่ายหน้าด้วยความท้อใจในการที่จะต้องล้วงถามความจริงจากภรรยาไม่สำเร็จ เธอทำตามคำขอร้องของกัลยา โดยไม่ขัดขืน แล้วก็มาร่วมวงรับประทานอาหารกับหล่อน

หลังจากรับประทานอาหารเย็น ราตรีพยายามพูดถึงเรื่องนี้ต่อไปอีก เธอปลอยโยนขอให้หล่อนบอก

"โธ่น้องรัก บอกพี่สักหน่อยเถิด พี่จะได้ช่วยเหลือน้องบ้าง กัลยาน้องก็คงเห็นใจแล้วว่าพี่รักน้องเพียงไร แม้จะเป็นความลับที่คอขาดบาดตายพี่คงไม่ฆ่าน้องเสียได้หรอก เราอยู่ด้วยกัน ๒ คนเท่านี้ หรือน้องไม่รัก_ ไม่เชื่อถือ_ ไม่ไว้วางใจพี่... อ้าว ถ้าเช่นนั้นจะปิดบังพี่เอาแก้วอะไร ภรรยาที่ดีน่ะเขาไม่ปิดบังความลับต่อสามีของเขาหรอก...บอกพี่เสียเถอะน่า ที่รัก"

เธอกอดภรรยายอดสวาทแนบอก สายตาของเธอมองสายตาหล่อนซึ้ง เย็นเครื่องช่วยปลอบประโลมหัวใจกัลยาให้หายหวาดหวั่นในเธอ กัลยาน้ำตาล่อหน่วยด้วยความปลื้มใจและเสียใจระคนกัน หล่อนซบหน้าบนไหล่สามีครู่หนึ่ง แล้วเงยขึ้นถามเธอ "คุณพี่ขา ถ้าน้องเล่าให้คุณพี่ฟังแล้ว น้องก็ต้องจากคุณพี่เท่านั้น_จากไปทั้งรัก ๆ โธ่_"

"กัลยาของพี่ ไม่มี_ไม่มีสิ่งใดที่จะมาพรากน้องไปจากพี่ได้ นอกจากความตายซึ่งเราต่างก็จะหนีไปไม่ได้ แต่ว่าถึงตามธรรมดาแล้ว_ไม่มีสิ่งใดเลย พี่รับรอง"

"เป็นเช่นนั้นแน่นอนหรือคะ?"

"โธ่ ยอดรัก ยิ่งเสียกว่าแน่นอนอีก" เธอตอบพลางจุมพิตหล่อนแทนการให้คำมั่นสัญญา

"น้องเชื่อค่ะ เชื่อคุณพี่แล้ว ทูนหัวของเมีย จะหาใครรักเมียอย่างคุณพี่ไม่มีแล้วในโลกนี้ น้องจะเล่าให้ฟังนะคะ"

"เล่าเถิดยอดรัก" เธอกล่าวรับคำเมื่อเป็นการตกลงเช่นนี้แล้ว กัลยาก็เริ่มเล่าเรื่องราวอันเกี่ยวแก่ชีวิตของหล่อนแต่ดั้งเดิมให้เธอฟัง_เล่าถึงเหตุที่เธอต้องอยู่ใต้อำนาจนายเมฆ และได้พยายามปกปิดไว้เพื่อรักษาชื่อเสียงเกียรติคุณ_เพื่อให้ความรักของ

หล่อน และ สามิ ดำเนิรไป อย่าง ซึ้งซาบ ราบรื่น ตลอดจนการ ที่หล่อน ต้องจำ ยอมให้เงิน ๒๕ บาท แก่นายเมฆ และว่านายเมฆจะได้มา อีกในวันศุกร์นี้ หล่อนเล่าพลางร้องไห้พลาง

"โธ่ เท่านั้นเองหรือ กัลยา" สามิปลอบ "อย่าร้องไห้ซิ ที่รัก พี่ไม่ถือ อะไรหรอก น้องไม่ต้องตกใจ"

"เย็น พระคุณ อย่าง ล้น เหลือ ที่เดียว ค่ะ คุณพี่ขา" เจ้าหล่อนสะอื้นแล้ว ก็ซุดลงกราบเท้า สามีอย่างหน้าสงสาร เหมือนเด็กเล็ก ๆ

"น้องอย่าคิดถึงเรื่องนี้อีกเลย จะทำให้ไม่สบายหนักขึ้น ต่อไปนี้พี่จะจัดการสอน ให้มันรู้สำนึกเสียบ้าง จะได้ ไม่มารบกวน น้องได้อีก"

— ๓ —

เย็นวันศุกร์!

นายเมฆ มาจริง ๆ สีหน้าของเขาค่อนข้างแดงเพราะฤทธิ์แอลกอฮอล์ เขาเดินประคองร่างเข้ามาในบ้านโดยไม่ต้อง ให้ กัลยา คัดค้านแต่อย่างใด คล้าย ๆ กับว่าเขาเย็นคนที่สองที่มีอำนาจอยู่ในบ้านน้อย ๆ ของ ราตรี—กัลยามณีกุล

"วันนี้ วันศุกร์ แล้ว แม่กัลยา" นายเมฆเอ่ยขึ้นก่อน "เดี๋ยวจะหาว่าฉันผิดนัด ฉันไม่ใคร่ชอบการผิดนัด"

"นายเมฆ จะมาธุระอะไรอีกล่ะ?" กัลยาถามเรียบ ๆ

"ธุระอะไร ถามได้" นายเมฆพูดอ้อแอ้ "อย่าทำไก๋หน่อยเลยน่าแม่กัลยา"

กัลยาไม่ตอบ หล่อนกัดริมฝีปากใช้ความคิดจะหาคำพูดที่เหมาะ ๆ "ฉันมาหาครั้งนี้เย็นครั้งสุดท้ายแน่นอนที่เดียว" มันพล่ามต่อไป "รีบจ่ายเงินให้ฉันเสียเถิด อีก ๒๐ บาท เท่านั้น เดี๋ยวผัวหล่อนมาจะเกิดลำบากขึ้น ฉันน่ะไม่ได้เงินก็ไม่ว่า สงสารแม่กัลยาจะต้องพลัดที่อยู่ ต้องเลิกร้างกับผัวเขา จริง ๆ นา ถ้าเขารู้ละก้อเย็นเกิดเรื่องใหญ่โตที่เดียว"

"ฉันไม่มีจะให้แล้วนายเมฆ ทำไงได้" หล่อนแสร้งทำเสียงอ่อน

"มันจะเย็นกรรมของฉันเสียแล้ว"

"ไม่มีจะให้!" นายเมฆทวนคำเสียงดังกังวาฟ "แปลว่าหล่อนต้องการให้ฉันระเบิดเรื่องน่าอายนี้ให้ผัวหล่อน"

"แล้วแต่บุญแต่กรรมของฉันเถิดนายเมฆ" กัลยาตอบสีหน้าเย็นปรกติ "ฉันบอกว่าไม่มีก็ไม่มีอย่างซี!"

"ดีแล้วคงจะได้เห็นกันละฮึ" มันคำรามหยิบหมวกขึ้นสวมศีรษะ "ระวังตัว

ให้ดีเถิดหล่อน จะต้องกระเด็นออกจากบ้านนี้” ขณะที่หันไปหันมาก็พอดี ราตรี กลับจากทำงานพอดี

“อะไรกัน กัลยา? เธอแสร้งถาม”

“นั่นค่ะ. เจ้าคนนั้นมันมาขู่จะเอาเงินจากดิฉัน” กัลยาชี้มือไปที่นายเมฆ “มันให้ดิฉันส่งเงินให้มัน ๒๐ บาท”

“หนอยพ้อง นังตัวดี” นายเมฆคำราม “ดีแล้ว ข้าจะได้ระเบิดเสียเดี๋ยวนี้”

“เฮ้ย อ้ายหมอนี่ เองดูถูกเมียข้า—เองว่าหล่อนทำไม?”

“คุณ ฟังผมก่อน เราลูกผู้ชายด้วยกัน เมียคุณคนนี้คุณรู้ไหมว่าเป็นไงบ้าง” นายเมฆหยุดกลืนน้ำลาย “คุณยังจะหลงรักอยู่อีกไม่ได้ ถ้าคุณรู้ว่า...”

“เป็นยังไง...” คุณราตรีชูตะคอก

“เป็นคนชั่วทราง” มันเน้นคำ ลอยหน้าเป็นที่ว่ามีชัย “คือนังคนนี้ ผมรู้ประวัติก่อนที่ได้แต่งงานกับคุณได้เคยต้องโทษมาแล้ว ๑ เดือน”

“เท่านั้นเองหรือ? คุณราตรียิ้มแสยะ นั่นไม่ใช่กงการอะไรของเองเลย เองถือเอาความลับนิดเดียวเท่านี้เป็นอำนาจขู่เอาเงินค่าปิดปากจากหล่อน” เธอตรงเข้าไปกระชากคอมันด้วยความโมโห “ไป—ออกไปประตูนี่ ดีเสียอีกข้าไม่เรียกตำรวจลากคอเองเข้าตะราง เองนึกว่าข้าจะเอาใจใส่ในเรื่องลับของเองนักหรือ ดีแล้วพ่อฮึม” เธอผลักมันกระเด็นออกไป ซึ่งมันไม่ได้ต่อสู้หรือปริปากโต้เถียงอีกเลย รีบเดินตุ๋มๆพ้นเขตต์บ้านสองสามีภริยาไปโดยเร็ว

“คุณพี่ไม่รังเกียจน้องหรือคะ” กัลยาถามสามีเมื่อเรื่องสงบแล้ว “น้องเป็นคนต้องโทษมาแล้ว”

“ยอดรัก ไม่มีสิ่งใดจะทำให้พี่รังเกียจกัลยาได้เลย ความรักของพี่เป็นสิ่งบริสุทธิ์มั่นคงกว่าอุปสรรคเล็กๆน้อยๆเช่นนี้หลายเท่านัก และต่อไปนี้เราก็จะไม่มีใครมารุกราน—ได้อีกแล้ว”

กัลยาซบหน้าลงบนอกสามี เธอตระกองกอดหล่อนแน่นและพึมพำว่า “กัลยาเอ๋ย อย่าวิตกเลย น้องคือขวัญใจของพี่แท้ๆ”

ส. มีมุทา

ประโยชน์ของการหัวเราะ

ของ

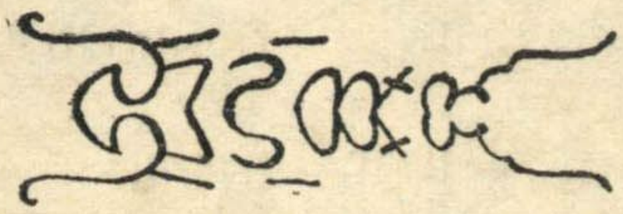

ถ้าทุก ๆ คนรู้จักอำนาจของการหัวเราะว่าเป็นยาบำรุงอนามัยแล้ว พวกแพทย์ก็อาจจะไม่มีงานทำไปเสียหลายนาย การหัวเราะเป็นวิธีอันหนึ่ง ซึ่งธรรมชาติให้ไว้สำหรับเอกเซอร์ไซส์อวัยวะภายในกับให้ความเริงรมย์พร้อมกันไปด้วย

การหัวเราะนั้นเริ่มที่ปอดและกะบังลม กระทำให้ตับ, กะเพาะอาหารกับอวัยวะภายในอื่น ๆ สั่นอย่างเร็วทำนองวุ้น ยังให้เกิดความรู้สึกสะบายและเป็นเอกเซอร์ไซส์เกือบ ๆ เท่าการขี่ม้า ระวางการย่อยอาหาร ความเคลื่อนไหวของกะเพาะนั้นคล้ายการเขย่านมให้เป็นเนย ทุก ๆ คราวที่ท่านหายใจอย่างเต็มที่ หรือในเมื่อท่านหัวเราะงอ ๆ กะบังลมก็เลื่อนลงไปยิบกะเพาะมากกว่าธรรมดาทั้งเขย่ากะเพาะด้วย ฉะนั้นการหัวเราะบ่อย ๆ ทำให้กะเพาะเต้น — เร่งการย่อยอาหารให้สำเร็จไปโดยเร็ว หัวใจก็เต้นเร็วขึ้น ฉีดโลหิตปราด ๆ ไปทั่วสรรพางค์กาย ดอกเตอร์กรีน กล่าวว่าทุกซ่องทุกมุมของหลอดโลหิตใหญ่น้อยในร่างกายมนุสส์ย่อมได้รับกระแสแห่งความขย่อน ซึ่งเกิดโดยการหัวเราะอย่างเต็มที่ ถ้าจะพูดตามทางแพทยศาสตร์ก็คือว่าการหัวเราะไปเร้าขั้วประสาทบังคับการหดตัวของหลอดโลหิต ครั้นแล้วการกะตุกหดตัวแห่งหลอดโลหิตก็กระทำให้โลหิตไหลไปโดยเร็ว นอกจากนั้นการหัวเราะเร่งการหายใจให้เร็วขึ้น, เพิ่มความอบอุ่นผ่องแผ้วแก่ร่างกายทุกส่วน (เป็นประโยชน์ในยามหนาว), ทำให้ดวงตาแจ่มใส, ให้เหงื่อออก, ขยายหน้าอก, เค้นอากาศเสียออกจากส่วนของปอดซึ่งใช้น้อยที่สุด และทั้งพยายามที่จะนำปกติภาพ

หนังสือพิมพ์ไทยเขษม

ประโยชน์ของการหัวเราะ

อันประเสริฐมาให้แก่เรา ปกติภาพอันประเสริฐ คือ ผลของความเรียบร้อยปรองดองแห่งอวัยวะทั้งหมดในร่างกายนี้ อาจเสียไปเพราะการนอนไม่หลับ, การได้รับข่าวร้าย, ความโศกเศร้าหรือความร้อนใจ แต่มักจะนำกลับคืนมาได้อย่างบริบูรณ์ด้วยการหัวเราะอย่างเต็มที่ อนึ่งเสียงหัวเราะเป็นสิ่งซึ่งให้ความสว่างไสวแก่บ้านเรือน เป็นเครื่องย้อมใจแก่ผู้ได้ยิน ภาษิตของชาติอิยรูมิกล่าวว่า “ใจที่รื่นเริงให้คุณเหมือนกับโอสถขนานหนึ่ง” ในที่สุดนี้ข้าพเจ้าเห็นว่าเราควรจะรับประทาน “ยาหัวเราะ” ซึ่งมีราคาถูกที่สุดเสียวันละ ๓ ครั้งเป็นอย่างน้อย.

◎ เงินของเราเนาในไถ้ผู้อื่น เราจะชื่นชมนั้นขันนักหนา
อนึ่งเล่าเมียรักร่วมอุรา อยู่เคหาคนละแห่งเหมือนแช่งเรียม ฯ

ศ. ท.

แคว้นราชธานีโบราณในเกาะชะวา

โดย กังสดาล

เกาะชะวาเมื่อเป็นราชอาณาจักร์ของชาติวิลันดาแล้ว รัฐบาลวิลันดาได้จัดแบ่งเขตต์เป็นสามภาค ภาคตะวันตก ภาคกลาง ภาคตะวันออก แบ่งแคว้นเป็น ๒๒ แคว้น ภาคตะวันตกมี ๔ แคว้นคือ แคว้นบันตัม แคว้นบัตเตเวีย แคว้นเปรียงกา (มีเมืองบันดองเป็นเอก) และแคว้นกราวัง ภาคกลางมี ๑๑ แคว้นคือ แคว้นเชริบอน เตแกล บีกาลอน กันบันโยมาส ยากาลอน เกดู สะมารังยกยากาตา สุระกาตา (โซโล) ชาปารามะดวน ภาคตะวันออกมี ๗ แคว้นคือแคว้นเลมบัง กิดิริ (ดาหา) สุระบายา ปะซุรวน โปรโบลิงโค บิซูกิ และเกาะมะธุรา

แคว้นยกยากาตา และแคว้นสุระกาตา ชาววิลันดาเรียกว่าโวสะเตนแลนเดน หมายความว่าแคว้นราชธานี . ในภาคกลางนี้ไม่เฉภาะเป็นที่ตั้งนครยกยากาตาและสุระกาตา ซึ่งเป็นนครสร้างโดยกษัตริย์อิสลามครั้งสมัยราชอาณาจักร์มะชาพะหิส นครเมนดังกะมุลันที่เป็นนครแรก ของอธิสากะ สมัยกษัตริย์ฮินดูราชอาณาจักร์มะตารัม และราชอาณาจักร์ปะชะชารัน อยู่ในภาคนี้เหมือนกัน ซึ่งอยู่ระหว่างตำบลโบโรโบโด (บรมพุทโธ) กับบรัมบานัน (พราหมพนม หรือหมู่โบสถพราหม)

ตามพงศาวดารยาบัท สมัยราชอาณาจักร์มะชาพะหิส ชาวฮินดูถูกพวกอิสลามบังคับให้เข้ารีดเป็นที่ไม่พอใจ พากันอพยพหนีไปทางทิศตวันออก ข้ามช่องทะเลไปยังเกาะหนึ่งภายหลังให้นามว่า พะลิ ปัจจุบันนี้เรียกว่าเกาะยาหลิ คำพะลิ หมายความว่าศานติสุข เข้าตั้งทำมาหากินตั้งบ้านเมืองมีเจ้านายปกครอง ได้สร้างโบสถ์พราหมขึ้นหลายแห่ง เรียกปุระ ๆ ที่มีชื่อเสียงและงดงามในเกาะยาหลิเวลานี้มีนาม เกอโมโสโบสขวดิ เปนะรันอากง และตามมันศิริสถาน ในทางพุทธสาสนาที่น่าชมมีนามว่า เตมปักสิริง เป็นวิหารถ้ำเก่าโบสถ์พราหมทั้งหลาย กล่าวว่าสร้างโดยพวกพราหมพุทธซึ่งยกไปตั้งคราวแรก ส่วนในเกาะชะวาเมื่อ รายฎรพลเมืองต้อง

ถูกบังคับให้เข้ารีตในสาสนาอิสลาม พุทธ เจดีย์สถานและโยสถ์พราหมก็ถูกทอดทิ้ง

พลเมืองในเกาะชะวาเวลานี้ยังคงมีนิสสัย กิริยามารยาทถือธรรมเนียมประเพณีอย่างชาว ชินดูอยู่บ้าง คือ พลเมืองในแคว้นนครสุระกาตา และนครยกยากาตา

ต่อไปนี้ข้าพเจ้าของดจะไม่กล่าวถึงนครสุระกาตา ซึ่งเป็นที่สถิตของสุสุหุหนัน ปะกูภวะโนที่ ๑๐ เพราะเคยกล่าวไว้แล้วในเรื่องเที่ยวเมืองอิเหนา ลงในหนังสือไทยเขษม เล่ม ๖ ปีที่ ๕ จะกล่าวถึงนครยกยากาตา ซึ่งเป็นที่สถิตยะหมัง ภวะโนที่ ๘ และตำบลสำคัญต่าง ๆ ซึ่งอยู่ในแคว้นนั้น

ราษฎรพลเมืองในแคว้นยกยากาตา มีกิริยามารยาทร่างกายผิวพรรณตลอดถึงการแต่งกายผิดแผกกว่าพลเมืองในแคว้นอื่น ชอบสรวมเสื้อผ้าสีน้ำเงินแก่ การขนสิ่งของใช้ทูนไปบนศีรษะไม่หาบคอน หญิงสามัญรูปร่างที่ทะปล่อยผมรุงรังไม่ตบแต่ง ตรงกันข้ามกับหญิงในราชสำนัก พวกกรรมกร พวกรับจ้างตามห้างร้านต่าง ๆ ออกจากบ้านแต่เช้าพร้อมกับนกออกจากรัง พวกกรรมกรโดยมากถือห่ออาหารห่อด้วยใบตองหรือเศษผ้าเก่า ๆ ไปด้วย เวลาเช้าตรู่ตามถนนจะเห็นเต็มไปด้วยพวกแคว้นราชธานีโบราณในชะวา เหล่านี้ผิดกับเวลาอื่น ๆ.

ห้างร้านในนครยกยาเจ้าของเป็นชาวต่างประเทศโดยมาก ญี่ปุ่นขายเครื่องเล่นและของเบ็ดเตล็ด แขกอินเดียขายผ้าไหมและผ้าด้าย ช่างเงินช่างทอง ช่าหนัง หมอทำพันล้วนพวกจีน หัวหน้าพ่อค้าจีน ในเมืองนี้รัฐบาลวิลันดาเผยอเกียรติจากกับตันจีนเป็นชั้นเมเยอร์ ได้รับหมวกและเสื้อยศ มีเสียงในที่ประชุมเกี่ยวกับทางพาณิชการ.

การหัถกรรมที่มีหน้ามีตาของชาวชะวาคือทำผ้าโสร่งต่าง ๆ และเครื่องพาชะนะทองแดง นอกนั้นการประมงค์และการกสิกรรม พบชาวชะวาหนาตาที่ตลาดจำหน่ายปลาและผลไม้สด

ย้อมปราการวัง (กราตน) ที่นครยกยาเวลานี้สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๓๐๓ โดยชาววิลันดาช่วยก่อสร้าง พร้อมกับย้อมวิลันดาซึ่งมีนามว่ารุสเตนเบอรุค ภายหลังวิลันดาปรายชิปะนคโรไม่กี่ปี เขตต์วังกว้างขวางพวกราชบริพารของสุลต่านอยู่ในเขตต์วังทั้งสิ้น กำแพงชั้นนอกถ้าจะเดินให้รอบจะกินเวลาตั้ง ๑๒ นาฬิกา สูง ๑๔ ฟีต กว้าง ๑๕ ฟีต สร้างตามทิศอย่างนครชาวภาคอรุณ สี่มุมมีย้อมหอรบน่ากำแพงมีคูรอบมีประตูตามทิศ.

ด้านเหนือของวังมีถนนใหญ่เรียกว่า ฮอฟ สตราด ตรงเข้าไปในเขตต์วังถึงสนามหลวง ที่เรียกว่าอาลูนอาลูน รอบสนามปลูกต้นไม้ ตัดใบเป็นรูปกันฉิ่ง ถัดอาลูนอาลูนก็ถึงหมู่ตำหนักที่ประทับของสุลต่านเรียกว่า โปรโย โยโสหรือดาเลม ท้องพระโรงมีนามบังสันกาณจะโน กล่าวว่าจุคนได้ถึง ๓๐๐ คน มีเฉลียงและชั้นลด พื้นปูศิลาอ่อน เสาและเพดานสร้างด้วยตัวไม้สลักลายปิดทองล่องชาด แบ่งเขตต์เป็นสองตอน ข้างน่าและข้างใน ตอนข้างน่ามีทหารวิลันดาและทหารชะวา รักษาการ ตอนข้างในโขลนท่าหญิงรักษา มีหัวหน้าผู้บังคับบัญชาเรียกว่า ก็ใญตะมะหง ทางทิศใต้ในเขตต์วังมีโรงทหารชาวชะวา เรียกว่าประจุเร็ต เป็นทหารรักษาพระองค์ของสุลต่าน ประจำการประมาณสองร้อยคน เมื่อมีการพิธีหรือการรับเจ้าต่างประเทศเรียกระดมมีจำนวนกว่าพันเศษ ทหารพวกนี้เป็นพวกมหรศพมากกว่าทหาร เวลาเดิรกะยวน. เต้นตันตั๊ก อย่างเต้นเขน

ในเขตต์วังตอนทิศตะวันออกเป็นที่ทำงานเกี่ยวในราชสำนักของสุลต่าน เสียงแซ่คล้ายฝูงผึ้งเข้ารัง เป็นพวกช่างทอง ช่างเหล็ก ช่างไม้ ช่างหนัง ฉลุตัวหนังเชิด ช่างทำกระดาษ ช่างทอผ้าลวนทำการสำหรับในราชสำนักทั้งสิ้น ขึ้นกับอำมาตย์ซึ่งมีตำแหน่งยศเรียกว่าระเด่นอธิปะติ

ย้อมรุสเตนเบอรคเป็นที่ตั้งกองทหารวิลันดาประจำนครที่ว่าการรัฐบาลวิลันดา โรงพยาบาลทหารอยู่ในเขตต์ย้อมนี้ กล่าวว่าเมื่อพ.ศ. ๒๔๑๐ เกิดแผ่นดินไหวใหญ่ย้อมชำรุดต้องซ่อมครั้งหนึ่ง ใกล้ๆ ย้อมนั้นมีสถานเป็นสโมสรสำหรับชาววิลันดา ถัดไปเป็นตลาดหมู่บ้านพวกจีน (กำปงจีนะ) และที่ฝังศพมีศพทหารอังกฤษหลายศพ ซึ่งถูกอาวุธสิ้นชีพในการเข้าโจมตีพระราชวัง เมื่อพ.ศ. ๒๓๕๕

จากนครยกยามีถนนใหญ่ตัดขนานไปกับทางรถไฟทางทิศตวันออกเฉียงเหนือยังนครสุระกาตา (โซโล) สร้างครั้งสมัยแดนเดลก่อนมีทางรถไฟ ผ่านหมู่โบสถ์พราหมบรมยานัน กาลาสาน จันทิเสวู ซึ่งเป็นเขตต์บ้านเมืองโบราณครั้งราชอาณาจักร์เมนดังกมูลันกยัตริย์ยินดูปกครอง

นครยกยากาตาเก่าอยู่ไปทางทิศตะวันออกจากนครยกยาเวลานี้ ๒๐๐ เส้น เรียกว่าตำบลปาซาเกเดและก็อตตาเกเด ที่นั้นคงเหลือรากกำแพงนครยกยากาตาเก่า ซึ่งสร้างครั้ง

หนังสือพิมพ์ชาวไทยเชื้อสายจีน

สมัยสุลต่านอาเกง

ปาซาเกเด เยี่น ตลาดใหญ่ จำหน่าย เครื่องเงิน เครื่องทองแดง เครื่องมุขก์ ผ้าโสร่งต่าง ๆ มีผ้าชะนิดยกดอกและผ้ากาย ตำบลนี้มีช่างเจียรนัยเพ็ชร์พลอย มีพ่อค้าเพ็ชร์พลอยรับไปจำหน่ายตามเมืองต่าง ๆ ในเกาะชะวา.

ตำบลก๊อตตาเกเด เยี่นที่ฝังพระศพ เริ่มสร้างครั้งสมัย เสนาปะติ ต้น ราชวงค์ กษัตริย์อิสลาม ผู้ครองแควัน ปะชาพะหิส ราว พ. ศ. ๒๑๐๐ พบที่ฝังพระศพครั้งแรก มีพระศพและศพต่าง ๆ รวม ๖๔ ศพ กับรากโยสถ์สร้างครั้งสมัยสุลต่านอาเกง พระศพที่ได้หลักฐานจากคำจารึกคือ พระศพสุลต่านเสดากราประจักราชโอรสของเสนาปะติ ผู้ซึ่งครองราชระหว่าง พ. ศ. ๒๑๔๔ — ๒๑๕๖ พระศพสุลต่าน ฮะหมังภูวะโนที่ ๒ ผู้ซึ่งสิ้นพระชนม์ เมื่อ พ. ศ. ๒๓๗๑ และพระศพยังกะรัน อธิปะติปะกอาลัมสิ้นพระชนม์ในการสงครามเมื่อ พ. ศ. ๒๓๗๒

ริมที่ฝังพระศพดังกล่าวมาแล้ว มีที่ฝังพระศพอีกหมู่หนึ่งมีนามว่า พระยายาสา เยี่นที่ฝังพระศพไกยีมังเกอกับศพพวกราชวงค์ในวงค์นั้น

เมื่อ พ. ศ. ๒๔๔๐ กองรักษาโบราณสถานได้ขุดค้นพบพระศพต่าง ๆ อีก ๑๕ ศพ เยี่นพระศพบีตุลา ศพมเหษี และโอรสในราชวงศ์ปะกูอาลัม พระศพยังเกอรันอธิปะติปะกอาลัมที่ ๓ ที่ ๔ และศพพวกอำมาตย์ที่มีชื่อเสียง.

เขตต์ฝังพระศพดังกล่าวมาแล้วมีกำแพงล้อมรอบ มีซุ้มประตูและยานประตูลายสลักทำแน่นหนา มีนักพรตรักษาสถานที่เรียกว่าพิชย์ ผู้ไปเที่ยวชมเมื่อโผล่พ้นประตูถึงลานชั้นบนที่ฝังพระศพจะเห็นประรำคาดด้วยผ้าขาวและมุ้งผ้าขาวโปร่งคลุมพระศพอยู่สลอน.

ใกล้เขตต์ที่ฝังพระศพมีสระเรียกว่า ซุมเยอกุมนิงซึ่งเคยเยี่นที่สรงน้ำของวิดาหรี ในเขตต์กำแพงด้านทิศใต้ มีสระศักดิสิทธิ์ก่อสองสระเลี้ยงปลาและเต่า ปลาเรียกว่าอิกันเลเล ผู้ที่ไปชมถ้าใครเห็นเต่าถือว่ามีลาภ ถ้าเต่าชูศีรษะขึ้นมาพ้นน้ำจะเยี่นมงคลเลิศถือว่าเต่าอวยพร.

ที่ตำบลก๊อตตาเกเดมีของปลาดอยู่อีกอย่างหนึ่ง คือก้อนศิลาจารึกตัวอักษรเรียกว่า ยาตูกิลัง ยาว ๔ ฟีตครึ่ง กว้าง ๔ ฟีต วางจมดินอยู่ใกล้กับต้นไทรซึ่งมีกิ่งก้านสาขาใหญ่ยื่นพ้นศิลาด้านบน มีตัวอักษรจารึกเยี่นภาษา

ลาติน วิลันดา ฝรั่งเศส อิตะเลียน ปนกันยุ่ง อ่านได้ความบ้างเล็กน้อย “ขอให้ปล่อยเพื่อความอิศศระภาพ” ตำนานกล่าวว่า ก้อนศิลาศักดิ์สิทธิและปลาดก้อนนี้มีเรื่องราว ครั้งหนึ่งมีเรือชาวต่างประเทศมาอัปปางลงในมหาสมุทอินเดียน ลูกเรือคนหนึ่งรอดตาย คลื่นซัดมาติดอยู่ที่ฝั่ง ชาวเกาะมาพบเข้าเห็นมีผิวพรรณ์ปลาดผิดกับพวกโอรังเล้าท์ เข้าใจว่าเป็นลิงทะเลชนิดหนึ่ง จับไปใส่กรงขังเลี้ยงไว้ดูเล่นที่ใต้ต้นไทร ให้อาหารและผลไม้กินอย่างสัตว์ กล่าวว่าเศวตร์วานรตนนั้นมีชีวิตอยู่หลายปี ระหว่างถูกคุมขังได้เป็นผู้จารึกตัวอักษรบนก้อนศิลา ใกล้ก้อนศิลานั้นมีขวานศิลาอยู่เล่มหนึ่งซึ่งเข้าใจกันภายหลังว่า ชาวต่างประเทศผู้น่าสงสารนั้นใช้ขวานศิลานั้นเองจารึกตัวอักษร.

เวลานี้ในเขตต์ตำบล ปาซาเกเดและก๊อตตาเกเด มีพลเมืองแปดพันคนเศษ แม้จะถือสาสนาอิสลามแล้วคงยังถือวรรณ์อย่างชาวฮินดู ถือวรรณ์เป็นสี่ชั้น ชั้นที่ ๑ เรียกว่าอันดิคารัม พวกผู้ปกครองหรือพวกข้าราชการเช่นเวโทโน (กำนัน) กาปะลากำปง (ผู้ใหญ่บ้าน) พวกสืบสกุลจากข้าราชการเก่าพวกโต๊ะ หะยิ ถือ สุลต่านและสุสุหุหนัน—เป็นนาถะ ชั้นที่ ๒ พวกพ่อค้าต่างๆ ชั้นที่ ๓ พวกทำการหัถกรรมต่างๆ ชั้นที่ ๔ พวกกสิกรและกรรมกร.

จากตำบลปาซาเกเดไปทางทิศตวันออกเฉียงใต้ ถัดแม่น้ำโอชักใกล้พิดเขาริมฝั่งทะเลใต้ มีที่ฝังพระศพหมู่ใหญ่อีกแห่งหนึ่ง สร้างครั้งสมัยสุลต่านอาเกง เรียกว่า อิมะคิริ จากพื้นที่ราบถึงลานชั้นหนึ่งเป็นบรรไดนับได้ ๓๖๐ คั่น ที่ลานชั้นหนึ่งมีสระสำหรับพวกที่ไปมัสการล้างเท้า ถัดขึ้นไปถึงลานชั้นสองมีเสาศาลาริมเชิงบรรไดชั้นบน ที่ลานมีตุ่มเคลือบใส่น้ำตั้งเป็นแถว ถัดขึ้นไปชั้นสามมีซุ้มประตูและกำแพงรอบ ยานประตูสร้างด้วยไม้สลัก ในเขตต์ร่วมกำแพงชั้นบนนั้นเป็นที่ฝังพระศพต่างๆ มีพระศพสุลต่านอาเกงอยู่ภายใต้ปรำ หลังคาเป็นโคมรอบปลูกต้นพันธ์ดอกไม้ เรียกว่า นะกาซาหริ มีดอกส่งกลิ่นหอมตระหลบ ริมนั้นเป็นที่ฝังพระศพพระมเหษีของสลต่านอาเกง และพระศพสุสุหุหนันผู้ครองนครสุระกาตา ระหว่างที่ฝังศพปลูกต้นกานพลูและจันทร์เทศ เมื่อยืนอยู่ที่บริเวณฝั่งพระศพนี้เวลาท้องฟ้าปลอดโปร่งแลไปทางทิศใต้ จะเห็นพื้นน้ำทะเลมหาสมุทอินเดียนเป็นสีน้ำเงินจนสุดสายตา

ที่ฝังพระศพตำบลนี้เป็นที่ฝังพระศพกษัตริย์ และพวกราชวงศ์ผู้ครองแควันสุระกาตา เมื่อสุหุหนันสิ้นชีพลงที่นครสุระกาตา รัฐบาลวิลันดาจัดรถไฟ รถที่บรรจุศพทาสีขาว ตามน่าต่างรถตบแต่งด้วยม่านกำมะหยี่สีขาว พาพระศพไปยังสถานี รถไฟใกล้นครยกยากาตา แล้วเชิญพระศพขึ้นสู่ราชยาน มีกระบวนแห่ไปยังที่ฝังพระศพ

ระยะทางตั้งแต่ที่ฝังพระศพตำบลอิมะคิริ ๑๒๐๐ เส้น ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ริมทะเลเป็นหาดทรายเรียบ ใกล้ ๆ นั้นมีพุน้ำร้อน สุลต่านผู้ครองนครยกยาองค์หนึ่งได้สร้างตำหนักสำหรับเป็นที่ประพาสไว้ ให้นามว่ากาหลังปานาส ถัดพุน้ำร้อนขึ้นไปริมไหล่เขามีถ้ำ ๆ หนึ่งเรียกว่าถ้ำ โลโลกิดุล เป็นถ้ำงามแห่งหนึ่งในเกาะชะวา เป็นถ้ำเล็กลึกยาวไม่เกิน ๑๕ ฟีต กว้างและสูงประมาณ ๗ ฟีต ในถ้ำนั้นงามมาก หยาดน้ำเกาะเป็นรูปต่าง ๆ เป็นคล้ายม่านไขและละย้ายย้อย ข้างก็เป็นคล้ายคันบรรไดและพระแท่นบรรทม เมื่อต้องแสงอาทิตย์เป็นสีต่าง ๆ ดุจนายช่างเนาว์กรรมประดิษฐ์ขึ้น ริมปากถ้ำเป็นดงต้นไม้ใหญ่ มีธารน้ำตก มีอ่างศิลา รอบมีเพิงและคล้าขึ้นสลับหว่างศิลาดูเป็นที่ตระกานตา ตามตำนานกล่าวว่าถ้ำนี้เป็นที่อยู่ของพระนางโลโลกิดุล ซึ่งเป็นราชธิดาของกษัตริย์ครั้งสมัยราชอาณาจักร์ประชะชารันมาประทับอยู่ พระนางสิ้นชีพที่ถ้ำนี้ บางตำนานกล่าวว่าเวลาพระนางจะสิ้นชีพได้ทรงทำอัตตวิบาตกรรมโจนทะเล ต่อมาเป็นที่เคารพนับถือเกรงกลัวของพวกชาวชะวา ครั้งสมัยเมื่อชาววิลันดายังไม่ได้ปกครองสุลต่านเสด็จประพาสไหนประพาสได้ยังไม่ถกวงเขตต์ให้อยู่ ทุก ๆ ปีสุลต่านต้องเสด็จมาประทับมีการพิธีสังเวย ที่ประทับเวลานี้คงเหลือแต่รากตึก กล่าวว่าสร้างตั้งแต่ครั้งสุลต่านอาเกง สมัยนี้ภายหลังงานพิธีปีใหม่ที่นครยกยากาตาและนครสุระกาตา ราษฎรในสองแควันนี้ ได้พากันมายังหาด ซึ่งมีนามว่ารองก๊อป พวกมาทางบกก็ปลูกพเพิงกระท่อมอาศัย พวกอยู่ริมชายทะเลก็มาด้วยเรือซึ่งตบแต่งด้วยใบไม้และธง มามีการมหรศพสมโภชน์ มัสการบูชาเจ้าทะเลด้วยดอกไม้ธูปเทียนและอาหารต่าง ๆ เป็นปูชยะสถานสำคัญแห่งหนึ่งในเกาะชะวา ที่ตำบล

นี่เป็นที่เที่ยวและพักตาก อากาศชาย ทะเลแห่งหนึ่ง รัฐบาลวิลันดาสร้างบ้านพักไว้สำหรับผู้ท่องเที่ยวชมภูมิประเทศและสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ การไปพักที่ตำบลนี้ผู้ไปเที่ยวต้องหาเสบียงตรังไปรับประทานบ้าง เพราะที่นั้นมีแต่ปลาสดและไก่ เมื่อไปพักต้องยอกล่วงน่าแก่เจ้าพนักงานวิลันดา เพื่อสั่งไปยังเวโทโนการจัดรับรอง เป็นน่าที่เวโทโนผู้ประจำท้องที่เรื่องการ กินอยู่ หลับนอน ตลอดถึง การ จัดหาพาหะนะ เช่นเก้าอี้และคนหามไปเที่ยวตามสถาน ศักดิ์สิทธิ์ ต่าง ๆ ซึ่ง เป็น ทาง รถยนต์ไปไม่ได้

ถัดหาดรองก๊อปไป ทางชายทะเลข้างใต้มีตำบลเรียกว่ากาหลังบุหรง กล่าวว่าเดิมครั้งสมัยพระนางโลโลกิดุล มีอำมาตย์ปกครองเก็บรังนกถวายสำหรับทำเครื่องเสวย เป็นตำบลที่มีน่าผาชันจดทะเล การเก็บรังนกที่ตำบลนี้ลำบาก นกวางรังตามโพลงผาที่ชัน ผู้เก็บต้องโหนบรรไดเชือกลงไปเอา ขอเกี่ยวโหนตัวเข้าไปเก็บรังนก ในโพลงผา ถ้าพลาดก็ตกทะเลตายเพราะเป็นที่สูงชันมาก ก่อนที่พวกเก็บรังนกจะเก็บต้องมีการมหรศพสังเวยพระนางโลโลกิดุลก่อนเพื่อขอความปราศจากภัย

ตำบลที่มีตำนานอีกแห่ง ๑ คือ เกาะชื่อนุสาเกมนังกัน อยู่ที่น่าตำบลจิลัตยับ อ่าวมอริตส์ ในแคว้นบันโยมาส ไม่ไกลกับตำบลเมาส์เท่าใดนัก ในเกาะนั้นมีถ้ำที่เชิงเขากลางเกาะ กล่าวว่าเป็นที่สถิตของเทพ ในถ้ำรูปคล้ายโยสถ์ ชาวชะวาเรียกว่ามัสยิตศิลา ใกล้บริเวณถ้ำมีต้นไม้ชนิดหนึ่งพันธ์ต้นไม้พุ่ม มีดอกสีขาวหอม (ต้นมะลิ ?) ชาวชะวาเรียกว่า วิชะยะ กุสุโม ถือว่าเป็นต้นไม้ศักดิ์สิทธิ์ไม่มีที่ติ, เกิดขึ้นโดยอำนาจแห่งเทพเจ้า จนกษัตริย์ชะวาบางองค์มาใช้เป็นพระนาม

เมื่อสุสุหุหนันหริอสุลต่านเสวยราชสมบัติใหม่จะทำการพระราชพิธีราชาภิเศก ประจวบต้นวิชะยะกุสุโมออกดอก ถือว่าเป็นมงคลของกษัตริย์ใหม่องค์นั้น อำมาตย์พร้อมด้วยไพร่พลไปยังเกาะ เอาต้นกุสุโมบรรจุลงในกระถางทำด้วยเงิน เชิญลงเรือดั้งแห่มาขึ้นยังฝั่ง จากเรือเชิญกระถางวางบนเสลี่ยงมีกระบวนแห่น่าหลัง พร้อมด้วยเครื่องพิณพาทประโคมมาตามระยะทางจนถึงนคร เมื่อวัน

พ.ศ. ๒๔๗๒ แควันราชธานีโบราณในชะวา

ราชาภิเศก ครูหริอหะยีผู้ซึ่งเป็นตำแหน่ง แถบนี้ เพราะสมัยนั้นครองสุเอสยังไม่ได้ขุด
ปโรหิตทำพิธีเก็บ ดอก วิชะยะกุสุโม ร้อยกรอง เรือที่มาค้าขายตัดตรงมาทางทิศตะวันออกจาก
เป็นพวงมาลาสายชุรำ และแบ่งส่งไปยังนาย แหลมกูดโฮปมายังฝั่งใต้ของเกาะสุมาตราและ
ศุทกรรมเครื่องต้น วางประดับบนเครื่อง ชะวา สมัยนั้นบ้านเมืองแถบนี้จึงได้เจริญ
เสวยในการพิธีและการเลี้ยงใหญ่ใน การราชา ในที่สุดขอเรียนท่านผู้อ่านทั้งหลายว่า ถ้า
ภิ เศกนั้น ผู้ ใดไปเที่ยวเกาะชะวาไปยังตำบลศักดิ์สิทธิ์ดัง
ครั้งสมัยโบราณ บ้านเมืองที่เจริญใน กล่าวมาแล้ว ข้าพเจ้าไม่รับรองเรื่องต้นวิชะยะ
เกาะชะวาโดย มากอยู่ทาง ภาคชาย ทะเลข้าง กุสุโม ว่าจะมีพืดพันธ์อยู่จนเวลานหรือไม่
ใต้ เหตุเมื่อชาวไพรัชประเทศเที่ยวทำการ เพราะที่สวนเพาะปลูกที่เมืองปุยเตนซอรคหามิ
ค้าขายติดต่อกับชาวอรุณประเทศ แล่นเรือ พันธ์ตัวอย่างอยู่ไม่ นอกจากต้นมะลิ.
มาพักหาน้ำ พืน และทำการค้าขายตาม

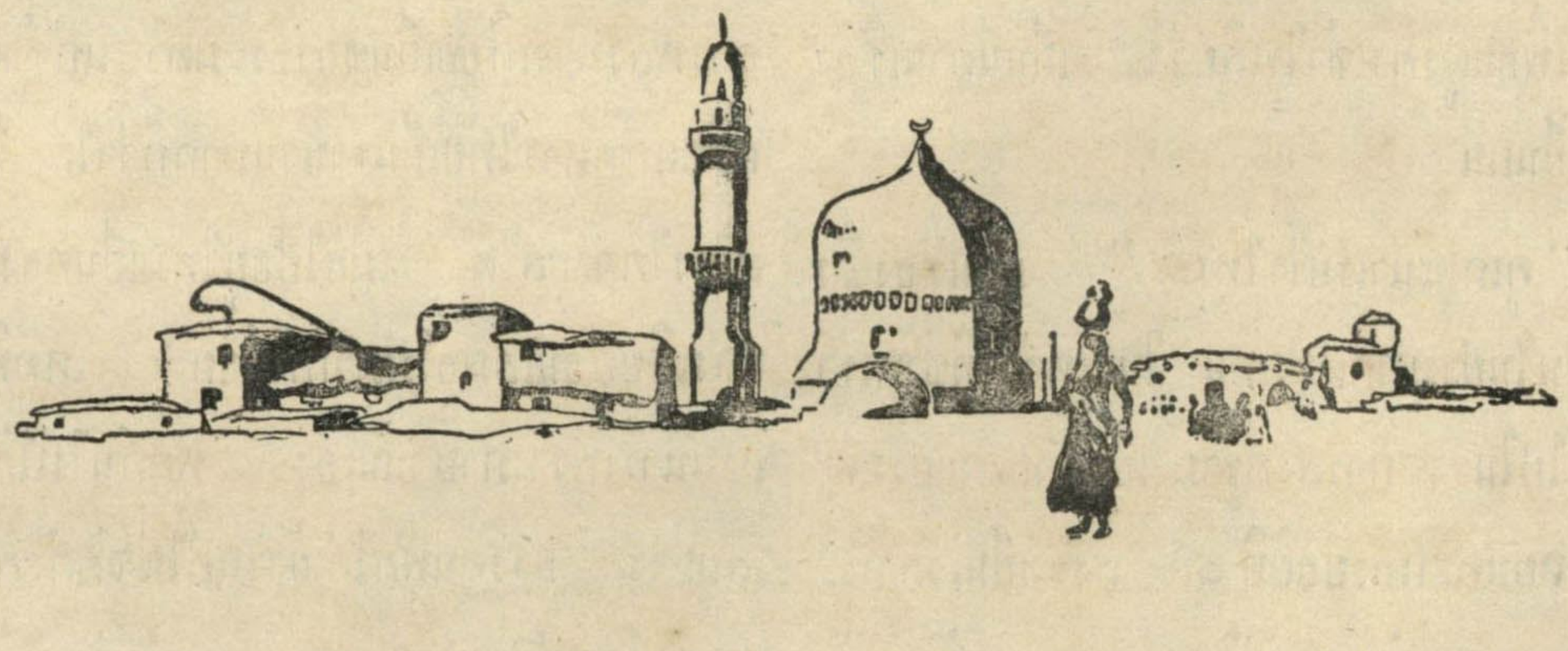

◎ วิสสาสปรมา ญาติ ย่อมจะผลิผลเพิ่มเฉลิมศรี
ความคุ้นเคยรักใคร่ทางไมตรี ยังโลกมีศานติสุขทุกยุคเอย ฯ

ศ. ท.

ดูเถอะน่าเจ็บใจไหม?

ถ้าแม้เป็นเรื่องของผู้อื่นเล่าให้ข้าพเจ้าฟังละก็ คงเหมาเอาว่าเป็นเรื่องนิทานเรื่องหนึ่งอย่างเรื่องนิทานธรรมดานั่นเอง แต่นี่เป็นเรื่องจริงที่ได้เกิดแก่ตัวข้าพเจ้าเองอย่างแท้ ในระหว่างที่ข้าพเจ้าเป็นทหารอาษาไปราชการสงครามในยุโรปครั้งใหญ่ที่แล้วมา อันแท้จริงก็เป็นเรื่องที่เก่านานแล้ว ควรจะเล่าสู่กันฟังเสียก่อนนี้ แต่ก็ไม่ว่างจะเขียนเป็นเรื่องลงไปได้ ถึงกระนั้นข้าพเจ้าเคยเล่าสู่ให้เพื่อนฝูงฟังเล่นบ่อย ๆ แต่หาได้บอกแก่เหล่าพวกเพื่อนฝูงว่าเป็นเรื่องที่ได้บังเกิดแก่ตัวข้าพเจ้าเอง เขาเหล่าเพื่อนฝูงคงเข้าใจเสียว่า เป็นนิทานเรื่องหนึ่งเป็นแน่

"ดูเถอะน่าเจ็บใจไหม?" เป็นเรื่องซึ่งเกิดขึ้นในประเทศฝรั่งเศส ในระหว่างที่ข้าพเจ้าอาษาไปในราชการสงคราม เป็นนายดาบประจำกองรถยนต์กองย่อยที่ ๑ ถึงจะเป็นเวลาระหว่างสงครามทำงานอยู่ในสนามรบ ก็ยังนับว่าเคราะห์ดีอยู่หน่อยที่มีเวนผลัดเปลี่ยนกันหยุดพักผ่อนและได้มาเที่ยวเมืองหลวง (ปารีส) ของฝรั่งเศส ซึ่งข้าพเจ้าก็ได้รับอนุญาตให้หยุดพักผ่อนกับเขาเป็นเวลา ๒ อาทิตย์ ทั้งได้รับบัญชีพล สำหรับขึ้นรถไฟไปเมืองหลวงเป็นพิเศษสำหรับการพักผ่อนนี้ด้วย เป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าจะเลือกเวลาที่จะออกจากค่ายไปขึ้นรถไฟเอาเอง จึงได้เลือกเอากระบวนรถไฟเช้าที่สุดที่จะไปได้จากสถานี ใกล้ค่ายพักทหาร เหตุผลที่ต้องเลือกไปรถไฟกระบวนเช้าก็เพื่อจะให้ถึงเมืองหลวงวันหน่อย จะได้มีเวลามากพอจะหาที่พักของทหาร (สโมสรทหารไทย) และเพื่อการหลงทางด้วย

จำเป็นที่ข้าพเจ้าต้องบอกเสียสักหน่อย ว่าการหลงทางเกือบเป็นของธรรมดา แก่ข้าพเจ้าหรือแก่ทหารไทยเป็นจำนวนมากก็ว่าได้ ไม่ว่าเมืองใดตำบลใด เมื่อไปอยู่ใหม่เป็นต้องหลงทางเสียก่อนเสมอไม่มากก็น้อย เหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะภาษานั่นเอง พูดกันไม่ได้เสียเลยบ้าง บางคนพูดได้บ้างแต่ไม่ชัดดังความประสงค์ของผู้พูด พูดประสงค์อย่างหนึ่งฟังเข้าใจไปเสียอีกอย่างหนึ่งเป็นต้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องหาเวลาเตรียมไว้สำหรับการหลงทางด้วยเสมอไป

หอสมุดหนังสือพิมพ์ไทยเขษม

ดูเถอะน่าเจ็บใจไหม?

ต้นเหตุของเรื่องนี้ได้เริ่มจากการเดินทางด้วยเท้าของข้าพเจ้าหวังจะมาพักยังที่พัก (โฮเต็ลรถไฟ) ในสถานี เพื่อสะดวกในวันรุ่งขึ้นจะได้ทันกระบวนรถไฟกระบวนแรก ที่ออกจากสถานีนี้เข้าเมืองหลวง น่าปลาดอยู่หน่อยว่าข้าพเจ้าประจำอยู่ในกองรถยนต์ น่าจะได้รถยนต์ส่งมิดีกว่าจะเดินเท้าหรือ สำหรับตัวข้าพเจ้าเอง เมื่อกำลังเดินอยู่ก็นึกเช่นนั้นเหมือนกัน แต่ก็ไม่ได้รถยนต์ส่งอย่างแน่ ๆ ถ้าได้แล้วข้าพเจ้าจะมาเดินหิ้วกระเป๋าหนังอยู่ทำไมเล่า

เริ่มหะแรกข้าพเจ้าก็ออกเดินอย่างสบายใจไปก่อน แต่แล้วก็ต้องเร่งฝีเท้าให้เร็วขึ้น เพราะคล้ำ ฝนได้ใกล้เข้ามาแล้ว และแล้วก็ลงเม็ดอย่างบาง ๆ ปลอย ๆ พอลง ซู่ใหญ่ข้าพเจ้าก็ถึงที่พัก (โฮเต็ล) กลางทางพอดี ระยะยังห่างจากที่พักที่ข้าพเจ้าต้องการมากอยู่ แม้จะเดินด้วยเท้าอย่างสบาย ต้องกินเวลาราวครึ่งชั่วโมง จึงจำเป็นต้องพักในที่พักนี้ก่อน ถ้าขืนเดินไปกำลังนี้ก็เปียกหมด ซึ่งเวลานี้ก็เปียกอยู่บ้างเล็กน้อยแล้ว พักพอฝนเบาบางลง ถ้าก่อนค่ำก็จะได้เดินทางต่อไปอีก ให้ถึง ๆ ตั้งใจไว้ในครั้งแรกจนได้ ย่ำค่ำก็แล้วฝนยังลงอย่างหนักมีออยู่ และเกือบ ๑ ทุ่มก็แล้ว ฝนยังแรงหนักอยู่เช่นเดิม ฝนได้บังคับข้าพเจ้าให้พักแรมณะที่พักนี้ "มีเตียงว่างบ้างไหม?" ข้าพเจ้าถามผู้จัดการ เมื่อแน่ใจแล้วว่าจะเอาชะนะฝนไม่ได้ ในเวลาเดียวกับที่ข้าพเจ้าถามผู้จัดการในเรื่องเตียง ก็ยังเอิญมีหญิงสาวชาวฝรั่งเศสผู้หนึ่ง มาถามผู้จัดการในเรื่องเตียงเช่นเดียวกับข้าพเจ้า ทั้งได้เบียกมาบ้างแล้วเล็กน้อยเช่นเดียวกัน มิดีมิร้ายคงเบียกฝนจากระหว่างเดินทาง เช่นกับข้าพเจ้าเป็นแน่ เมื่อผู้จัดการได้รับคำถามทั้งสอง ของผู้เดินทางต่างเพศเช่นนี้ เขาออกรู้สึกงงและนิ่งอยู่สักครู่หนึ่ง

"มีจะแต่เตียงเดียวใหญ่" ผู้จัดการตอบพร้อมกับก้มศีรษะลงเล็กน้อย และมองดูหน้าเราทั้งสอง "ใหญ่พอสำหรับสองคน" ผู้จัดการกล่าวต่อ พร้อมทั้งได้ประสารมือทั้งสองดูไปมา คล้ายกับจะแสดงความเสียใจ และเห็นความจำเป็นสำหรับเราทั้งสองที่ต้องประสงค์

ในยุโรปการหลับนอนลำยากมากอยู่ ไม่เหมือนกับประเทศสยามของเราเลย มีมุ้งหมอนและเสื่อ นอนไหนก็นอนได้ไม่เป็นการลำยาก ลำยนอะไร ยุโรปสำคัญมากก็เพราะความหนาวจึงต้องมีที่นอนฉะเพาะที่ ๆ ได้จัดไว้อย่างเรียบร้อย

หญิงสาวชาวยุโรป ซึ่งเป็นผู้เดือดร้อน

ในการเดิรทาง และติดฝนเช่นเดียวกับข้าพเจ้าเวลานี้ เมื่อได้รับคำตอบจากผู้จัดการ และนั่งตริกตรองอยู่ครู่ใหญ่ แล้วจึงได้ตอบแก่ผู้จัดการว่า “เราทั้งสองไม่รังเกียจที่จะนอนในเตียงเดียวกันเลย” เมื่อพูดแล้วหญิงสาวเพื่อนคู่ทุกข์ก็มองดูหน้าข้าพเจ้า และยิ้มหน้าแดงจัดกว่าธรรมดาด้วย ความจริงหญิงสาวผู้นี้ก็สรวยพอตัวเหลือจะกล่าว เล่นเอาข้าพเจ้าผู้เคร่งต่อวินัยทหารเกือบลืมตัวเหมือนกัน

“ดีมากและขอบใจ” ผู้จัดการพูดพร้อมกับศีรษะลงอีกครั้งหนึ่งเป็นการเคารพ แล้วไปสั่งเด็กคนใช้ให้ขนกระเป๋าหิ้วของเราทั้งสองไปห้อง ซึ่งเหลืออยู่จำเพาะเตียงเดียวดังกล่าวแล้ว

เมื่อตกลงเรื่องห้องเสร็จ เราทั้งสองต่างก็แยกไปนั่งโต๊ะรับประทาน ปนไปกับผู้อื่นที่ได้พักอยู่ก่อน ในห้องรับประทานอาหารห้องใหญ่ห้องเดียวกัน อาหารของข้าพเจ้าค่ำวันนี้คล้าย ๆ กับกลืนก้อนหินช่างไม่มีรสเสียเลย สมองมัวคิดแต่ว่า จะทำอย่างไรจะนอนอย่างไรเท่านั้น ฝนหรือก็ยังลงอย่างแรงไม่ขาดสาย หรือแม้แต่เบาลงเล็กน้อยก็ไม่มี การรับประทานของข้าพเจ้าได้เสร็จสิ้นไปในเวลาไม่นานนัก แต่ยังคงนั่งสูบบุหรี่ และดื่มกาแฟอยู่อย่างเฉื่อยชา เพื่อฆ่าเวลาคอยฝน เมื่อฝนหวยในเวลาไม่ดึกนัก ข้าพเจ้าเป็นต้องเดิรไปอีกเป็นแน่ แต่ก็หาได้ผลดังนึกไว้ ฝนก็ลงหนักมือขึ้นเสมอทั้งพายุก็พัดแรงกล้า เมื่อเป็นเช่นนี้ข้าพเจ้าจะทนนั่งอยู่คนเดียวอย่างไร เมื่อใคร ๆ เขาก็ไปหลับนอนกันหมดแล้ว ทั้งดึกและหนาวจัดด้วย ต้องจำใจลุกจากโต๊ะรับประทานขึ้นสู่ห้องนอน ซึ่งถ้าแม้ไม่จำเป็นจะไม่เข้าห้องนอนนี้เลย จะนอนอย่างไรกับหญิงสาวที่มิเคยรู้จักกันเลย ไม่เข้านอนหรือก็จะหนาวแข็งตายอย่างแน่ ๆ

ค่อย ๆ เปิดประตูห้องนอนอย่างเบา ๆ ได้เห็นหญิงสาวสหายร่วมทุกข์ ได้อยู่ในเตียงนอนแล้วอย่างเรียบร้อย เป็นเตียงใหญ่สำหรับสองคนจริงทั้งสอาดเรียบร้อยน่าสบาย ทำให้นึกถึงคู่แต่งงานใหม่ ๆ จะได้รับความสุขมิน้อยเลย เมื่อเขามาแทนที่ ๆ ข้าพเจ้าจะเข้าสู่เวลานี้มีผ้าห่มผืนใหญ่สรวยปกคลุมอยู่ ตลอดทั้งเตียง ข้าพเจ้าถอดรองเท้าและเสื้อออกอย่างเงียบที่สุดที่จะทำได้ ไม่อยากให้สหายสาวของข้าพเจ้าได้ยินหรือตื่น เพราะเหตุที่ข้าพเจ้ากระทำเลยแต่คงเหลือกางเกงฟอร์มกากี และเสื้อเชิ้ตไว้ เพราะข้าพเจ้ามิได้เตรียมเครื่องสำหรับแต่งนอนมาด้วย ดับไฟและเข้าเตียงนอนข้างสหาย

หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร

ดูเถอะน่าเจ็บใจไหม?

สาวอันน่ารักอย่างเงียบ ๆ ข้าพเจ้ารู้สึกว่ามีหมอนข้างกั้นไว้ระหว่างเราทั้งสอง จะเย็นใครกั้นไว้ข้าพเจ้าไม่ทราบ แล้วข้าพเจ้าก็หลับด้วยความเหนื่อยอ่อนที่ได้เดินเมื่อกลางวันนี้

รุ่งเช้าข้าพเจ้าตื่นแต่เช้า ก่อนสหายสาวล้างหน้าและแต่งกาย ลงมาอยู่ข้างล่างก่อนสว่าง เพื่อจะหนีหน้าไปเสีย ก่อนจะได้พบหน้าสหายสาวของข้าพเจ้าอีก ยืนเกะกะอยู่คนเดียวเย็นครู่ใหญ่ ซึ่งยังไม่มีใครเลยสักคนเดียว ผู้จัดการหรือได้บอกไว้แล้วว่า จะรีบออกจากนี่แต่เช้าเพื่อให้ทันรถไฟกระบวนแรก เมื่อวานผู้จัดการก็รับรองกับข้าพเจ้าไว้แข็งแรง และมีรถม้าสำหรับส่งยังสถานีด้วย. กำลังกลุ้มคิดฉุนผู้จัดการอยู่ ก็ได้ยินผีเท้าคนลงมาจากบันไดจากชั้นบน พอเงยหน้าก็พบสหายสาวของข้าพเจ้าตื่นและแต่งกายอย่างเดิรทาง ลงบันไดมาอย่างยิ้มแย้ม กับศิร์ษะร้องทักข้าพเจ้าอย่างน่ารัก เมื่อเข้ามาใกล้ "ท่านจะไปรถไฟไม่ใช่หรือ? ผู้จัดการได้บอกข้าพเจ้าไว้" สหายสาวได้พูดขึ้น "จะฉันจะไปเมืองหลวง" ข้าพเจ้าตอบ ไม่กล้ามองหน้าสหายสาวเลย "ฉันก็จะไปในกะบวนรถไฟเช้านี้ด้วย ดีเชียว เราเลยไปรถม้าคันเดียวกันอีก" สหายสาวข้าพเจ้าพูดและยิ้ม ๆ อย่างงาม ก็พอดีผู้จัดการมาบอกว่าได้จัดรถม้าไว้น่าประตู และเชิญเราทั้งสอง

เช้าวันนี้อากาศดีมาก คนขับรถจึงเอาประทุนลง ลมเข้าออกจะแรงบ้างเล็กน้อยพัดข้ามถนน ข้าพเจ้าสังเกตเห็นสหายสาวของข้าพเจ้าเย็นหวัด เห็นจะเนื่องจากโดนฝนเมื่อวานนี้เย็นแน่ จึงเช็ดน้ำมูกบ่อย ๆ เราทั้งสองนั่งนิ่งมิได้พูดจาอะไรกันเลย ระหว่างที่ข้าพเจ้ามัวคิดเพลินอยู่ในใจ ลมได้พัดเอาผ้าเช็ดหน้าผืนน้อยของสหายสาว ปลิวไปตกอยู่ในเขตร์รั้วบ้านข้างถนน ซึ่งเย็นรั้วต้นไม้สูงไม่เลยเข่าข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจึงบอกให้คนขับรถม้าหยุดรถ และข้าพเจ้าขยับตัวจะลงไปหยิบผ้าเช็ดหน้า ให้สหายสาว "อย่าไปเลยค่ะ" สหายสาวข้าพเจ้าห้ามทั้งยึดแขนข้าพเจ้าไว้ "อย่าเลยท่านข้ามไม่พ้นรั้วนั้นหรอก ดูแต่เมื่อคืนซิ หมอนข้างต่ำกว่านี้เย็นกองท่านยังข้ามไม่ได้เลย"

"ดูเถอะน่าเจ็บใจไหม?"

ช. อ๊อด เมนะชัย

เที่ยวโลกพระศุกร์

ของ

"นวนาค"

แต่ก่อนแต่ไรมา ไม่มีใครค่อยรู้ความจริงในเรื่องดาวพระศุกร์มากนัก มนุษย์รู้จักดาวพระศุกร์เพียงว่า เมื่อเห็นดาวดวงนี้ขึ้นในเวลาเช้าก็เรียกว่า 'ดาวประกายพฤกษ์' และเมื่อเห็นขึ้นในเวลาเย็นอีก ก็เรียกว่า 'ดาวประจำเมือง' ที่แท้นั้นก็คือดาวดวงเดียวกันนั่นเอง ความเร้นลับในความเย็นไปอันแท้จริงของดาวดวงนี้ ก็คงเย็นฉากมืดบังความเข้าใจของมนุษย์ตลอดมา กะทั่งเมื่อเร็ว ๆ มานี้ สพโอกาสที่ดาวพระศุกร์โคจรเข้ามาใกล้พิภพเรามากที่สุด ซึ่งไม่เคยมีปรากฏในประวัติการณ์ยุคสมัยใด ๆ ครั้งนี้เองแหละทำให้เรากระจ่างในความจริงแห่งความเย็นอยู่อันน่าสนใจ มนุษย์เราได้รับความรู้แปลก ๆ อันน่าตื่นเต้นเกี่ยวแก่ดาวดวงนี้ ซึ่งแต่ก่อน ๆ มามิเคยได้นึกได้ฝัน ได้รับความรู้ในความจริงว่า บนดาวพระศุกร์มีสิ่งที่มีชีวิตอาศัยอยู่มีพืชพรรณ มีแม่น้ำลำคลอง ทั้งที่รู้ ๆ กันอยู่ว่าดาวดวงนี้ห่อหุ้มอยู่ด้วยเมฆหมอกพิภพชั้นแฉะ และหนาวเยือกเย็น ยวดยิ่ง ชั่วกัปชั่วกัลป์ ดูไม่น่ามีสิ่งที่มีชีวิตดำรงอยู่ได้ แต่ความจริงปรากฏว่า มีชีวิตเร้นอยู่ได้บนดาวดวงนี้ด้วยลักษณะแปลก ๆ เพิ่มพูลความพิศวงให้แก่มนุษย์เรามากนัก.

ดาวพระศุกร์ หรือนัยหนึ่ง เราพอใจเรียกกันว่า 'ดาวน้องสาว' โคจรใกล้พิภพเราครั้งนี้ ใกล้มากกว่าที่ดาวพระอังคารเคยโคจรเข้ามาใกล้อย่างที่สุด ครั้งหนึ่งเมื่อเร็ว ๆ มานี้เหมือนกัน ถึง ๑๐ ล้านไมล์ จึงเป็นโอกาสที่พึงปรารถนา ของนักวิทยาศาสตร์และดาราศาสตร์บนพิภพอย่างยิ่ง ที่สามารถใช้กล้องจับดูเห็นได้สมประสงค์ ทำให้ประจักษ์ความจริงเกี่ยวแก่ความทรงอยู่ของดาวดวงนี้อย่างน่าตื่นใจที่สุด เป็นความจริงซึ่งเร้นลับมานานแล้วแต่เพรงกาล.

การใช้โทรทัศน์ตรวจจับดูดาวพระศุกร์ดวงนี้ โอกาสที่แล้ว ๆ มา นักวิทยาศาสตร์ก็ได้พยายามกันนักหนา แต่ก็หาได้เป็นผล

สมประสงค์สักคราวหนึ่งไม่ ด้วยว่ามีเมฆหมอกมากำบัง ทำให้มองไม่เห็นเสียบ้างและบางทีก็เนื่องด้วยผ่านโคจรวิถีของดาวดวงนี้เองเป็นเหตุขัดขวาง โดยที่ผ่านโคจรวิถีมาตกอยู่เสียระหว่างดวงอาทิตย์กับพิภพเรา แล้วหันด้านทางที่มีแสงสว่างไปยังดวงอาทิตย์ และหันด้านอันเต็มไปด้วยความมืดซึ่งเป็นภาคราตรีกาลมาทางพิภพเรา จึงทำให้เรามองดูทางโทรทัศน์ไม่แลเห็นอะไรนอกจากความมืด อนึ่งโดยธรรมดาแล้ว ดาวพระศุกร์ไม่ค่อยได้หันด้านที่มีแสงสว่างมาทางโลกเรา ถึงครั้งนี้ก็เหมือนกัน ใช่ว่าดาวพระศุกร์จะหันด้านสว่างมาทางโทรทัศน์ก็หามิได้ แต่ด้วยอาศัยอำนาจแสงสว่างของดวงจันทร์ จึงทำให้แลเห็นดาวพระศุกร์ในทางโทรทัศน์ได้บางแต่บางส่วนเท่านั้น แม้เพียงเท่านี้ก็ยังได้ชื่อว่า เป็นอุปกรณนิยมแก่วิทยาศาสตร์และดาราศาสตร์อย่างสำคัญแล้ว ซึ่งว่าตามปกติจะไม่ได้พบโอกาสเช่นนี้เลย มิฉะนั้นจะไม่มีนักวิทยาศาสตร์หรือดาราศาสตร์คนใด สามารถกล่าวให้พังให้รู้อย่างที่กล่าวอยู่นี้หรือที่จะกล่าวต่อไปได้ว่า

กล่าวโดยขนาด ดาวพระศุกร์มีขนาดใหญ่ไล่เลี่ยกันกับพิภพเรามาก กล่าวคือ พิภพเรามีเส้นผ่าศูนย์กลาง ๗,๙๑๘ ไมล์ ดาวพระศุกร์มี ๗,๗๐๐ ไมล์ วันหนึ่ง ๆ มีระยะเวลานานเกือบเท่า ๆ กัน นักดาราศาสตร์ได้คำนวณดูแล้ว ยนดาวพระศุกร์ วันหนึ่งมี ๒๓ ชั่วโมง กับ ๒๑ นาที ปีหนึ่งมี ๒๒๕ วัน ที่เราเรียกกันว่า ดาวพระศุกร์เป็นดวงดาวน้องสาวนั้น — เป็นความจริง ด้วย เป็นโลกโลกหนึ่งอย่างพิภพเราเหมือนกัน พูดถึงขนาดความหนัก และความแน่น ก็แตกต่างกับพิภพเราไม่มากนัก ลักษณะแตกต่างที่ควรกล่าวก็คือยนโลกพระศุกร์มีวันสั้นกว่าพิภพเรา มีอากาศปรวนแปรรวดเร็ว และเนื่องนิตย์ ซึ่งผิดกันไกลกับอากาศ ยนพิภพเรา และดาวพระศุกร์อยู่ใกล้ดวงอาทิตย์มากกว่าพิภพเรา ลักษณะที่แตกต่างอย่างสำคัญนั้นคือ ดาวพระศุกร์เกิดที่หลังพิภพเรามาก และด้วยเหตุที่ดาวพระศุกร์มีอายุแห่งกาลอุบัติน้อย จึงไม่ค่อยได้สพความเจริญรุ่งเรืองนัก แม้ทั้งในสรรพวิทยาการทั้งปวง พืชพรรณ สัตว์และมนุษย์ที่มีอยู่ยนดาวพระศุกร์ ก็เป็นพันธุ์ซึ่งมีสภาพเหมือนกับพิภพเราที่เป็นอยู่ตั้งแต่ครั้งดึกดำบรรพ์นับล้าน ๆ ปีมาแล้ว

หากมนุษย์เราสามารถมีอากาศยาน นำพาไปบรรลุยังโลกพระศุกร์ได้แล้ว เราจะได้พัง

ได้รู้ความจริงแปลก ๆ น่าพิศวงตื่นเต้นเย็นอันมากซึ่งผู้สามารถของเราได้ไปพบไปเห็นมายังพิภพโน้น

ความคิดที่จะไปเที่ยวเยือนพิภพต่าง ๆ ซึ่งยังไม่มีมนุษย์คนใดได้ไปถึง เหล่านี้ ผู้สนใจในวิทยาของพิภพเรา หาได้นิ่งนอนใจไม่ตั้งแต่นานมาแล้ว คอยตั้งใจสอดส่องหาอยู่ทุกเมื่อ หากแต่ความคิดเหล่านี้ ยังเป็นการเหลือวิสัยอยู่เท่านั้น

แม้ว่าเวลานี้จะยังไม่มีผู้ใดแสดงสามารถเหาะเหินเดินอากาศไปได้ถึงโลกพระศุกร์ก็ตาม แต่ความรู้ในทางวิทยาศาสตร์ใหม่ ๆ อุปการะเราให้ได้ทราบถึงระหัสแห่งความเย็นอยู่ยังพิภพโน้นอันน่าฟังน่าเอาใจใส่ไม่น้อย ซึ่งนักวิทยาศาสตร์ผู้สนใจในพิภพใหม่ของเราไผ่ผันกันนักต่อนักว่า จะพยายามไปให้ถึงให้จงได้ ฉะนั้นการเที่ยวโลกพระศุกร์ที่กำลังจะนำท่านให้ได้ฟังได้รู้ต่อไปนี้ จึงเริ่มกันด้วยความคิดความฝันไปก่อนโดยอุปกรณ์แห่งความรู้ในทางวิทยาศาสตร์ซึ่งกำลังก้าวหน้าอยู่เวลานี้และต่อไป ๆ คือว่า

ต่อไปข้างหน้า ในเมื่อเราสามารถมีอากาศยานซึ่งจะเดินทางไปถึงโลกพระศุกร์ได้:

เราก็เลือกโอกาสออกเดินทางเอาในวันที่มีอากาศสดใส เมื่อออกสู่ท้องฟ้า ก็เคลื่อนยานสูงขึ้น ๆ จากพิภพเรา ย่ายหน้ามุ่งตรงไปยังพิภพใหม่อันพึงปรารถนา ครั้นเคลื่อนขึ้นไป — สูง — สูงมากขึ้น จนเหลือจะคณนานับว่าเป็นระยะทางเท่าใด ต้องผ่านหมู่เมฆมหึมามาขวางหน้าหนาแน่นยิ่งขึ้น ต้องต้านทานพายุหักล้างพัดจัด พัดรวดเร็ว และพัดมาทุกทิศทุกทาง แม้กระนั้นผู้สามารถของเราก็มิได้ท้อถอย ยากขยันตั้งหน้าเดินทางต่อไปด้วยความกล้าหาญ ในทันใดที่ผ่านอากาศวิปริต ซึ่งหนาวเยือกเย็นอย่างจับจิตต์จับใจ จึงรู้สึกว่าเวลานี้ ยานได้ผ่านออกไปพ้นนอกเวหาของพิภพมากแล้ว มองก้มลงมาดูพิภพแลเห็นเป็นลูกกลม สังเกตมหาสมุทรได้โดยพื้นสีเทา ทางขั้วโลกทั้งสองซึ่งตามปกติปกคลุมอยู่ด้วยหิมะ แลเห็นเป็นสีขาว ดวงจันทร์เวลานี้เห็นได้ชัด ด้วยอำนาจแสงสว่างจากดวงอาทิตย์ จริงแล้วที่เรียกกันว่า ‘โลกพระจันทร์’ เพราะบนพระจันทร์นี้ ผู้สามารถของเราได้แลเห็นภูเขาไฟ ได้แลเห็นทะเลซึ่งเรียกกันว่า ‘จันทร์สมุท’ (*Lunar Seas*) ก้มลงมามองดูพิภพเราอีก เห็นแต่ความมืดและสว่างแห่งคืนวัน

เดิรทางจากที่นี่ต่อไปได้ มินาน ผู้สามารถของเราพลันรู้สึกประหลาดที่ได้เห็นภาพ ภาพหนึ่งซึ่งไม่มี มนุษย์คนใด เคยนึกฝันถึงว่า จะได้เห็น ภาพนั้นคือภาพอีกด้านหนึ่งของดวงจันทร์เป็น ความ จริง ดวง อาทิตย์ ฉายแสง ทั่วดวงจันทร์ แต่ดวงจันทร์ส่องแสงมายังพิภพเราแต่เพียงด้านเดียว จึงรู้สึกว่าภาพที่เห็นใหม่นี้ เป็นภาพที่แปลกนัก แปลกอย่างยอกไม่ถูกเล่าไม่ถูก

ยิ่งเดิรทางใกล้ พิภพที่พึงปรารถนาเข้าไปก็ได้เห็นดวงอาทิตย์ยิ่งใหญ่ขึ้น ๆ ทุกที ระยะนี้ยานของผู้สามารถ ต้องแหวกผ่าน ม่านเมฆ อันขวางหน้าดูเป็นลูกเขาเลากา ทำให้รู้สึกใจหายเป็นหลายครั้ง ระยะนี้เป็นที่น่าอันตรายนัก หนาวก็เพียงนั้น ซ้ำมองไม่เห็นทางม่านเมฆที่บังกันกางอยู่ตรงหน้า เหลือระยะอีก ๘๕ ไมล์เท่านั้น ผู้สามารถรู้สึกตัวจักระแหล่นเพียงจะครองชีวิตไว้ไม่รอด ด้วยต้องผ่าไปท่ามกลางความน่ากลัวของสายฟ้า ซึ่งกำลังแลบอยู่แปลบปลาบ และคำรณร้องอยู่เสียงดังสนั่นหวั่นไหว ห่าฝนน้ำร้อนเทลงมาเทบจะลืมหูลืมตาไม่ขึ้น ท้องอากาศเต็มไปด้วยหมอกทึบ และไอน้ำร้อน อากาศเย็นอันตรายแก่มนุษย์ธรรมดาจะหายใจ ถ้าไม่ได้อาสัยเครื่องป้องกันกาย และเครื่องช่วยหายใจที่ติดตัวมา ผู้สามารถคงตายเสียนานแล้ว

เย็นความ เย็นไป ยนโลก พระศุกร์ที่ได้พบเย็นครั้งแรก ! ในที่สุดด้วยความพยายาม ผู้สามารถ ของเราก็ สามารถ นำตนบรรลุยังโลกพระศุกร์จนได้ !

ยนพันพิภพ แห่งโลกพระศุกร์ ที่ผู้สามารถของเรามาถึงเย็นแห่งแรกแถบนี้ เย็นพันที่ลุ่มชื้นแฉะและอยอ้าว มีสมุทร มีทะเลสาป ซึ่งดื่นไป ด้วยพืชพันธุ์ ล้วนแล้ว แต่เย็น ประเภทล้มลุกทั้งสิ้น อากาศเย็นพิษแก่การหายใจ ไม่มีหินไม่มีหาดทราย พืชพันธุ์ที่มีเกิดอยู่ทั่วไปแถบนี้ ก็เย็นพืชพันธุ์ครั้งยุคบรรพกาลเนิ่นนานโน้น มีสภาพเช่นเดียวกับคราวเมื่อพิภพเราอยู่ในวัยใหม่ ๆ ทั้งสิ้น มีเห็ดชะนิดต่าง ๆ ทั้งมีพิษและไม่มีพิษ ในน้ำมีสาหร่าย พืชพันธุ์ที่มีตามพื้นดิน ก็ล้วนแต่เย็นพันธุ์ที่เกิดง่ายตายเร็วทั้งสิ้น เห็นพอกพูนทับถมกันอยู่ดายไปขนอากาศที่เต็มไปด้วยไอที่เย็นพิษและกระแสร์ไฟฟ้าอันน่ากลัว

ณเบื้องบน ได้ยินเสียงฟ้ายังคำรนร้องอยู่ ฝนตกไม่ขาดสายทุกหนทุกแห่งนองไปด้วยโคลนตม สภาพเช่นนี้เอง พืชพันธุ์

ทุกหนทุกแห่งและทุกสิ่งทุกอย่าง ไม่เห็นมีอะไรจะเย็นเครื่อง ชวนให้รู้สึกสะบายแม้แต่น้อย อะไรอะไรดูช่างเต็มไปด้วยความน่าอันตรายเสียทั้งนั้น ผู้สามารถของเราจำต้องรีบออกจากพื้นพิภพแถบนี้โดยเร็ว เดินทางต่อไปใกล้เข้าสู่แถบที่มีอากาศอบอุ่น จึงค่อยได้ประสพ ภาพ ต้นไม้ ต้นหญ้าสีเขียว ๆ ขึ้นบ้างต้นไม้ที่มีอยู่ตามแถบนี้เป็นต้นไม้พันธุ์เตี้ย ๆ ใบสีเขียวเหลืองจาง ๆ ไม่เขียวขจีเหมือนอย่างบนพิภพเรา เย็นด้วยได้รับแสงสว่างจากดวงอาทิตย์ยังไม่เต็มที่ แม้กระนั้นก็รู้สึกว่ายังดีกว่าแถบแรกถึงมาก ที่ได้รับ อากาศอบอุ่นและเห็นสีเขียว ๆ ของต้นไม้ ใบหญ้าขึ้นบ้าง

ครั้นเดินทางต่อไป ๆ แทนกลุ่มเมฆ ได้เห็นแสงแดดสลัว ๆ จึงทำให้รู้สึกหายคอหายใจค่อย สบายขึ้น ท่ามกลางที่ลุ่ม อันเวิ้งว้างซึ่งเป็นเหมือนทะเลแห่งโคลนตม และเห็นเกาะใหญ่น้อยเรียงราย ตามท้องอากาศยังคงมีไอน้ำอยู่ทั่วไป ที่นี่เองผู้สามารถของเราได้เห็นสิ่งที่มีชีวิต ขณะเมื่อมองลอดเปลวไอน้ำลงไปดูในน้ำ ภาพที่ได้เห็นนี้มันเร้าความรู้สึกให้ตื่นเต้นนัก ด้วยเป็นภาพของสัตว์ขนาดเขื่อง ๆ ตัวหนึ่ง มีลักษณะหยุ่น ๆ คล้ายตัวแมงกะพรุนเราดี ๆ นี่เอง แรกเห็นมันสงบนิ่งอยู่เฉย ๆ แต่ครั้นแล้วอวัยวะส่วนหนึ่งค่อย ๆ ยื่นออก จึงสำนึกรู้ได้ทันทีว่า ภาพนี้เป็นสัตว์มีชีวิต มันกินอาหาร และมันหายใจ จึงเป็นอันชัดว่า ยนพิภพอันกันดารนี้ มีสิ่งที่มีชีวิตอาศัยอยู่ เหลียวไปดูอีกทางหนึ่งไม่สู้ไกลออกไปนัก แลเห็นตัวแมงกะพรุนขนาดมหึมาลอยพ้องอยู่บนพื้นน้ำ เป็นตัวแมงกะพรุนอย่างชัด ๆ แต่มีขนาดตัวโตกว่าแมงกะพรุนยนพิภพเรามากมายนัก

อารามดีใจที่สพโอกาสได้มาถึงยนพิภพอันลึกลับและเต็มด้วยมหัศจรรย์นี้ ผู้สามารถของเราจึงไม่ยอมปล่อยโอกาสอันงามล่วงเลยไปอยากเที่ยวดูรู้เห็นสิ่งแปลก ๆ อื่นต่อไป จึงยังคัยยานสู่เวลาเดินทางต่อไปอีก หนทางระยะนี้ต้องผ่าหมอก และสายฝนซึ่งเต็มไปด้วยกระแสร์ไฟฟ้าย่อย ๆ จนบรรลุยังฝั่งทะเลที่ลุ่มใหญ่กว้างแห่งหนึ่ง ริมฝั่งเป็นโคลนหมาดที่นี่ค่อยได้พบได้เห็นพืชพรรณสีเขียว ๆ แปลกตาขึ้นบ้าง มีพันธุ์ไม้ยืนต้น ต้นเพิร์นและหญ้าชนิดต่าง ๆ ขึ้นอยู่ อุดมไปณฝั่งตรงข้ามทางโน้น มองไปแลเห็นสัตว์ร่างใหญ่โตทั้งน่าเกลียดและน่ากลัวนอนขดอยู่ตามฝั่งเลน เห็นเมื่อใกล้ จึงยอกถูกว่าเป็นพวกทากและพวกหนอน บ้างคืบ บางคลาน บ้างกินโคลนตม

หนังสือพิมพ์ไทยเขษม

และต้นไม้ ใบหญ้า บางตัวก็กินเนื้อกันเองดูให้ยั่วเยียไป สัตว์ต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแต่เป็นพันธุ์เลือดเย็นทั้งสิ้น รูปร่างและท่าทางต่าง ๆ ของมัน เห็นแล้วขนลุกขนพอง ทั้งน่าเกลียดและน่ากลัวเย็นที่สุด มองทะลุเปลวหมอกไกลออกไป เห็นเกาะลอยอยู่พ้นผิวโคลนเลน เห็นพืชเขาเย็นทิวยาว สลับซับซ้อน.

แห่งหนึ่งใกล้ ๆ แถบนี้ กลางน้ำอันร้อนระอุจนกลายเย็นไอ ตกใจที่ได้เห็นสัตว์ชนิดหนึ่ง รูปร่างเหมือนหอย ค่อย ๆ ยื่นหัวอันน่าเกลียดน่ากลัว โผล่เหนือน้ำช้า ๆ และแล้วก็จมหายลงไป แปลก ! เย็นสัตว์ที่อาศัยตามน้ำร้อน บางตัวเห็นต่ายไปมาอยู่ตามฝั่งซึ่งเย็นโคลนหมด เที่ยวหาสูดอากาศออกสิเย็น ทำให้คิดว่า ด้วยทำนองนี้เองนานเข้า ๆ เมื่อเข้าสัตว์ชินต่อดินฟ้าอากาศ บนบกเข้า เข้าสัตว์พวกนี้ก็กลายเย็นสัตว์บกอย่างแน่ ๆ

แม้ว่า ท้อง อากาส จะครึ้ม อยู่ด้วย หมอกเกือบตลอดไป แต่แถบนี้ก็ยังได้รับแสงสว่างจากดวงอาทิตย์มากกว่าแห่งที่ผ่านมา ว่าไปแถบนี้ก็เย็นแห่งที่แปลกอยู่ แลไปทางโน้นไม่เห็นมีดอกไม้ สักดอก ไม่เห็นมีสิอะไร นอกจากสีเขียว สีเทา ของหมู่ไม้ ไม่มีแมลง ไม่มีนก ไม่มีสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม และไม่มีอะไร อะไรอีกต่าง ๆ นา ๆ เหมือน ยนพิภพเรา เห็นอยู่ก็แต่ต้นไม้ ลำต้นเตี้ย ๆ บ้างก็พุ่มแจ้ ขึ้นอยู่ทั่วไป ต้นไม้เหล่านี้เย็นต้นไม้ชะนิดมีเมล็ดสืบพันธุ์เสียแทบทั้งนั้น

ท่องเที่ยวดูต่อ ๆ ไป อากาศยิ่งชุ่มชื้นไปด้วยไอน้ำ กลุ่มเมฆมหึมาลอยอยู่เหนือและแล้วก็หยาดเย็นเม็ดฝนเทลงมาอย่างหนักพืนพิภพเย็นโคลนเลน ท่วมพืชพันธ์ต่าง ๆ จมหายไปสิ้น

เมื่อได้กระทบอากาศวิปริตเข้า ทำให้ผู้สามารถ รู้สึก ว่าตนได้ ย่างเข้าสู่แผ่นดิน ซึ่งค่อนไปทางขั้วพิภพแล้ว ยิ่งจะใกล้ขั้วพิภพเข้าไป รู้สึกว่าอากาศออกจะชุ่มชื้นยิ่งขึ้น ความร้อนอบอ้าว และสายฝน อันน่ากลัวเบาบางลง แต่ท้องฟ้ายังคงฉ่ำอยู่ด้วยเมฆ ผ่านขั้วพิภพแถบนี้ เย็นย่านที่น่าเกรงอันตรายนักอันตรายจากความร้อนของดวงอาทิตย์ ด้วยอาการหมุนเวียนไปตามแกนของโลกพระศุกร์เอง มีคราวหนึ่งที่ชีวิตต่าง ๆ ในแถบนี้ จะถึงกาลพินาศสิ้น คือเมื่อโลก พระศุกร์ หันด้านขั้วโลกแถบที่กล่าวนี้ไปทางดวงอาทิตย์ ดุจเดียวกับที่เกิดเย็นมาแล้ว บนโลกพระจันทร์และโลกพระพุธ ความร้อนของดวงอาทิตย์จะ

เผาผลาญสิ่งต่าง ๆ วินาศลงเป็นภัทมัธุลี เมื่อนั้นแหละจะเป็นกาลวิโยค ของสิ่งต่าง ๆ บนโลก พระศุกร์แถบนี้

แถบนี้ได้แลเห็นทิวเขาเป็นพืชซึ่งพึงกำลังเกิดขึ้นใหม่ ๆ ตามพื้นดินและตามโคลนตมมีต้นไม้เล็ก ๆ ลำต้นเตี้ย ๆ ใบหนา และหญ้าต้นประหลาดต่าง ๆ เกิดงอกงาม สีเขียวบ้างเหลืองบ้าง เทาบ้าง ทั่วไปและก็น่าประหลาดอีก ไม่เห็นมีดอก ไม่ว่าพืชพันธุ์ชะนิดใด

ตามสาหร่ายในน้ำ เห็นหอยชะนิดต่าง ๆ ร่างน่าเกลียด เกาะอยู่ตำมีบางตัว ต่างขึ้นมานอนตากตัวอยู่ตามริมฝั่ง น่าขัน ! พอได้ยินเสียงเคลื่อนไหวอะไรแปลก ๆ เข้าหน่อย ก็ตกใจริบตะลีตะลานคลานกลับลงน้ำลงโคลนไป

จากฝั่งแห่งหนึ่ง มองไปในทะเล เห็นเคลื่อนไหวในที่ไกล เป็นร่างหนึ่งตะคุ่ม ๆ ร่างนั้นยกศีรษะขึ้น มองดูรอบ ๆ ท่วงทีคอยระแวงภัยอยู่เสมอ ต่อเมื่อใกล้ได้เห็นชัดทำให้เกิดพิศวงเป็นที่สุด ร่างนั้นเป็นร่างของสัตว์ที่มีรูปร่างและสภาวะใกล้เข้าไปทางจะเป็นมนุษย์ ตามตัวมีสีเทา ๆ ค่อนข้างดำ ส่วนหัวรูปคล้ายแมวน้ำ มีเหงือกอ้าเบิดและยืดได้ ใช้หายใจทางปาก มีหนังตามตัวหนา มีเท้าสี่เท้า เท้าหลังเหมือนเท้ากบ เมื่อว่ายน้ำและคลาน ใช้เท้าทั้งสี่ ขนาดตัวไล่เลี่ยกับแมวน้ำบนพิภพเรา ลำตัวเรียวเล็กกว่าเล็กน้อย ส่วนขายาวกว่ามาก ดวงตาใหญ่และกลม เห็นแสงสว่างเข้า แก้วตาลูกโปน เป็นสัตว์ที่ไม่ค่อยสงบ มักตกใจและระแวงภัยอยู่เสมอ กินหอยกินหนอนต่าง ๆ เป็นอาหาร เวลากิน มันใช้มือขยี้เหยื่อย้อนเข้าปาก เวลาต่อสู้และขยี้เหยื่อ บางครั้งใช้เท้าเป็นอาวุธ บางครั้งก็ใช้ศีรษะเข้าชนเอาดื้อ ๆ ทั้งน่าขันและน่าดู เวลามันอิ่มหนำสำราญมันนอนเหยียดลงพังพาบท้องติดดิน นอนนิ่งอิดถดและจะเลยหลับ

เจ้าสัตว์นี้เป็นสัตว์พันธุ์เลือดอุ่นที่พึงจะได้พบบนโลกพระศุกร์นี้ สัตว์นี้มีสภาพใกล้เป็นมนุษย์มาก มีเท้าทั้งสี่คล้ายแขนและขา มีกะดูกสันหลัง มีเส้นโลหิต

ที่แห่งหนึ่ง มีเจ้าสัตว์ชนิดนี้นอนหลับอยู่ ไม่ไกลออกไปมาก เห็นอะไรไหว ๆ ระวางพงหญ้าใกล้ ๆ ประเดี๋ยวก็เห็นสัตว์ชะนิดหนึ่ง จะว่ามีรูปร่างเหมือนตัวอะไรบนพิภพเราก็ยากที่จะบอกได้ถูกต้อง ตามตัวมีบางส่วนเหมือนตัวหนอน และก็มีบางส่วนเหมือนงูเราดี ๆ เจ้าสัตว์นี้กำลังเลื้อยขึ้นมาจากโคลนช้า ๆ ตรงมายังตัวที่กำลังนอนหลับ

พอถึงก็ยกหัวขึ้นฉกทันที หัวของมันใหญ่รูปร่างคล้ายหัวเต่า ยัดเดี๋ยวใจก็เกิดมีการต่อสู้กันขึ้น เป็นการต่อสู้อย่างดุร้าย ท่วงทีท่าทางประเปรียว และว่องไวด้วยกัน ครั้นแล้วก็ได้ยินเสียงร้องด้วยความเจ็บปวด เสียงนั้นแหลม — ควญคราง ดังไปไกล ๆ เป็นเสียงร้องเพื่อขอความช่วยเหลือ เมื่อเสียงนี้ดังขึ้นมา ก็ได้ยินเสียงร้องตอบทำนองขานรับเป็นเสียงร้องคำรามอย่างน่าครั่นคร้าม เป็นเสียงสำแดงความโกรธ แก้แค้น และท้าทาย เจ้าของเสียงนั้นโผล่ขึ้นมาจากกลางน้ำ รูปร่างใหญ่โตมหึมา ท่าทางประเปรียวและน่ากลัวกว่าตัวก่อน ปราดเดียว ตัวหนึ่งแล่นไปยังเพื่อนที่กำลังถูกทำร้าย และมีตัวอื่น ๆ ตามกันมาเป็นโขยง ตรงเข้ารุมช่วยกันทำร้ายปฏิปักษ์ข้างกัด ข้างรัด ข้างฉีกเนื้อจนย่อยยับ เสร็จจากการปราบศัตรูรายคายแล้ว ต่างก็เอาจมูกเช็ดถู และเลียตามเนื้อตามตัวให้กันและกัน นี่เป็นฉาก การต่อสู้ทำร้าย ศัตรู ของบรรพบุรุษมนุษย์โลกพระศุกร์ !

ผู้สามารถของเราได้เห็น สภาพชีวิตความเป็นอยู่บนโลกนี้ต่าง ๆ นา ๆ ล้วนแต่เป็นสภาพแรก ๆ ของชีวิตซึ่งอุบัติใหม่ ๆ ทั้งสิ้น เหมือนความเป็น อยู่ ที่แล้ว ๆ มา บนโลกเรา เมื่อ ยุคดึกดำบรรพ์ หลายล้านปีมาแล้ว

ผู้ สามารถ ของเรา พยายาม เฝ้า สังเกตุ ดูความเปลี่ยนแปลงของฤดูกาล ได้ รับความรู้ว่า ฤดูต่าง ๆ บนโลกนี้มาถึงและผ่านไปรวดเร็ว มีการเปลี่ยนฤดูกันบ่อย ๆ ฤดูหนึ่ง ๆ มีระยะนานเพียง ๔๘ วัน เท่ากับ ๕๖ วันของพิภพเราภายในระยะสองสามวันเท่านั้น น่าอัศจรรย์ที่ฤดูช่างเปลี่ยนไปได้อย่างน่าประหลาด จากร้อนจัดเป็นหนาวจัดจนมีหิมะตก เมื่อท่องเที่ยว ดู ความเป็นไป บน พิภพนี้ จนสมควรแก่การที่จะทนทรงชีวิตอยู่ได้ และเพียงพอแก่การที่เตรียมตัวมา ผู้สามารถก็ยังคัยยานหันหัวเดิรทางกลับ ระวางเดิรทางขากลับนี้ เห็นดวงอาทิตย์ส่องแสง สุกใส ดวงโตใหญ่มหึมา ไกลออกไปอีก แลเห็นดวงดาวใหญ่ เปล่ง แสง สี เงิน ยวง สุก วาว อยู่เบื้องหน้า และมีดาวดวงน้อยเคียงอยู่ใกล้ ๆ เป็นข้อสำคือพิภพเรากับดวงจันทร์.

ยังคัยยานบ่ายหัวคล้อยต่ำลงมา ๆ ได้รับอากาสสดชื่นของพิภพ ผ่าลม ผ่านเมฆ ใน

ที่สุดก็บรรลุยังพิภพเราโดยสวัสดิภาพ

คิดดูก็น่าเย็นที่ปลายปลื้มใจแท้ โลกของเราเย็นโลกโลกเดียวที่ถึงแล้วซึ่งความเจริญรุ่งเรืองด้วยประการทั้งปวง เย็นโลกเดียวที่น่าพูมใจ เย็นโลกเดียวที่สงบน่าสำราญธรรมชาติส่งเสริมให้สุขสานติ์ราบรื่นตลอดมา และก็เย็นโลกเดียวจริง ๆ ที่น่าอาศัยกว่าโลกอื่นได้ทั้งสิ้นในจักรวาล.

◎ ◎ ◎

ความคิดความเห็นอย่างนี้ ไม่เย็นสิ่งที่เหลวไหลเสียทีเดียว ใคร ๆ ก็รู้ ว่าวิทยาการกำลังเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าไม่รู้สิ้นสุด แต่ก่อน ๆ มา คงไม่มีใครนึก ว่าจะมีเรือบิน, เรือใต้น้ำ วิทยุ และอะไร ๆ ในที่สุดก็เกิดมีขึ้นจนได้ด้วยความพยายามความสามารถของมนุษย์ทำนองนี้เอง ขนโลกพระศุกร์อาจมีมนุษย์เราเหาะเหิรไปถึงได้ อย่างแน่ ๆ ในต่อไป ข้างหน้า ตามความคิดความฝันของนักวิทยาศาสตร์เวลานี้ เรื่องอย่างนี้ อ่านฟังกันเย็นความรู้แปลก ๆ ได้ ข้าพเจ้าว่า อะไร อะไรทุก ๆ อย่างเย็นความรู้ทั้งสิ้น' จึงพยายามรวบรวมมาแบ่งรู้สู่กันฟังด้วยเจตนาดี

— ผู้เขียน

จบ

◎ อันละครโรงใหญ่ใครกันเล่า เที่ยวเวิ่งเต้นเย็นธุระกว่าจะตาย แท้ก็เราทุกคนเที่ยวขวนขวาย ผลัดเย็นนายเย็นเสนาชั่วตาย ฯ

ศ. ท.

โรคหัวใจ

"เพ็ชร์มีศรี" แต่ง

ขุนชำนาญเวชกิจ นายแพทย์หลวงเดิรออกมาจากห้องคนเจ็บโดยสีหน้าบูดบึ้งพลางยกมือขึ้นเช็ดเหงื่อ หลวงบำรุงนาวาเจ้าของบ้านก้าวติด ๆ กันออกมา โดยกิริยากะวนกะวาย

"ผมเองตรองไม่ตกว่าแม่สุณิเป็นโรคอะไร" คุณหลวงกล่าว.

ท่านขุนตีหน้าเซียว ๆ "คุณหลวงตรองไม่ตกไม่เสียภูมิ แต่ผมเป็นแพทย์เองยังตอบคุณหลวงไม่ได้ว่า บุตริคุณหลวงเป็นโรคอะไร" หลวงบำรุง "ผมเห็นสุณิมองเพดานมีนัยน์ตาลอย ๆ อย่างไรชอบกล?" ขุนชำนาญ "ครับ นอกจากการมองแล้ว การพูดจาละเมอก็ชัก ๆ จะชอบกลอยู่ — เหมือนกัน"

"นั่นท่านขนคงไม่ได้หมายความว่าสุณิจวน ๆ จะไปปากคลองสาร"

"ไม่ใช่โรคเช่นนั้น ผมกล้ารับรองได้อย่างแน่ ๆ ทีเดียว — แต่คุณหลวงได้ยินคำละเมอเพ้อหาของผู้เจ็บบ้างหรือเปล่าว่าออกชื่อ 'ประวิทย์' 'ประวิทย์' ปนอยู่ด้วย?"

"เมื่อการเพ้อถึงสิ่งใด ๆ เราจะมาถือเอาเป็นความจริงที่เที่ยงแท้ไม่ได้แล้ว ชื่อ 'ประวิทย์' ซึ่งเป็นคำเพ้อดุจกัน ทำไมจะเป็นความไม่ได้เล่า?"

ท่านขุนนั่งลงบนเก้าอี้ใช้มือเคาะกะเบ้ายา "ถ้าชื่อนี้เป็นชื่อสตรี ภัยก็จะไม่ร้ายแรง หากเป็นชื่อของบุรุษแล้ว บุตริคุณหลวงคงเป็นโรคชนิดหนึ่ง ซึ่งยาในกะเบ้าของผมไม่มีประโยชน์อันใด ๆ"

หลวงบำรุง จ้องดูผู้พูด คล้ายจะเน้นเอาความจริง "ดูท่านขุนพูดคลุมเครือชอบกล!"

"คุณหลวง" ขุนชำนาญอุทาน "เด็กสาว ๆ สมัยนี้ แม้เพียงอายุ ๑๔ — ๑๕ ก็อยากเป็นโรครักกันแล้ว"

หลวงบำรุงผงะหลังพิงพนักเก้าอี้ ถอนหายใจอย่างแรง "ท่านขุนเข้าใจว่า สุณิบุตริผมไปรักกับใคร?"

ท่านขุนตอบรับเบา ๆ ว่า "ครับ."

"ผมกล้ารับรองได้ว่าไม่มีแน่." หลวงบำรุงกล่าวยืนยัน "แม่สุณิไม่เคยมีแววให้

ผมจับได้ว่าหล่อนจะริรักผู้ชาย.”

ขุนชำนาญลุกขึ้นหัวเราะประกอบหึ ๆ “หล่อนไม่มีแววว่าริจะรักจริง แต่คงมีแววว่ารักเขาจริง ๆ แล้วกระมัง?”

สีหน้าคุณหลวงแดง ถ้าไม่เป็นเพราะโกรธว่าบุตรีสาวเจ็บ เพราะเนื่องมาจากโรครัก ก็คงฉีขุนชำนาญแน่นอน “ท่านขุนพูด คล้ายพูดเล่นมากกว่า”

“ก็คุณหลวง จะให้ผมพูดอย่างไร ผู้เจ็บไม่ยอมตอบคำถามใด ๆ ของเราซึ่งจะเป็นทางสัณนิษฐานให้แน่ชัดว่า เป็นโรคใดโรคหนึ่ง แต่ —”

คุณหลวงขัด “แม่สุณีเจ็บไม่ถึง ๑๕ วัน ดูซูบซีดและไผ่ผอมลงไปมาก ผมให้ไปตากอากาศบ้กษ์ใต้ แทนที่จะกลับมามีร่างกายสมบูรณ์ เช่นเขาอื่น กลับล้มเจ็บลง”

ขุนชำนาญ “ถ้าอากาศทำให้คนโดยมากเป็นอย่างนั้นแล้ว หัวหินคงตั้งอยู่ไม่ได้ คุณหลวงยังไม่เชื่อผมอีกหรือว่าแม่สุณีไปเกิดรักใครเข้าแล้ว?”

“ไปรัก” คุณหลวงถามอย่างฉงน “ท่านขุนจะให้ผมเข้าใจว่า แม่สุณีได้รักใครคนหนึ่ง ซึ่งอยู่ทางบ้กษ์ใต้”

ขุนชำนาญ “แน่นอน เมื่อท่านขุนรับรองจริง ๆ ได้ว่าแม่สุณีไม่มีโรครัก เช่นนี้ที่บ้านก็ต้องติดมาจากที่อื่น อาจจะเป็นแถวบ้กษ์ใต้อย่างที่ผมว่า”

เสียงคนเจ็บมะเมอ และเรียกเสียงดัง หลวงบำรุงลุกขึ้น ขอตัว เดินเข้าไปในห้อง เห็นแม่ปรีชายุตริคนเล็กร้องไห้กอดคอพี่สาวไว้อย่างสุดอาลัย ถัดออกมามีคุณนายบำรุงและนางอิ่มคนครัว ยืนเช็ดน้ำตาและพร่ำคำพูดจนจับใจความไม่ได้.

“คุณประวิทย์” สุณีร้องเรียก พลางอ้าแขนจะลุกขึ้น แต่นางอิ่มเอามือกันไว้ “คุณคงไม่ลืมดีฉันมาหาดีฉันตามคำขอร้อง —”

ขุนชำนาญเดินตามเข้าไป วางกระเป๋าลงอีกวาระหนึ่ง แล้วหันไปทางคุณหลวง “ผมอยากทราบว่า แม่สุณีไปบ้กษ์ใต้กับใคร?”

“ไปกับพี่สาวผม และเด็กหลาน ๒ คน” คุณหลวงตอบ “แต่ก็จะมีประโยชน์อะไรในการป่วยของยุตริผมเล่า”

ขุนชำนาญ “พยานสำคัญ อาจทำให้คนไม่ผิดถูกตัดคอได้อย่างง่ายดาย.”

คุณหลวง “ท่านขุนชอบพูดเล่นสำนวนเสมอ ก็ลูกผมผอมจะตายอยู่แล้วทั้ง —”

“ผมอยากได้หลาน ๒ คนมาสืบสวนดูจริง ๆ”

คุณหลวง "เชื่อใครไม่เชื่อจะเชื่อเด็กอีก"

ขุนชำนาญ "คุณหลวงคงเข้าใจว่าผมน่าจะโง่อยู่บ้าง ในการที่จะสืบถามความจริงเอาจากเด็ก แต่จะมีประโยชน์อันใดกับข้า ซึ่งความฉลาดรอบรู้จะตามทันสาว ๆ สมัยนี้ และยิ่งแม่สุณีด้วยแล้ว ผมกล้าท้าให้ทีเดียว"

คุณหลวงจ้องดูหน้าขุนชำนาญโดยความหมายอันตอบได้ยาก หากถ้าตนไม่คิดถึงถ้วนไปว่า ท่านขุนเคยเข็นสหายกอดคอกันมาตั้งแต่ครั้งยังเป็นนักเรียนแล้ว ก็เห็นจะหยอกกันด้วยหมัดหนัก ๆ บ้างแล้ว.

ท่านขุนชักเลี่ยง เดินออกมาข้างนอกอีก หลวงชำนาญร้องติดหลังมาว่าแม่สุณีเพ้ออีก. ผู้ถูกเรียกหยุดกล่าวว่า "โรคนี้ไม่มีในตำราวิชชาแพทย์แผนโบราณ และบัดยุบัน"

หลวงบำรุงเสียใจมาก น้ำตาคลอหน่อย "ถ้าสุณีรักใครเข้าจริง ๆ และการเจ็บของลูกผมได้เนื่องมาจากเหตุเพราะรักใครคนนั้น ผมก็เห็นทีจะอกแตกตายแน่."

ขุนชำนาญวางกะเช้าลงบนโต๊ะอีก "เด็ก ๆ สมัยนี้ไม่ว่าหญิงหรือชายดูใจมันยาก อำนาจความรักน่ะหรือคุณหลวง ย่อมทำให้ประตูที่ใส่กุญแจแล้วเปิดออกได้ง่ายดาย นิก ๆ ก็ขันวานซื่อนี้ ลูกสาวพระประนิพันธ์ ผมทรายว่าอายุ ๑๓ ปีเท่านั้น แม่วิ่งแต้ตามผู้ชายไปแล้ว ดูทีหรือ. พ่อแม่นั่งร้องไห้ร้องห่มละอายชาวบ้านร้านตลาดก็ละอาย เกรงจะถูกครหาว่าเลี้ยงลูกไม่เป็น ที่จริงก็เนื่องมาจากความอบรมหรือใจของเด็กเองต่างหากด้วย เราจะโทษพ่อแม่ถ่ายเดียวไม่ได้."

คุณหลวง "เด็กอายุเพียงนี้ คงไม่มีความคิดที่จะปลูกฝังอยู่ในครอบครัวได้ดีจริง ๆ"

"นั่นแหละ" ขุนชำนาญตอบ "เพื่อจะทดลองในความรักมากกว่า โดยมากฝ่ายสตรีมักถูกยั่ว หรือล่อก่อน เมื่อตัวเสียความบริสุทธิ์ และเขาเฉดหัวแล้วจึงสำนึกตัวได้."

คุณหลวง "เล่นกับความรักก็เหมือนกับไฟ, โทษหรือคุณ แล้วแต่ผู้เล่นจะรู้จักวิธีเล่นต่างหาก"

การคุยต้องยุติลงโดยที่แม่ปริชาถือซองขดหมายสีชมภูวิ่งกะหืดกะหอบมาให้คุณหลวง บอกว่าพบที่ใต้หมอนแม่สุณี เมื่อเข้าตัวนอนหลับ

คุณหลวงมีวายปลาดใจ รับขดหมายนั้นดูเห็นมีรอยฉีก ท่านขุนชะเง้อมองอยู่ข้างหลังโดยความกระหาย เป็นลายมือเรียบ ๆ และตัวอักษรบรรจง ว่าน่าซองถึงแม่สุณีโดยละเภาะ

หนังสือพิมพ์ราชบัณฑิตยสภา ไทยเขษมบรรณาคาร

เพ็ชร์มีศรี

คุณหลวงดิ่งกระดาษสี่เดียวกับภายในซองออกมา อ่านดูโดยความกระหาย ซึ่งท่านขุนข้างหลังก็พลอยมีส่วนได้เสียด้วย จดหมายนั้นดำเนิรเรื่องต่อไปนี้.

สุราษฎร์ธานี

วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๒

น้องสุณียอดรัก

จดหมายของน้องยอกข่าวป่วยได้รับแล้ว พี่พึ่งกลับจากภูเก็ตโดยธุระของคุณพ่อ ๒ วันนี้ รู้สึกเป็นห่วงถึงน้องมาก และยิ่งได้ทราบว่าการป่วยของน้องเนื่องมาจากเกี่ยวด้วยโรคหัวใจไม่ปรกติแล้ว โรคคิดถึงพี่ได้เข้ามาเป็นข้าวเรือนแซกแซงมากกว่าครึ่ง พี่เองก็สุดปัญญาหากมียกยินได้น้อง คงได้เห็นหน้าทัน ๆ กับความประสงค์ที่เดียว พี่เตรียมตัวจะมาวันนี้ แต่คุณพ่อโทรเลขจากภูเกจว่าให้มาพร้อมกัน หากการแก้ตัวของพี่ไม่ช่วย พี่ได้คุณพ่อก็คงรู้เรื่องอย่างแน่ ๆ ทีเดียว เพราะท่านเอาใจใส่วางท่ากิดกันในเรื่องหญิงอื่น ๆ อยู่มาก ท่านไก้หมั้นบตริหลวงอะไรคนหนึ่งที่กรุงเทพ ฯ ไว้ให้พี่ตั้งแต่เล็ก ๆ แต่ข่าวเช่นนี้คงไม่ทำให้น้องมีความคิดระแวง น้อยใจไปเท่าที่จะเป็นได้ อำนาจอะไร ๆ จะมายังคับใจพี่ไม่ได้ ขอให้น้องสุณีเข้าใจว่าในโลกอันกว้างใหญ่ไพศาลนี้ มีชายหนุ่มผู้หนึ่งที่ยอมบูชาน้อง รักน้องเปรียบชีวิต ความสุขของเขาจะมีขึ้นไม่ได้เป็นอันขาด หากไม่ได้อยู่ใกล้เคียงน้อง ผู้นั้นคือตัวพี่.

พี่อดวิตกถึงน้องไม่ได้ เมื่อคืนนอนไม่หลับจนค่อนรุ่ง นึกเห็นแต่ดวงหน้าและอิริยาบทต่าง ๆ เมื่อเราไปเที่ยวด้วยกัน พี่นึกเอาว่าพี่เองน่าจะเป็นผู้ที่มีวาสนา และเป็น นายแพทย์ผู้ชำนาญประจำคนเจ็บเป็นพิเศษคนหนึ่ง เมื่อน้องร้องขอว่าเป็นตายอย่างไรจะขอให้เห็นหน้าพี่ มิฉะนั้นความเจ็บจะกำเริบ ข้อนี้ทำให้พี่กล้าพอและก็จะใช้ไม้ตอ ตีหน้าด้าน ๆ มาหาน้องจนได้ เป็นความจริงที่พี่ลืมวิตกถึง คุณพ่อแม่ของน้องไม่รู้ว่าพี่เป็นใครมาจากไหน. และถ้าเคราะห์ของพี่ไม่ดีก็จะขอกอดคอน้องตาย เพื่อให้น้องเห็นใจคุจกัน.

พี่จะเขียนต่อไปอีกไม่ได้ จิตต์ใจกะวนกะวายมาก พรุ่งนี้ถ้าคุณพ่อไล่มาพี่ก็จะมาคนเดียว ถึงกรุงเทพ ฯ เมื่อใด ต้องหาโอกาศมาพบน้องก่อน.

ขอพระเป็นเจ้าจงอภิบาลคุ้มครอง น้องสุณี ให้หายวันหายคืน ภายในเวลาอันรวดเร็ว เพื่อเห็นแก่ชีวิตมนุษย์ถึง ๒ คนด้วยเถอะ

รักและอาลัยยิ่ง

ประวิทย์

หนังสือพิมพ์ไทยเขษม

คุณหลวงวางจดหมายลงบนโต๊ะ คล้าย ๆ ไม่รู้สึกตัว หันไปมองดูท่านขุนสี่หน้ายอมรับว่า ท่านขุนไม่เย็นแต่เพียงหมอยา ทางหมอดูก็ไม่เลวนัก คุณหลวงเองมีความเสียใจอยู่บ้าง แต่ก็จะแก้หายโดยวิธีใด แม่สุณีบุตรีคนโตอายุพึ่งได้ ๑๕ ปี รูปร่างสคราญจนเพื่อน ๆ ในโรงเรียน ให้ฉายาว่า มาเรียนเควิส ไม่น่าเลยที่จะชิงทำอะไรแผลง ๆ เช่นนี้

ท่านขุนเป็นคนที่ไม่มีทุกข์ที่สุดในโลก อดเย้าเพื่อนไม่ได้ "ผมพูดแล้วไม่ผิด คอยดูแพทย์หนุ่ม ๆ ก่อนซิ เขาจะมาโดยไม่มีกะเป๋ายาติดมือเลย แต่คนเจ็บจะหายดังปลิดทิ้ง"

"บ้าเหลวไหล!" คุณหลวงขัดโดยสีหน้าว่าโกรธ แต่ทำอะไรไม่ได้นอกจากพูด "เด็กกำลังรุ่น หน้าตาน่าเอ็นดู มีความรู้ถึงชั้นมัธยม ๖ ไม่ควรเลยที่จะทำความอับอายให้พ่อแม่"

"ก็เลยตามเลยปะไรคุณหลวง" ขุนชำนาญว่า "เด็กมันรักกันแล้วจะไปขัดคอมันทำไม นึกถึงอกเราเมื่อหนุ่ม ๆ บ้างซิ."

คุณหลวง "ท่านขุนพูดอย่างกับเด็ก"

ขุนชำนาญ "เด็กๆ เดี๋ยวนี้หยอกอยู่เมื่อไรล่ะ หาเมียได้ง่าย ๆ"

คุณหลวงรู้สึกว่ายิ่งพูดไป ท่านขุนชักออกนอกทางเสมอ จึงกล่าวซ้ำว่า "ท่านขุนยังไม่ทรายกระมัง ผมได้หมั้นแม่สุณีไว้กับลูกของสหายคนหนึ่ง ข้อนี้นอกจากเสียสัญญาแล้ว ความหนักใจจะเกิดมีแก่ผม เพราะเรายังไม่ทรายถานะหัวนอนปลายตีนของอ้ายหมอประวิทย์ประแมวอะไรนั่นเลย"

"คุณหลวงคงทรายเอง" ขุนชำนาญกล่าว "ทั้งส่วนผมก็เชื่อว่าแม่สุณีคงไม่หลับตารักคนถานะอย่างแมว ๆ เป็นอันขาด"

คุณหลวง "ผมเองก็ถูกเทศน์โยมแย่ซิอำนวยยิดาของผู้ชาย กับผมเคยกอดคอรักกันมาตั้งแต่ยังเป็นนักเรียน"

"ยิ่งสนิทยิ่งพูดง่าย และข้อนั้นเราไว้พูดกันทีหลัง" ขุนชำนาญ พูดแล้วขยับกะเป๋าเป็นครั้งที่ ๗ หรือที่ ๘ มองดูหน้าเจ้าของบ้านแล้วตาก็ช้อนเลยไปยังนาฬิกาปารีสเรือนใหญ่ข้างฝาผนัง

"สมควรแก่เวลาแล้ว ผมต้องลากลับนะคุณหลวง"

เมื่อคุณหลวงคิดจะปฏิเสธ และถ้าปฏิเสธจริง ๆ ก็คงไม่เห็นผลอันพึงใจฝ่ายตน ก็พยักหน้าส่ง.

ทิวากาลผ่านมา ๒ วัน ยามนี้ควนจะ

สายัณห์อยู่แล้ว ชายหนุ่มต่างถิ่นผู้หนึ่ง เที่ยวเดิรตุ่ม ๆ อยู่แถวถนนบำรุงเมือง ถามหาบ้าน น.ส. สุณี บุตริหลวงบำรุงนาวานาย ทหารเรือมียายแก่คนหนึ่ง แปลกใจถึงกับจ้องดูหน้าเด็กหนุ่มอย่างผิดสังเกต เข้าใจว่าเป็นนายแพทย์ผู้สามารถ เพราะเวลานี้แม่สุณีป่วยหมออื่น ๆ สั่นเศียรไปตาม ๆ กัน

เมื่อชายหนุ่นผู้นั้นหรือประวิทย์ ยืนเก้ ๆ กัง ๆ อยู่นานพอควร ไม่รู้ว่าจะยอมเข้าไปดีหรือไม่ ความกลัวซึ่งเกิดจากว่าตัวเป็นคนแปลกหน้าของเจ้าของบ้าน อาจโดนลูกปืนหรืออะไรที่สาหัสปาน ๆ นี้ หาว่าเข้าไปทำการบุกรุกก็นึกกลัว แต่เมื่อว่าตนยอมพลีชีวิตเข้าไปอย่างลูกผู้ชาย และมีแววสุภาพบุรุษติดอยู่ด้วย ก็เห็นจะไม่รุนแรงนัก ทั้งข้อสำคัญผู้เจ็บกำลังรอคอยพบตนอยู่ หากจะตายก็ให้ตายโดยสตรีที่ปูชาเขาได้เห็นใจ

มีเด็กชายแต่งตัวชดนักเรียน เยื้ดประตูออกมา ประวิทย์ไต่ถามทราบว่าหลวงบำรุงไม่อยู่ รู้สึกว่าเป็นโชคของตน ความจริงเขาจะค้นความลับ อะไร ๆ เช่นว่า หลวงบำรุงเป็นคนดุไหม? แม่สุณีค่อยทุเลาหรือยัง? บ่นถึงใครบ้าง? มีแพทย์ที่ไหนมาพยาบาลหนุ่มหรือแก่ ฯ ล ฯ จากเด็กนี้ได้ แต่เมื่อได้ทราบจากเหตุอันพอฟังขึ้นว่า ถ้าสายครูให้ยืนคริ่งชั่วโมง ก็ต้องปล่อยตัวเด็กไป และเพียงได้ทราบว่าหลวงบำรุงไม่อยู่ ก็น่าปลาบปลื้มใจพอเพียงแล้ว.

ประวิทย์ลอดซุ้มประตูเข้าไป มองเห็นบริเวณบ้านกว้างใหญ่ มีสวนดอกไม้ เก้าอี้นั่งเล่น คอร์ตแบดมินตัน สมเป็นบ้านข้าราชการ ผู้ยังคับโดยแท้. ยายอิ่มยืนอยู่ที่บันได ประวิทย์รู้อยู่แน่ชัดแล้วว่า นั่นต้องเป็นบ้านหลวงบำรุง แต่ก็อดถามไม่ได้.

ยายอิ่มตอบว่า “ค่ะ บ้านหลวงบำรุง เชิญขึ้นมาข้างบน”

ชายหนุ่มเยื้ดหมวก แสดงความนอบน้อม ขึ้นไปบนบ้าน และนั่งลงแสดงกิริยาตื่น ๆ เมื่อมองดูรูปภาพ และเครื่องประดับห้อง อยู่สัก ๒ — ๓ นาที คุณนายบำรุงก็เดิรออกมา เพียงเค้าหน้าประวิทย์ก็ทายได้แล้วว่าต้องเป็นมารดาของสณี เขายกมือไหว้กล่าวว่า “ผมเป็นแขกแปลกหน้า มาเยี่ยมแม่สุณี.”

คุณนายบำรุงตลึง แต่ซ่อนไว้ได้ นึกเดาเหตุการณ์ไม่ผิดอย่างที่สามีบอก.

“ขอโทษเถอะ พ่อชื่ออะไรน่ะ?” นางบำรุงถาม.

“ผมชื่อประวิทย์ พานิชกุล ผมน่าจะมี

หนังสือพิมพ์ไทยเขษม

ฉายาว่าทำการอย่างอุกอาจอยู่บ้าง แต่โดยอำนาจชนิดหนึ่ง ซึ่งผมมิต่อคนเจ็บ และที่คนเจ็บเองมีแก่ผม พอจะลบล้างโทษานุโทษร้ายแรงนี้ได้”

เสียงคนเจ็บร้องเพ้อขึ้นกลางคัน นางบำรุงวิ่งเข้าไป สักครู่หนึ่งก็ออกมา บอกกับประวิทย์ว่า คนเจ็บต้องการพูดด้วย”

ประวิทย์ ผละจากเก้าอี้เดิรตาม คุณนายบำรุงไปสู่ห้องใน ที่ห้องนั้นมีเตียงนอน ๒ เตียง แต่เตียงหนึ่งว่างอยู่ เหมาะตามสภาพห้องที่คนเจ็บอยู่ เพราะมีอากาศโกรกได้ ทางด้านเฉลียงติดกับสวนดอกไม้ คนเจ็กลุกขึ้นนั่งหันหน้าไปอีกทางหนึ่ง เมื่อได้สดับเสียงผู้เท้าก็หันมา ประวิทย์ร้องขึ้นก่อนว่า “น้องสุณี” คอหอยก็ตีบตัน กล่าวอะไรไม่ได้อีก น้ำตาเขาหยดย้อยลงอย่างน่าสงสาร ครั้นแล้วจึงฝืนกล่าวต่อไปอย่างแร้นแค้นว่า “น้องผอมลงขนผิดรูป”

สุณีร้องว่า “เข้ามาใกล้ ๆ เถอะคุณ”

ชายหนุ่ม ลืมนึกไปว่าที่นั่นมีคุณนายบำรุงนางอื่มและ เด็กหญิงปริชา ยืน ข้องดูอยู่ด้วย เขาค่อย ๆ เดิรเข้าไปนั่งลงข้างเตียง สุณี พรรณนาว่า “จะตายก็ขอให้ตายกับพี่” ประวิทย์จับมือ คนเจ็บมาแนบกับ ทรวงอก แล้วยกขึ้นจูบอย่างแสนอาลัย “พี่เองปฏิญาณว่าถ้าน้องจากโลกนี้ไปก็จะไม่ขอดำรงชีวิตอยู่อีกต่อไป” เด็กหญิงปริชาไม่ค่อยรู้ความหมายในการกระทำและคำพูดของหนุ่มสาวนัก แต่เมื่อเห็นชายหนุ่มร้องไห้ และพี่สาวก็ร้องไห้ตัวจิ๋งพลอยร้องไห้ตามเขาด้วย แม้แต่ยายอื่มเองต้องออกไปเช็ดน้ำตาข้างนอก แล้วกลับมาบอกคุณนายบำรุงว่า “เด็ก ๆ ที่รักกันอย่างนี้ เห็นจะหาได้ยากในโลกนี้”

คุณนายบำรุงมีข้อญหาจะถามพ่อหนุ่มน้อยหลายข้อ แต่พูดไม่ออก ไม่รู้เพราะเหตุใด รู้สึกชังน้ำหน้าเกลียดลูกเองก็เกลียด สงสารก็สงสาร

ประวิทย์ถือผ้าเช็ดหน้าเดิรเช็ดน้ำตา ออกมายังห้องรับแขกอีก โดยไม่รู้จะทำอย่างไรดี ยืนเหม่อมองดูรูปถ่ายครึ่งตัว ขนาดแปดนิ้วของสุณีอย่างกับไม่รู้สึก ครั้นแล้วก็นึกรำพึงแก่ตัวเอง.

“สุณีจ๋า ถ้าน้องละโลกนี้ไปแล้ว พี่เองจะไม่อยู่ดูหน้าสตรีอื่นเป็นอันขาด พี่เคยรัก

น้องบูชาน้องยิ่งกว่าชีวิต หากพระเจ้าเบื้องบน ไม่เห็นหัวอกอันระทมของพี่ก็ทำเนาเถอะ พี่ยินดีพลาชีวิตตามน้องไป" เขายืนคอตก น้ำตาไหลลงเผาะ ๆ

มีเสียงคนคุยเอ็ดตะโรมาทางประตูบ้าน ประวิทย์ทายไม่ผิด และเข้าใจว่าเขาจะเคราะห์ดีเคราะห์ร้ายก็ตอนอยู่ฉะเภาะหน้าเสือตัวเอ้นี้

หลวงบำรุงเดินนำหน้า ถัดไปขุนชำนาญคนหลังที่สุดชายแปลกหน้ารูปร่างอ้วน หน้าตามีเค้าว่า มีเชื้อสายสืบเนื่องมาจากจีนปนอยู่บ้าง

ประวิทย์ดึงผ้าเช็ดหน้าขึ้นเช็ดน้ำตา วางหน้าให้สนิทสนมที่สุด แต่พอชายทั้ง ๓ เข้ามาใกล้ เขาเองต้องตะลึง เพราะนอกจากความคาดหมายของเขาจะทายได้พอราง ๆ ว่าคนนั้นเป็นหลวงบำรุง คนนั้นเป็นแพทย์ แต่คนหนึ่งเป็นบิดาของเขาเอง!

ขุนชำนาญกระซิบหลวงบำรุงว่า "นั่นปะไร?"

พอชายทั้ง ๓ เข้าถึงห้องรับแขก ประวิทย์ได้ทำความคารวะเป็นอันดี คนที่ปลาดใจที่สุดและคุมสติเอาไว้ไม่อยู่ คือนายอำนวย ร้องว่า "ประวิทย์!

"ครับคุณพ่อ" เสียงตอบรับเบา ๆ

นายอำนวย "ใครบอกเจ้า ว่านี่เป็นบ้านแม่สุณีคู่หมั้นของเจ้า และกำลังเจ็บอยู่?"

หลวงบำรุงอ้าปากจะพูดแต่ไม่ได้พูด ขุนชำนาญพยักหน้าเล่นตาให้ดู กล่าวว่า

"เรื่องสลับซับซ้อน ยิ่งกว่าเรื่องหน้ากากดำอีก"

"นี่คุณพ่อพูดเล่นหรือพูดจริง?" ประวิทย์ถามอย่างสงสัย

"เล่นกับไม้ตะพดซิ ทำไก๋เจ้ารู้ได้อย่างไรว่าแม่สุณีป่วย และพ่อเองก็ประหลาดใจที่เจ้าทั้งสองจากกันตั้งอายุ ๕ ขวบ ทำไมจึงมารู้จักกันได้เล่า?"

ประวิทย์ "ฟลุกซ์! อย่างระบำแล้วคุณพ่อก็เมื่อราวเดือนหนึ่งล่วงมา คุณพ่อกำลังอยู่ที่ภูเก็ต สตรีสาวผู้หนึ่งได้ไปเที่ยวทางสุราษฎร์ และได้รู้จักสนิทสนมกับผม ความสนิทสนมได้ขยายตัวเปลี่ยนมาเป็นความรัก และเราได้ให้สัญญาต่อกัน ว่าจะเลี้ยงดูกันในฐานสามีภรรยาของได้ ผมเองและแม่สาวนั้นต่างก็

หนังสือพิมพ์ไทยเขษมรัชกาลที่ ๗

จะเลี่ยงเอาตัวปลิกคู่หมั้นเก่า แต่เราเองหาได้ หลับไม่มีใครทรายได้ แต่ยายอิ่มคนหนึ่งละ ทรายไม่ว่าได้เป็นคู่หมั้นกันมา คุณพ่อครับ ที่เข้าใจว่าหลับจริง ๆ เพราะแกโยกมือเป็น ผมพึ่งรู้เดี๋ยวนี้เองว่าแม่สุณีเป็นคู่หมั้นของผม” เชิงห้ามอย่างกับหมอห้าม ว่าสบายขึ้นมาก

“แม่สุณีป่วยมากได้มีจดหมายทางลับ ๆ อย่าเพ่อรบกวน ถึงผม ๆ ก็ได้ตอบมาและโดยอำนาจความรัก ขุนชำนาญ “หายวันหายคืนแน่คุณหลวง ผมได้ยึดคุณพ่อ ยอมพลีชีพเข้าฝ่า ด่านและ ได้ โอสถขนานวิเศษณ์บำรุงหัวใจดีละ คอยดู หน้าด้านมาหาหล่อนจนได้”

“เจ้ามันฉลาดเกินพ่อ ๆ ไปหลงงมอยู่ วันคืนหมุนเวียนเปลี่ยนไปตามจักรายิ ตามห้างร้าน จนหลวงบำรุงไปเจอะเข้ายอก สุณีได้หายจากอาการป่วยแล้ว แต่ยังไม่มี ว่าคู่หมั้นของเจ้าเจ็บมาก ความจริงก็เป็นการ เรี่ยวแรงพอ เย็น ๆ ชอบเดินเล่นในสวนกับ หมั่นใจของพ่อมาก่อนแล้ว ว่าจะนำเจ้ามาให้ ประวิทย์เสมอ มีคนข้างบ้านตั้งหลายคนซึ่ง พบกันสักที แต่เมื่อเจ้ามาพบกันก่อนแล้ว ยังอยาก จะให้ประวิทย์เป็น แพทย์วิเศษ จนได้ พ่อเองก็ไม่รู้จะทำอย่างไร” เพราะเขาเหล่านั้นได้เห็น คนเจ็บทุเลาขึ้นอย่าง รวดเร็ว

หลวงบำรุง ยกมือตบไหล่ นายอำนวย ประวิทย์อยู่ปฏิบัติสุณีเป็นเวลา ๑๙ วัน สหายหัวพ่อค้าเยา ๆ “ลื้อมันผิดเองไม่ได้น่า เต็ม ๆ เมื่อเห็นไม่มีน่าที่อันใดที่จะเป็นข้อ เด็กมาให้เห็นกันเสียเลย กันเองใจไม่ดีคิดว่า อ้างเหตุให้เขาอยู่ต่อไปอีกแล้ว เขาขอกความ ลื้อคงจะเล่นงานเสียแย่ หากว่าทางผู้ชายเป็น จำเป็นว่าต้องกลับไปบ้าน เรียนคุณพ่อของเขา คนอื่น เด็กไม่รู้จักกันเลย นี่คิแต่เกิดรักกัน ถึงวันกำหนดการสมรสตามที่หลวงบำรุงตกลง ถ้าไปเกิดผิดใจกัน ก็ตีกันตายเปล่าเท่านั้นเอง” ด้วย

นายอำนวยยอกว่าจะไปเยี่ยมคนไข้ ทุก ราตรีกาลแห่งวันรุ่งขึ้นที่เขาจะเดินทางไป คนตกลงและได้เดินตามกันไปเป็นแถว

สุณีกำลังนอนหลับสนิท หรือแกล้งทำ ปักษ์ใต้ สุณีโผล่เข้าไปในห้อง และพลอย

นั่งลงผสมโรงขัดสมาระลงกระเบ้าเดิรทางให้น้ำตาหล่อนคลอหน่วยแสดงความอาลัย ซึ่งดูประหนึ่งเป็นเด็ก ๆ ยามมารดาจะจากไป

“คุณพี่คงมาอีกภายในเวลาอันรวดเร็วที่สุด”

ประวิทย์ “น้องควรเข้าใจว่า นอกจากงานบังคับให้พี่ไปแล้ว วันกำหนดการสมรสของเราและอะไร ๆ ที่เกี่ยวกับข้อหลังนั่นแหละกระทำให้พี่ไป”

มือที่บรรจงขัดเสื้อผ้าลงในกระเป๋าหนังแม้ว่าวางเสื้อลงไปแล้ว แต่ยังหาถอนกลับไม่ประวิทย์มองข้อมืออันขาวละอ่อนน่ายิ่งนัก ความเสน่หาดึงดูดหัวใจเขาอย่างซาบซึ้ง พลางขยับมือน้อมชิดสัมผัสกับขมูก สุณิทำทีเอียงอายซึ่งเป็นธรรมชาติที่เกิดในสตรี

เมื่อประวิทย์กลับมากรุงเทพ ฯ อีกครั้งและได้พักผ่อนอยู่ณกรุงเทพ ฯ พระมหานครนานพอแก่การแล้ว เขาก็อำลาพระมหานครอันคับคั่งด้วยความสดชื่นอันแสนสุข พร้อมด้วยแม่โสภาเพื่อนร่วมชีพ โดยสารรถไฟชมดินฟ้าอากาศอันน่าชม ชวยถึงสุราษฎร์ธานีอันยังความเพิ่มพูนแก่เขาทั้งสองต่อไป

◎ แม้แต่ผู้ต่ำช้าอย่าดูถูก
เขาอาจจะสนองคุณของเรา

ถ้าหมั่นปลูกความคุ้นกับเขา
ไม่เสียเปล่าเลยสักครั้งจงตั้งใจ ฯ

ศ. ท.

ความอาฆาฏแห่งสมาคม

แปลและเรียบเรียงโดย

จ. วุฑฒะกุล

(ต่อจากหน้า ๑๙๗ ฉะบับ มิถุน ๒๔๗๒)

บทที่ ๖

ผู้ที่มาจากสก๊อตแลนด์ยาร์ด

การไต่สวนคดีเรื่องเกิดอัคคีภัยที่ตึกอ๊ารดเวลล์นั้นจะได้เริ่มพิจารณาในวันที่ ๑ มิถุนายน ส่วนเอ็ดวาร์ด บิแวน มาตั้งแต่วันที่ ๓๐ พฤษภาคม การต้อนรับขับสู้อันดีของนายพันเอกและมิสสิส แอนเนอร์เลย์ พร้อมด้วยแม่สาวน้อยโอลิฟ กระทำให้เขาปรายปลื้มหาน้อยไม่ เขานับกันอย่างฉันท์กันเอง การสนทนาปราไสก็สนิทสนมกันทั้งครอบครัว ดุจคนที่คุ้นเคยกันมาหลายปี แม้ว่าการหน้าซื่นตาบานของเด็กไม่อาจทำให้ความทุกข์สูญหายไปจากตึกลินเดนซ์ได้ก็จริง แต่ก็พอบรรเทาได้บ้างเล็กน้อย ส่วนตึกนั้นไม่ได้ออกมาสุงสิงกับใครเลย

ในตอนบ่ายวันที่ ๓๑ บริษัทเปร็นติซซ์ แอนด์อัชเช่อร์ได้ส่งคนมาจากลอนดอน เพื่อนำกุญแจตู้เซฟมาให้ตามที่ตึกได้สั่งไว้ บัดนี้ตึกได้เขียดโต๊ะเขียนหนังสือของบิดาเขาได้แล้ว แม้เชื่อว่าบิดาเขาคงไม่เก็บหนังสือสลักสำคัญไว้ในนั้นก็จริง แต่เขาก็อยากจะตรวจดูว่ามีอะไรบ้าง เสร็จแล้วเขาก็กลับไปในห้องและเมื่อเห็นว่าไม่มีใครมาวุ่นวายกับเขา ตึกจึงเขียดตู้เซฟด้วยมืออันสั่นเทิ้ม

ในนั้นมีบรรดาหนังสือหุ้นส่วนกับจดหมายสำคัญต่าง ๆ ซึ่งล้วนแต่เป็นภาษาต่าง ๆ ที่ตึกอ่านไม่ออกทั้งสิ้น ด้วยความเข้าใจผิดเขาจึงเก็บแอบ ๆ เสียไม่เอาใจใส่ นอกจากนี้ยังมีบัญชีสินซึ่งค้างมาตั้งสิบปีกว่า เป็นลายมือที่เขียนโดยบิดาของเขาเอง แต่ตึกไม่อาจบอกได้ว่า เงินจำนวนอันมากมายนี้ใครจะต้องเป็นผู้ใช้ บิดาเขาเป็นลูกณี่หรือว่าคนอื่นเป็นลูกณี่ก็หาทราบไม่ ในที่สุดเขาค้นพบสมุดเล็ก ๆ เล่มหนึ่งบรรจุอยู่ในซองหนัง

สีแดง ซึ่งเป็นสมุดสำหรับจดที่อยู่ของคนต่าง ๆ และมีหัวข้อสำคัญ ๆ รายนามที่ปรากฏอยู่ในสมุดนั้นโดยมากเป็นนามของคนต่างภาษา คล้ายกับเข้าของนามเหล่านั้นอยู่ในประเทศต่าง ๆ ของยุโรป บางนามก็มีรูปดาวเขียนอยู่ข้างน่า นามหนึ่งที่อ่านได้ง่ายที่สุด คือ หมอเอแรม แคลพีแอน สำนักอยู่ณเซ็กแฮมไรย์ ดิ๊กออกจะทึ่งในนามนี้มาก เขาเพ่งดูแล้วนึกถึงตัวอักษรย่อ "เอ. เค" ที่สายยึดแขนเสื้อที่เขาเก็บได้ ดูออกจะสมน้ำสมเนื้อกันดี ทำให้เขานึกถึงอะไรต่ออะไรต่าง ๆ นา ๆ

สักครู่หนึ่งดิ๊กถอนใจใหญ่ แล้วสมุดนั้นกับกระดาษสองสามแผ่นพร้อมกับสายยึดแขนเสื้อที่เก็บได้ ห่อแล้วสอดลงในกะเป๋าเสื้อ เมื่อเรียบร้อยแล้วจึงค่อย ๆ เก็บกระดาษอื่น ๆ เข้าไว้ยังที่ ยืดตัวลุกขึ้น

เขาปล่อยให้สมองคิดไปต่าง ๆ จนไม่รู้สึกว่าเวลาได้ล่วงไปถึงไหน เทียนที่จุดไว้ก็ไหม้จนดับไปในห้องก็มืดสนิท แต่ดิ๊กยังนั่งเฉยอยู่กับที่

เมื่อเขาลงไปข้างล่างไม่ต้องสงสัยว่าทุกคนจะไม่มองดูหน้าตาอันหมองไหม้ของเขา โอลิฟคนหนึ่งละที่เห็นเขาก่อนใคร แต่เจ้าหล่อนไม่กล้าที่จะพูดหรือถามอะไร เพราะเจ้าหล่อนรู้สึกดีว่า ดิ๊กของเจ้าหล่อนไม่พอใจให้ใครซักไซ้ หรือแม้แต่เอ่ยถามอะไรสักเล็กน้อย เจ้าหล่อนคงทายได้ว่า เขาไปทำอะไรมา

นายพันเอกมีความยินดีมากที่บุตรสาวและภรรยาของแกไม่ต้องไปศาล โอลิฟซึ่งเป็นคนแรกที่เห็นไฟลุกลามว่าเจ้าหล่อนจะต้องไปเป็นพยาน แต่ก็มิได้มีหมายมาเรียกเจ้าหล่อน เจ้าหล่อนกับมารดาแลดูคนทั้งสาม ขณะที่เขาเดินออกจากบ้านไปด้วยความกะวนกะวาย หน้าตาของดิ๊กทำให้โอลิฟวิตกมาก เจ้าหล่อนเกรงว่าเขาจะไปให้การผิด ๆ และจะไปเป็นลมในศาล ส่วนยิดาของเจ้าหล่อนกับยิแวนนั้นไม่ได้แสดงกิริยาอย่างไร

ขณะที่เวลาล่วงไปโอลิฟและมารดาของเจ้าหล่อนซึ่งอยู่ทางบ้านรู้สึกเสียใจที่นายพันเอกไม่พาไปด้วย โอลิฟคอยแล้วคอยอีกด้วยความเย็นห่วง ประหนึ่งเวลาสามชั่วโมงนั้นเท่ากับสิบปีของเจ้าหล่อน

พอคนทั้งสามกลับมา มิสสิสแอนเนอร์เลย์กับโอลิฟมองดูแปลบเดียวก็รู้ว่า คงไม่เป็นอะไร นายพันเอกกับยิแวนก็พยักหน้าเป็นนัย ดิ๊กเองก็ยิ้มออกมาได้หน่อยหนึ่งขณะที่เดินซวนเซด้วยความเหน็ดเหนื่อย เท็ดซึ่งคอย

พยุงอยู่ข้าง ๆ ข้องดูเขา แล้วกล่าวขึ้นว่า "มิสสิสแอนเนอร์เลย์ครับ ผมขออนุญาตพาตัวกลับไปข้างบนก่อนนะครับ ประเดี๋ยว ผมจึงจะลงมาเล่าเรื่องให้ฟัง"

"แล้วจึงค่อยพูดกันเถอะ" นายพันเอกเอ่ยขึ้น "โอลิฟลูกรัก เอาน้ำมาให้พ่อดื่มสักที พ่อกระหายเหลือทน ตลอดเวลาที่ต้องไปนั่งทนร้อนแล เบียดกันเป็นยัดทนาน เล่นเอาพ่อเกือบเป็นลมเทียว แล้วเจ้าบอกให้ปาร์สันเอาน้ำโซดากับเหล้าไปให้ตั้งตัวด้วยนะ พ่อเชื่อว่าเขาต้องการสิ่งเหล่านี้เป็นแน่"

เมื่อนายพันเอกดื่มน้ำเสียเต็มอยาก แล้วก็พอดีเด็ดลงมาจากข้างบน

"ดีกยอกว่า เขารู้สึกเหมือนจะนอนได้บ้าง ถ้าเป็นจริงผมเชื่อว่า เขาคงสบายขึ้นมาก"

นายพันเอกเลื่อนขวดเหล้าให้บิแวน แล้วกล่าวว่า

"จริงนะ อ้ายการนอนไม่ได้นี่แหละมันสำคัญ ถ้าเขาหลับเสียได้บ้างสักนิดสักหน่อย ก็คงไม่ทำอ่อนเพลียถึงเช่นนั้น"

มิสสิสแอนเนอร์เลย์กล่าวเตือนว่า "โปรดเล่าให้ฉันฟังหน่อยเถอะว่าเรื่องราวมันเป็นยังไรกัน ฉันกระหายอยากรู้จริง"

"จริงนะคะ ดูช้าเสียเหลือเกินกว่าจะจับยกันได้" โอลิฟเสริมต่อ "มิพยานที่ไหนมาแสดงตนบ้างรึเปล่า?"

"ถามกันทีละคนเถอะแม่คุณ" นายพันเอกพูดอย่างวางอารมณ์เฉย "อย่าเอะอะไปนักเลย คุณแม่ก็มาพลอยเป็นเด็กไปได้ การพิจารณาก็ดำเนินไปเรียบร้อยดี ตาเจลฟส์แก่ผู้ทำการชันสูตรศพ เธอรู้จักแล้วมิใช่รึ?" แกพูดพลางหันไปถามภรรยา "ดูแกช่างสงสารไม่อยากให้เรื่องมันเกี่ยวไปถึงตีกเลย ท่าทางบอกว่า อยากปล่อยให้ตีกไปเสียให้พ้นที่เดียวแกไม่ใคร่ถามอะไรนัก สำหรับฉัน" แกพูดพลางยืดแข้งขาของแกออกให้สบาย โดยที่ต้องนั่งอย่างเรียบร้อยมานานแล้ว "เห็นว่าควรถามให้ละเอียดลออสักหน่อย ไงมิสเตอร์บิแวนเห็นยังไง"

บิแวนตอบว่า "ผมก็เหมือนกัน ผมไม่พอใจการพิจารณาของแกเสียเลย ผมคิดว่าถ้าแกจะยังใหม่ต่อน่าที จึงดูไม่ใคร่เข้าใจอะไรนัก"

"โปรดเล่าถึงการพิจารณาเถอะค่ะ" โอลิฟวิงวอน "ดิฉันไม่อยากฟังเรื่องเหล่านั้นดอกค่ะ ถ้าคุณพ่อขี้เกียจก็ขอให้มิสเตอร์บิแวนเป็นผู้เล่าแทนทีซิคะ"

เพื่อให้เป็นที่พอใจของแม่สาวน้อย บิแวน จึงริบบรรยายต่อมิรอช้า

"เริ่มการพิจารณาพวกคนใช้ที่ศึกอ้ารด เวลล์ก็ถูกเรียกให้การเป็นพยานที่เดียว เขาให้การว่าในตอนบ่ายวันที่ ๒๘ นั้น ได้มีแขกแปลกหน้าสองคนมาหามิสเตอร์เอมเบอร์สัน เขานั่งคุยอยู่กับแกตั้งชั่วโมง ส่วนคนเฝ้าประตูให้การว่า เขาได้ยินผู้มาเยี่ยมพูดจาเสียงดังและแสดงกิริยาวุ่นวาย คนใช้อีกคนหนึ่งก็ได้ยินเหมือนกัน และตามที่คนใช้ได้สังเกต เห็นว่ากิริยาเขาพิรุธควรสงสัย แต่เพราะแขกทั้งสองออกจากบ้านไปตั้งแต่ก่อน ๕ ล. ท. จึงเป็นการยากที่จะว่าเขาเป็นผู้ก่อต้นไฟซึ่งมาไหม้เอาเมื่อแปดเก้าชั่วโมงภายหลัง และห้องชั้นบนอันเขาทั้งสองมิได้ย่างเท้าขึ้นไปเลย"

มิสสิสแอนเนอร์เลย์ถามว่า "ดิ๊กเห็นแขกทั้งสองนั้นด้วยรึเปล่า?"

นายพันเอกตอบว่า "เปล่า เมริ เธอจำไม่ได้รึว่าตลอดวันนั้นดิ๊กอยู่ลอนดอน"

"แต่ดิฉันทราบว่า เมื่อดิ๊กกลับมาแล้ว เขาได้ตรงไปหาบิดาเขา ทำไมแกไม่ได้พูดถึงเรื่องแขกที่มาหาให้ลูกชายแกฟังดอกรึ?"

"ก็เธอให้มิสเตอร์บิแวนเป็นผู้เล่า ทำไมจึงมาถามฉันล่ะ" นายพันเอกท้วง

บิแวนบรรยายต่อไปว่า "ตามคำให้การดิ๊กบอกว่า เมื่อเขากลับจากลอนดอนเป็นเวลา ๑๐ ล. ท. เขาได้ตรงไปหาบิดาเขาที่ห้องแลคุยกันอยู่ชั่วโมงกว่า ๆ บิดาเขายังไม่นอนแกอ่านหนังสืออยู่ แกบอกดิ๊กถึงแขกที่มาเหมือนกันแต่เขาเห็นว่า ไม่เป็นการสลักสำคัญอะไรที่จะพูดถึงการมาของคนเหล่านั้น พอเวลา ๑๑ ล. ท. กว่า ๆ เขาก็ออกจากห้องบิดาเขา เมื่อเขาได้ยินเสียงนายพันเอกร้องบอกว่า ไฟไหม้ ในชั้นแรกเขาก็ได้พยายามหาทางไปในห้องนอนของบิดาเขาเหมือนกันแต่หมดหวัง เพราะยันไดได้ไหม้หักเสียแล้ว เขาจึงกลับเข้าห้องอีกแล้วไต่เถาไอวี่ลงมา"

โอลิฟถามด้วยความสงสัยว่า "ดิ๊กบอกรีเบ็คก้าคะว่า เมื่อเขากลับถึงบ้านในคืนนั้นแล้วเขาไปไหนบ้าง?"

เท็ดตอบว่า "ยังไงก็ไม่ทราบ ดูเหมือนให้การว่าไป แต่ผมก็ฟังไม่ถนัด คุณถามทำไมครับ?"

"เปล่าค่ะ ไม่มีเรื่องอะไร ดิฉันอยากทราบเท่านั้นเอง"

บิดาเข้าหล่อนค้านว่า "ไม่จริงละลูก เจ้าต้องมีเหตุจึงได้ถาม"

"ถ้าจะพูดไป ก็มีบ้างเหมือนกันล่ะค่ะ เพราะในคืนวันนั้นดิฉันเห็นเธออยู่ในสวนราวๆ ๑๒ ล. ท. ดิฉันนอนไม่หลับจึงลุกไปยืนชมเดือนอยู่ที่น่าต่าง ครั้นมองลงไปในสวนทางโน้น ดิฉันเห็นรูปคนยืนอยู่ชัด ๆ ทีเดียว ยืนอยู่ริมเขตต์บ้าน ดิฉันคิดว่าคงเป็นตึกจึงเรียกชื่อเขาออกไปดัง ๆ แต่แทนที่จะเข้ามาใกล้หรือตอยเสียงที่ดิฉันเรียก รูปนั้นกลับหายวับไปทันที"

"เจ้าคนนั้นไม่มีธุระอะไรที่จะเข้ามาเลย" นายพันเอกร้องขึ้น "โธ่ ทำไมลูกไม่บอกเสียแต่แรกเห็น มาเก็บนิ่งไว้ได้ เจ้าทำไม่ถูกทีเดียวโอลิฟ"

"จริงนะ ทำไมเจ้าไม่บอกใคร" มิสสิสแอนเนอร์เลย์เสริมต่อ "ควรบอกตำรวจในขณะนั้นทีเดียว ว่ามีคนเข้ามาเกะกะในที่ของเรา"

เจ้าหล่อนตอบว่า "ที่ดิฉันไม่ได้เล่าให้ใครฟังก็เพราะสงสัยว่าเป็นตึก ทั้งวุ่น ๆ วาย ๆ กันกับเรื่องโน้นเรื่องนี้ ดิฉันก็เลยลืมเสียสนิทสนม มานึกได้เดี๋ยวนี้เอง"

"ดีแล้ว ถ้าตึกลงมาเราจะถามดู แต่พ่อรู้ดีว่าเขาจะตอบยังไร ไม่เห็นมีเหตุอะไรที่เขาจะวิ่งหนีเมื่อได้ยินเจ้าเรียก ถ้าเป็นตึก จริงคงยินดีเสียอีกในการที่จะได้สนทนากับเจ้าในเวลาเช่นนั้น ไม่มีชายหนุ่มคนใดที่เห็นคู่รักแล้วจะวิ่งหนี พ่อเชื่อว่า คงไม่ใช่ตึก"

ในใจโอลิฟนั้นไม่สงสัยใคร เจ้าหล่อนคิดอยู่อย่างเดียวว่าเป็นตึก เจ้าหล่อนเชื่อแน่ว่า ดวงตาอันคมกริบและความทรงจำของเจ้าหล่อนคงไม่ผิด

เจ้าหล่อนตอบว่า "ค่ะ ดิฉันออกจะรู้สึกว่าเข้าใจผิดไป" แล้วหันไปทางบิแวนพูดว่า "เล่าไปอีกซีคะ"

"ที่จริงก็ออกจะหมดเรื่องแล้วละครับ นอกจากมิสเตอร์ พอลลาร์ดกับพวกตำรวจอีกสองสามคนได้แถลงการว่า ศีรษะของผู้ตายได้หายไป แต่ตึกชี้แจงว่า คงไม่หายไปได้โดยทางหนึ่งทางใดนอกจากไฟไหม้ และไม่ควรจะต้องค้นหาเหตุผล"

นายพันเอกถามว่า "เออ บิแวนเจ้าคนคำ ๆ รูปร่างเตี้ย ๆ นั้นคือใคร รู้จักบ้างไหม? ที่ยืนอยู่ข้างหลังศาลขณะที่เบิกพยานครั้งแรกแล้วสักครู่ได้เดินไปพูดอะไรกับผู้ชันสูตรศพสองสามคำ"

เท็ดตอบว่า "ผมไม่รู้จักเลย แต่ผมเข้าใจว่า คำถามหลัง ๆ เป็นคำถามที่เจ้าคนนั้นแนะนำทั้งนั้น"

โอลิฟ และมารดา ของ เจ้า หล่อน ถามขึ้น ด้วยความกะวนกะวายพร้อมกันว่า "เขา ถามว่ากะไรคะ ?"

"เขาถามดี๊กว่า ในคืนนั้นยิดาของเขา อ่านหนังสือใช้ไฟตะเกียงหรือเทียนไข และ เมื่อดี๊กตอบว่า ใช้ตะเกียง เขาถามต่อไปอีกว่า ตะเกียงตั้งห่างไกลจากม่านน่าต่างเท่าไร ดี๊ก บอกว่า หากประมาณสักหลา คราวนี้เขากล่าว ว่า การที่ผ้าม่านน่าต่าง จะพัดมาถูกไฟให้ลุก ขึ้นนั้นเป็นไม่ได้เป็นอันขาด ดี๊กจึงให้การอีกว่า ยิดาเขาจะนั่งอยู่ที่เก้าอี้นาน อีก เท่าใดเขาไม่ทราบ เพราะเขาไปนอนแล้ว แต่เข้าใจว่า ไฟอาจเกิดขึ้นได้ ในสองทาง คือผู้ตายคงไป ถูกตะเกียงเข้าในขณะที่หลับ หรือทั้งกำลังตื่น อยู่ก็เป็นได้ มิฉะนั้น ก็คง เข้าไป นอน อ่าน หนังสืออยู่ในมุ้ง โดยใช้เทียนจุดไว้ ข้าง ๆ แล้วหลับไป เมื่อมีลมแรง ๆ พัดมาสักครั้ง หนึ่ง ก็อาจพัดเอามุ้งอันโปร่งเบาไปถูกเทียน เข้า เป็นเหตุให้ไฟลุกขึ้นได้เหมือนกัน"

"แล้วเจ้าคนดำ ๆ ก็กระซิบอะไรอีก" นายพันเอกเอ่ยขึ้น "ที่นี้ผู้ชันสูตรศพถามออก จะแปลกสักหน่อย คือถามว่า มิสเตอร์เอม เยอร์สันเคยใช้ฟันหลอกหรือเปล่า?"

"อนิจจา ก็จะทำอะไรกับฟันหลอกด้วย เล่า" หญิงทั้งสองร้องขึ้นด้วยความประหลาดใจ

"เขามีเหตุจึงได้ถาม คือถ้าแกเคย ใส่ฟัน แม้ศีรษะจะไหม้ไป ฟันเหล่านั้น ก็คงเหลืออยู่"

"ดิฉันไม่เคยนึกเคยฝันถึงเรื่องพันนี้เลย" มิสสิสแอนเนอร์เลย์พูดพึมพำ

โอลิฟถามขึ้นบ้างว่า "แล้วดี๊กตอบว่า อย่างไรบ้างคะ"

"เขาไม่ทราบเลย"

"โอ แกเคยใช้แน่นอน" มิสสิสแอน เนอร์เอ่ยขึ้น

นายพันเอกถามภรรยาว่า "ใช้อะไรกัน แม่คุณและ ใครใช้ เธอไปรู้เห็นมาจากไหน?"

มิสสิสแอนเนอร์เลย์ตอบว่า "ดิฉันทราบ ดีว่าแกเคยใช้ เพราะวันหนึ่งขณะแกนั่งคุย กับดิฉัน แกแหงนหน้าอ้าปากหวัวเราะ กระทำ ให้ดิฉันเห็นได้ถนัด

นายพันเอกเลิกคิ้วแล้วพูดว่า "ผู้หญิง น่าเชื่อไม่ใคร่ได้ ช่างสังเกตสังกาดีนัก จริงนะรู้ยังนี้เมื่อเช้าเราจะปล่อยให้แม่พวกนี้ไป ศาลแทนเราก็จะดี เขาคงเป็นพยานได้ดีกว่า เราเป็นแน่"

ขณะนี้ฆ้องอาณัติแห่งอาหารกลางวันได้ กังวานขึ้น จึงเป็นเหตุให้การซักไซ้ไล่เลียง

สงบลง ทุกคนต่างก็นั่งลงยังโต๊ะ นอกจากโอลิฟซึ่งค่อย ๆ ส่ายกายของเจ้าหล่อนขึ้นไปพึงยังห้องดื๊ด ประตูนั้นเปิดล่า เจ้าหล่อนได้ยินเขาหายใจแรงในเมื่อนอนหลับสนิทได้พักหนึ่ง

เจ้าหล่อนแอบเข้าไปในห้องคนรักของเจ้าหล่อนแล้วยืนอยู่ข้างเตียง ดวงตาจ้องดูหน้าอันซีดของผู้ที่นอนอยู่ เจ้าหล่อนรู้สึกว่าหัวใจของเจ้าหล่อนเต้งแรงแล้วด้วยความรักและสงสาร เจ้าหล่อนค่อย ๆ ก้มลงจุมพิตที่หน้าผากเขาเบา ๆ ทีหนึ่งเมื่อเห็นเขาไหวตัวเจ้าหล่อนเกรงว่าเขาจะตื่นขึ้นเพราะเจ้าหล่อนจึงค่อย ๆ ย่องถอยห่างออกจากเขา แล้วกลับลงไปข้างล่าง

ตอนบ่ายเมื่อดื๊กลงมาข้างล่าง เขาบอกว่ารู้สึกสบายขึ้นอักโข ทั้งหน้าตาก็ดูแจ่มใสไม่เหมือนสองสามวันก่อน ส่วนบิแวนกระซิบกระซาบกับโอลิฟเสียอย่างพอใจ แล้วเจ้าหล่อนตอบเบา ๆ ว่า

"ค่ะ เราคงรู้สึกสนุกสนานดังเก่าอีกถ้าการทำศพทำเมรุของคุณพ่อดื๊กเสร็จลง"

รุ่งขึ้นเป็นวันฝังศพบิดาของดื๊ก ฝูงชนได้แตกตื่นกันมาทุกทิศานุทิศ เพื่อมาเข้าขบวนแห่บ้าง มาแสดงความเสียใจบ้าง เพราะมิสเตอร์เอมเบอร์สันเคยเป็นผู้ที่มีใจเมตตากรุณาต่อคนทั่วไป นิสัยใจคอก็ดี กระทำให้ผู้ที่อยู่บ้านใกล้เรือนเคียงรักและนับถือแกมาก บางคนที่ยังไม่เคยเห็นแกก็มี แต่เขาเหล่านั้นมาด้วยความระลึกถึงคุณความดีของแก บรรดาพวกที่มาต่างก็หันไปมองดูดื๊กผู้ซึ่งยืนกัมศีร์ยะอยู่เหนือศพ ดวงหน้ามีน้ำตาไหลอยู่พรากๆ

เมื่อเสร็จการฝังศพ และต่างก็ลากลับด้วยความสลดใจแล้ว ดื๊กนั่งถอนใจอยู่ในเก้าอี้บนระเบียง เขารู้สึกว่าภาระได้หลุดพ้นไปจากอกเขาอย่างหนึ่งแล้ว ดื๊กนั่งหลับตานึกถึงสิ่งต่าง ๆ อยู่ครู่หนึ่ง ก็พอดีคนใช้นำนามบัตรแผ่นหนึ่งมายื่นให้

คนใช้พูดว่า "มิสุภาพบุรุษผู้หนึ่งต้องการจะพบคุณ ผมบอกว่าในเวลานี้คุณไม่อยากพบใครหมด แต่เขาก็ไม่ฟัง"

ดื๊กหยิบนามบัตรนั้นมาดู เห็นมีนามว่า "มิสเตอร์ แอลเบิร์ต สคริด และที่มุมมีว่า "กรมสืบสวนคดีอาญา, สก๊อตแลนด์ยาร์ด"

บทที่ ๗

นักสืบสครีดอธิบายตน

มิสเตอร์สครีดเป็นคนรูปร่างเตี้ย ผิวเนื้อดำ ตาสีเทา จมูกแหลมเชียบ อายุราว ๔๐ ปีกว่า ๆ ขาออกจะพิการ เพราะเขาเดินชอบกล

ดิ๊กเปิดประตูตรงเข้ามาโดยมิได้กล่าวต้อนรับอะไร พูดขึ้นลอย ๆ ว่า

"คุณ เห็นจะมีธุระอะไรจำเป็น มาก กะมังมิสเตอร์สครีดจึงได้ด่วนมาในเวลาเช่นนี้_เวลาที่ผมพึ่งกลับ จากการ ฝังศพ บิดาผมได้ สัก ครู่เดียว ผมกำลังคิดว่า วันนี้คงไม่มีใครกล้ามารบกวนผม แต่ก็ยังมี"

มิสเตอร์สครีดกัมศีร์ยะคำนับ แลตากวาดมองดูดิ๊กตั้งแต่ศีร์ยะจนตลอดท้าว เขากำลังคิดอยู่ว่า ทำไมดิ๊กจึงดูซูบผอม แม้แต่การต้อนรับก็ไม่มี นอกจากจ้องดูเขาราวกับจะกินเนื้อ ดูเหมือนการที่เขามาได้ทำให้ดิ๊กเปลี่ยนอิริยาบทไป จะเย็นเพราะเหตุใดก็ยากที่เขาจะเดาถูก

เขาพูดด้วยกิริยาอันสุภาพราบเรียบว่า "ผมเสียใจที่มารบกวนคุณในเวลานี้ ถ้าคุณไม่พอใจผมจะกลับเสียเดี๋ยวนี้ก็ได้ แล้วพรุ่งนี้จึงค่อยมาพูดกันใหม่"

ดิ๊กตอบว่า "ไม่เป็นไร โปรดอธิบายการมาของคุณเสียเดี๋ยวนี้แหละ อย่ารอช้า"

มิสเตอร์สครีดยักไหล่แล้วพูดว่า "ได้เหมือนกันแล้วแต่คุณจะเลือกเอา แต่ขอผมนั่งสักทีเถอะ เพราะผมต้องเดินมาหลายชั่วโมงแล้ว ทั้งร้อนก็ร้อน"

ดิ๊กนั่งลงก่อนโดยมิได้เชื้อเชิญใคร แล้วมือก็เริ่มเคาะโต๊ะเป็นทีคอยคำพูดของผู้ที่มา

มิสเตอร์สครีดเอ่ยขึ้นว่า "ตามนามบัตรคุณคงทราบแล้วว่าผมเป็นใคร เนื่องจากการถึงแก่กรรมอันน่าประหลาดผิดธรรมดาของบิดาคุณ สก๊อตแลนด์ยาร์ดจึงได้ส่งผมมาเพื่อสืบสวนเรื่องราวอันนั้น"

เขาหยุดอยู่ครู่หนึ่ง รอว่าดิ๊กจะพูดอะไรบ้าง

ดิ๊กตอบว่า "ผมรู้ดี ผมเห็นคุณที่ศาลแล้ว"

"จริงผมต้องไป ผมหวังว่าคุณคงเห็นด้วยในการที่ผมช่วยไต่สวน"

"ผมน่ะรึ เปล่าไม่เห็นด้วยเลยสักนิด" ดิ๊กตอบโพล่งออกมาด้วยเสียงอันดัง "มิสเตอร์เจลฟส์ผู้ชันสูตศพเสียอีก ยังมีใจสงสารผม แกจึงไม่ใคร่จะสอบถามอะไรให้มากมายละเอียดลออ"

นักสืบเลิกคิ้ว

"ถ้าเช่นนั้นความสลักสำคัญอะไร มิต้องตามใจลูกความทั้งหมดกระมัง"

ริชาร์ดเยอร์สันโดดลุกขึ้นยืนแล้วถามด้วยความโกรธขัดว่า "นี่คุณหมายความว่าอะไรกัน?"

"ถ้าคุณจะนั่งลงนิ่ง ๆ ผมจะเล่าให้ฟัง" ดิ๊กนั่งลงตามเดิม แล้วหยิบผ้าเช็ดหน้าออกเช็ดเหงื่อที่หน้าผาก

"วันนี้ดูออกจะร้อนนะครับ" นักสืบพูดในเมื่อเห็นว่าเขานั่งลงเรียบร้อยแล้ว

ดิ๊กมองดูเขาด้วยความโทโส

"ผมให้เวลาคุณห้านาที มิสเตอร์สคริดถ้าคุณไม่เล่าเรื่องของคุณให้ถี่ถ้วน ก็เชิญออกประตูไป"

นักสืบยิ้ม เขาชอบใจท่าทางที่โกรธของดิ๊กมากแล้วรู้สึกว่า การของเขาคงสำเร็จในไม่ช้า

"คุณต้องให้เวลาผมมากกว่านั้นสักหน่อย ผมมานี่ก็เพื่อจะขอให้คุณช่วยผมในการสืบสวนเท่านั้น"

"สืบสวนอะไรกัน"

"สืบสวนเรื่องที่ว่า มีผู้ก่อเพลิงให้ไหม้ดิ๊กอ๊ารด์เวลล์ ไม่ใช่เกิดขึ้นโดยอุบัติเหตุ"

"ไม่จริง เป็นไปไม่ได้ โกหกทั้งเพ" ดิ๊กร้องขึ้นแล้วหันหน้าไปเสียให้พ้นจากสายตาของผู้ที่กำลังจ้องดูเขา

มิสเตอร์สคริดยิ้มอีกแล้วพูดว่า

"ไม่ใครก็ใครคนหนึ่งเป็นแน่ ไม่ต้องสงสัยแต่เมื่อคุณไม่อยากจะกล่าวถึงผมก็จะพักไว้ก่อน แล้วจะถามคุณตรง ๆ ว่า คุณมีข้อพิสูตร์อะไรที่จะแสดงให้ผมรู้ได้ว่า ทรากศพของผู้ที่คุณนำไปฝังวันนั้นนะเป็นบิดาของคุณจริง"

"เอ คุณออกจะถามชอบกลงั้นมันจะเป็นใครเสียอีกล่ะ?"

ดิ๊กสะดุ้งเยือก ตาเหลือกด้วยความตกตลึง กระทำให้นักสืบไม่เข้าใจในท่าทางของเขาเลย ครั้นแล้วจึงตอบว่า

"ข้อนั้นผมยังตอบคุณไม่ได้ แต่ผมขอเตือนให้ทราบว่า ถ้าบิดาของคุณถูกไฟไหม้ตายไปจริง ๆ แล้ว เราควรหาข้อพิสูตรในเรื่องนี้"

"ก็เมื่อผมออกไปจากห้องท่านเวลา ๑๐ ล. ท. นั้น ท่านนั่งอยู่คนเดียวแท้ ๆ นี่นา แลตัวท่านคนเดียวที่หนีไฟไม่ทัน ร่องรอยอะไรที่คุณจะหา บางทีจะไม่อาจหาได้เลย" ดิ๊กมีอากัปกิริยาอันกะวนกะวาย แต่

นักสืบนั้นยังสงบอารมณ์อยู่ แล้วพูดว่า

ผมกับคุณเข้าใจผิดกันไกลไปคนละทางทีเดียว สำหรับผมมีความเข้าใจอย่างหนึ่งซึ่งผมอยากจะบอกคุณว่า คุณรู้แน่ไม่ได้ว่าเมื่อคุณไปนอนแล้ว จะมีแขกมาหาบิดาคุณอีกรึเปล่า เพราะในตอนบ่ายก็มีแขกแปลกหน้ามาหาถึงสองคน ท่านอาจจะนัดพบกับอีกคนหนึ่งในตอนกลางคืน เพื่อไม่ให้ใครเห็นก็เป็นได้ อีกประการหนึ่งทรากศพของผู้ตายก็ยังสรวมเสื้อสำหรับรับแขกอยู่ ไม่ใช่เสื้อนอน เท่านี้ก็ออกจะเห็นได้บ้างเล็กน้อย”

“คุณรู้ยังไรว่าท่านแต่งตัวสวมเสื้อรับแขก”

นักสืบตอบว่า “พุทโธ่ คุณก็ช่างไม่มีความสังเกตเสียเลย อ้ายพวงกุญแจและมีดพับที่พบอยู่ข้าง ๆ ศพนั่นแหละ แสดงว่ามันต้องอยู่ในกะเป๋าเสื้อก่อน แล้วล่วงออกมาด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งเป็นแน่” พลางหยิบแว่นตาของผู้ตายออกมาให้ดูอีกอย่างหนึ่ง แล้วกล่าวต่อไปว่า

“คุณคงต้องถามว่า เหตุใดแขกจึงต้องมาหาอีก แต่ผมขอตอบเพียงว่า บางทีคุณพ่อของคุณจะสั่งให้เขานำกระดาษอะไรมาให้หรือมาชำระเงินกันก็เป็นได้ และในตอนบ่ายแขกทั้งสองก็ยังได้แสดงกิริยาเอะอะเหมือนพูดอะไรยังไม่ตกลงกัน”

“นั่นเป็นคำให้การของเจ้าคนใช้ ซึ่งไม่น่าจะเชื่อถือเลย” ดิ๊กค้านแสดงว่าไม่พอใจ”

“ก็ควรจะเชื่อได้บ้าง เขาทั้งสามคงมีเรื่องร่าวอะไรกันสักอย่างหนึ่ง ในคืนที่เกิดเหตุถ้าบิดาของคุณเป็นผู้ตายจริง เรื่องไฟไหม้ก็อาจกลบเกลื่อนเสียได้ โดยเข้าใจกันแต่เผิน ๆ ว่า ท่านเป็นผู้ก่อต้นไฟแล้วท่านหนีไม่ทัน ก็เผื่อว่าคนอื่นตาย จะเป็นแขกที่มาหาก็ดี เรื่องราวก็ควรจะสืบสวนให้กวดขันยิ่งขึ้นกว่าบิดาของคุณเป็นผู้รู้เห็นด้วยรึไม่หรืออีกนัยหนึ่งบิดาของคุณเป็นผู้ฆ่าเขาตายรึเปล่า”

ดิ๊กรู้สึกโทษะพรุ่งขึ้นจนยังคับตัวไว้ไม่อยู่ เขาตรงเข้าฉวยคอเสื้อนักสืบสั่น แล้วเหวี่ยงโครมลงไปกับพื้นดุจแมวจับหนู แล้วยืนกำหมัดตาลุกเป็นไฟ.

“แกควรออกไปให้พ้นบ้านนี้เดี๋ยวนี้ทีเดียว มิสเตอร์สคริด,, ดิ๊กกัดฟันพูด “ออกไปเสียในขณะที่ฉันยังฝืนสติได้ มิฉะนั้นกะดูกของแกจะต้องแหลกเหลวไปเดี๋ยวนี้ ที่หลังละก็จงรู้ไว้นะว่า การที่จะมากล่าวร้ายใส่พ่อต่อหน้าลูกเขานะ แกคงไม่มีชีวิตรอด

ไปได้ ฉันเห็นว่ามันไม่เข้าทีเลย”

นักสืบค่อย ๆ ลุกขึ้นขัดแขงคอเสื้อและผ้าผูกคอให้เรียบร้อย แล้วตอบแห้ง ๆ ว่า

“ผมคิดว่าผมรู้ก่อนคุณยอกอีก แต่ผมต้องพูดตามที่คิด เพราะเรื่องราวของคุณยังจะมีอีกมากมาย ผมออกชอบใจการเป็นนักกีฬาของคุณจริง ดูเป็นการซ้อมความแข็งแรงของคุณดีแท้นะครับ แต่ถ้าไปซ้อมกับคนอื่นเข้า คุณก็คงต้องลงไปนอนข้างเป็นแน่ นี่เป็นผม ๆ ยังรู้สึกชอบคุณอยู่ แต่ถึงแม้คุณจะกระทำแก่ผมถึงปานนั้น ผมสัญญาว่าจะไม่พูดถึงอีกละ แต่คุณต้องนั่งฟังนิ่ง ๆ จนตลอดเรื่องเหมือนกัน”

ดีกจ้องดูนักสืบนั้นด้วยความประหลาดใจ แต่โทโษได้หายไปในการกระทำเมื่อตะกี้หมดแล้ว เขาจึงนั่งลงยังเก้าอี้ตามเดิม แล้วหัวเราะด้วยความนึกขำในใจ

“ถ้าเช่นนั้นก็เล่าต่อไปให้เสร็จโดยเร็ว” นักสืบยิ้ม และเมื่อสำรวมกิริยาตามเดิมจึงบรรยายต่อไปว่า

“ผมยังไม่ได้ยอกคุณถึงหัวข้อสำคัญ ที่ผมสงสัยในศพที่คุณนำไปฝังเมื่อเช้านี้”

“มิสเตอร์สคริด แกเห็นจะเคราะห์ร้ายเสียแล้ว ไหนตกลงกันว่าจะไม่กล่าวถึงอีก ไม่ใช่รึ?”

“ผมหมายความว่า จะไม่กล่าวถึงเรื่องนี้แก่ผู้ใดอีก แต่ต้องขอพูดกับคุณให้จงได้” ดีกถอนใจแสดงว่ารู้สึกเบื่อเต็มทน “ถ้าแกจะต้องพูดก็พูดไปซิ อย่าร่ำไร”

“ตามคำให้การของคุณที่ศาลว่าไม่เคยทราบว่าบิดาของคุณใช้พ่นหลอก แต่เอาเถอะ เมื่อคุณไม่ใคร่พอใจผมก็จะไม่ถามอะไรอีก แต่จะขอยอกถึงผลแห่งการสืบของผม คือผมได้ไปพบชื่อบิดาของคุณในสมุดของหมอทำพ่นคนหนึ่งที่ออกสฟอร์ด และเขายอกว่าเขาได้ทำพ่นให้บิดาของคุณจริง คือซ่อมทองบางแห่งที่บุบบี้ ผมคิดว่าเท่านี้เป็นจบเรื่องกันที”

ดีกกัมศีร์ยะนิ่งอยู่

“อย่างไรก็ดี ผมต้องขอความช่วยเหลือจากคุณบ้าง เราต้องสืบให้ได้ว่า แขกทั้งสองที่มานั้นคือใคร บิดาคุณยอกรึเปล่าว่าเขามาเรื่องอะไร?”

“เปล่าเลย เป็นแต่ยอกว่าเขามาจากลอนดอน และคงกลับโดย รถ ๗ ล.ท. ค่ำวันนั้น”

“เปล่าเขาไม่ได้กลับไปเลย” นักสืบค้าน “ที่จริงเขามีเวลาพอที่เดียว แต่เขาไม่กลับ

และในที่สุดได้พักอยู่ที่โฮเตลแห่งหนึ่งรอไปรถเช้า”

“งั้นก็เป็นอันหมดธุระกันที” เป็นคำตอบของคนที่รู้สึกโล่งใจ

“เดี๋ยวก่อนเสร็จยังไงได้ เพราะเขากลับไปแต่คนเดียว” นักสืบโบกมือเป็นทีให้รอ “จริงอยู่คืนนั้นเขาเข้าไปในโฮเตลทั้งสองคน แต่รุ่งขึ้นเขาออกมาแต่คนเดียว คนที่ออกมานี้บอกว่า เพื่อนของเขากำลังชำระเงินอยู่ปล่อยให้เขาเดินไปก่อน แต่ความจริงไม่เห็นมีใครตามเขาไปในตอนหลัง ผมทราบจาก คนเฝ้าประตู และเสมียนที่โฮเตลเช้าคนนี้โดดขึ้นรถไปโดยไม่มีท่าทางเป็นห่วงเพื่อนที่ว่าจะตามไปที่หลังเลย ผมยังได้ทราบเป็นที่แน่นอนต่อไปอีกว่า ในตอนเช้าตรู่ก็มีสุภาพบุรุษแปลกหน้าคนหนึ่งซื้อตั๋วตรงไปลอนดอน แต่คนขายตั๋วบอกว่า เขาบอกรูปร่างไม่ถูก เพราะมัวใฝ่ใจอยู่ในข่าวเพลิงที่พิงทราย และที่กระทำให้เขาผิดสังเกตก็โดยตามธรรมดามีแต่คนชั้นกุลีเท่านั้นที่ไปรถเที่ยวนั้น”

ดึกถอนใจยาว แต่นักสืบเพ่งดูเขาแล้วถามว่า

“มิสเตอร์เอมเบอร์สัน เท่าที่ผมพูดนี้คุณไม่แปลกใจบ้างรึ? ว่าเหตุใดแขกทั้งสองจึงไปเสียเฉย ๆ แม้เขาจะได้ทรายถึงเรื่องไฟแต่ก็ไม่ยักกลับมาช่วยเหลือแสดงความเสียใจแต่อย่างหนึ่งอย่างใด ผมเห็นผิดธรรมดาทีเดียว”

“ก็จะแปลกอยู่ แต่เขาจะมีกิจธุระที่ร้อนด่วนกระมัง จึงต้องไปเสียเช่นนั้น”

“ข้อนี้ผมก็ออกจะเห็นด้วย มันเป็นเรื่องที่ลี้ลับทีเดียว แม้แต่ท่านยิดาของคุณก็ดีผมได้ถามคนมานักต่อนักแล้ว ดูเหมือนไม่มีใครค่อยพบตัวท่านเลย นี่ก็ส่อให้เห็นว่าท่านต้องดำเนินชีวิตอย่างลับ ๆ เหมือนกัน”

ดึกลุกขึ้นยืน คราวนี้นักสืบเอามือจับหลังเก้าอี้ไว้แน่น คิดว่าถ้าดึกเอะอะเข้ามาอย่างหนก่อนอีก เขาเห็นจะต้องใช้มันเป็นอาวุธเพื่อป้องกันตัวเป็นแน่ ครู่หนึ่งเขาก็ค่อย ๆ ปล่อยมือลง เพราะดึกพูดเป็นเสียงเยา ๆ ว่า

“ฉันคิดว่าให้เรายุติเรื่องกันเสียที เห็นจะดีดูมันไม่เป็นประโยชน์อะไรเลยนี่”

“ประเดี๋ยวก่อนครับ มิสเตอร์เอมเบอร์สัน” นักสืบขอด้วยใจอันเย็น “ผมคิดว่าถ้าได้ตรวจดูกระดาษสำคัญต่าง ๆ ของยิดาคุณแล้ว คงได้เค้าเงื่อนของชายทั้งสองนั้น

อีก คุณจะอนุญาตรึไม่?"

แกคาดว่าดิ๊กคงไม่ยอมให้ดู ตรงกันข้าม เพราะดิ๊กส่งกุญแจให้ด้วยความพอใจว่า

"เอ้า เมื่อแกต้องการจะดูอะไรก็เชิญ ฉันอนุญาต แต่เข้าใจว่าคงไม่ได้ผลอะไรนัก"

"อ้อ คุณเห็นจะตรวจเสียหมดแล้วละซิ"

"ก็แกจะให้ฉันคอยคำสั่งของแกรึจึงจะดูได้"

ดิ๊กรู้สึกบรรดาลโทษะขึ้นมาอีก ทั้งสองจ้องหน้าเขม็งกันอยู่ครู่หนึ่ง แล้วนักสืบยักไหล่เอ่ยขึ้นว่า

"เมื่อคุณตรวจเสร็จแล้ว ผมก็ไม่มีธุระอะไรอีก"

ดิ๊กตอบว่า "ฉันก็คิดเช่นนั้นเหมือนกันว่าไม่ควรจะมีธุระกับเรื่องของฉัน"

มิสเตอร์สคริดกัมศิร์ยะคำนับ แล้วด้วยกิริยาอันสุภาพ เขาถอยออกประตูไป สักครู่เขากลับเข้ามาอีก

เขาพูดต่อไปว่า "พูดไปพูดมามันก็ยังไม่ขาดไปได้ ดูเหมือนผมลืมบอกสิ่งสำคัญไปสิ่งหนึ่ง การค้นหาในระหว่างดิ๊กที่หักพัง ถึงแม้จะไม่เป็นประโยชน์มากมาย แต่ก็ยังไม่ไร้ทีเดียว" เขารอว่าดิ๊กจะถามอะไรบ้าง แต่เมื่อดิ๊กยืนตัวแข็งอยู่ จึงก้าวเข้ามาใกล้ ๆ และพูดแล้วพูดว่า

"ผมคาดว่า คงเป็นคำสั่งของคุณที่มิให้น้ำมันบีโตรเลียมเก็บอยู่ในโรงม้าหลายขีบ"

ดิ๊กตอบว่า "จริง เพราะฉันเคยขอยืมรถยนต์ของเพื่อนบ่อย ๆ จึงต้องมีน้ำมันไว้เสมอ

"อ้อ แล้วคุณไม่ประหลาดใจรึ ในการที่น้ำมันเหล่านั้นหายไปหลายขีบ และที่เหลืออยู่สองขีบนั้นมีผู้ไปเก็บได้ที่ดิ๊กไหม้"

บทที่ ๙

บัตร์สนเท่ห์

"ลงไปในสวนประเดี๋ยวเถอะค่ะ มิสเตอร์บิแวน ดิฉันอยากจะขอความแนะนำอะไรสักอย่าง"

นี่เป็นคำกระซิบกระซาบของโอลิฟ เพื่อมิให้นายพันเอกผู้ซึ่งนั่งอ่านหนังสืออยู่ใกล้ ๆ ได้ยิน มิสสิสแอนเนอร์เลย์นั้นมัวสารวนอยู่กับการบ้านของแก ส่วนดิ๊กเมื่อรับประทานอาหารเช้าเสร็จแล้ว ก็ที่ลอนดอนทั้งวัน เหมาะของโอลิฟ

บิแวนรอไปกับดึกด้วย แต่ไม่เป็นผล สำเร็จเพราะดึกต้องการไปคนเดียว เขารู้สึกเสียใจในการที่ดึกทำกับเขาเช่นนั้น ประหนึ่งดูเหมือนคล้ายกับว่าเขาเป็นสุนัขที่เห็นนายออกจากบ้านก็ดีใจและวิ่งตามแต่ถูกนายหันมาขอกว่า “กลับบ้าน” เขารู้สึกแค้นใจคิดจะกลับเสียท่าเดียว เหตุนี้ขณะที่เขาเดินตามแม่สาวน้อยลงบันไดไปในสวน เขาจึงกล่าวว่า

“ผมเห็นจะต้องลาทีละครับ คุณน่ะใจดีต่อผมมาก ทั้งนายพันเอกและมิสสิสแอนเนอร์เลย์ด้วย ผมรู้สึกขอบคุณท่านทั้งสองมากทีเดียว แต่ดูเถอะ คุณก็เห็นอยู่แล้วว่าดึกไม่ยอมให้ผมช่วยเหลืออะไรเสียเลย ผมไม่ได้ทำอะไรที่เป็นประโยชน์สักนิด จะอยู่ไปอีกก็ดูกระไร”

“โปรดอย่าพึ่งกลับเลยค่ะ ทนเอาหน่อยเถอะ แม้ไม่อยู่นานจะอยู่อีกสองสามวันก็ยังดี พอให้ดิฉันมีเพื่อนที่จะเล่าถึงความทุกข์ให้ฟังได้บ้าง คุณก็เห็นอยู่แล้วว่าทั้งคุณพ่อและคุณแม่ก็ไม่ใคร่รู้จักใจดึกดีเท่ากับคุณและดิฉัน”

เจ้าหล่อนหยุดอยู่ครู่หนึ่ง เหมือนไม่ทราบว่าจะพูดอะไรต่อไป บิแวนจึงถามว่า

“คุณมีทุกข์อะไรใหม่ที่จะปฤกษากับผมริครับ?”

เจ้าหล่อนตอบว่า “มิน่ะซิคะ ดิฉันจึงอยากขอพูดกับคุณที่นี่ เมื่อเช้านี้ดิฉันได้รับบัตรสนเท่ห์ฉะบับหนึ่ง”

เอ็ดวาร์ดบิแวนมองดูเจ้าหล่อน ด้วยความประหลาดใจแล้วถามว่า.

“บัตรสนเท่ห์อะไรครับ คุณนะรู้ได้รับ ทำไมมีเรื่องอะไรกันอีก?”

หน้าเจ้าหล่อนแดงจัด เจ้าหล่อนหันไปเสียจากเขา แล้วหยิบจดหมายฉะบับหนึ่งออกจากทรวงอก ตอบเป็นเสียงสั่น ๆ ว่า

“เรื่องดึกค่ะ”

“ว่ากระไร พูดใส่ร้ายเขาริครับ?”

“ค่ะ”

“ทางที่ดีผมขอแนะนำให้เอามันไปใส่ไฟเสียแล้วอย่านึกถึงมันอีก”

โอลิฟสั่นศีรษะ แล้วตอบช้า ๆ ว่า

“พูดง่ายค่ะ แต่ทำยาก ดิฉันจะเผาเสียเดี๋ยวนี้ก็ได้ แต่จะไม่ทำให้ความสงสัยที่ปรากฏขึ้นแล้วเหือดหายไปได้”

“อ้อ คุณมีความสงสัย และสงสัยเรื่องดึก” บิแวนพูดพึมพำ

“ดิฉันอยากจะให้คุณอ่านจดหมายนี้ แล้ว

หนังสือพิมพ์ราชบัณฑิตยสภา ไทยเขษมรัฐ

ยอกดิฉันว่า คุณคิดอย่างไร” เจ้าหล่อนพูดแล้วส่งจดหมายให้เขา

เด็ดไม่ยอมรับ เขาถอยออกห่างประกอบด้วยสีหน้าอันแดงจัด

“ขอโทษมิสแอนเนอร์เลย์ คุณไม่คิดหรือว่าควรเก็บจดหมายนั้นไว้ให้ดิ๊กดูเอง จะดีกว่าหากภายหลังเขาทราบว่า คุณเอาเรื่องที่เกี่ยวกับเขามาให้ผมดู เขาจะโกรธไม่น้อย”

“ที่คุณพูดก็ออกจะเป็นความจริง มิสเตอร์บิแวน ถ้าดิ๊กสนุกสบายเหมือนแต่ก่อน ดิฉันก็จะไม่ต้องรอปฤกษาคุณ ดิฉันคงต้องนำจดหมายฉะบับนี้ ตรงไปให้เขา แล้วถามว่าใครเป็นผู้เขียน และข้อความที่มีอยู่ในนั้นควรเป็นที่เชื่อใจได้หรือไม่ แต่ดิฉันเห็นอยู่แล้วว่าดิ๊กมีทุกข์เท่าไรในเวลานี้ จึงไม่มีใจร้ายกาจพอที่จะนำความทุกข์ไปเพิ่มให้อีก เพราะฉะนั้นดิฉันจึงมาพูดกับคุณ ผู้ซึ่งเป็นสหายอันสนิทของเขา เผื่อจะมีทางช่วยเหลือได้บ้าง”

บิแวนค่อย ๆ เอื้อมมือรับจดหมาย จากมือเจ้าหล่อน จดหมายนั้นบรรจุอยู่ในซองยาวเขียนเป็นตัวพิมพ์ดีด มีความว่า

“ข้าพเจ้าผู้เป็นเพื่อนคนหนึ่งของมิส แอนเนอร์เลย์คิดว่า สมควรจะบอกกล่าวให้เจ้าหล่อนทราบว่า มิสเตอร์ริชาร์ดเอมเบอร์สันผู้ซึ่งหมั้นอยู่กับเจ้าหล่อนในเวลานี้ มีคนรักอยู่แล้ว และเขาได้ทิ้งหญิงนั้นไปเสียปล่อยให้เจ้าหล่อนระทมทุกข์ปานตาย คนที่เป็นขบถครั้งหนึ่งแล้วต้องเป็นอีกเสมอไป มิสแอนเนอร์เลย์ควรคิดให้ดีก่อน และควรจำไว้ด้วยว่าความสำราญที่ได้โดยทำให้ผู้อื่นได้รับทุกข์นั้น มักจะไม่ตลอด”

“ผมไม่เห็นน่าเชื่อเลย คงเป็นผู้หญิงคนใดที่มีความรักใคร่ในดิ๊ก ทราบว่าเขามาหมั้นกับคุณ เห็นตนจะไม่สมหวังจึงแกล้งเขียนมาเท่านั้น ผมรู้จักดิ๊กมานานแล้วก็ไม่เคยทราบว่าเขารักกับหญิงที่ไหนเลย กิริยาท่าทางก็ไม่ใช่คนเจ้าชู้ ถ้าจะมีเรื่องจริงถึงผมไม่รู้เองก็คงได้ยินคนอื่นพูดบ้าง”

โอลิฟมิได้ตอบว่ากระไร ทั้งสองคงสงบเงียบขณะที่เดินไปในสวนดอกไม้อันสะพรั่งไปด้วยบุบผาชาติสีสรรวรรณะต่างๆนั้น เจ้าหล่อนก้มลงเก็บดอกฟอร์เก็ตมีน็อตหอยใหญ่กอดไว้แนบอก ซึ่งถ้าจะเอาใจใส่ดูแล้ว จะเห็นภาพของเจ้าหล่อนเป็นภาพที่งามยิ่งนัก เจ้าหล่อนเอื้อมเก็บดอกกุหลายจากซุ้มซึ่งโค้งอยู่เหนือศีรษะ

ณที่ ๆ ยืนกันอยู่นี้มีบ้านเล็ก ๆ สำหรับ

พักในเวลาที่ร้อนจัดอยู่หลังหนึ่ง ซึ่งเป็นที่โปรดปรานของมิสสิสแอนเนอร์เลย์ แกชอบใช้เป็นที่เขียนจดหมายและอ่านหนังสือ เพราะเป็นที่อันสงัดเงียบ ไม่มีใครมารบกวนหรือมีเสียงกะโตกกะตากนอกจากเสียงนก

เจ้าหล่อนเดินเข้าไปในบ้านนั้น วางพรรณบุบผาลงบนโต๊ะ เพื่อจัดให้เรียบร้อย แล้วบอกให้บิแวนนั่งลงยังเก้าอี้ตัวหนึ่ง ขณะนั้นตาอันไวของบิแวนมองเห็นดอกไม้ช่อหนึ่งติดอยู่บนผมของเจ้าหล่อนโดยเจ้าหล่อนมิรู้ตัว แต่เขาไม่บอกเพราะเห็นว่างามดี เขาพิศดูโฉมของเจ้าหล่อนด้วยความเพลิดเพลินใจ จนกระทั่งเจ้าหล่อนเอ่ยขึ้นว่า

"ดิฉันหวังใจว่าคุณคงไม่คิดว่าดิฉันสงสัยหรือไม่ไว้ใจในชายที่ดิฉันรักเพราะจดหมายฉะบับนั้น ดิฉันคิดว่าคุณผู้ซึ่งเป็นสหายสนิทของดิ๊ก คงบอกดิฉันได้ว่าใครเป็นผู้เขียน แต่เผอิญคุณก็มีดแปดด้านเหมือนกัน จึงจำเป็นที่ดิฉันจะต้องคอยถามดิ๊กให้ได้"

"ถ้าผมเป็นคุณผมจะถามเสียเดี๋ยวนี้แหละจะได้สิ้นสงสัย"

"ไม่จริงค่ะ ดิฉันรับรองได้ ถ้าเป็นดิฉันเข้าจริงจะเห็นว่าทำไม่ได้ทีเดียว เพราะคุณจะต้องคิดถึงตัวเขาก่อนที่จะคิดถึงตัวคุณนี่คุณมัวนิ่ก แต่จะให้ดิฉันหมดห่วงหมดใยส่วนดิ๊กต้องทนทุกข์เท่าไรคุณไม่นิ่ก"

"ทำไมคุณจึงทราบว่าเขาจะต้องทนทุกข์ คุณเชื่อในถ้อยคำเหลวไหลเหล่านั้นรึ"

"มิได้ ดิฉันไม่เชื่อเลย แต่ดิฉันทราบดีว่าเวลานี้ดิ๊กมีความรู้สึกยังไร เขาเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมพอแล้ว เนื่องด้วยความทุกข์ที่เกิดขึ้น ดังนั้นให้หัวเด็ดตีนขาดดิฉันก็จะไม่นำเอาเรื่องนี้ไปเล่าให้เขาฟังในขณะนี้"

"ผมก็ไม่เชื่อและคุณก็ไม่เชื่อ ผมเห็นว่าทางที่ดีก็ใส่ไฟเสียอย่างที่ผมบอกเป็นสิ้นเรื่อง แล้วอย่านึกอย่าฝันถึงมันอีกก็แล้วกัน"

โอลิฟเลื่อนกองดอกไม้ที่จัดไว้ไปเสียทางหนึ่ง แล้ววางข้อศอกข้างหนึ่งลงบนโต๊ะ มือก็เชยคางพลางจ้องดูเท็ดแล้วถามว่า

"คุณบังคับความคิดของคุณได้รึคะ? ว่าไม่ให้คิดโน่นคิดนี่ในเมื่อถึงคราวที่มันจะคิด"

เท็ดมิได้ตอบว่ากะไร ดูเหมือนโอลิฟก็อยากบังคับความคิดของเจ้าหล่อนเหมือนกัน แต่รู้สึกว่าเป็นสิ่งที่จะทำไม่ได้ ครู่หนึ่งเจ้าหล่อนพูดว่า

"ในจดหมายนั้นมีอยู่สองประโยคที่

ถังวาลอยู่ในโสตร์ของดิฉันมิรู้หาย ดิฉันจึงทำตามคำแนะนำของคุณไม่ได้ คือเขาเป็นเพื่อนของดิฉัน กับว่าความสำราญที่ทำให้ผู้อื่นได้รับทุกข์นั้นมักจะไม่ตลอด”

“ผมไม่เห็นจะประหลาดอะไร ที่จริงผู้เขียนออกจะเข้าใจแต่งเรื่อง จึงอาจทำให้คุณเชื่อได้”

“ดิฉันก็ไม่เชื่อนัก แต่เมื่อรู้กระนี้แล้วใครจะทำเฉยเสียได้ ดิฉันไม่ใช่หญิงที่ถึงกับจะต้องแย่งคู่รักของผู้อื่นโดยทำให้เขาได้รับทุกข์ เพราะดิฉันรู้สึกว่า ดิฉันก็คงได้รับทุกข์เหมือนกัน”

บิแวนถามว่า “งั้นคุณตั้งใจจะถอนหมั้นกับด็อกกะมังหรือ?” ถ้าคุณคิดว่าหญิงนี้มีสิทธิเหนือคุณ”

เจ้าหล่อนหันหน้าไปเสียจากเขา ประหนึ่งมองดูสวนดอกไม้อันงามและสนามอันเขียวขจีไปด้วยหญ้าดุจลาดด้วยกำมะหยี่ นิ่งตรองอยู่ครู่หนึ่ง แล้วด้วยริมฝีปากอันสั่นเสียงอันเครือ เจ้าหล่อนตอบว่า

“ดิฉันเชื่อว่าคงจะทำได้”

คำพูดเหล่านี้ทำให้บิแวนรู้สึกซอบกลอร์ปด้วยความหวังอย่างหนึ่ง ซึ่งขณะนี้ความงามความน่ารักน่าเอ็นดูของเจ้าหล่อนได้เข้ามาครอบงำสมองของเขาแล้ว เขานึกในใจว่า ถ้าเจ้าหล่อนถอนหมั้นจริงแล้ว เขาคงมีโอกาสขอความรักจากเจ้าหล่อนได้เป็นแน่ เขานึกกระหยิ่มใจในความหวังอันนี้จนครู่หนึ่งมีความรู้สึกอื่นเข้ามาแทน ซึ่งทำให้เขาเศร้าลง เขาจะทำเช่นนั้นไม่ได้เป็นอันขาด

โอลิฟเห็นเขานิ่งเงียบอยู่นานออกประหลาดใจ ครั้นเมื่อเห็นหน้าของเขาเผือดซีดลงผิดกว่าเมื่อตะกี้ เจ้าหล่อนจึงถามว่า

“คุณเป็นอะไรไม่สบายไปรึคะ?”

เขาตอบเป็นเสียงห้าวๆ ว่า “เปล่าผมไม่ได้เป็นอะไร ตามที่คุณพูดผมเห็นว่าออกจะไม่ถูก เพราะคุณยังไม่ทราบเรื่องราวละเอียด คุณจะทำเช่นนั้นยังไรได้ ขอให้คุณนึกบ้างว่า มนุษย์ทุกคนคงไม่ผิดเสมอไป จะเกณฑ์เอาว่าเขาผิดไม่ได้นกว่าเราจะมีข้อพิสูตร์ว่าเขากระทำผิดจริง”

ขณะนี้เธอกลับใจได้แล้ว เขาชนะความชั่วในการที่จะแย่งคู่รักของเพื่อนแล้ว เสียงที่เขาพูดออกไปแสดงว่าเป็นความจริงและบริสุทธิ์ เขามองดูเจ้าหล่อนด้วยตาอันสุขริตแล้วกล่าวว่า

“บางทีมารดาผมจะช่วยคุณได้บ้างกะมัง

ถ้าคุณจะขอให้แกลงมา เพราะแกรักดึก เท่ากับบุตรของแกคนหนึ่งเหมือนกัน และดึกเคยพักอยู่กับแก ถ้ามีหญิงคนใดรักเขา แกคงทรายข้างเป็นแน่ เพราะแกก็อยู่ในสมาคมชั้นสูงเหมือนกัน”

เจ้าหล่อนตอบว่า “ตายจริง คุณออกจะแนะนำเหลวไหลใหญ่แล้ว กับคุณเองซึ่งเป็นเพื่อนของดึกค่อยยังชั่ว นี่จะให้ดิฉันไปปฏิกษากับคนที่ดิฉันไม่เคยรู้จักมักคุ้นเลย ดิฉันทำไม่ได้เป็นอันขาด”

“โอ คุณเข้าใจผิด มิสแอนเนอร์เลย์ ผมเข้าใจว่ามารดาของผมเป็นผู้ที่มีอายุกว่าคุณมาก และเพื่อเห็นว่าคุณเป็นคนรักของดึก คงเต็มใจช่วย นอกจากเรื่องนี้ผมยังอยากให้คุณกับมารดา ของผม พบปะรู้จักกันบ้าง คุณต้องอนุญาตให้ผมเป็นผู้แนะนำคุณให้รู้จักกับมารดาผมของได้”

ความจริงเอ็ดวาร์ดบิแวน พูดโดยน้ำใสใจจริง แต่สำหรับความเป็นไปของดึกแล้ว เขาเป็นข้าศึกของดึกทีเดียว เขาไม่ควรจะแนะนำเจ้าหล่อนเช่นนั้น มันเป็นการน่าอันตรายยิ่งนัก ซึ่งในที่สุดอาจนำผลร้ายมาให้เจ้าหล่อนก็ได้

บทที่ ๔

ดึกกับหมอเอแรมแคลพีแอน

ในระหว่างเวลาที่สืบสวนหาร่องรอยของเรื่องนี้ มิสเตอร์ แอลเบิร์ตสคริด ได้เช่าห้องพักอยู่ที่หมู่บ้านแห่งหนึ่ง ซึ่งตั้งอยู่ณมุมถนนและอาจมองเห็นถนนที่ตรงไปยังสถานีได้ถนัดถนี่ดี เขาใช้เวลาโดยมากเฝ้าอยู่ที่น่าต่างเฝ้าโดยไม่ลุกไปจากที่ ประดุจแมวคอยเฝ้าจับหนู แม้แต่จะรับประทานอะไรก็ดี เขาสั่งให้ยายเจ้าของโฮเตลนำมาให้ที่น่าต่าง เสมอจนแกออกแปลกใจ

แกลงมาบอกพวกลูกน้องของแกที่ข้างล่างว่า

“ตาที่มาเช่าอยู่ใหม่นี้ดูท่าทาง ชอบกลไม่ว่าจะกินจะทำอะไร เขาไม่ไปพ้นน่าต่างได้เลย อยากรู้นักว่าเขานั่งเฝ้าดูอะไร อีกประการหนึ่งก็ไม่เห็นมีอะไร น่าดู น่าแล อยู่ในแถบนี้เลย”

ถ้ายายเจ้าของโฮเตลได้ยินคำสั่งของเขาข้าง แกคงจะรู้สึกวุ่นวายยิ่งกว่านี้ หลายเท่า คือมิสเตอร์สคริดได้ขอให้ส่งคนมาช่วยเขาจากสก๊อตแลนด์ยาร์ดหนึ่งคน ถ้าเขาจะต้องมีกิจธุระไปไหน เจ้าคนที่เขาเรียกมานี้จะ

ต้องไปเผ้าแทนเขาเสมอ และต้องรายงานให้เขาทราบว่า มีใครออกจากตึกลินเดนซ์ไปจากตำบลนี้บ้าง ถ้ามีเขาจะต้องตามเข็นเงาติดตัวไปทันที

เช้าวันหนึ่ง ขณะที่นักสืบสครีดกำลังนั่งรับประทานอาหารอยู่ที่น่าต่าง ด้วยตาอันไวของเขา ๆ เห็นริชาร์ดเอมเบอร์สัน แล้วพึมพำอยู่คนเดียวว่า

“ขัดแข็งขยับขยายละซินะ พ่อหนุ่มน้อย คิละพ่อรูปงาม คงติดกับกันคราวนี้แหละ”

เขาเรียกคนใช้ของเขาให้ตามตึกไป

“เร็ว เจ้าต้องตามเขาไปลอนดอนเดี๋ยวนี้ อย่าให้คลาดได้ แล้วพอถึงสถานีแช็ดดิงตันละก็ เจ้าจะเห็นผู้หนึ่งคอยเจ้าอยู่โดยธุระนั้น เจ้าต้องชี้ตัวเอมเบอร์สันให้เขารู้จักไว้เป็นหมดหน้าที่ แล้วเจ้าต้องกลับมานี่อีก เพราะฉันต้องการเจ้า”

เมื่อได้รับคำสั่งแล้ว คนใช้นั้นก็ตามตึกขึ้นรถไฟไป ส่วนนักสืบสครีดก็ส่งโทรเลขไปยังสก๊อตแลนด์ยาร์ดในทันที

เอมเบอร์สันหารู้สึกตัวไม่ว่า มีผู้คอยสกดรอยตามมา ดังนั้นเมื่อถึงสถานีแช็ดดิงตันเขาจึงลงเดินเรื่อย ๆ ไปจนถึงตำบลเบ็กเกอร์ลูบุ๊ย และต่อไปถึงถนนเวสต์มินสเตอร์ บริดจ์ แล้วขึ้นรถรางไปยังตำบลเบ็กแฮม เขาไม่สู้จะคุ้นเคยกับถิ่นนี้นัก จึงต้องถามเขาเรื่อยไป ไม่ช้านักก็มาถึงที่ ๆ เขาค้นหา คือบ้านเล็กหลังหนึ่ง

เป็นบ้านที่ดูสกปรกเกะกะ บ้านอื่นที่อยู่รอบ ๆ มีกะถางดอกไม้สวยฉูดฉาดตั้งอยู่ตามน่าต่างเป็นเครื่องประดับประดา ทั้งใช้เป็นที่ยังตาคนที่เดินทางผ่านไปมาด้วย แต่บ้านเลขที่ ๑๙ นั้นไม่มีกะถางดอกไม้เหมือนบ้านอื่น แสดงว่าเจ้าของบ้านไม่มีเวลาพอที่จะมานั่งชมเชย น่าต่างหรือก็ปิดอยู่ แม้ว่าจะร้อนสักปานใด น่าบ้านมีป้ายยอกนามหมอเอแรมแคลพีแอน

มีชายคนหนึ่งเปิดประตูให้ตึก รูปร่างต่ำต้อยหน้าตาดุ ชายคนนี้มองดูตึกด้วยท่าทางเหมือนกับมีความโกรธ คล้ายกับว่าการมาของตึกได้ทำให้เขาเสียพิธีไปมาก ท่าทางบอกว่าเป็นพวกที่เห็นยรรยาสุภาพบุรุษและสตรีที่แต่งตัวเรียบร้อยนั้นเป็นสัตรูของเขาทั้งหมด

เมื่อตึกถามถูกใจคำเข้าว่า หมอเอแรมแคลพีแอนอยู่ไหม? เขาไม่ตอบว่ากระไรสักคำ แม้แต่จะถามว่าท่านคือใครมาจากไหนและมีธุระอะไรก็ไม่มี เขาเดินตุ่ม

ออกไปจากห้องปล่อยให้ดึกยืนตลึงอยู่คนเดียว

ขณะที่ชายนั้นเปิดประตูเข้าไปทางด้านหลัง เขาร้องบอกกับคนที่อยู่ข้างในว่า "มีใครมาหาแน่ะ" แล้วก็หลบตัวหายไป

ถ้าเป็นคนอื่นแล้วคงนึกขันในอากัปกิริยาของชายนั้นบ้าง แต่สำหรับดึกเปล่าเลย เขามัวกังวลอยู่กับธุระของเขา ดังจะเห็นได้ว่า ดึกได้ตามเข้าไปในอีกห้องหนึ่งจนพบผู้ที่เขาต้องการ

ในห้องที่ดึกเข้าไป มีกลิ่นซึ่งคล้ายกับกลิ่นยาพิษเหม็นตลบไปทั่วห้อง ทั้งมืดทึบมองแทบไม่เห็นอะไร ดึกยืนนิ่งอยู่ครู่หนึ่งพอตาของเขาพอกับความมืดแล้ว จึงเห็นว่าห้องนั้นทาด้วยสีเขียว ที่ฝามีแผนที่แขวนอยู่สองแผ่น ที่พื้นนั้นลาดด้วยพรมซึ่งทำด้วยขนสัตว์ ไม่มีเครื่องเรือนอะไรนอกจากเก้าอี้สองตัวอันดำคล่ำเป็นมัน แสดงว่าได้เคยใช้นั่งมาแล้วหลายชั่วอายุคน และโต๊ะตัวหนึ่งซึ่งมีกระดาษกับหนังสือกองอยู่เกะกะ แต่เอมเบอร์สันไม่ใคร่เอาใจใส่นัก เพราะนาม เอ. เค. ได้กังวาลอยู่ในโสตร์เขามาตั้งแต่วันเกิดเพลิงแล้ว

หมอเอแรมแคลพีแอนแต่งตัวสะอาดเอี่ยมเรี่ยมเก๋ ผิดกับห้องของแกไกลราวกับโลกกับพระอาทิตย์ รูปร่างแกเตี้ยอกกว้าง แขนยาวคุขแขนลิง อายุประมาณสี่สิบปี มือแกขาวสะอาดแต่ว่าไว้เล็บยาว หน้าตาดุ ผิวดำ ลูกตาดำ คิ้วดกหนา ขมูกโด่งเล็ก ริมฝีปากยาง และมีหนวดอย่หยอมแหยม แกเอ่ยขึ้นอย่างทองไม่รู้ร้อนว่า "สบาย ริ มิสเตอร์ริชาร์ดเอมเบอร์สัน ผมมีหน้าที่อะไรริคุณจึงให้เกียรติยศมาเยี่ยมถึงบ้าน?"

เมื่อได้ยินชื่อของตนล่วงออกจากปากผู้ที่เขามิเคยเห็นเคยรู้จักเช่นนั้น กระทำให้ดึกสะดุ้งเยือกด้วยความประหลาดใจ แต่เขาผันกิริยาไว้แล้วก้าวเข้าไปใกล้ๆ ตัวหมอเอแรมแคลพีแอนถามว่า

"แกรู้จักฉันได้ยังไง?"

หมอแคลพีแอนยิ้มแล้วตอบว่า

"คุณคงยังไม่ทราบกะมังว่า ผมรู้เรื่องราวของมนุษย์แทบทุกคนในเมืองนี้หรือนอกเมือง คุณจะมาถามเท่านี้ละริ?"

"ไหนๆ แกก็รู้จักชื่อฉันแล้ว รู้มาได้ยังไรก็ตาม แต่แกคงบอกได้เหมือนกันว่าฉันมาด้วยเหตุอะไร"

"ยอกผมดีกว่า เชิญนั่งซีครับ"

หมอแคลพีแอนเห็นท่าทางอันขึงขังของดึก แกออกไม่สบายใจ เลี่ยงไปนั่งตรงกัน

ข้ามกับเขาเพื่อเอาโต๊ะเป็นที่มั่นกั้นกลาง แก ฉันเดี๋ยวนี้” เอมเบอร์สันพูดแล้วหยุดมองดู
นึกว่าถ้าฉวย พลาดท่า พลาดทางก็ยังต้อง กิด หน้าตาหมอ เขาเห็นหน้าแกซีดลงจนเขียว
ขวางโต๊ะบ้าง แต่ก็ยังคงยืนเฉยอยู่กับที่ เหงื่อเม็ดใหญ่ ๆ ก็ปรากฏขึ้นตามหน้าผาก
ดวงตาลุกเป็นไฟ แกตอบเป็นเสียงพึมพำว่า

เขาพูดช้า ๆ ว่า “ฉันมาวันนี้ก็เพื่อต้อง “ผมไม่เข้าใจเลย ไม่เข้าใจจริง ๆ คุณ
การจะหารืออะไรกับแกบ้าง ถ้าฉันได้ยิน จะมาเอาอะไรกับผมนา”
เสียงกะซิบอยู่ในใจฉันละก็ ฉันจะยิงให้แก “การโกหกตลบแตลงไม่มีประโยชน์ในเวลานี้” เขาพูดแล้วเอามือทุบลงที่โต๊ะบังใหญ่ ทำให้ตาหมอสะดุ้งจนตาเหลือก “ฉันรู้หมดแล้ว ถ้าแกไม่สารภาพเสียโดยดีฉันจะนำตำรวจมาจับแกเดี๋ยวนี้ และหาว่าแกเป็นผู้ฆ่าบิดาฉันตาย”

นอนกลิ้งเป็นหมาไปเดี๋ยวนี้ทีเดียว แต่อย่า—
อย่าพึ่งกลัว”

เมื่อเห็นว่าตาหมองจ้องดูเขาตาไม่กะพริบ
และแอบเอามือค่อย ๆ ล้วงเข้าไปในลิ้นชัก
โต๊ะ เขาจึงพูดต่อไปว่า

“ฉันมาโดยฉันทมิตร ไม่ใช่มารบกวนอะไร
ที่ทำไปแล้วจะกลับคืนมาไม่ได้ แต่จะแก้แค้น
ได้ และฉันจะแก้แค้นถ้าฉันได้เรื่องราว
ตลอด”

หมอแกลพี่แอนเอามือออกจากลิ้นชัก
พลางเลิกคิ้วยักไหล่ ตอบด้วยกิริยาไม่ใคร่
บริสุทธิ์ว่า

“คุณพูดออกจะเป็นปัญหา ผมเป็นคนมี
กิจธุระ ไม่มีเวลาจะมานั่งพิสูตร์ คุณต้อง
พูดออกมาให้กระจ่าง เผื่อผมจะช่วยเหลือ
คุณได้บ้างในทางหนึ่งทางใด”

“แกมีอะไรอยู่สิ่งหนึ่งที่แกต้องยื่นมาให้

“หาว่าเป็นผู้ฆ่าบิดาของคุณตาย” แก
ทวนคำแสดงว่าประหลาดใจ “อ้อ ออกจะ
เข้าใจละ คุณหมายความว่าคนที่จะต้องรับ
ภาระในการรู้เห็นว่าเขาตายยังไง งั้นไม่
ใช่หรือครับ?”

“ฉันไม่ได้หมายความอะไรยังงั้น ฉัน
เข้าใจว่าแกรู้ดี” ดิ๊กพูดอย่างท่าทางขึงขัง

“บางทีผมก็อาจจะอธิบายเรื่องอันลึกลับ
ของคุณให้ตำรวจฟังได้เหมือนกัน แต่ผมคิด
ว่า คุณไม่ควรนำเอาเรื่องที่แล้วไปแล้วมา
กล่าวขึ้นอีก เดี๋ยวก็จะเกิดถามไถ่ซัดทอดหา
ความกันขึ้น”

"อ้ายเรื่องนั้นฉันไม่หวั่นเลย มาซิ จะมาถามจะมาคัดง้างอ้างอะไรกันก็มา แกเลือกเอาเถอะ จะเอาการแก้แค้น หรือ จะยอมสารภาพ ฉันสาบาลว่า ฉันจะต้องแก้แค้นให้ได้ ถ้าแกไม่ตอบคำถามของฉันในสองสามนาทีนี้ ฉันจะนำตำรวจมาลากคอแกไปทันที"

"แล้วอะไรอีกล่ะครับ"

"แล้วแกก็จะได้รับโทษของแกน่ะซี"

"แต่ขอโทษที่คุณ ผมเข้าใจว่าประเทศอันมีความอิศศระเช่นนี้ เขาไม่ลงโทษลงทัณฑ์กันง่าย ๆ ไม่ใช่รึ? ความผิดต่าง ๆ ก็ต้องพิสูตร์หาข้อเท็จจริงกันเสียก่อน และในขณะที่พิสูตร์กันไปพิสูตร์กันมา บางทีบ่วงมันก็จะคล้องคอคุณเข้าเอง"

"นี่แกหมายความว่ากระไรกัน" ตี๊กรู้สึกบรรดาลโทษะขึ้นมา เขากำหมัดแน่นและตาลุกเป็นไฟ

ตาหมอก็ยกมือขึ้นเป็นเชิงป้องกันด้วยห้ามด้วย แล้วกล่าวว่า

"พูดกันค่อย ๆ เถอะคุณ ถ้าคุณมาอย่างคุณบอก จะมาเอะอะกับผมทำไม เราควรเข้าใจกันเสียที ผมเสียใจแทนคุณและหวังดีต่อคุณเหมือนกัน ถ้าผมถูกจับไปจริง ๆ แล้ว ผมก็จะให้การกับตำรวจว่า ก่อนไฟไหม้ตึกอ๊าดเวลล์ครู่หนึ่ง ระหว่างเวลา ๑๒ ล.ท. กับ ๑ ก.ท. มีผู้เห็นมิสเตอร์ริชาร์ดเอมเบอร์สันหิ้วกะป๋องน้ำมันปิโตรเลียมข้างละมือออกมาจากโรงม้าของตึกอ๊าร์ดเวลล์"

"ใครเป็นผู้เห็น แกละมัง?"

"จริง"

"แล้วแกยอกได้ไหมว่า แกไปทำไมในเวลาเช่นนั้น"

"ผมพร้อมที่จะอธิบายทีเดียว ผมได้ไปที่ตึกในตอนบ่าย แต่เป็นคราวเคราะห์เผอิญให้กลับไม่ทันรถ ผมจึงพักอยู่ที่โฮเตล เมื่อผมเข้าห้องเห็นว่าของมีค่าอย่างหนึ่งของผมได้หายไปและเป็นของที่ผมรักมาก ผมจึงออกไปหาดูตามทางที่เดินในตอนบ่าย โดยหวังว่าคงจะพบ"

"ของที่แกทำหายน่ะ ฉันเก็บได้แล้ว มันติดอยู่กับเถาไอวี่ที่เลื้อยอยู่ใต้น่าต่างห้องบิดาฉัน แสดงให้เห็นว่าผู้ที่เป็นเจ้าของได้พยายามขึ้นไปทางนั้น"

ขณะที่เขาพูดเขาเผลอตัวเอามือคลำสิ่งที่เขาซ่อนไว้ในกะเป๋า จึงทำให้ตาหมอมีความสงสัยทันทีว่าของ ๆ แกคงอยู่ในกะเป๋านั้นแน่ และแกเห็นว่ามันไม่เหมาะเลยที่จะ

ให้เขาเก็บไว้ แกจึงโน้มตัวลงบนโต๊ะแล้วเอามือตบข่าดึ๊กเบา ๆ กล่าวว่า

"อ้อ แล้วคุณเก็บซ่อนไว้ในกะเป๋าที่คุณคลำอยู่น่ะซิ"

ดึ๊กตอบว่า "นอกจากของ ๆ แกยังมีของอื่นอีก" แล้วก่อนที่หมอเอแรมแคลพี่แอนจะหลบทัน แกรู้สึกว่าปากกระบอกปืนของดึ๊กได้มาจ่ออยู่ที่หน้าแกเสียแล้ว"

ตาหมอตัวสั่นกลัวจนหน้าเขียว แกพูดเสียงอ่อย ๆ ว่าของที่คุณต้องการไม่ได้อยู่ที่นี่หรือถ้าอยู่ การที่ผมจะส่งให้คุณก็เท่ากับผมยอมให้ตัดหัวผมเอง คุณจะยิงผมเสียเดี๋ยวนี้ก็ตามใจ"

ริชาร์ดเอมเบอร์สันยืนนิ่งไม่รู้ว่าจะทำท่าไหนดี เขาตั้งใจจะเอาชีวิตตาหมอนี่เสียทีเดียว แต่ครั้นนึกถึงของที่เขาต้องการ เขาไม่อาจทำลงไปได้เลย

"โปรดให้เวลาผมสักหน่อยเถอะครับ" แกขอ "เวลาที่ผมจะต้องไปหารือกับคนอื่น ๆ เผื่อว่าเมื่อเขารู้เรื่องตลอดว่าคุณมีอำนาจที่จะเอาเขาเข้าตารางได้ บางทีเขาจะยอมทำตามคำสั่งของคุณ"

"แกจะต้องการเวลานานสักเท่าใด"

"อย่างน้อย ๆ ก็สักสองสามวัน เพราะเป็นการยากที่ผมจะต้องเล่าเรื่องนี้ต่อ ๆ กันไปทั้งชื่อเสียงของคนเหล่านี้บางคนผมก็ไม่รู้จัก"

"ฉันจะให้เวลาแกสามวัน ไม่เกินกว่านั้น แล้วฉันจะมาใหม่ ถ้าแกไม่ทำให้เป็นที่พอใจฉันได้แล้ว ไม่มีอำนาจใด ๆ ที่จะห้ามฉันได้ แกกับพวกของแกต้องไปเสวยตรางให้สิ้นเชิง"

ดึ๊กพูดแล้วถอยหลังออกประตูไป เมื่อตาหมอเห็นว่าเขาไปพ้นแล้ว แกร้องตะโกนด้วยเสียงอันดังว่า

"ทีแกรม! ทีแกรม!"

ชายคนแรกที่ออกมาเยี่ยประตู รับดึ๊กโผล่เข้ามาในห้อง เขาประหลาดใจที่เห็นนายเขาอยู่คนเดียว

"อย่ามัวยืนตลึงอยู่เลย อ้ายบ้า มานี่แน่ะข้าจะบอกอะไรให้" แกพูดแล้วก้มลงกะซิบอะไรสองสามคำ

"ถูกครับ ผมเห็นดีทีเดียว" เจ้าคนใช้ร้องขึ้น แล้ววิ่งออกไปทางหน้าบ้าน เที่ยวมองซ้ายมองขวาสักประเดี๋ยว เขาเห็นดึ๊กเดินดุ่ม ๆ ไปทางซ้ายไกลลิบแล้ว ทีแกรมจึงออกไล่กวดไป

สมาคมหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยเขษมราษฎร์

บทที่ ๑๐

ของสำคัญ

ขณะที่ดิกเดินออกจากบ้านหมอเอแรมแคลพีแอนไป เขาหาได้รู้สึกไม่ว่า ในถนนตรงข้ามนั้นมีบุรุษผู้หนึ่งแต่งตัวอย่างธรรมดา ได้สกดรอยเขามาตั้งแต่สถานีแย็ดดิงตัน และในตอนที่เขาเข้าไปในบ้านเลขที่ ๑๙ บุรุษผู้นี้ได้นั่งลงในที่ตรงกันข้ามกับประตูบ้าน แล้วจดเลขบ้านและสิ่งอื่น ๆ ซึ่งเขาเห็นสมควรจะจดไว้ ตลอดจนชายที่ออกมาเปิดประตูรับดิก เมื่อจดเสร็จแล้วเขาเอาหนังสือพิมพ์ออกมาอ่าน แก้รำคาญแต่ตานั้นคอยดูอยู่เสมอว่าเมื่อไรดิกจะออกมา เขาคือ กริ๊กสัน

เขารู้สึกยินดีแต่ในใจว่า เขาไม่เคยเห็นใครที่เผลอเรออย่างดิกเลย เมื่อเดินตามดิกไปได้สักครู่ ทันใดก็มีชายคนหนึ่งวิ่งห้อมาโดยเต็มกำลัง ชนเอาดิกลงไปนอนอยู่กับพื้นถนน แล้วด้วยการขอโทษสองสามคำมันช่วยพยุงให้ดิกลุกขึ้น ดิกหารู้สึกตัวไม่ว่า สิ่งที่เขาซ่อนไว้ในกะเป๋าเสื้อได้หายไปเสียแล้ว แต่เมื่อเขาเห็นหน้าจำได้ว่าใคร เขาทราบได้ทีเดียวว่า เข้านั่นตามเขามาโดยมีความประสงค์อย่างไร

เขาร้องขึ้นด้วยความโกรธว่า “อ้าย สัตว์ เองแกล้งตรง ๆ ทีเดียว ข้ารู้ดี”

“เปล่าเลย ผมไม่ได้เจตนาเลยเทียวครับ” ทีแกรมแก้ตัว “ผมมัวมองอยู่ทางโน้นมิได้เห็นคุณ ทั้งกำลังรีบจึงมาโดนเข้า ผมขอโทษเถอะ”

เขาพูดแล้วเอามือที่ถือห่อสิ่งที่เขาเก็บได้ไพล่หลังไว้ ดิกเข้าใจว่าทีแกรมซ่อนมีดไว้ข้างหลัง จึงเตรียมตัวพร้อมที่จะผจญภัย แล้วพูดด้วยท่าทางอันขึงขังว่า

“ข้าบอกเสียก่อนว่าอย่าขืนข้ามี ถ้าเองจะต่อสู้ละก็จงระวังให้ดี ตามที่เองแกล้งมาโดนข้า ๆ มีอำนาจทุกอย่างที่จะจับเองได้แล้ว ถ้ามีตำรวจอยู่ในที่นี้สักคนข้าจะบอกให้เขาจับทันที”

ทีแกรมพูดซ้ำอีกว่า “ผมเสียใจจริง ๆ ผมบอกได้แต่อย่างเดียวว่า ผมไม่ได้แกล้งไม่ได้จงใจเลย”

พูดแล้วเขากลับหันหลังตั้งท่าจะหนี แต่พอเริ่มก้าวขาออกวิ่งก็ถูกจับเหวี่ยงมาที่เก่าอีก “ประเดี๋ยวเจ้ายังไปไม่ได้” กริ๊กสันพูดแล้วยิ้ม

โดยมิทราบว่าผู้ที่จับตนมีสิทธิตามหน้าที่ ถูกจับทุกอย่าง ทิแกรมพยายามต่อสู้เขาจนสุดแรง เพื่อให้พ้นมืออันแข็งราวกับเหล็ก

"ปล่อยกันน่า แกไม่มีธระที่จะมาจับกุมกันไว้ มันไม่เกี่ยวกับแกเลยนี่นา" เขาพูดพลางสยถสายาลสั่นถนน

"อย่าเอะอะไปนักเลย เจ้าหนุ่มน้อย" กริ๊กสันพูดพลางเขย่าทิแกรมไปมา "ฉันเป็นพยาน . และฉันเห็นกับตาว่า เจ้าแกล้งวิ่งมากะแทกให้เขาล้มลงไป"

ทิแกรมรู้สึกว่าตัวเสียท่า เห็นไม่ได้การจึงปล่อยห่อที่อยู่ในมือให้ตกลงที่ดิน

ดิ๊กตกใจรีบก้มลงเก็บห่อนั้นขึ้นใส่กะเป๋าโดยเร็ว

กริ๊กสันเห็นดังนั้นจึงถามว่า "ถ้าจะเป็นของที่เขาตั้งใจจะโมยจากคุณกะมัง ?"

ดิ๊กตอบว่า "เห็นจะไม่ใช่ เขาคงเก็บได้เมื่อผมล้มลง"

"ถ้างั้น คุณคง ต้องการให้ผม จับ เขาไปเป็นแน่ โดยที่เขาแกล้งวิ่งมาชนให้คุณล้มลง"

"เปล่าเลยเทียวครับ ผมไม่ได้แกล้งจริงๆ ผมไม่ได้เห็นใครหมด" ทิแกรมขอความกรุณา เขารู้สึกว่าดิ๊กก็ไม่เต็มใจที่จะให้เขา

"เอ้าฉันเชื่อละว่าเจ้าไม่เห็น แต่อ้ายเรื่องอื่นฉันควรสงสัย"

เอมเบอร์สันเกรงว่าเรื่องจะ พาดพิง มาถึงตน จึงพูดขึ้นว่า

"ปล่อยให้เขาไปก็แล้วกันครับ เพราะเขาก็ไม่ได้ ทำร้ายอะไรผม"

กริ๊กสันตอบว่า "มิใช่ ผมยินดีที่จะคอยรับใช้คุณ ตามกิริยาท่าทางของเขาผมเห็นว่าเขาตั้งใจจะมาจะโมยจริง"

"ผมก็ไม่สงสัยในข้อนั้น แต่ผมไม่อยากให้เขาถูกจับไป เพราะมันก็จะต้องร้อนถึงผมมาให้การอีก ดูเป็นการลำยากนัก เนื่องด้วยผมมาวันเดียวก็จะกลับ ไม่ได้มาอยู่หลายวัน อีกประการหนึ่งเขาก็ไม่ได้ของอะไรไปจากผม ผมคิดว่าปล่อยไปเสียดีกว่า"

"ขอโทษผมเห็นเป็นการไม่ สมควร เลยที่จะ ปล่อยให้คน เกะกะ เหล่านี้ไปโดยไม่มีโทษ คุณจะทำให้เขาได้ ใจหนักขึ้น"

"ใต้เท้าปล่อยผมเถอะครับ คุณแกก็เต็มใจแล้ว ใต้เท้าจะต้องการอะไรกับผมอีกล่ะครับ นึกว่าเอ็นดูแก่ผมเถอะ อะไรผมก็ไม่ได้มาสักอย่าง" ทิแกรมวิงวอนขอ

"ปล่อยก็ปล่อยไปเถอะคุณ บางทีจะเป็น

ข้อสอนใจเขาไม่ให้กะทำอีกในภายหลัง”

ดิ๊กพูดพลางก้มลงขัดผ้นที่กางเกง และ รองเท้า กริ๊กสันเขย่าทิแกรมเสียอีก ครั้งหนึ่ง จน พ้นกระทบกันกัก ๆ พลางกำชับว่า

“ฉันจะจำหน้าเจ้าไว้เสมอ และขอยอก ให้เจ้ารู้ล่วงหน้าไว้ว่า ทิหลังเจ้าคงไม่ได้รอด ไปได้ง่าย ๆ อย่างวันนี้” เขาพูดแล้วปล่อย ทิแกรมไป

เมื่อเห็นว่ารอดตัวแล้ว ทิแกรมรีบวิ่ง หายตัวไปทันที ส่วนกริ๊กสันนั้นเดินเคียงข้าง ไปกับเอมเบอร์สัน

เขาเอ่ยขึ้นว่า “ผมคิดว่าจะไปกับคุณ สักประเดี๋ยวเห็นจะดี ทิจริงก็ไม่ใช่กงการ อะไรของผมดอก แต่ในตำบลนี้ออกจะมี คนเกเรมาก คือชะนิดเจ้าหนุ่มที่เราปล่อย ไปเมื่อตะกี้ เดชะบุญที่มันไม่ได้ทำร้ายคุณ มิฉะนั้นคุณคงได้รับความลำบากเป็นแน่”

ดิ๊กตอบว่า “ผมคิดว่า เจ้าคนนั้นเซ่อ เต็มทน มันคงเห็นผมเป็นคนแปลกหน้า จึง อยากจะมาลองปล้ำดูสักที แต่ผมก็ยังอยาก จะพบอีกสักคนเหมือนกัน นี่ผมจะไม่อยู่ที่ นี่นานนัก จะกลับไปแช็ดดิงตันอีก”

“อ้อ ยังงั้นรึครับ เหมาะจริง ผมก็จะ ไปทางเดียวกับคุณ”

ดิ๊กรู้สึกไม่ใคร่สบายใจ ครั้นจะทิ้งเขา ไปเสียก็เกรงว่าเขาจะมีความสงสัยตัว จึงเดิร คุยกันไปถึงเรื่องต่าง ๆ จนถึงรถไฟ กริ๊กสัน คอยดูจนดิ๊กขึ้นรถไฟไป แล้วเขาจึงมานั่ง อยู่ในห้องเครื่องดื่ม

การที่มีผู้ติดตามมาทำร้าย กะทำให้ ดิ๊กเห็นว่า เขาจะเก็บของสำคัญไว้ในตัวนั้น ดูออกจะไม่เย็นการเหมาะ และคิดว่าอย่างไร ก็ดี หมอเอแรมแคลพี่แอนคงจะให้ใครตาม มาอีกเป็นแน่ เขาจึงคิดว่า จะเอาไปฝาก โอลิฟไว้ เพื่อจะได้ไม่มีใครสงสัย และ เจ้าหล่อนก็คงไม่ปฏิเสธ ดังนั้นเมื่อถึงบ้าน เขาจึงหาโอกาศที่จะคุยพบกับโอลิฟสองต่อ สอง โอกาศทั้งนี้ก็อำนวย โดยที่นายพันเอก ไปเดินคุยเสียกับเด็ดบิแวน และมิสสิสแอน เนอร์เลย์ ก็ไปชุระ ปล่อยให้โอลิฟนั่งเล่น หีบเพลงอยู่คนเดียว ดิ๊กเข้าไปยืนอยู่ข้าง ๆ เจ้าหล่อนแล้วกล่าวว่า

“ยอดรัก ฉันอยากให้เธอช่วยเหลืออะไร ฉันสักอย่าง”

เจ้าหล่อนลุกขึ้นจากเก้าอี้ แล้วมองดู หน้าเขาด้วยความเบิกบานใจ ที่เห็นเขามา ขอความช่วยเหลืออันเจ้าหล่อนได้คอยหา โอกาสมานานแล้ว เจ้าหล่อนยินดีที่จะรับ

แย่งภาระจากเขาทุกอย่าง

"ฉันอยากให้เธอเก็บของ ๆ ฉันไว้สักอย่าง เพราะฉันเห็นว่ามันไม่อาจพ้นอันตรายได้ ในการที่ฉันจะเก็บเอง และได้มีอันตรายมาครั้งหนึ่งแล้ว ฉะนั้นเชื่อว่าคงจะมีอีก ฉันอยากให้เธอเก็บใส่กุญแจไว้กับของ ๆ เธอข้อสำคัญอย่าได้ให้ใครเห็นหรือรู้ว่าฉันฝากเธอไว้เลย ไง เธอช่วยได้ไหม?"

เจ้าหล่อนตอบว่า "โธ่ กะอีการเท่านั้นทำไมดิฉันจึงจะช่วยไม่ได้ เอามาให้ดิฉันเดี๋ยวนี้ซิคะ ดิฉันจะได้ขึ้นไปเก็บไว้เสียข้างบนทีเดียว"

ตี๋กวางห่อลงในมือเจ้าหล่อน เจ้าหล่อนซ่อนไว้ในทรวงอก แล้วรีบขึ้นไปข้างบนครู่หนึ่งก็กลับลงมาอีก

เจ้าหล่อนเอ่ยขึ้นว่า "เก็บดีแล้วค่ะ อย่ากลัวเลยไม่มีใครรู้ที่ ๆ ดิฉันเก็บสักคนเดียว"

ตี๋กค่อย ๆ จับมือทั้งสองของเจ้าหล่อนดึงให้นั่งลงข้าง ๆ เขาด้วยกันในเก้าอี้ยาว แล้วพูดเป็นเสียงหนักแน่นว่า

"ของนั้นคงพ้นอันตรายทั้งสิ้นตลอดเวลาที่ไม่มีใครรู้ว่าเธอเก็บไว้ ถ้ามีใครรู้เมื่อใดก็"

"ก็เวลานั้นที่ดิฉันจะต้องคืนให้เธอ" เจ้าหล่อนเสริมต่อแล้วยิ้มอย่างน่ารัก พูดว่า "ดิฉันดีใจดีใจที่ช่วยเธอได้แม้แต่เป็นกิจอันเล็กน้อย จริง ๆ นะคะ ดิฉันยังอยากให้เธอเล่าถึงความทุกข์ต่าง ๆ ของเธอ ยอดรักเธอยอกดิฉันบ้างซิคะ เพื่อดิฉันจะได้แบ่งเบามาเสียบ้าง ดูเหมือนเธอทิ้งดิฉันไว้ต่างหากไม่ใยดีที่จะให้ดิฉันเป็นคู่ทุกข์คู่ยากของเธอเสียเลย ดิฉันออกไม่ใคร่สบายใจ"

ตี๋กตอบอย่างเศร้า ๆ ว่า "มันออกจะเป็นการยากยอดรัก ฉันได้คิดมาหลายครั้งหลายหนแล้วว่า ควรปล่อยให้เธออยู่ตามยะถากรรม แต่ก็ทำไม่ได้ เมื่อนึกขึ้นมาเมื่อไรมันทำให้ฉันปวดร้าวไปทั่วทีเดียว"

"ตี๋กยอดรักของดิฉัน นี่เธอพูดอะไรคะ เธอหมดรักหมดอาลัยในดิฉันแล้วรึ จึงพูดออกมาเช่นนั้น"

ณกาลนั้นอสุชลได้ไหลหลั่งออกจากดวงเนตรอันงามทั้งสองของเจ้าหล่อน เจ้าหล่อนมีความน้อยใจในน้ำเสียงของเขาที่มาพูดกะทบกะเทือนหัวใจอันแสนทุกข์อยู่แล้วนั้นนัก

ตี๋กรู้สึกว่าตนได้กะทำผิดไป จึงรวบตัวเจ้าหล่อนเข้ามากอดแนบไว้กับทรวงอก

"หมดรัก หมดอาลัย" เขาทวนคำของเจ้าหล่อน "ฉันจะหมดรักหมดอาลัยใน

เธอยังไรได้ โอลิฟ เธอน่ะเท่ากับน้ำถ้วยหนึ่งสำหรับผู้ที่กระหายปานตายอยู่ในป่า โปรดอย่าสงสัยความรักของฉันเลย หัวใจของฉัน แม้จะเกิดเหตุเภทภัยอย่างไรก็ดี แต่ฉันจะละทิ้งเธอไปเสียไม่ได้"

เจ้าหล่อนยอมให้ตัวอยู่ในวงแขนเขาครู่หนึ่ง รู้สึกอิ่มใจในคำหวานของเขา แต่ด้วยความรู้สึกอย่างหนึ่งเข้ามาเย็นเจ้าเร่อนประหัตประหาร ความรัก ของ เจ้าหล่อน ๆ จึงค่อย ๆ ถอยออกห่าง—ห่างจนพ้นวงแขนของเขา

"ถ้าเธอรักดิฉันจริง ทำไมจึงพูดให้ดิฉันตกใจและเสียใจ อย่างที่เธอกล่าวไปแล้วว่า ควรปล่อยให้ดิฉันอยู่ตามยะถากรรม เห็นจะมีหญิงอื่นที่เธอรักอยู่ก่อนแล้วกะมัง?"

"หญิงอื่น" เขาทวนคำของเจ้าหล่อนด้วยเสียงอันดัง "ไม่มีหญิงอื่นที่ไหนอีกในโลกนี้ นอกจากเธอคนเดียว"

"ไม่ใช่เดี๋ยวนี้นะคะ ดิฉันหมายความว่าก่อนที่เธอทราบว่า มิโอลิฟแอนเนอร์เลย์อยู่ในโลก"

"เมื่อครั้งกระโน้นก็เคยมีความคิดความรู้สึกอย่างเด็ก ๆ บ้าง ข้อนี้ฉันไม่ปฏิเสธ มีตั้งหลาย ๆ ครั้ง แต่ฉันยังไม่รู้จักว่า ความรักที่เย็นด้วยน้ำใสใจจริงน่ะมันเย็นยังไร จนเมื่อฉันมาพบเธอเข้า เธอยอดรักของฉัน ฉันรักเธอด้วยน้ำใสใจจริงโดยแท้ เย็นความจริงและบริสุทธิ์"

เสียงของเขาได้ต่ำลง จนเย็นเสียงกะซิบเขาค่อย ๆ ประคองให้เจ้าหล่อนหันมาทางเขา แล้วทั้งสองก็เงียบไป ด้วยความรักความเข้าใจกัน

โอลิฟตั้งใจจะถามเขาถึงบัตรสนเท่ห์ฉบับนั้น ที่กระทำให้เจ้าหล่อนแสนจะระกำใจ แต่พอเจ้าหล่อนจะอ้าปากถาม ก็พอดีถูกเย็นผู้เอ่ยขึ้นก่อนว่า

"ยอดรัก ที่ฉันเห็นควรปล่อยให้เธออยู่ตามยะถากรรมนั้น ก็โดยความวิตกของฉันอย่างหนึ่ง ฉันคิดว่าแต่ก่อนฉันมั่งมีพอที่จะบำเรอเธอให้ได้รับความสุขได้ ฉันจึงไม่มีความทุกข์ร้อนอะไร มาบัดนี้สิเห็นทีเดียวว่าไม่มีอะไรจะติดตัว แม้แต่บ้านก็จะไม่มีอยู่ ฉันจะแต่งงานกับเธอได้ยังไร เธอมีอายคนอื่นเขาริ"

"เรื่องเงินทองอย่าพูดถึงเลยค่ะ ดิฉันรักเธอต่างหาก เธอทราบแล้วไม่ใช่ริคะว่าถ้าอายุของดิฉันครบยี่สิบเอ็ดปี ดิฉันจะได้เงินปีละ ๗๐๐ ปอนด์ ซึ่งเป็นมรดกของมิสสิสเทรวันยันแม่ทูนหัวให้แก่ดิฉัน"

"ฉันจะไปใช้ของเธออย่างไรได้ โอลิฟ"

"ทำไมคะ เป็นยังไงเธอจึงจะใช้ไม่ได้ เธอควรอายมากทีเดียวที่พูดเช่นนี้ โปรดอย่าพูดถึงเรื่องเงิน ๆ ทอง ๆ เลยค่ะ ถ้าเรารักกันจริงย่อมไม่มีอะไรขัดขวาง ของ ๆ ดิฉันก็เหมือนของ ๆ เธอ"

"สำหรับเธอ ๆ ก็เห็นว่าไม่เป็นไร แต่คนอื่นเช่นคุณพ่อของเธอก็ดี เมื่อท่านเห็นว่าฉันหมดตัวแล้วท่าน อาจให้ลูกสาว ของท่านถอนคำเสียก็ได้ จริงไหม ?"

"ดิฉันคิดว่า คุณพ่อคงจะไม่มีใจอย่างที่เธอคิดเป็นแน่ หรือถ้าท่านจะคิดมันก็มันก็คงจะเป็นแต่เพียงว่าไม่เกี่ยวกับดิฉัน เราต้องรอจนดิฉันอายุยี่สิบเอ็ดเท่านั้นเอง และตลอดเวลาเหล่านั้นเธอก็อาจทำการงานได้บ้างไม่ใช่หรือคะ บางทีคุณพ่อของเธอก็คงมีมรดกไว้บ้าง"

ดิ๊กถอนใจ แล้วก้มหน้าลงมิให้เจ้าหล่อนเห็น เจ้าหล่อนก้มลงจูบหน้าผากเขาทีหนึ่งแล้วกล่าวว่า

"เรื่องราวต่าง ๆ ก็คงเริ่มร้อยดีดอกค่ะ แต่เธออย่าลืมว่า เธอมีเพื่อนนะคะ ดิฉันทราบดีว่า ทั้งคุณพ่อและมิสเตอร์บิแวนเต็มใจช่วยเธอทุกอย่าง"

"ฉันจะถูกต้องเงินของเด็ดสักเพนนีไม่ได้เป็นอันขาด"

"โธ่ เธออย่าพูดเช่นนั้นซิคะ ถ้าเขาได้ยินเข้าเขาจะเสียใจมากทีเดียว เขาเป็นมิตรที่ดีแท้คนหนึ่งของเธอ ดิฉันคิดว่า ตลอดเวลาที่แล้วมาเธอไม่ได้แสดงกิริยาดีกับเขาเลย แต่อย่าพูดถึงเลยนะคะ ดิฉันดีใจเหลือเกินที่มีโอกาสได้พูดกับเธอสองต่อสอง รู้สึกว่าดิฉันได้ทราบความทุกข์ของเธอบ้าง เช่นในเรื่องเงิน แต่ดิฉันยังหนักใจว่าจะมีเรื่องร้าวอื่น ๆ ที่ร้ายยิ่งกว่านี้อีก"

"ก็เป็นการถูกของเธอ แต่ฉันเสียใจที่จะนำมาเล่ากับเธอไม่ได้ เสียใจจริง ๆ เพราะมันเป็นความลับของผู้ตาย"

บทที่ ๑๑
ผู้ร้ายหนี

โอลิฟรู้สึกอิ่มเอิบในใจ ซึ่งเจ้าหล่อนมิได้เคยรู้สึกเลยตั้งแต่ วันที่เกิดเหตุร้ายแก่ คนรักของเจ้าหล่อน แม้วาคำอธิบายของดิ๊กจะไม่กระจ่างแจ้งก็ดี แต่เจ้าหล่อนพอใจอิ่มใจ

ความจนเจ้าหล่อนมิใคร่เอาใจใส่ และเจ้าหล่อนเองก็ไม่เคยจน แต่ความอายเมื่อ

แรกเจ้าหล่อนได้ยินออกตกใจ ต่อเมื่อทราบว่าเป็นความลับของผู้ตาย เจ้าหล่อนจึงไม่ค่อยรู้สึกกังวลนัก

รุ่งเช้าดึกมิได้ลงมารับประทานอาหารตามเคย โอลิฟกับมาดาต่างมองหน้ากันเป็นเชิงถาม

นายพันเอกถามว่า "ไม่สบายไปรึ ?" แกรู้สึกไม่พอใจ เพราะนี่ไม่ใช่ครั้งแรกที่ดึกไม่ลงมารับประทานอาหารเป็นมาเช่นนี้หลายครั้งแล้ว

เอ็ดวาร์ดบิแวนเอ่ยขึ้นว่า "ผมจะขึ้นไปดูที่ว่าเขาเป็นอะไร"

เมื่อบิแวนขึ้นไปได้สักครู่หนึ่ง ก็มีเสียงร้องตะโกนลงมาทำให้คนข้างล่างต่างตกอกตกใจ ริบวิ่งตามขึ้นไปโดยเร็ว เขาเห็นดึกนอนตัวแข็งเป็นไม้ท่อน หายใจดังผิดธรรมดา ในห้องก็มีกลิ่นชอบกล ที่โต๊ะเขียนหนังสือของบิดาดึกมีกระดาษกระจัดกระจายอยู่ลื่นชักก็ถูกรออกมาทิ้งไว้เต็มห้อง แม้แต่เสื้อที่ดึกใส่ก็มีรอยแสดงว่าถูกตรวจแล้วทั้งสิ้น ตลอดจนตู้เซฟก็มีรอยงัดรอยเจาะแต่ปรากฏว่าเอาอะไรไปไม่ได้

นายพันเอกร้องขึ้นว่า "เอ๊ะ นี่มันกลิ่นโคลโรฟอร์มทั้งนั้น" เมื่อแกหยิบผ้าผืนหนึ่งที่ตกอยู่ข้างเตียงที่ดึกนอนขึ้นดมดูแล้วแกรีบเดินไปเปิดหน้าต่างประตูออกหมดทุกบาน "ให้ลมเข้ามามาก ๆ ก็แล้วกัน ไม่ช้าเขาคงฟื้น แล้วนี่มันเรื่องราวอะไรกันนะ จึงมาทำกับดึกเช่นนี้"

โอลิฟหน้าตาซีดกลัวจนตัวสั่น เจ้าหล่อนคนเดียวเข้าใจเรื่องราวดี คือของสำคัญที่ดึกนำมาฝากเจ้าหล่อนไว้นั่นเอง เป็นต้นเหตุเจ้าหล่อนออกดิ้นของนั้นอยู่ที่เจ้าหล่อนตามที่เขาเคยบอกเจ้าหล่อนว่า อาจมีใครตามมาอีก

ลมที่พัดเฉื่อย ๆ เข้ามาในห้องนั้น กระทำให้ดึกค่อยฟื้นตัวขึ้น เขาลืมตามองดูผู้ที่ยืนอยู่รอบ ๆ เขาครั้งหนึ่ง แล้วก็กลับหลับตาไปอีก

"โธ่ เธอตายเสียแล้ว" โอลิฟครวญครางพร้อมด้วยมือทั้งสองพนมอยู่ที่ทรวงอกของเจ้าหล่อน

"เปล่า เขายังไม่ตาย" บิดาเจ้าหล่อนร้องบอก เพื่อมิให้เจ้าหล่อนเสียใจ "เขาจะฟื้นในไม่ช้า แต่เวลานี้สมองของเขายังซึมไปด้วยโคลโรฟอร์ม นี่บิแวน ยกเขาไปห้องอื่นดีกว่า เพื่อจะได้อากาศดีขึ้น เขาคงฟื้นได้เร็วกว่าที่จะอยู่ในห้องนี้"

เด็ดกัมศิร์ยะรับคำสั่ง แล้วนายพันเอกหันไปทางภรรยาและบุตร์สาวซึ่งยืนตัวสั่นอยู่กล่าวว่า

"นี่อย่ายืนเปล่า คนหนึ่งไปตามหมอมาเดียวนี้ อีกคนหนึ่งไปยังกองตำรวจ บอกเขาว่า ถ้าเขาอยากได้ยั้งได้เบอร์อะไรในเวลานี้ก็เชิญมาสืบสวนเรื่องราวโดยเร็วอย่าชักช้า ฉันกับแวนจะคอยดูดึกเอง และฉันสัญญาได้ว่า เขาจะพ้นเย็นปรกติภายในเวลาชั่วโมงเดียว"

มารดากับบุตร์สาวรีบแยกกันไปคนละทางโดยเร็ว

ไม่ช้าดึกก็พินิจตามที่นายพันเอกบอกไว้ เขาอาจเข้าใจคำถามและโต้ตอบกับหมอที่มาถึงได้ แต่บ่นว่าปวดศิร์ยะและรู้สึกได้กลิ่นเหม็นนั้นเสมอ

เขาออกรำคาญในเมื่อเห็นว่า ตานักสืบสคริดโผล่เข้ามา แต่คราวนี้มีโอลิฟและแวนอยู่

ดึกเอ่ยขึ้นว่า "แกเห็นจะมาสืบอีกกะมัง? ถ้าแกจะมาซักถามฉันก็ออกจะเสียเวลาเปล่า เพราะที่จริงฉันรู้เรื่องน้อยกว่าใครหมด นอกจากจำได้ว่า ฉันเข้านอนเย็นเวลาหัวค่ำ กว่าธรรมดา แลเย็ดน่าต่างประตูไว้เสมอ ดังนั้นพวกผู้ร้ายจะเข้ามาสักกี่คนและเข้ามาทางไหนแกคงต้องสืบร่องรอยเอาเอง"

"ผมได้มาแล้วละร่องรอยของมันน่ะ" นักสืบตัดความให้สั้นลง "มันมาคนเดียวมีรอยเท้าอยู่ที่ดินข้างบ้านหลายแห่ง มันเข้าทางน่าต่างห้องเขียนหนังสือซึ่งยังไม่เรียบร้อย ถ้าคนใช้ในบ้านไม่เย็นสาย ก็เย็นโดยคนยังเลินเล่อ แต่ผมเชื่อว่าเย็นโดยความเลินเล่อเสียมาก งั้นคุณคงไม่ได้ยินหรือเห็นแขกที่มาเยี่ยมคุณเมื่อคืนนี้เลยซินะครับ?"

"เปล่า มันคงมาเวลาฉันนอนหลับสนิท เพราะฉันไม่รู้สึกอะไรจนรุ่งเช้า และมันคงเข้ามาในห้องฉันห้องเดียว"

"ทำไมคุณจึงรู้ว่าห้องของคุณเย็นห้องที่ผู้ร้ายเข้ามาห้องเดียว หรือคุณเก็บอะไรที่สำคัญไว้?"

โอลิฟกับดึกสบตากันทันที แต่นักสืบเหลือบเห็นและเขาจดไว้

"ไม่ต้องสงสัย ใครๆ ก็รู้ว่า ฉันเอาตู้เซฟมาเก็บไว้ในห้องนี้ ผู้ร้ายที่มาคงเข้าใจว่า มีเงินมีทองก็เย็นได้"

"แน่นอน แต่ผมคิดว่า ถ้าเขาตั้งใจเจาะจงมาเอาของในตู้เซฟละก็ เขาคงเอาเครื่องมือสำหรับเย็ดติดมือมาด้วย" เขาพูด

พลางมองดูหน้าดิ๊ก "ผมเข้าใจว่า ผู้ร้าย ที่มาคงไม่ทราบอะไรถึงเรื่องตู้เซฟ การที่เขาพยายามจะเบี่ยงประเด็นโดยหาของที่เขาต้องการในตู้เซฟ ๆ ไม่ได้ ของสิ่งนั้นคืออะไร คุณคงทราบข้างกะมัง?"

ดิ๊กตอบอย่างห้วน ๆ ว่า "ฉันเสียใจที่จะบอกแกไม่ได้" แล้วก็สบตากับโอลิฟอีกครั้งหนึ่ง ความนี้ทำให้นักสืบอดยิ้มไม่ได้ แล้วเขาจึงถามอย่างใจเย็นว่า

"เพราะคุณไม่ทราบว่าจะบอกยังไง งั้นรึครับ?"

"ก็แกควรจะรู้เอาเองซิ ไม่ต้องให้ฉันอธิบาย"

"ถ้าเช่นนั้นผมก็ทราบละ ว่าแต่เมื่อวานนี้น่ะ คุณขึ้นไปเช็กแฮมบ้างรึเปล่า?"

"จริงฉันไป"

"ดังนั้น การที่ไปคงเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้กะมังครับ?"

"ฉันมองไม่เห็นว่ามันจะเป็นไปได้" ดิ๊กพยายามฝืนกิริยาให้เป็นปกติ

"คุณจะบอกผมได้ไหมว่า เมื่อวานนี้คุณไปทำอะไรมาบ้าง? เพื่อผมจะได้ตัดสินเอาเอง หรือจะเป็นการขัดข้อง"

ดิ๊กรู้สึกโลหิตแล่นขึ้นหน้า จึงตอบอย่างมั่นใจว่า "ผมเข้าใจว่า ผู้ร้าย ที่มาคงไม่ทราบอะไรถึงเรื่องตู้เซฟ การที่เขาพยายามจะเบี่ยงประเด็นโดยหาของที่เขาต้องการในตู้เซฟ ๆ ไม่ได้ ของสิ่งนั้นคืออะไร คุณคงทราบข้างกะมัง?"

ดิ๊กตอบอย่างห้วน ๆ ว่า "ฉันเสียใจที่จะบอกแกไม่ได้" แล้วก็สบตากับโอลิฟอีกครั้งหนึ่ง ความนี้ทำให้นักสืบอดยิ้มไม่ได้ แล้วเขาจึงถามอย่างใจเย็นว่า

"เพราะคุณไม่ทราบว่าจะบอกยังไง งั้นรึครับ?"

"ก็แกควรจะรู้เอาเองซิ ไม่ต้องให้ฉันอธิบาย"

"ถ้าเช่นนั้นผมก็ทราบละ ว่าแต่เมื่อวานนี้น่ะ คุณขึ้นไปเช็กแฮมบ้างรึเปล่า?"

"จริงฉันไป"

"ดังนั้น การที่ไป คงเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้กะมังครับ?"

"ฉันมองไม่เห็นว่ามันจะเป็นไปได้" ดิ๊กพยายามฝืนกิริยาให้เป็นปกติ

"คุณจะบอกผมได้ไหมว่า เมื่อวานนี้คุณไปทำอะไรมาบ้าง? เพื่อผมจะได้ตัดสินเอาเอง หรือจะเป็นการขัดข้อง"

ดิ๊กรู้สึกโลหิตแล่นขึ้นหน้า จึงตอบ

ความจริง มิสเตอร์สคริดอาจจะเอาสมุดรายงานของเขาออกมาอ่านให้ดิ๊กฟังก็ได้ว่าวานนี้ดิ๊กไปไหน เข้าบ้านเบอร์อะไร แล้วออกมาเกิดเรื่องอะไรที่ถนน แล้วปล่อยผู้ร้ายไป แต่เปล่าเขาคอย คอยแกล้งใยอันพันกันยุ่งเหยิง การปฏิเสธของดิ๊กก็ยิ่งทำให้เขามีความสงสัยมากขึ้น เขายิ้มขณะที่เห็นเท็ดยิแวนพูดเอาใจดิ๊กว่า

"ดิ๊ก กันคิดว่าเราไม่ควรจะขัดขวางเขาการที่เรียกนักสืบเข้ามาในบ้าน จำเป็นอยู่เองที่เขาจะต้องถาม"

"ก็กันไม่ได้เรียกเขามานี่นา" ดิ๊กหันมาขู่เอาเท็ดด้วยนัยตาอันเขียวปั๊ด "ถ้ากันเป็นผู้เรียกเขามากันจะให้เขาถามให้หมดทีเดียว"

ยิแวนกำลังจะตอบว่า ถ้าดิ๊กไม่ได้เป็นผู้เรียกก็คงเป็นนายพันเอกเรียก พอดีโอลิฟเอามือมาขยับแขนเขาเบา ๆ แล้วมองเป็นเชิงขอเขาจึงนิ่งเสีย

นักสืบพูดอย่างเรียบ ๆ ว่า "ผมคิดว่ามิสเตอร์บิแวนพูดถูกทีเดียว มิสเตอร์เอมเบอร์สันมันเป็นธรรมดาที่ทุกคนจะต้องเล่าทุกสิ่งทุกอย่างให้นักสืบฟัง เพื่อเขาจะได้ช่วยเหลือได้เต็มที่ นี่ดูเหมือนคุณทำกับผมคล้ายกับเป็นสัตรูมากกว่าเป็นมิตร์"

"ถ้าเป็นจริงก็เป็นเพราะแกถามฉันจนเกินต้องการ ฉันเต็มใจที่จะบอกแกถึงเรื่องเมื่อคืนแต่เรื่องเมื่อวานนี้ฉันไม่อยากให้เกี่ยว"

"ถ้าเช่นนั้นก็เป็นอันเข้าใจกัน" เขายักไหล่พลางเดินจะออกประตูไป แต่เขาหยุดตรองอยู่ครู่หนึ่ง แล้วหันมาจ้องดูหน้าโอลิฟด้วยลูกตาอันคมกริบ

"มิสแอนเนอร์เลย์ บางทีคุณอาจบอกผมถึงเรื่องลับ ๆ นี้ได้บ้างกระมัง?"

เจ้าหล่อนถามเบา ๆ ว่า "ดิฉันนะริคะ?"

"ครับ ผมอยากทราบว่า คุณเคยฝากห่ออะไรไว้กับมิสเตอร์เอมเบอร์สันบ้างรึเปล่า? จะเป็นห่ออะไรก็ตาม"

คำถามของเขาออกจะประหลาดอยู่สักหน่อย และเกือบเป็นความจริง ทำให้โอลิฟเปลี่ยนสีหน้าทันทีและตอบอย่างอุบอิบว่า "เปล่าเลย ดิฉันไม่เคยฝากอะไรกับเขา" นักสืบยิ้มในเมื่อเห็นท่าทางของเจ้าหล่อน แล้วพูดเป็นครั้งสุดท้ายว่า

"ดีแล้ว ถ้าเช่นนั้นผมก็ลาละครับ ลาทุก ๆ คน"

เมื่อนักสืบสคริดออกประตูไปแล้ว เขายังได้ลงเดินดูรอยเท้าและรอยมือของผู้ร้ายรอบ ๆ บ้าน"

ล่วงไปอีกสองวันก็ไม่มีอะไรเกิดขึ้น นายพันเอกเห็นว่าควรร้องกันเหตร้ายต่อไป จึงจัดการวางสายไฟรอบ ๆ บ้าน และเครื่องดักผู้ร้ายก็วางไว้ทุกหนทุกแห่ง แต่สิ่งเหล่านี้แกทำในเวลาดึกเมื่อคนในบ้านนอนหมดแล้ว และคอยเก็บแต่เช้ามืดก่อนใคร ๆ ตื่น มิสสิสแอนเนอร์เลย์นั้นกลัวอย่างเหลือเกิน แรกลัวว่าคนใช้จะไปติดเข้า จนไม่เย็นอันหลับอันนอน

เย็นวันที่สามโอลิฟได้ตรงมาหาบิแวนด้วยสีหน้าอันแสดงว่า มีความกลัดกลุ้ม เจ้าหล่อนได้ทราบว่าดึกจะขึ้นไปเช็กแฮมไรย์อีก เจ้าหล่อนเกรงว่าเขาจะไปเป็นอันตราย จึงอยากขอให้บิแวนไปกับเขาด้วย

"โธ่ มิสแอนเนอร์เลย์ ผมน่ะอยากไปจะตายไป หากว่าเขาไม่ให้ผมไปด้วยเท่านั้น คุณก็ได้ยินกับหูกับตาแล้ว"

"คุณก็อาจมิธุระไปในลอนดอนเช่นเดียวกับเขา ดังนั้นเขาคงไม่กล้าห้ามปรามคุณในการที่จะต้องไปในรถคันเดียวกัน"

"แต่เขาอาจห้ามก็ได้ และทั้งจะไม่ยอมให้ผมไปในรถคันเดียวกับเขา ถ้าเขาไม่พอใจขึ้นมา คุณก็รู้จักใจเขาดีแล้วไม่ใช่รึครับ? แต่ถ้าคุณจะไปวิงวอนขอ โดยเห็นแก่คุณเขาคงอนุญาต"

"ดิฉันจะลอง แต่คุณต้องไปกับดิฉันด้วยนะคะ เพื่อช่วยพูด"

แล้วทั้งสองก็ตรงไปหาดิก ซึ่งนั่งอยู่บนเฉลียงบ้าน บิแวนเป็นคนเปิดฉากขึ้นก่อนว่า

"ดิก นี่เป็นคืนสุดท้ายที่กันจะอยู่ที่นี่"

ดิกถามว่า "อ้าว ทำไมล่ะ?"

แม้ว่าเสียงนั้นจะทำให้เขารู้สึกอย่างไรก็ตาม บิแวนคงพูดอย่างหน้าตาเฉยว่า

"กันจะขึ้นไปลอนดอนพรุ่งนี้ มิสแอนเนอร์เลย์บอกกันว่า แกก็จะไปเหมือนกัน ดังนั้นเราคงไปด้วยกัน"

"แน่นอนเราไปด้วยกันได้ แต่พถึงลอนดอนเราต้องแยกกันไปตามเรื่อง"

โอลิฟแอบเข้ามา ข้าง ๆ แล้วพิงศีร์ษะลงบนข่าเขาพูดด้วยเสียงสอึกสอื้นว่า "เธอคะ ตลอดเวลาที่เธอจะจากไปนี้ดิฉันเต็มไปด้วยความเป็นห่วง ดิฉันเกรงว่าเธอจะถูกทำร้ายอีก แล้วก็ไม่มีใครช่วย ดิฉันอาจมองเห็นภาพอันน่ากลัวเหล่านั้น เช่นเห็นเป็นคนเงื้อมีดจะแทงเธอบ้าง แล้วเธอก็ล้มลงสิ้นชีวิต"

"โธ่ยอดรัก ทำไมจึงคิดอะไรต่าง ๆ ไปได้ ทรมานสมองของเธอเอง บ้าไปได้ ฉันก็ต้องรู้จักระวังตัวของฉันเอง ฉันไม่ต้องการให้ใครมาช่วย ฉันมีขึ้นเป็นผู้ช่วยอยู่กะบอกหนึ่งแล้ว"

เจ้าหล่อนมีความหวาดเสียวต่ออันตรายต่าง ๆ อันจะเกิดแก่คนรักของเจ้าหล่อน แต่เขายังดื้อดึงอยู่เช่นนั้น เจ้าหล่อนรู้สึกหมดหวังและเต็มตื้นไปด้วยความเหนื่อยใจซบหน้าลงกับแขนเขา วิงวอนว่า

"ได้โปรดเอ็นดู ผ่อนความทุกข์ในใจของดิฉันบ้างเถอะค่ะ ทูนหัว โปรดทำตามดิฉันขอสักครั้ง ขอให้มิสเตอร์บิแวนไป

เป็นเพื่อนเธอด้วยคนเถิด นึกว่าเห็นแก่ดิฉัน เจ้าหล่อนจึงหันมาใส่เอาทันทีว่า ก็แล้วกัน”

“นี่พวกเธอทั้งสองจะมาทำให้ดิฉันได้รับความทุกข์อีกรึ เรื่องราวอะไรกัน ถ้าจะทะเลาะกันเพราะดิฉันเป็นต้นเหตุละก็ จะได้รับผลทีเดียว”

ดีกรู้สึกไม่พอใจในคำขอของเจ้าหล่อน จึงตอบว่า

โอลิฟ เธอรู้ดี ๆ ทีเดียวว่า สิ่งที่เธอขอน่ะฉันทำไม่ได้ ฉันก็ได้บอกกับเธอแล้วว่า ธุระของฉันเป็นส่วนฉะเพาะไม่เกี่ยวข้องกับคนอื่น”

“มันก็ต้องการสองคนจึงจะทะเลาะกันได้” เอ็ดวาร์ดบิแวนรู้สึกเสียใจ “สำหรับผมน่ะคุณไม่ต้องกลัว”

อสุชลได้ไหลล่วงลงจากแก้มทั้งสองของเจ้าหล่อน เจ้าหล่อนหันไปเสียจากชายทั้งสอง บิแวนรู้สึกไม่พอใจที่เห็นดีกกระทำกับเจ้าหล่อนเช่นนั้น เขาเห็นว่าเป็นกิริยาอันเลวทรามเต็มที

แล้วก็หันไปทางดีกพูดว่า “นี่ดีกให้เราเข้าใจกันเสียที กันน่ะไม่อยากจะวุ่นวายกับเรื่องของแกดอก กันขอไปก็เพียงแต่ว่า ถ้าเกิดเอะอะอะไรกันๆ จะได้เข้าช่วยอีกมือเท่านั้น การที่แกจะเอาขึ้นไปด้วยมันก็แสดงอยู่ชัดแล้วว่า แกไม่ได้ไปธุระอย่างฉันทมิตรตามธรรมดา เมื่อแกไม่ต้องการต่อจากนไปก็นึกว่าเสร็จธุระกันเสียที” พูดแล้วเขายื่นมือออก.

“โธ่ แกควรรู้สึกบ้างซิว่าที่แกแสดงไปแล้วน่ะ ทำให้มิสแอนเนอร์เลย์รู้สึกยังไร ที่จริงมันก็ไม่ใช่ธุระของกันดอก แต่กันเห็นว่ามันไม่เข้าทีเลย”

ดีกยืนนิ่งอยู่ครู่หนึ่ง รู้สึกเจ็บแสบในคำที่บิแวนพูด และเห็นว่าท่าทางเขาจะเอาจริงทั้งรู้สึกว่าตนได้ทำให้เพื่อนไม่พอใจหลายครั้งแล้ว ยิ่งคราวนี้ถึงกับทำให้แม่สาวน้อยคนเดียวในโลกของเขาน้ำตาตกด้วย เมื่อมาตรอง ๆ ดูทำให้เขารู้สึกเสียใจ จึงคิดว่าจะยอมให้

ดีกตอบอย่างโทโยว่า “จริงกันก็เห็นว่าไม่ใช่ธุระของแก กันอาจตัดสินเองได้ดี ๆ ว่า เจ้าหล่อนรู้สึกยังไร แต่กันเชื่อแน่ว่ากันไม่ต้องการให้ใครมาเป็นผู้ป้องกันภัยเลย”

โอลิฟได้ยินเสียงอันไม่พอใจเกิดขึ้นเช่นนั้น

บิแวนตามเขาไปด้วยโดยไม่ต้องเล่าเรื่องราว อะไรให้เขาฟัง อีกประการหนึ่งการจะไปในคราวนี้ หมอเอแรม แคลพีแอน คงวางกับไว้ดักเขาข้างเย็นแน่ เหตุฉะนั้นการที่จะมีเพื่อนไปด้วยสักคนก็คิเหมือนกัน เขาจึงยื่นมือออกขับมือบิแวนไว้แน่น แล้วพูดค่อย ๆ ว่า

"เท็ด แกเป็นมนุษย์ที่ดีคนหนึ่งทีเดียว และกันออกรู้สึกตัวกันว่าเป็นสัตว์ไปสักหน่อย การที่กันไม่อยากให้แกไปด้วยนั้น ไม่ใช่กันมีความเกลียดชังหรือสงสัยแกดอก แต่เพราะเห็นแก่ชื่อเสียงของผู้ตาย ถ้าแกจะไม่ต้องการคำอธิบายแล้ว กันก็เต็มใจให้แกไปด้วย และขอขอบคุณแก"

ความยินดีจะมีสักเท่าใดมิพึงกล่าว โอลิฟได้โถมเข้ากอดคอคู่รักของเจ้าหล่อนแล้วจูบเสียอย่างเต็มรัก

รุ่งขึ้นเช้าทั้งสองเกลอก็ไปด้วยกันตามสัญญา เขาไปถึงบ้านที่เช็กแฮมไรย์โดยปราศรากอันตราย แต่คราวนี้มีหญิงสกปรกรุงรังคนหนึ่งออกมาเปิดประตูรับเมื่อดึกกดกริ่งแล้วถามหาหมอเอแรม แคลพีแอน แต่หญิงนั้นตอบว่า "ไปแล้วแต่เมื่อคืนนี้"

◎ ดัดจริตผิดวิสัยมักให้โทษ เพราะความโฉดนำทางไปข้างเสีย

อุตรินอกครูบูจะเพลี่ยง เหมือนฟ้าเลี่ยน้ำค้างต่างหญ้าเอย ฯ

ศ. ท.

ไปไม่ถึง

๒ รถด.

ข้าพเจ้านัดไว้กับเพื่อน ๒ _ ๓ คน ว่าจะไปเที่ยวเมืองเหนือด้วยกัน ครั้นถึงวันกำหนดข้าพเจ้าเกิดมีธุระจำเป็นขึ้น ไปพร้อมคณไม่ได้ จึงตกลงกันว่า เขาจะไปพักคอยอยู่ที่เมือง พระพิษณุโลกก่อน เพราะเป็นตำบลแรกที่เรามุ่งหมายจะไปเที่ยว ข้าพเจ้าจะตามไปในวันรุ่งขึ้น แล้วเราจะได้ขึ้นไปยังมณฑลพายัพพร้อมกัน แต่เขาสัญญาให้ข้าพเจ้าตามไปในวันรุ่งขึ้นจงได้ เพราะโปรแกรมกะไว้สำหรับเที่ยวเมืองพระพิษณุโลกวันเดียวเท่านั้น

วันนี้ ข้าพเจ้าจึงต้องตื่นแต่หัวไก่โห่ เพื่อรีบไปยังสถานี เพราะกำหนดรถออกเป็นเวลาย่ำรุ่งกว่าเท่านั้น ความจริง ! โดยปกติข้าพเจ้าก็ไม่ใช่คนชะนิด “กินเข้าร้อน—นอนสาย” เป็นความสัตย์ ข้าพเจ้าอาจปฏิญาณได้ว่า ข้าพเจ้ากินได้และเคยกิน ทั้งเข้าร้อน, เข้าเย็น, และทั้งไม่เลือกว่าจะเป็น เข้าสวย, เข้าต้ม, เข้าผัด, เข้าคลุก, อะไร ๆ ทั้งสิ้น ยิ่งกว่านั้นขอพิศูจน์ตัวเอง เพื่อให้ท่านปลงใจเชื่อได้แน่, ว่า ในเวลาที่คอผึด เข้าจานน้ำข้าพเจ้าก็เคยรับประทาน

ส่วนเรื่อง การนอน ก็อีกนั่นแหละ ข้าพเจ้าไม่เคยนอนสาย, นอนบ่าย, นอนกลางวันเลย เพราะเขาว่าการนอนกลางวันนั้น เสียแรงนักเป็นการผิดสุขวิทยาอย่างยิ่ง เพื่อน ๆ ข้าพเจ้าหลายคนที่อุตริรินอนกลางวันแต่แล้วก็มีแต่บ่นกันว่า เพลีย—เพลีย ไปตาม ๆ กัน ดังนี้ ข้าพเจ้าจึงถือธรรมเนียมต้องนอนแต่หัวค่ำเสมอ และตื่นก็ราว ๆ ๑ — ๒ โมงเช้า (ซึ่งยังไม่สาย) ต้องให้ได้คืนละ ๘ ชั่วโมงตามแบบ ข้าพเจ้ามาถึงสถานีหัวลำโพง ดูนาฬิกาของรถไฟพึ่งย่ำรุ่ง เห็นว่าเวลายังเหลืออีกมาก ควรจะหาอะไรรองท้องเสียก่อนได้จะดี

เพราะตั้งแต่ต้นขึ้นมายังไม่มีอะไรล่วงลำคอเลย ประการ ๑ ต้องเดินลัดเลาะจากบ้านมาถึงสถานี เย็นเวลาตั้งครึ่งชั่วโมงกว่าประการ ๑ ซ้ำยังถูกเจ้ากะเป๋าเสือผ้าที่ต้องหิ้วมา ถ่วงเอาอาหารเก่า ลดระดับ ลงไป เกือบไม่มีเหลือ ด้วยอีกประการ ๑ ฉนั้นจึงเย็นความเห็นที่ถูกแล้วที่ต้องหาอะไรกินสักนิดหน่อย

ข้าพเจ้าเดินเข้าไปในโฮเต็ลราชธานี เกือบจะหย่อนก้นลงนั่งแล้ว แต่มาสดุดใจขึ้นว่าเราจะกินอะไร ? อย่างมากก็กาแฟสักถ้วย, ขนมปังสักแผ่น. ออกรู้สึกกะดากพวกบ่อยที่แต่งตัวด้วย เครื่องแบบ กับราคาที่เราให้ดไม่สมกัน ครั้นจะเรียกกินอย่างเต็มภูมิ คือกินอาหารเช้ามื้อ ๑ ก็มานึกถึงกะเป๋าเสือ อันเล็กของตน ว่ายังจะต้องไปอีกไกล หากเกิดหมดน้ำมันขึ้นกลางทาง จะกลับบ้านไม่ได้ ดังนั้นจึงเลยออกจากโฮเตลหลวง ตรงไปยังโฮเตลเจ๊ก คือ ตุ้นกี่ ซึ่งเคยมีสัมพันธกันอยู่แล้วแต่ก่อน

นั่งคอยเจ้าเนี้ยวเอากาแฟขนมปังมาให้ จนต้องกลืนน้ำลาย เพราะมันช้าเกินแก่ใจอยาก ร้องเตือนมันตั้ง ๒ ครั้ง มันก็ส่งเสียง แต่ “ล่ายคั้ย ๆ” แต่ตัวมันเองวิ่งชุลมุนอยู่กับคนโต๊ะอื่น ๆ ที่จะเป็นพวกมาพักแรม หรือเตี่ยของมัน จึงได้เอาใจกันนัก

อีกสัก ๑๐ นาที มันจึงได้แผ่ความกรุณามาถึงข้าพเจ้า

“อ้าว – อ้ายนี่ใส่นมด้วยนี่เว้ย” ข้าพเจ้าทรายเมื่อเอาช้อนคน “บอกแล้วว่าไม่ให้ใส่นม ๆ”

“คับ – ใส่นม” เจ้าเนี้ยวรับ

“ก็ข้าบอกว่าไม่ให้ ใส่”

“ใส่ซิดิ, ไม่ใส่ยิกินยังงาย, นมดิ ๆ”

“นมดิ ๆ ของเอง มะเหงกน่ะซิ ก็มันหางนมนี่หว่า”

“อาลายหางนม นมกะป๋องแท้ ๆ”

“นั่นแหละ ข้าไม่กินนมข้น ถ้าจะใส่ต้องใส่นมแท้”

“ไม่กินนมคน, จะกินนมใค, นมแท้จะเอาที่ไหนมาใส่ เอานมใครใส่”

“ฮะ, อ้ายนี่พูดกวนโทโย. เองต้องไปชงมาใหม่ และอย่าใส่นมก็แล้วกัน ม่าย ยังงั้นก็อย่าเอาสตางค์เลย”

เจ้าเนี้ยวต้องปฏิบัติตามสั่ง แต่เสียงมันย่นอู้ ๆ อี้ ๆ ตลอดทาง

ข้าพเจ้าเคี้ยวขนมปังปัง ทาเนยไปพลาง รอกาแฟของเจ้าเนี้ยว จนขนมปังหมดแผ่น มัน

จึงนำกาแฟมาเสิฟ. ครานี้ถูกต้องดี กาแฟดำขลับผสมด้วยน้ำตาล กำลังร้อน ควันขึ้นโขมง กลิ่นหอมฉุยเข้าจมูกชวนดื่มจริง ๆ ข้าพเจ้ายกถ้วยขึ้นซดเพื่อให้น้ำกาแฟทำธุระไล่เจ้าขนมปังและเนยที่ค้างอยู่ในปาก ล่องลงลำคอสู่กะเพาะ อันจะพึงได้เกิดประโยชน์ดังมโนรถปรารถนาแห่งการกิน แต่ก็ไม่สามารถจะสูดเข้าไปได้ทีละมาก ๆ ดังใจกระหาย เพราะเหตุที่ว่า ความร้อนยังมีดีกรีค่อนข้างสูง และขณะที่กำลังยกถ้วยประคองขึ้นเป่าเพื่อให้ลมปาก ช่วยระบายความร้อนให้ลดลงเร็ว ๆ นั้น ก็พอดีได้ยินเสียงระฆังในสถานีดังขึ้น บอกอาณัติว่ารถจะออกใน ๕ นาที หัวใจวายด้วยเกรงจะไม่ทันรถไฟ และเมื่อเหลือบตาลงดูในถ้วย ก็รู้สึกเสียดาย เจ้ากาแฟอร่อยเย็นอย่างยิ่ง ข้าพเจ้าหลับตาแขงใจดื่มลงไปได้สักครึ่งถ้วย พร้อมกับมือ ๑ ล้วงกะเป๋าควักสตางค์ให้เจ๊ก และฉวยหิ้วกระเป๋าเข้าสถานี ขณะนี้มิได้รู้สึกความร้อนของกาแฟเลย แต่พอซื้อตั๋วได้เสร็จเย็นอันหมดห่วงที่จะไม่ทันรถแล้ว จึงรู้สึกว่าซาปากตลอดลงไปถึงในลำไส้

ในชานสถานี มีคนนั่งบ้าง ยืนบ้าง เดินบ้าง อยู่ชวักไขว่ บางคนจะไปรถ บางคนมาส่งญาติมิตร ข้าพเจ้าต้องเดินหลบหลีกไปไม่ตรงทางได้ พอถึงรถคันชั้นที่ ๒ ก็ริบกะโดดขึ้นไปยืนหอยอยู่ท้ายรถ มองดูหมู่คนที่ยืนออกันอยู่ หยากจะรู้ว่ามีใครมาส่งบ้าง หรือมีใครรู้จักกันบ้าง เห็นญาติมิตรเขาจับมือลากัน หัวเราะหัวไห้ ตบไหล่ตบหลังอย่างคึกคื้นรื่นเริงอยู่กลุ่ม ๑ อีกกลุ่ม ๑ เห็นท่านสุภาพสตรีผู้มีอายุคน ๑ ทำตาแดง ๆ น้ำตาคลอหน่วย แสดงว่าอาลัยอาวรณ์แก่ชายหนุ่มผู้ที่จะจากไป ซึ่งเข้าใจว่าคงเป็นบุตรหรือหลาน และคงจะไปรับราชการที่ใดที่หนึ่งเป็นแน่ เหลียวไปเห็นอีกคู่ ๑ สุภาพสตรีสาวอุ้มเด็กน้อย ๆ อยู่ในวงแขน และบุรุษผู้กำลังฉกรรจ์ยืนอยู่ฉะเพาะหน้า

"หนู — บอกคุณป๋าสิคะ ว่ากลับมาหาหนูเร็ว ๆ" เจ้าหล่อนพูดกับบุตรที่อุ้มอยู่. ฝ่ายท่านบิดาก็เอื้อมมือไปจับแก้มบุตรน้อย เย้าหยอกเล่น

"อาทิตย์เดียวเท่านั้น หรืออย่างมากก็สอง, พ่อเป็นกลับแน่" บิดาหนุ่มพูด

ข้าพเจ้าออกสงสัยว่า นั่นใครพูดกับใครแน่ เพราะความจริงเด็กน้อยนั้น จะมีอายุอย่างมากก็ ๒ ขวบ ซึ่งแกยังพูดไม่เป็นแท้ ๆ

"หนู, บอกคุณป๋า จุ๊บหนูสิคะ เดี๋ยว

รถจะออก" มารดาสาวพูดอย่างยิ้มละมัย ยิดาหนุ่มรีบปฏิบัติตามโดยมิต้องให้เตือนซ้ำ ขณะนั้นเด็กน้อยซบศีร์ษะอยู่บนไหล่มารดา จึงแก้ม ๒ แก้มคือของแม่ ๑ ของลูก ๑ ก็อยู่ใกลกันไม่ถึง ๑ ซ.ม. ฉนั้นเมื่อท่านยิดากัมลงจุมพิต ข้าพเจ้าจึงสาบาลไม่ได้แท้ ๆ ว่าท่านจูบถูกใคร ลูกหรือแม่ หรือทั้ง ๒ เลย ข้าพเจ้าบอกไม่ได้จริง ๆ เพราะเห็นไม่ถนัด

ขณะรถเคลื่อนออกเดิร พอดีข้าพเจ้าหันไปพบสตรีสาวสองคนยืนอยู่เคียงกัน เข้าหล่อน คน ๑ พอสบตาข้าพเจ้าก็ยิ้มแฉ่งข้าพเจ้าออกตกใจ เพราะยังนึกหน้าไม่ออกว่าเป็นใคร, แต่เพื่อไม่ให้เสียขรรยาสุภาพบุรุษจึงได้ยิ้มตอบไป สังเกตเข้าหล่อนยินดีมากเมื่อเห็นหน้าข้าพเจ้า คงเข้าว่าเข้าหล่อนมาคอยพบอยู่นาน แม้ขณะนั้นข้าพเจ้าจะยังนึกชื่อหล่อนไม่ออกก็จริง แต่สังเกตอากัปกิริยาก็แสดงว่า เข้าหล่อนรู้จักข้าพเจ้า และคงมาส่งข้าพเจ้ากระมัง ? ข้อนี้ ความจริงไม่ประหลาดอย่างใดเลย คนเรารู้จักกันข้างเดียวมิถมไป เช่นอย่าง แม่แพน, แม่จะรวย, และแม่อะไรต่ออะไรอีกมิหลายคน ที่ข้าพเจ้ารู้จัก เข้าหล่อน แต่ เข้าหล่อน ไม่รู้จัก ข้าพเจ้า ฉนั้นเมื่อเข้าหล่อนผู้นี้รู้จักข้าพเจ้า และถึงอุส่าห์มาส่ง เพียงแต่ยิ้มตอบย่อมไม่พอข้าพเจ้าจึงแถมเบ็ดหมวกออกแกว่งผะสมกับยิ้มด้วย ฝ่ายเข้าหล่อนอีกคน ๑ ก็ชูผ้าเช็ดหน้าขึ้นแกว่ง ทำให้ใจข้าพเจ้าเต้น รู้สึกครึ้มในการลาการส่งของเราเย็นอย่างมาก ข้าพเจ้าออกจะมุ่งใจยิ้มและแกว่งหมวกให้แก่แม่คนแรกมากกว่าคนหลัง เพราะกล่าวด้วยความยุติธรรม เข้าหล่อนเย็นผู้ยิ้มให้ข้าพเจ้าก่อนและอีกประการ ๑ ที่สำคัญคือ เข้าหล่อนมีส่วนความงามมากกว่าอีกคน ๑ ด้วย

ทันทีรถเคลื่อนออกเดิร เข้าหล่อนชูมือขึ้นโบกผ้าเช็ดหน้าอย่างแสดงว่าอาลัยยิ่ง ข้าพเจ้าริบเอาหมวกเข้าเกี่ยใต้รักแร้ แล้วควักผ้าเช็ดหน้าขึ้นโบกตอบประกอบกับยิ้มอย่างหน้ายาน และก็ทันทีอีกเหมือนกัน เข้าหล่อนสกิดเพื่อนชั่วอันเรียวเย็นลำเทียนมาตรงหน้าข้าพเจ้า แม่คนนั้นก็มองตามพร้อมกับโบกผ้าเช็ดหน้าอยู่ไหว ๆ ข้าพเจ้าโน้มศีร์ษะลงคำนับหล่อนอย่างอ่อนน้อม ตรงนี้จำต้องกล่าวว่า ทันทีอีกครั้ง ๑ เข้าหล่อนคนสวยก็กะตุกแขนแม่เพื่อนสาว แล้วบุ้ยปากชายตามาทางข้าพเจ้า ดวงตาทั้ง ๖ ก็ประสพกัน ปรากฏเป็นภาพดังนี้

หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร

ข้าพเจ้า กำลังโยกทั้งมือ และหมวก หน้าย้ิมแฉ่ง

แม่สาวคนถูกกะตุกแขน กำลังตลึงมองของหน้าข้าพเจ้า พร้อมทั้งมือยังชูผ้าเช็ดหน้าอยู่

ฝ่ายแม่สาวสวย — หล่อนเอียงคอ, หลิ่วตา, มาทางข้าพเจ้า และทำปากขมุบขมิบ

รถเคลื่อนห่างออกไป ข้าพเจ้าไม่ได้ยิน หล่อนพูดว่ากะไร พลางยื่นหน้าออกไปเย็นเชิงถาม และจะพึ่งให้ถนัด. พร้อมกัน, เจ้าหล่อน — กระทบเท้า — สะบัดหน้า — นัยตาค้อนหมุนไปมาตั้ง ๓ — ๔ วง และยกมือเปล่า ๆ ขึ้น — ทำนิ้วงอ ๆ — ยื่นสับมาตรงหน้าข้าพเจ้า ปากก็ขมุบขมิบกว้างขึ้น. ข้าพเจ้าเหลียวดูรอบตัว ที่ท้ายรถ ขณะนี้ไม่มีใครนอกจากข้าพเจ้าคนเดียว, อ้อ — แน่แล้ว — แน่แล้ว, เจ้าหล่อนส่งให้ข้าพเจ้าจริง ๆ, คือส่งนิ้วงอ ๆ, ไม่ใช่ว่า มาส่งขึ้นรถ แต่ส่วนที่ขมุบขมิบนั้น คงเชื่อแน่ได้ว่า เจ้าหล่อนไม่ได้ ด่าเพราะข้าพเจ้าไม่ได้ยิน แต่ถ้าหากจะเป็นเช่นนั้นจริง ก็ไม่เหลือถึงข้าพเจ้าแล้ว เพราะคนที่อยู่ใกล้ ๆ แถวนั้นคงรับไปหมด เมื่อเสร็จกิจแห่งการ ส่ง — ลา กันด้วยวิธีใหม่แล้ว ข้าพเจ้าก็เข้าในรถ พอวางกะเป๋าหิ้ว และหย่อนก้นลงจะนั่ง ก็พอดีมีเสียง "คุณเพ็ชร์ — เพ็ชร์ๆ **เพ็ชร์**" ข้าพเจ้าเงยหน้าขึ้น เห็นที่เก้าอี้ตรงกันข้ามมีนายร้อยโททหารบกนั่งอยู่กับสตรีสาวอีกคนหนึ่ง นายร้อยผู้นั้นกำลังจ้องดูข้าพเจ้าเชิงพินิจพิจารณา (เห็นทีจะรู้จักข้าพเจ้าข้างเดียวอีก) ข้าพเจ้าก็พิจารณาหน้าเขาข้างที่สุดเขาหัวเราะ และถอดแว่นตาดำ อันเบ้อเร่อออก ความทรงจำจึงเกิดขึ้นแก่ข้าพเจ้า

"คุณพิจิตร์ — จิตร์ — **พิจิตร์**รินี่", ข้าพเจ้า อุทานขึ้นบ้าง

พลันเราทั้งสองก็กระโดดเข้ากอดกันด้วยความดีใจ ในการที่ได้มาพบกันโดยมิได้นัดหมาย เมื่อได้จากกันมาตั้ง ๑๐ ปีแล้ว นับตั้งแต่ออกจากโรงเรียนพร้อมกัน.

"ไปยังไงกันนี่ เพื่อนรัก" พิจิตร์ถาม

"ก็แกล่ะ มายังไงกันนี่" ข้าพเจ้าย้อน

"กันก็จะกลับไปกรมทหารน่ะซิ กันไปประจำการอยู่ที่นครสวรรค์ ๒ ปีกว่าแล้ว" เขาตอบ

"อ้อ, ส่วนกันจะไปเที่ยวพิษณุโลก"

"อ้าว, กันขอแนะนำ นี่, แม่หล่มศักดิ์ ไปไม่ถึง

ภรรยาของกัน. นี่, คุณเพ็ชร์ เพื่อนลายครามของฉัน”

“อ้อ, คุณเพ็ชร์ – ริ” หล่อนยกมือไหว้

“ครับ – เพ็ชร์ – ผมยินดีที่ได้พบรู้จัก” ข้าพเจ้ายกมือขึ้นรับไหว้

“อ้อ, เพ็ชร์ – อะไรล่ะ ไม่บอกหล่อนให้ตลอด” พิจิตร์หัวเราะพูด

“เพ็ชร์ – อะไร” ข้าพเจ้าไม่เข้าใจเขา

“สร้อยท้ายชื่อ ที่เราเคยเรียกแกแต่ก่อนน่ะสิ เพ็ชร์ – ง่า – ยังไงเล่า” พิจิตร์ผู้พันความเก่าอีกแล้ว

“อ่อ, เรียกกันแต่ เพ็ชร์ ล้วน ๆ เถอะอย่าต่อสร้อยต่อหางอีกเลย มันจะเข้าพระราชบัญญัติ ปราบ วัตถุลามก” ข้าพเจ้าค้านผัวเมียพากันหัวเราะ

“เมื่อกี้แกว่า จะไป พิษณุโลก ทำไมนะ” พิจิตร์ถาม

“ว่าง ๆ ก็ไปเที่ยวเล่นยังงั้นเอง”

“แวะนครสวรรค์ อยู่คุยกันสักคืนสองคืนก่อนเถอะน่า”

“ขอบใจ, แต่พวกกันหลายคนไปคอยอยู่ที่พิษณุโลกแล้ว กันนัดไว้เย็นมั่นเหมาะว่าจะไปพบกับเขาวันนี้”

“เฮ่ย, โทรเลข บอกให้เขารู้เสียก็แล้วกัน”

“จริง ๆ นะคะ เราจะได้เที่ยวด้วยกันสนุก” แม่หล่มศักดิ์เสริม

“ขอบใจครับ, แต่ครั้งนี้แวะไม่ได้จริง ๆ เอาไว้คราวหลังเถิด ผมจะหาโอกาศมาเยี่ยมจงได้”

“โอกาศนี้แหละค่ะเหมาะแล้ว, คุณว่าจะพาดิฉันเที่ยวให้สนุก เพราะดิฉันก็ยังไม่เคยมาเหมือนกัน”

“อ้อ – ก็ไหน, พิจิตร์มาอยู่ตั้ง ๒ ปีกว่าแล้วมิใช่รึ” ข้าพเจ้า สงสัยเลย หลุดปากออกไป สังเกตว่าหล่อนชักอาย ๆ

“เปล่า, หล่อนไม่ได้ขึ้นมาพร้อมกัน”

“ดิฉัน อยู่เสียที่บ้านกรุงเทพ ฯ ค่ะ”

“อ้อ – อ้อ – อ้อ” ข้าพเจ้าพึ่งเข้าใจ

“ขอโทษ, เดี๋ยวนี้แกทำงานที่ไหน” พิจิตร์เริ่มเปลี่ยนเรื่องใหม่

“ยังเลย, กันคงลอยไปลอยมา อย่างพ่อพวงมาลัย เช่นนั้นเอง”

“เอ๊ะ, ทำไมไม่คิดอ่านหาการงานทำเสียบ้างนะ แล้วก็ไม่บอก ข่าวคราวให้ทราบบ้างเลย จากกันตั้ง ๑๐ ปีแล้ว”

‘กันก็เคยคิดเคยหางานทำเหมือนกัน แต่

มันก็ไม่ได้ทำสักที ส่วนที่ไม่ได้ส่งข่าวนั้นต้องขอโทษ แต่เพราะไม่รู้ว่าแกไปหนเหนือหนใต้ทางไหนเหมือนกัน”

“ข้อนี้กันก็ต้องขอโทษ เพราะแรกออกเป็นนายทหารก็ต้องไป อยู่เสียสุดหล้าฟ้าเขียว เมื่อกลับจากอายาสงครามแล้ว ยังต้องไปอยู่บ้านป่าเมืองดอนอีก พึ่งได้ย้ายมาม ณฑลชั้นในครั้งนี้แหละ เมื่อคราวไปสงครามยุโรปกันเคยรำพึงถึง ว่าถ้าแกคงเข้าโรงเรียนนายร้อยดังที่คิดกันไว้ ก็คงได้ไปนอนในสนามรบด้วยกันเป็นแน่”

“กันก็รู้สึกเสียดายใน ภายหลัง เหมือนกัน แต่แกก็รู้อยู่แล้ว เมื่อเราไปสมัครเขาผัดให้รออีก ๓ เดือนจึงให้ไปสอบคัดเลือก กันหยากได้ทำงานเร็ว ๆ ใจกันร้อนรอไม่ไหว กันจึงเลยไปสมัครทางโรงเรียนนายเรือซึ่งเขารับให้เข้าทันที และคิดว่าดีแล้ว เพื่อนคน ๑ เป็นทหารบก คน ๑ เป็นทหารเรือ เราจะไม่ยอมมาเล่นมวยกันกลางสนาม แต่เราจะกอดคอไปรบข้าศึกด้วยกัน”

“อ้อ — อ้อ, แล้วต่อไปยังไงล่ะ” พิจิตร์หัวเราะถาม

“พอกันเข้าโรงเรียนได้สัก ๒ อาทิตย์ ถึงวันหยุดก็แต่งตัวกะลาสีไปเยี่ยมบ้าน ผะเอิญคุณยายมาพบเข้าเลยเอ็ดตะโรใหญ่ ยังคับให้ลาออก ทันที ถามว่าท่านไม่ชอบเพราะเหตุใด ยอกว่ากลัวจะตกเสากะโดงตายกันว่า กันเรียนเป็นนาย ไม่ใช่เป็นพลทหาร ต้องแต่งตัวอย่างนี้เพราะแรกเข้าหลวงยังไม่จ่ายยูนิฟอร์มนักเรียนให้ ฉะนั้นการขึ้นเสากะโดงก็จะไม่มีบ่อยนัก เพราะผู้เป็นนายเป็นผู้สำหรับบังคับให้พลขึ้นเสากระโดงอีกต่อ ๑ ต่างหาก ท่านก็ไม่ยอม ว่าถึงไม่ต้องขึ้นเสากะโดงก็ดี แต่เวลารบทัพจับศึก ในทะเลเป็นที่อ้างว้างมาก เมื่อเรือแตกลงแล้ว ถึงร่างกายไม่เจ็บป่วย ก็เอาชีวิตรอดไม่ได้ คงต้องตายเป็นเหยื่อปลาทั้งสิ้น. ถ้าจะเป็นทหารแล้วก็เข้าทหารบกดีกว่า มันได้อยู่บนแผ่นดิน ถึงพลาดพลั้งลง ยังมีทางจะไปได้รอบตัว เวลารบกัน ยังมีต้นไม้ต้นหญ้าอะไร ๆ สารพัดที่พอจะเป็นเครื่องหลบหลีกป้องกันได้ แม้ที่สุดพวกเพื่อน เขาตายกันหมด เราก็ยังอาจเล็ดลอดกำบังต้นหญ้าต้นไม้หนีเอาตัวรอดได้ ท่านเห็นดังนี้ กันจะพูดแก้ไขอย่างไรก็ไม่เชื่อ ที่สุดกลับหาว่าเป็นคนอกตัญญู และยืนอัลติเมตั้มว่า ถ้าคงเป็นทหารเรือ จะไม่ให้อยู่กินสักอยู่เดียว

ดังนี้ พวกบ้านก็เลยใจอ่อน พลอยบังคับ

ให้กันลาออก กันก็จำต้องลาออกตามเสียง ข้างมาก”

ผัวเมียพากันหัวเราะอย่างสนุกสนาน แล้วพ่อพิจิตร์เอ่ยขึ้นอีกว่า “ต่อนั้นไปยังไงล่ะ”

“ต่อนั้น, กันคิดว่าจะสมัครเข้าเป็นโปลิศ เพราะถึงไม่ใช่ทหารก็ครึ่งหนึ่งเข้าไปแล้ว และก็นับว่าเป็นข้าราชการ มีหน้ามีตาพออยู่เหมือนกัน แต่คิดไป ๆ นึกถึง ‘สักกระวาท’ พวกเด็ก ๆ มันชอบร้องกัน ก็ออกกะดาก ๆ เลยไม่สมัคร”

“อ้อ, จะเป็นโปลิศ ก็กลัว ‘สักกระวา ฟ้าขาว’ แล้วไปยังไงอีกล่ะ” พิจิตร์ซ้ำอีก

“แล้วก็เลยไปสมัครเป็นนักเรียนกฎหมาย”

“อ้อ ๆ ดีนี่, เดี๋ยวนี้คงสอบไล่ได้แล้วสิ บ๊ะไม่บอกเสียก่อนด้วย พ่อ—เนฯ ชะ ๆ เป็นเนฯ แล้วสิ”

“เปล่า ๆ ยังไม่เคยต้องโทษเลยสักครั้งเดียวเลย ฉะนั้นยังไม่ถึงบทเนฯ ดอก ส่วนกฎหมายนั้นก็เพียงแต่ได้สอบ แต่ไม่ใช่สอยได้”

“อ้อ ๆ, แต่อุสาหะเถิดเพื่อนเอ๋ย ครั้งแรกตก ครั้งที่ ๒ ก็คงได้ ปัญญาอย่างเพื่อนเคยเห็นมาแล้ว”

“เห็นจะไม่ใช่ดังว่า ปัญญาแต่ก่อนกับเดี๋ยวนี้ ก็ไม่เหมือนกัน มันเปลี่ยนแปลงไปตามโลกเหมือนสิ่งอื่น ๆ ด้วย ฉะนั้น ครั้ง ๑ ตกแล้ว ครั้ง ๒—ก็ตก ครั้ง ๓—ก็ตก ครั้ง ๔—กันเข้าสอบวันแรกวันเดียว เห็นถ้าจะทู่ซี้ไปก็คงไม่สำเร็จ เพราะปัญหา ๑๐ ข้อ กันตอบแต่ ๒ ข้อเท่านั้น ดังนั้นวันหลังกันเลยไม่ไปสอบอีก แล้วตั้งแต่นั้นมา ก็เลยไม่เคยเข้าเหยียบโรงเรียนกฎหมายจนบัดนี้”

“พุทโธ่ ๆ” เสียงพิจิตร์คร่างพิมพำ “แล้วเดี๋ยวนี้ เพื่อนมีครอบครัวหรือยังล่ะ”

“ครอบครัว ของกันคงมีอย่างเดิม”

“ไม่ใช่น่า, ลูกเมียน่ะมีหรือยัง”

“อ้อ, เมียไม่มี, มีแต่ลูก”

“เอ๊ะ, ยังไง, แม่เขาตายเสียยังงั้นรึ”

“ถูกแล้วแม่ตาย, และพ่อก็ตายด้วย”

“อ้าว—เอาอีก, แกไม่ใช่พ่อของเด็กดอกรึ”

“เปล่า”

“แกได้เมียลูกติดหรือ”

“เปล่า”

“อ๋ะ, ยังงั้นแม่ของเด็ก ก็ไม่ใช่เมียแก”

“ไม่ใช่”

“อุบ๊ะ, นี่ยังไง พูดกันไม่รู้เรื่อง”

"คือยังงี้, พ่อแม่ของเด็กเป็นคนใช้ในบ้านกัน เมื่อพ่อแม่มันตายแล้ว เหลือลูกคนเดียวเล็ก ๆ กันเลยรับเลี้ยงไว้เป็นลูกบุญธรรมของกัน"

"โพ่โธ่, พูดง่าย ๆ หน่อยไม่ได้ ยอกว่าไม่มีเมียคำเดียวก็สิ้นเรื่อง"

"กันก็ยอกแล้วนี่นาว่าเมียไม่มี, แต่แกถามถึงลูกด้วย"

"แล้วแกไม่อยากมีเมียบ้างรึ โตจนป่านนี้แล้ว"

"อยาก"

"ก็ทำไม ไม่คิดอ่านหาล่ะ"

"ทั้งคิด ทั้งหาแล้วเหมือนกัน"

"แต่ไม่ได้" เขาต่อ

"ดูจะยากกว่าหางานทำเสียอีก"

"ฮึ, แกจะโหปเกินไปนักกะมัง"

"ต้องการเพียงแต่ที่เขารักกัน เหมือนกันรักเขาเท่านั้น"

"แล้วก็แกเคยรักใครบ้างหรือยังล่ะ"

"เคย"

"แล้วเจ้าหล่อนนั้นรักแกไหมล่ะ"

"ไม่ทราย"

"ทำไม"

"เพราะหล่อนไม่บอก"

"ก็แกถาม, แกขอความรักต่อหล่อนหรือเปล่าล่ะ"

"เปล่า, ไม่ได้ถาม ไม่ได้ขอ"

"วะ, ยังงั้นจะไปรักเขายังไงล่ะ, ทำยังไงกันพ่อ"

"นึกรัก"

"นึกรักหล่อนรึ"

"ฮือ"

"แล้วก็นึกอยู่ในใจเช่นนั้น"

"ฮือ"

"พ่โธ่ แกนี่, แล้วจะได้กันอย่างไรเล่า"

"เมื่อหล่อนนึกรักกัน เหมือนกันรักหล่อน"

"ก็ต่างคนต่างนึก จะรู้กันได้อย่างไรเล่า"

"รู้ได้"

"รู้ยังไง"

"บอกไม่ถูก แต่เป็นความจริง"

"ฮึ, ความจริงลม ๆ น่ะซิ"

"ไม่ลมสิ, เปรียบเหมือน หัวไม้ขีดก็มีไฟ, ข้างไม้ขีดก็ไม่มีไฟ แต่เมื่อไม่ถูกกัน ก็ไม่เกิดไฟ ครั้นถูกกันเข้าจึงเกิดไฟ ความรักก็เหมือนกัน ถ้านึกตรงกันแล้ว เป็นต้องรู้กันได้แน่ ๆ"

"นี่แปลว่าแกเคยนึก แต่ไม่มีใครเขา

นึกกับแก"

"ชื่อ"

"ทุด, ถ้าแกเพียงงมนึกอยู่ มันก็ต้องเป็นพ่อพวงมาลัยอยู่เช่นนี้ตลอดชาติ" พิจิตร์และเมียพากันหัวเราะเยาะข้าพเจ้าเรื่อยมา แต่ข้าพเจ้าไม่โกรธ และไม่อาย เพราะมั่นใจว่าด้วยความมั่นในการนึก ของข้าพเจ้านี่แหละคงถึงหลักไชยสักวัน ๑ เป็นแน่

เราสนทนากันด้วยเรื่องต่าง ๆ กว่า ๑๐๘ แทบจะว่าในระยะ ๑๐ ปีล่วงมาแล้ว ประวัติการของเรามีประการใดบ้างก็ต่างนำมาเล่าสู่กันฟังจนหมด

พิจิตร์เป็นเพื่อนที่สนิทสนมและรักกันยิ่งในหมู่เพื่อนนักเรียนด้วยกัน และแทบจะกล่าวได้ว่า เรารักกันมากกว่าคู่นักเรียนอื่น ๆ ที่รักกันเสียอีก ทั้งนี้เพราะเราต่างเอาใจผ่อนหักผ่อนเขาซึ่งกันและกัน เมื่อฝ่าย ๑ ทำอะไรอีกฝ่าย ๑ ย่อมเห็นชอบด้วย และทำตามกันอีกประการ ๑ เมื่อเกิดเหตุอย่างใดขึ้นแก่ฝ่าย ๑ เราก็ต้องช่วยกันเสมอ

เช่นวันใด พิจิตร์ไม่ไปโรงเรียน ข้าพเจ้าก็เป็นผู้ลาครูแทนให้ว่า พิจิตร์มีอาการเป็นอย่างนั้น ๆ และถ้าหากข้าพเจ้าไม่ไป พิจิตร์ก็ทำหน้าที่เช่นเดียวกัน

วัน ๑ พิจิตร์ขาดโรงเรียนไป เฉย ๆ ข้าพเจ้าก็เข้าไปคำนับยอกกับครูว่า "วันนี้พิจิตร์ป่วยครับ"

"เขาป่วยเป็นโรคอะไร" ครูถาม

"ปวดศีรษะ ครับ" ข้าพเจ้าตอบ

"เธอรู้ได้อย่างไร" ครูซัก

"ตัวเขามาบอกครับ" ข้าพเจ้ายืนยันเป็นอัน ครูแทงบัญชีว่า ป่วย

ครั้นวันรุ่งขึ้น ข้าพเจ้าถูกครูตั้งศาลชำระโดยหาว่าแจ้งความเท็จ คือครูไปพบ พิจิตร์กำลังซักว่าวอยู่อย่างสนุก หาได้เจ็บป่วยอย่างใดไม่

"เมื่อวานนี้เธอเป็นอะไรจึงไม่มาโรงเรียน" ครูถามพิจิตร์

"เปล่า, ครับ" เขาตอบเหลียวมาทางข้าพเจ้า ๆ จึงขยิบตาให้เขา และเอามือคลำศีรษะเป็นอาณัติ

"งั้นเธอก็สบายดีสิ" ครูซัก

"ก็ไม่สบายนักครับ" พิจิตร์ตอบพลางชำเลืองดูข้าพเจ้า ๆ ยกมือขึ้นบีบขมับบอกอาการแก่เขา

"ยังงั้นจึงไปเล่นว่าว เพื่อให้สบายเช่นนั้นรึ"

"คับ" พิจิตร์ ทำเลิกลั่ก เพราะข้าพเจ้าแสดงฉิวเขา ที่เขาโง่ไม่รู้อาณัติที่บอก "นายเพ็ชร์" ครู หันมา ถมึงตา เอา ข้าพเจ้า" เธอว่า นายพิจิตร์ ปวดหัวอย่างไรล่ะ"

"ครับ, ปวดหัว" ข้าพเจ้าไม่รู้จะตอบอย่างไร

"อ้อ, ถูกแล้วครับ ตอนเช้าผมปวดศีร์ษะตอนบ่ายจึงออกไปตากอากาศ และเผื่อให้เพลินจึงได้เลยเอาว่าวไปชักด้วย" พิจิตร์ช่วยแก้ข้าพเจ้า,

"อ้อ—ยังงั้นรึ, ดีแล้ว ๆ มานี่, มานี่ทั้ง ๒ คน",

เราพากันเข้าไปยืนหน้าโต๊ะครู

"ยื่นมือมา" เสียงครูกรรโชก ใจเราหายวาบ และรู้ทันทีว่าจะเกิดอะไรขึ้น ข้าพเจ้าหวนคิด ถึงเรื่อง ที่ผ่าน เมื่อคืน ว่า ได้เย็นนายพล ถือคทาอันงามนั้น มันตรงกันข้ามเสียแล้ว คือยอกเหตุไม่ดีนั้นเอง

เรายื่นมือ ขวา ออกให้ครูคนละมือ โดยวิชชาเศรษฐกิจของเราว่า ครูจะไม่กล้าตีแรง เพราะถ้าตีแรงเราก็ต้องลาป่วยจริง ๆ ด้วย

"ไม่เอา, เอามือซ้าย" เสียงครูแหว เราก็ต้องเปลี่ยนมือ ซึ่งกินหู่เสียฉิบ "เผียะ, เพี๊ยะ, เผียะ" ครูไล่ระนาดจากมือข้าพเจ้า ไปมือพิจิตร์ แล้วจากพิจิตร์มายังข้าพเจ้าอีก กลับไปกลับมาเย็นจำนวนคนละ ๕ ที และเพราะมือเราเคยผจญมาจนแข็งเสียแล้ว ไม้บรรทัดของครูจึงได้หักลงอีกอัน ๑ จึงกล่าวได้ว่า ครูคงแพ้เราในวิชชาเศรษฐกิจอยู่นั่นเอง

เสร็จแล้ว เราก็เดินกลับเข้านั่งที่ แต่ส่วนครูเสียงพึมพำ ๆ คงเสียดายค่าไม้บรรทัดเป็นแน่แล้ว

อุทาหรณ์อีกเรื่อง ๑ วัน ๑ ขณะโรงเรียนหยุดพักกลางวัน พิจิตร์ชวนข้าพเจ้าว่า วันนี้เรากินเข้าต้มเจ๊กด้วยกันให้อร่อยเทียว ข้าพเจ้าถามว่าอร่อยยังไง เขาบอกว่า กินเข้าต้มใส่ไข่ไก่สิ ข้าพเจ้าค้านว่าจะเอาไข่ไก่ที่ไหน เพราะเจ๊กมันไม่มีขาย พิจิตร์ก็จับแขนข้าพเจ้าลากไปข้างศาลา แล้วชี้ให้ดูไก่ซึ่งกำลังกกไข่อยู่ในรัง ก็เป็นอันเข้าใจเรื่องกันได้ เขากระซิบบอกข้าพเจ้าว่า แกแอบเข้าไปควักเอามาซิ ข้าพเจ้าค้านว่าเขาเป็นคนว่องไวควรจะเข้าไปเอง เขาบ่นว่าเขาจะเป็นคนคอยดูต้นทางให้ แล้วก็ผลักข้าพเจ้าให้รีบเข้าไป ข้าพเจ้าก็ขัดเขาไม่ได้ มุดเข้าใต้ถุนศาลาพอคลานเข้าไปถึงรังไก่ เอามือล้วงในตะกร้า

เท่านั้น แม่มันก็ร้อง กะต๊ากๆ ลั่นไปหมด ทันทีเสียงพระยนกุฏิเอ็ดตะโร "นั่นใครทำไม ไก่ว้ะๆ เฮ้ย, นั่นแน่, อ้ายเด็กนั่น มึงทำอะไรว้ะ" เสียงวิ่งดังตึก ๆ ข้าพเจ้ามองออกไปดู เห็นพิจิตร์แจวอ้าวเสียแล้ว ข้าพเจ้ารีบคลานออก ขณะนั้นเอง เสียงก้อนอิฐปลิวมาทางใต้ถุนศาลาปั๋ง ๆ ข้าพเจ้าออกได้ก็แจวริ่วตามพิจิตร์ไป พอพ้นเขตต์อันตรายแล้ว เขาจึงหยุดรออยู่ มิหน้ายังมิหน้าหัวเราะเสีย เกี๊ก ๆ อ้ายคน ๑ หัวจะแตกไม่ยักคิดถึงบ้าง

นี่แสดงให้เห็นว่า เรารักกันจริง ร่วมใจกันจริง ยังมีข้อที่ควรนับว่าเราเป็นเพื่อนตายกันอีกด้วย เช่นตัวอย่างเมื่อใครมารังแกเรา ๆ เป็นช่วยกันเสมอ ครั้ง ๑ พิจิตร์ท้าต่อยกับนักเรียนคนหนึ่งซึ่งโตกว่าเรา เขาก็เรียกข้าพเจ้าไปช่วยเขา เรารุมกันดอยหมอนั่นเสียเข็ง

อีกครั้ง ๑ เขาเกลียดนักเรียนคน ๑ ซึ่งเท่า ๆ กันกับเรา เขาขอกให้ข้าพเจ้าปรายมันเสีย ข้าพเจ้าถามว่า ทำไมเขาไม่ปรายมันเองล่ะ เขาว่ามันไม่แข็งแรงอะไรดอก ข้าพเจ้าคนเดียวก็ปรายมันลงได้ จะได้เย็นชื่อเสียงด้วย ข้าพเจ้าก็ต้องพาลหาเหตุต่อยกับเจ้าคนนั้น แต่กว่าจะปรายมันลงได้ ข้าพเจ้าก็เกือบจะเย็นฝ่ายถูกปรายหลายครั้ง เพราะหมอนั่น มันไม่ใช่คนที่จะปรายลงง่าย ๆ อย่างพิจิตร์ว่า

และอีกครั้ง ๑ ข้าพเจ้าถูกนักเรียนที่โตกว่าคน ๑ รังแก จึงบอกพิจิตร์ขอให้รวมกำลังช่วยกัน แต่เขาบอกว่า "เฮ่ย, อ้ายนั่นมันโค่งแต่ตัวดอกน่า ใจมันไม่ห้ำเหมือนเราดอก แกคนเดียวก็สู้มันไหว เอาเถอะกันจะคอยคุมเชิงอยู่ ถ้าเห็นสู้ไม่ได้กันจะช่วยเล่นมัน" ข้าพเจ้าก็ต้องต่อสู้กับหมอโค่งนั่นตัวต่อตัว แหม, มันแรงทั้งตีนทั้งมือ ข้าพเจ้าดูเหมือนต้องนอนต่อยกับมัน มากกว่าที่ยืนต่อย เพราะมันต่อยข้าพเจ้าล้มบ่อย ๆ และเมื่อล้มแล้วมันก็ไม่ยอมให้ลุกขึ้นเลย หันหน้าไปทางพิจิตร์จะบอกให้เขาช่วย เห็นเขากำหมัดขบฟันมองดูหมอนั่นต่อยข้าพเจ้าอยู่ เขาหาดูข้าพเจ้าไม่ ครั้นจะร้องให้เขาช่วยดัง ๆ ก็นึกอาย จึงยอมทุ่ซัสู้กับหมัดของมันพลาง ๆ ผะเอิญครูผ่านมาเห็นเข้า ก็ขนายหมอโค่งนั่นว่าเล่นรังแกเด็ก การต่อสู้จึงได้ยุติลง แต่ข้าพเจ้ายังต้องนอนอยู่อีกหลายอึดใจจึงลุกขึ้นได้ ถามพิจิตร์เขาว่าทำไมไม่ช่วย เขาว่ายังเห็นพอสู้มันได้ แต่ได้เตรียมตัวอยู่แล้ว เมื่อ

เห็นข้าพเจ้าจะแพ้ เขาก็จะลงมือทันที นี่, แสดงให้เห็นว่าเราเป็นเพื่อนกันจริง ๆ เห็นไหม ?

เราคุยกันบ้าง, พักบ้าง, ชมภูมิประเทศบ้าง จนถึงเวลากินอาหารกลางวัน ข้าพเจ้าพลอยผะสมโรงกับพิจิตร์ เพราะเขาเตรียมมาพร้อม เป็นอันไม่ต้องซื้อเจ๊ก และทุ่นทุนไปได้หลายสตางค์ เสร็จอาหารแล้ว สังเกตว่า เขาทั้งคู่คงจะอยากนอน เพราะทำตาปรือ ๆ คาดไม่ผิดว่า เมื่อคืน เขา คงได้ นอน น้อย ที่สุด พิจิตร์จึงได้เดาะแว่นตาคำอันเบ้อเร่อ ข้าพเจ้าจึงให้ โอกาสเปิดหนทางแก่เขาว่า ควรจะนอนพักผ่อนเสียบ้าง ให้ พิจิตร์มานอนทางเก้าอี้ ข้าพเจ้านั่งจะได้นอนสบายทั้ง ๒ คน เขาปฏิเสธว่าไม่นอน แต่แม่หล่มศักดิ์ขอนอน พิจิตร์ก็ไม่ยอมมาแย่งที่ข้าพเจ้าเพราะประกอบด้วยเหตุว่า เขาถูกภรรยายืมขาเป็นหมอนด้วยหล่อนยอกว่า พนักเก้าอี้แข็งและสูงมากนักขืนหนุนคอต้องเคล็ดเป็นแน่ ๆ หล่อนจึงหนุนตักสามีซึ่งนุ่มนวลสบายกว่า

ข้าพเจ้า ก็ต้องเอนเอกเขนกลงบ้าง แต่ไม่ถึงกับนอน เพราะช่วงเก้าอี้ไม่พอกับความยาวของตัวข้าพเจ้า และพลางอ่านหนังสือเรื่อย สักครู่ใหญ่เหลือบไปดูคู่สามีภรรยา เห็นแม่หล่มศักดิ์นอนหลับตา มือข้าง ๑ โอบเอวสามีเชิงว่ากลัวจะหนีหล่อนไปฉนั้น ส่วนพิจิตร์นั่งคอหงายพิงกับพนักหลังเก้าอี้ หลับตาเช่นเดียวกัน มือ ๑ เขาจับพนักแขนเก้าอี้เป็นเชิงประกันไม่ให้ตก อีกมือ ๑ วางอยู่ขนหน้า ภรรยา ตรงแก้ม เป็น เชิง ประกันไม่ให้ศีร์ษะ หล่อนตก จากตักเขา เหมือนกัน ทั้งสองนอนและนั่งหลับ ข้าพเจ้าทายไว้ ไม่ผิด ว่าเมื่อคืนนี้เขาได้นอนน้อยนัก

พิจิตร์หลับ แต่คงด้วยความเป็นห่วงระวังภรรยา จึงเห็นมือ เขาที่ยึดแก้มหล่อนไว้นั้นกะดุก — กะดิก ๆ อยู่เสมอ และเจ้าหล่อนถึงหลับ ก็คงรู้สึกในความเอาใจใส่ในสามี จึงเห็นยิ้มละไมอยู่เสมอเหมือนกัน

ข้าพเจ้าเกรงใจเขาจะว่าเสียกิริยา และคิดเกรงใจตนเองด้วยว่า จะมาเกิดการเสียคนขึ้น เพราะเหตุดูเขา จึง เมินหน้าไป เสีย ทางอื่น ความจริง แม่หล่มศักดิ์ หล่อน เป็น หญิงไม่ใช่สวยที่สุดที่ข้าพเจ้าเคยได้เห็นมาแล้วก็จริง แต่หล่อนมี อะไร อย่างหนึ่ง อยู่ใน ดวงหน้า ซึ่งข้าพเจ้าพูดไม่ถูก ผิดกว่าและดีกว่าหญิงอื่น ๆ ที่ข้าพเจ้าได้เคยเห็น, รู้จักมาแล้ว นอกจากนั้นยังสังเกตว่า หล่อนเป็นคนคล่องแคล่วสมสมัย คงมีความสามารถในหน้าที่ภรรยา

อย่างดีแท้ ชายใดเมื่อได้ภรรยาที่เหมาะด้วยประการทั้งปวงเช่นนี้ ย่อมต้องประสพแต่ความสุขทั้งกลางคืนกลางวันไม่ต้องสงสัย ฝ่ายผัวกตัญญูคุณสมบัติ อย่างนี้, มันจึงนำมาเฮือ, บุญของเขา มันเป็นบุญของเขา.

ข้าพเจ้า ลุกขึ้นเดินเลี่ยงไปยืนชมภูมิประเทศเพื่อให้หายความง่วงเหงา แต่ใจก็ยังหวนคิดถึงเหตุการณ์ที่ล่วงมาแล้ว คิดถึงความเป็นไปของมนุษย์เรานี่ ช่างเป็นอนิจจังแท้ทีเดียว ข้าพเจ้ากับพิจิตร์ แต่ก่อนก็ไม่ผิดอะไรกัน ซ้ำเรายังเดินทางในทางเดียวกันด้วย แต่มาบัดนี้ชั่วเวลา ๑๐ ปีเศษ เขากับข้าพเจ้าผิดกันไกล คน ๑ เป็นข้าราชการมีตำแหน่งหน้าที่เป็นเกียรติยศ ซ้ำยังมีคู่ชีวิตอย่างน่าชื่น ส่วนอีกคน ๑ เป็นพ่อพวงมาลัยไหลไปลอยมาหาหลักไม่ได้ นี่จะว่าเป็นเพราะตนเราเองหรือ แต่เหตุผลก็ไม่แน่นอนเช่นนั้นแท้ เห็นจะแน่ว่า ความเป็นไปของมนุษย์เกี่ยวด้วยบุญวาสนากุศลอกุศลด้วยเป็นเที่ยงแท้ เพราะข้าพเจ้าเองก็ได้พยายามทุกทาง ที่จะให้ขึ้นสู่ฐานะเสมอเพื่อนฝูง แต่มันก็คงเป็นอยู่อย่างนี้ดังนี้จึงเห็นได้แน่ว่า เรายังขาดตัวบุญวาสนานั่นเอง และที่เป็นเช่นนี้เห็นทีชาติข้างก่อน เราคงจะได้ทำบุญสร้างกุศลน้อยสักหน่อย ฉะนั้นชาตินี้จักต้องคิดสร้างสมไว้ ให้มาก พลันรู้สึกเสียใจ ที่เวลาล่วงมาขนาดนี้ ข้าพเจ้ายังมิได้บวช ความคิดถึงเรื่องบวชก็เกิดขึ้น ข้าพเจ้าเห็นจะต้องบวชแน่ แน่นอน, กลับจากเที่ยวทุเรศทุราดครั้งนี้แล้ว ต้องหักใจเข้าโบสถ์กันเสียที เพื่อชาตินี้หน้าแม้จะไม่มีบุญวาสนาวิเศษปานใด ขอให้ได้เพียงพิจิตร์เขา เท่านี้ก็พอใจแล้ว ข้าพเจ้าเพลินคิดจนเกือบลืมตัว เหลียวดูเพื่อนโดยสานอื่น ๆ ต่างก็พากันนั่งนอนหลับตาม ๆ กัน ความหยากนอนเกิดขึ้นแก่ตัวเองบ้าง จำใจต้องหันกลับที่เดิม เห็นพ่อผัวหนุ่มเมียสาวคงมีอาการอยู่ในท่าเดิม นิ้วของพิจิตร์คงกะดิกอยู่บนแก้มภรรยา ดูเถอะ, แม้แต่นิ้วของเขาก็ยังรู้จักปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัด ส่วนเจ้าหล่อนก็คงอมยิ้มอยู่ไม่คลาย ทำให้ดูงามไม่จืดเลย ข้าพเจ้ารีบขดตัวลงในเก้าอี้หลับตา, นึกถึงโบสถ์ที่จะเข้าในวันหน้า

ข้าพเจ้าม่อยไปสักกี่ชั่วระยะสถานีก็ทราบไม่ได้ กำลังฝันถึงเรื่องบวช ว่าเมื่อบวชแล้วก็เรียนพระธรรมจนสอบได้เป็นเปรียญ และได้เป็นมหา กำลังตรึกตรองว่าจะสึกดีหรือ

จะบวชอยู่จนมีตำแหน่งในฝ่ายสมณต่อไป ก็พอดีได้ยินเสียงจ้อกแจ้ก ๆ จนต้องตื่น เสียงการ์ดรถตะโกนว่า "เนินมะกอกจ้า, เนินมะกอกจ้า" จึงรู้ว่าใกล้เมืองนครสวรรค์มากแล้ว สถานีนี้เป็นชุมทางของจังหวัดอุทัยและชัยนาทด้วย จึงมีคนขึ้นลงมากสักหน่อย ข้าพเจ้าลืมตามองดูคู่ผัวเมียเห็นเขากำลังนั่งคลอกันอยู่ จึงเลยหลับตาลงอีก เพราะไม่อยากจะทำตัวเป็น คานสอด

"คุณ—เอ๊ะ, คุณ—แน่ะคุณ" เสียงผู้หญิงร้องขึ้นด้วยอาการอันตื่นเต้นโดยฉงนใจและดีใจ ดังก้องตั้งแต่ประตูรถ แล้วมายืนอยู่ตรงหัวข้าพเจ้า เพราะเสียงนั้นข้าพเจ้าต้องลืมตาขึ้นดู สตรีเจ้าของเสียงกำลังจ้องหน้าอยู่กับพิจิตร์ ชั้นแรกเจ้าหล่อนยิ้มแย้มอย่างยินดี แต่แล้วสีหน้าบอกอาการฉงนและตะงุดตะงิด เลยจะกลายเป็นยิ่ง ๆ ส่วนพิจิตร์ข้าพเจ้าเห็นเขาค่อย ๆ ผลักมือภรรยาลงจากขาของเขาซึ่งเจ้าหล่อนกำลังวางพาดอยู่หน้าเขาซีดซิดแสดงอาการตกใจ ไม่ผิดกับหนูซึ่งพบแมว ส่วนแม่หล่มศักดิ์ภรรยาเขา ก็มีอาการตลึงอย่างไม่รู้หนเหนือหนใต้ ไม่ช้านัก, พิจิตร์เปลี่ยนสีหน้าเป็นยิ้ม แต่ก็ยิ้มอย่างแกมเก้อ เห็นได้ถนัด พลวดพลาดเขาลุกขึ้นจับสองไหล่สุภาพสตรีผู้มาแยก ข้าพเจ้าตกใจลุกขึ้นนั่ง เพราะคิดว่าเหตุวิวาทอันจะกลายเป็นฆาฏกรรมต้องเกิดขึ้นเป็นแน่แล้ว และยังมิทันจะเข้าห้ามปรามก็

"นี่, นี่, น้องมายังไง" พิจิตร์ถาม

"ก็—ก็ คุณพี่ล่ะ, จดหมายว่าจะต้องอยู่อบรมที่กรุงเทพ ฯ ตั้ง ๒ หรือ ๖ อาทิตย์ นี่ยังไม่ทันถึงอาทิตย์ ทำไมจึงกลับมาล่ะคะ" หล่อนย้อนถาม

"ออ, เพราะกระทรวงสั่งงดการอบรม พี่จึงได้กลับมา"

"มาโดยไม่ต้องบอกให้ใครรู้"

"เปล่า, คิดว่าเมื่อถึงบ้านแล้ว ก็จะจดหมายให้น้องทราบ" ว่าแต่นี่ยังไง คุณแม่หายป่วยแล้วหรือน้องจึงทิ้งท่านมา"

"ยังไม่เป็นปกติค่ะ, แต่เมื่อดิฉันได้รับจดหมายของคุณพี่ว่าจะต้องไปอบรมที่กรุงเทพฯ นานเช่นนั้น ก็คิดเป็นห่วงเข้าของที่บ้าน จึงตั้งใจจะไปดูแลเก็บงำไว้ให้ดี แล้วก็จะกลับไปพยาบาลคุณแม่อีก"

"ไม่ควร, ไม่ควรที่จะทิ้งท่านมาเลย เข้าของนั้นเมื่อพี่จะไปก็ได้เก็บงำเรียบร้อยแล้ว ไม่ควรเป็นห่วง"

"อ้าว, ก็ได้มาพบกัน อย่างมีอะไรดลใจ

เช่นนี้ คุณพี่ไม่พอใจหรือคะ" เจ้าหล่อนพูดพลางเหลือบตาดูข้าพเจ้าและแม่หล่มศักดิ์

"แน่นอน ละสิ ใครจะไม่พอใจ เล่า" พิจิตร์กล่าวอย่างผิด ๆ, ข้าพเจ้าสังเกตดวงตาของเขาที่กำลังหมุนควัก ๆ อยู่ขัดนี้ ก็รู้ใจได้ว่าเขากำลังใช้ความคิดอย่างเต็มที่ เพราะเคยทราบนิสัยกันมาแต่เด็ก ๆ แล้ว

"อ้อ, อ้อ_นี่, น้องอุทัย รู้จักเพื่อนสังกะโลกของพี่เสียด้วย_พ่อเพ็ชร์ล้วน, นี่แม่อุทัย ภรรยาของกัน. และ_อ้อ, นี่คุณนายหล่มศักดิ์ภรรยาของ เขา

คำแนะนำของพิจิตร์ ทำให้ข้าพเจ้าเกิดอาการมึนงง จนไม่ได้ยินแม้เสียงรถไฟที่ดังอยู่ก็กก้อง ข้าพเจ้า คง เงยหน้า อ้าปาก ตาค้าง ไม่รู้จะทำท่าไร ส่วนแม่หล่มศักดิ์ พอพิจิตร์กล่าวดังนั้น เห็นหล่อนมีอาการเลือดขึ้นหน้า และ ขยับปาก เชิงจะกล่าว คัดค้าน เย็น แน่นอน แต่ทันทีนั้น เห็นพิจิตร์ขยิบตากับหล่อน และจ้องเย็นเชิงบังคับอย่างสะกดดวงจิตร์ ทำให้หล่อนต้องสงบปากไม่พูด แล้วสีหน้าก็สลดซึมลง หล่อน คงมี อาการงง เช่น ข้าพเจ้าเหมือนกัน

ภาพที่ปรากฏขึ้นนี้ คงทำให้แม่อุทัยแปลกใจเย็นแน่แท้ เพราะหล่อนตลึงมองดูอาการอย่างสงสัยใจ แล้วจึงเปลี่ยนสีหน้าเย็นยิ้ม

"ดิฉัน ยินดีมาก ที่ได้พบรู้จักคุณทั้งสอง ซึ่งเป็นมิตร์ของสามีดิฉัน" หล่อนกล่าวพลางนั่งลงข้างแม่หล่มศักดิ์ และพิจิตร์ก็นั่งลงข้างข้าพเจ้า

หล่มศักดิ์ คงมีสีหน้าไม่ดีอยู่ เจ้าหล่อนก้มหน้าลง ไม่ตอบแม่อุทัย

ข้าพเจ้า ก็ยังไม่หายมึนดี จึงเพียงแต่พยักหน้า และออกเสียง "คร้าย ๆ" อยู่ในลำคอ

แม่อุทัย หล่อนไม่ใช่เด็ก และไม่ใช่โง่ หล่อนจึงต้องทวิ ความ สงสัย ขึ้นเป็น ธรรมดา หล่อนมองดูเรา แล้วก็ชายตาไปดูสามี พิจิตร์ก็ตีหน้ายิ้มเหย ๆ

"คุณนายจะไปไหนคะนี่" หล่อนถามหล่มศักดิ์

"ไปนครสวรรค์" หล่มศักดิ์ตอบอย่างเย็น ๆ

"อ้อ_ไปนครสวรรค์" อุทัยหันมาย้ำกับข้าพเจ้าเย็นเชิงทวนถาม

"ผมไป พิษณุโลก" ข้าพเจ้าหลุดออกไป

แม่อุทัยทำตาเลิกลั่ก

"เขาจะไปพิษณุโลกกัน แต่ฉันพบเข้า

จึงรั้งให้ลงพักกับเราก่อน เพราะไม่ได้พบกันตั้ง ๑๐ ปีกว่าแล้ว” พิจิตร์พูดอย่างคล่องข้าพเจ้าและแม่หล่มศักดิ์มองดูหน้าเขาพร้อมกัน เห็นเขาหลิ่วตาเป็นนัย ข้าพเจ้าทราบความหมายของเขาได้ จึงทำหน้าเข้ เชิงปฏิเสธ แต่เขากลับถมึงตาใส่ ใจข้าพเจ้าอ่อนเคยยอมเขามาแต่เด็ก ๆ แล้ว เลยพูดอะไรไม่ออก แม่หล่มศักดิ์เชิงโกรธพิจิตร์มาก แต่พิจิตร์ตีหน้าย้มแฉ่งกับหล่อนอย่างว่าเขาไม่มีทุกข์ร้อน ก็ทำให้หล่อนสงบไป

นี่มันเหตุเข้ากรรมอะไร จึงมาเกิดผันร้ายขึ้นกลางวันแสก ๆ ข้าพเจ้ายุ่งใจ โกรธก็โกรธ เคืองก็เคือง ฉิวก็ฉิว แต่อย่างไรจึงยอมให้เขาขูงขมูกอย่างเมื่อเด็กๆอีกข้าพเจ้ากับพิจิตร์ เห็นจะเป็นเครื่องอุปกรณ์แก่กันตลอดชาติ แต่ใครจะเป็นอุปกรณ์ของใครแน่ก็ไม่ทราบ อึดอัดใจจนเกิดความร้อนอย่างจะทนอยู่ไม่ไหว ข้าพเจ้าจึงลุกขึ้นไปยืนตากลมอยู่ท้ายรถ คิดว่าไปเสียให้พ้นหากเขาจะเกิดระเบิดกันขึ้นอย่างไร จะได้ไม่ต้องพลอยถูกสะเก็ดกะสุนกับเขาด้วย

ฝ่ายพิจิตร์ คงส่งเสียงคุยอย่างสะบายใจเฉิบ ข้าพเจ้าออกกลัวในความเก่งกล้าสามารถของเขาเสมอมา ถึงข้าพเจ้าไม่ใช่ทหาร ก็เชื่อตนเองว่าใจจะไม่เสาะกว่าพิจิตร์ แต่สำหรับวิชชาพิเศษอย่างเป็นอยู่เดี๋ยวนี้แล้ว ข้าพเจ้ายอมราบทีเดียว แม่อุทัยก็ไม่ใช่เล่นหล่อนคงดีใจมากที่ได้พบสามีโดยมิได้นึกฝันจึงเสียงคุยพอทันๆกัน ส่วนแม่หล่มศักดิ์นั้น นั่งซึมเบิ่งหน้าดูภาพข้างทางรถไฟแต่ดูลอย ๆ คงไม่เห็นอะไรเสียงหล่อนตอบว่าปวดศีรษะ

รถหยุดที่สถานีเขาทอง มีสตรีสาวขึ้นมายนรถชั้นที่ ๒ อีกคน ๑ ข้าพเจ้าตกใจคิดว่าเอาอีกแล้ว พิจิตร์คงโอนแม่อุทัยมาเป็นมรดกของข้าพเจ้าอีก ทันเมื่อข้าพเจ้ากลับบ้าน คุณแม่ได้ลูกสะใภ้ ๒ คนโดยไม่เสียสตางค์ ท่านคงต้องเฆี่ยนข้าพเจ้าลายไปทั้งตัวเป็นแน่.

อ้อ, เดชะบุญแม่นั่นแกเข้าไปนั่งเงียบอยู่ทาง ๑ หาได้เข้าไป “คุณพี่คุณน้อง” กับพิจิตร์ไม่

พอแม่อุทัยลุกไปห้องน้ำ พิจิตร์ก็ปราดเข้าประคองแม่หล่มศักดิ์ทันที แม่นั่นก็โสกาลัยน้ำตาไหลลงพลาก ๆ พิจิตร์วิงวอนอ้อนออด แต่เขาจะออดว่ายังไงข้าพเจ้าไม่ได้ยิน

เห็นเขาทำหน้าตึงบ้างหย่อนบ้าง ยิ้มบ้าง ปาก ก็ขมุบขมิบพร่ำไป เข้าใจว่าคงจะทั้งขู่ทั้งปลอย เย็นแน่ แล้วแม่หล่มศักดิ์ก็พะยักหน้าเชิด น้ำมูกน้ำตา พลันพิจิตร์ก็พละมายังข้าพเจ้า ๆ ออกหวั่นใจ เพราะไม่รู้ว่าจะเกิดเหตุร้าย อะไรขึ้นใหม่ นี่หากว่าเย็นรถไฟมันวิ่งไวนัก ถ้าเย็นรถรางอย่างในกรุงเทพ ฯ ข้าพเจ้าเย็น ต้องกระโดดหนีเขาไปแล้ว เขามาถึงก็กะซิบ กะซาบ อ้อนวอนให้ช่วยดำเนินเรื่องที่เขาเขียด ฉากขึ้นแล้ว ให้เย็นที่เรียบร้อยตลอดไป ขอ ให้ข้าพเจ้าแสดงบทบาทในตัวละครที่ได้รับอุป- โลกนั้นให้สนิทสนมสักหน่อย เขาจะไม่ลืม บุญคุณจนตายทีเดียว ส่วนกรณีย์เดิมที่จะ เกิดเย็นเรื่องละครอย่างเอิกเกริกนั้นขึ้นนั้น คือว่า

เขากับแม่อุทัยได้แต่งงานกันมา ๒ ปีแล้ว หล่อนเย็นบุตรข้าราชการเก่าอยู่จังหวัดอุทัย- ธานี ครั้นเมื่อเร็ว ๆ นี้ มารดาหล่อน เจ็บมากเย็นโรคคนแก่เรื้อรัง หล่อนจึงไปอยู่ พยาบาลมารดา ซึ่งกำหนดกันว่าจะต้องอยู่ ตั้งเดือน ส่วนแม่หล่มศักดิ์นั้น บ้านอยู่ พระนครได้รักใคร่กันกับพิจิตร์นานอยู่ ครั้ง นี้ พิจิตร์เห็นเย็นโอกาศเหมาะซึ่งตนได้อยู่บ้าน คนเดียวตั้งเดือน จึงเพทุบายจดหมายถึงแม่ อุทัยที่เมืองอุทัยว่าตนต้องไปอบรม ยังกระทรวง กะลาโหมเย็นเวลาตั้งเดือนเหมือนกัน ทั้งนี้ เพื่อหวัง ให้แม่อุทัยนอนใจไม่ต้องรีบกลับนคร สวรรค์ แล้วพิจิตร์ก็ไปกรุงเทพ ฯ รับ หล่มศักดิ์มาเพื่ออยู่ด้วยกัน นี่แหละคือการ อบรมของเขา แต่มันกลายมาเย็นข้าพเจ้า ต้องอบรม

"งั้นแกจะให้กันลงที่นครสวรรค์จริง ๆ หรือนี่"

"แน่นอนละซี ม่ายฉะนั้น แม่อุทัยก็จับ โกหกกันได้เท่านั้น"

"ไม่ได้เย็นอันขาด กันต้องไปถึงพิษณุโลก วันนี้ เพื่อนหลายคนเขาคอยอยู่ จะผิดนัด ไม่ได้"

"แล้วกันสิเพื่อน สงเคราะห์สักครั้งเถอะ น่า"

"การที่กันไม่ปฏิเสธในข้อที่เย็นผัวแม่- หล่มศักดิ์นั้น ก็เย็นการสงเคราะห์มากอยู่ แล้ว"

"ก็นั่นน่ะซี มันจึงต้องให้ตลอดไป"

"อ๊ะ ตลอดไปยังไงพ่อ"

"คือแกต้องลงพักบ้านกัน ตามที่แม่ หล่มศักดิ์ได้บอกกับแม่อุทัย แล้วว่า มา นครสวรรค์"

"เมียว่ายังงั้น แต่ผัวบอกว่าไปพิษณุโลก

ฉะนั้นผัวก็จะพาเมียของเขาไปพิษณุโลกด้วย” ข้าพเจ้าตอบอย่างชักโมโหขึ้นมา

“อุบ๊ะ แกจะนึกทึกทักเอาจริง ๆ เทียว หรือนี่”

“ก็แกสั่งให้กันทำเย็นผัวหล่อนจริง ๆ ไม่ให้แม่อุทัยขัยได้ ยังไงเล่า”

“อ๋าย เขาให้ทำแต่ท่าดอกน่า แกนี่จะทรยศต่อมิตร์เสียแล้ว ไม่ยอมละ ถ้าแกไม่ช่วยกันครั้งนี้ ก็อย่าดูหน้ากันอีกเลย นั่นแน่ รถจะถึงสถานีอยู่แล้วรีบเตรียมตัวลงเถอะ” ว่าแล้วเขาก็กลับเข้ารถไฟ

ข้าพเจ้า ใจไม่แข็งพอที่จะตัดความขอร้องของเพื่อนเสียได้ จึงต้องจำใจยอมตามเขา

เราทั้งสี่พากันลงจากรถไป แล้วลงเรือข้างข้ามฟากขึ้นยกที่ตลาดปากน้ำโพ แล้วขึ้นรถยนต์ไปยังกรมทหาร ตอนนี้ข้าพเจ้าต้องทำกุลีกุจอสนิทสนมกับแม่หล่มศักดิ์มากขึ้นหน่อย แต่มิใช่เย็นการรับใช้พิจิตร์เท่านั้น เพราะเห็นว่าเจ้าหล่อนไม่มีสะเบียงเลย คงอมทุกข์อยู่เต็มอก ซึ่งอกเขาอกเรามันก็ต้องเย็นเช่นเดียวกัน จึงหวังบำรุงใจหล่อนด้วย ดูหล่อนค่อยยิ้มออกได้ และพูดจาจุจิกับข้าพเจ้ามากขึ้นเหมือนกัน แต่สังเกตจักเพราะไม่เคยไป ที่สุดหล่อนนัดว่า “คืนว่าพิจิตร์ ออกจะคอยชำเลืองดูเราเสมอ ๆ

“คุณค๊ะ คุณ” หล่มศักดิ์เรียก ซึ่งข้าพเจ้าและพิจิตร์มองดูหล่อนพร้อมกัน

“ตรงไหนค๊ะ ที่ว่าปากน้ำโพน่ะ” หล่อนถาม

“นี่แหละ ตรงที่เรือเรากำลังแจวอยู่นี่แหละที่เรียกว่าปากน้ำโพนั้น คือตรงที่ลำน้ำ ๒ แควมาบรรจบกัน” พิจิตร์ชิงอธิบายและซึ่งหล่อนไม่พอใจเขาจึงถูกค้อน

“หรือจะว่าเย็นที่รวมของลำน้ำ ๔ แคว ก็ถูก คือ ยิ่ง วัง ยม น่าน เพราะแม่น้ำทั้ง ๔ นี้นับว่าเย็นลำน้ำใหญ่ทางฝ่ายเหนือของประเทศสยาม” ข้าพเจ้าต่อ ซึ่งดูหล่อนพอใจจึงยิ้ม

เมื่อเรือถึงท่า (ตลิ่งไม่ใช่บันได) เราขึ้นไปก่อน แม่หล่มศักดิ์อยู่ทางหลัง หล่อนร้องเรียกให้ข้าพเจ้าช่วยพะยุงหล่อนขึ้น เพราะเรือจอดไม่สนิท หล่อนกลัวจะตกน้ำ ข้าพเจ้าก็ต้องเข้าพะยุงหล่อน พิจิตร์หันมามองเขาทำตาไม่ค่อยจะดี แต่แม่หล่มศักดิ์กลับหัวเราะ

เมื่อขึ้นรถ หล่อนก็นั่งเบียดข้าพเจ้า ซ้ำยังถามโน่น ถามนี่ ซึ่งข้าพเจ้าเองก็ไม่รู้จักเพราะไม่เคยไป ที่สุดหล่อนนัดว่า “คืน

นี่คุณพี่พาดิฉันมาเที่ยวตลาดนะคะ ซึ่งข้าพเจ้าก็ต้องรับคำ พิจิตร์หันมาทำขมูกไม่ดีกับข้าพเจ้าอีก

"พรุ่งนี้ เราไปขึ้นเขากันนะคะ คุณพี่" หล่อนเชิ้ดข้าพเจ้าอีก พลางชี้เขาซึ่งอยู่ตรงข้ามกับหน้าเมือง

"โอ พี่ไม่กล้าขึ้นดอก กลัวตก" ข้าพเจ้าตอบดังนี้ พิจิตร์เขายิ้ม

"วุ้ย อะไรอีกะเขาเตี้ย ๆ ก็ กลัวตก ด้วยผู้ชายอะไร ใจเสาะจริง"

"จริงสิคะ ดิฉันยังเคยขึ้นเสียไม่รู้กี่ครั้งแล้ว" แม่อุทัยช่วยเสริม

"ไม่ใช่กลัวตกเพราะขึ้นไม่เป็นดอก ไม่กล้าขึ้นเพราะเกรงเจ้าเขาเว้าท่า กลัวท่านโกรธจะผลักให้ตก หรือถึงหักคอก็ได้"

"อะไร ก็ดิฉันขึ้นบ่อย ๆ ทำไม ไม่เห็นเป็นไรล่ะคะ แม่อุทัยเถียงอีก

"คุณน่ะ เคยขึ้นบ่อย ๆ ริ อ้อ เห็นจะเป็นเพราะเจนกันเสียแล้วน่ะสิจึงไม่เป็นไร"

"เอาเถอะตาเพ็ชร์ เขาไม่พาหล่อนไปฉันจะพาไปเอง" พิจิตร์เอ่ย เลยถูกค้อนเข้าอีกและทำให้หล่อนหยุดออเซาะข้าพเจ้าเสียด้วย.

ภาพเรือนของนายร้อยโทพิจิตร์ที่ข้าพเจ้าไปพักนั้น เป็นเรือนไม้ชั้นเดียว มีมุขด้านหน้าจัดเป็นที่รับแขก ถัดเข้าไปเป็นห้องกลาง จัดเป็นห้องหนังสือ และที่ระโหฐานสองข้างเป็นห้องอยู่ หลังออกไปเป็นระเบียงมียันไดลงไปครัว ห้องข้างด้าน ๑ เป็นห้องนอนของเขาผัวเมีย อีกด้านหนึ่งเดิมเขาให้คนใช้นอน สำหรับคราวนี้เขาไล่คนใช้ลงใต้ถุนและจัดให้ข้าพเจ้ากับแม่หล่มศักดิ์นอน แต่แปลนใหม่นี้แม่อุทัยเป็นผู้บงการ ซ้ำหล่อนจัดเตียงนอนให้อันเดียวเสียด้วย

ข้าพเจ้ารู้สึกหนักใจในฐานะที่ต้องมาแสดงบทเป็นพระรองอยู่อย่างมากแล้ว ยิ่งมาเห็นการจัดที่นอนอย่างนี้อีก ก็ยังเกิดความหนักใจทวีขึ้น หัวใจเต้นไม่เป็นปกติ เพราะครุ่นคิดถึงแต่ว่า จะมีปัญหาอะไรเกิดขึ้นซึ่งจะต้องแก้ไขเพื่อให้เอาตัวรอดไปได้เท่านั้น

แต่ส่วนแม่หล่มศักดิ์ ดูหล่อนไม่รู้สึกแคร์ต่อเหตุการณ์อย่างใดเสียเลย ดูเหมือนกลับรื่นเริงกะปรี้กะเปร่าขึ้นเสียอีก ข้าพเจ้าไม่สามารถจะเดาใจหล่อนได้ ว่าหล่อนคิดเห็นเป็นอย่างไร

"ห้องนอนเรียบร้อยแล้ว คุณยกกะเป๋าของคุณเข้าไปไว้เสียสิคะ" หล่อนยิ้มสั่ง

ข้าพเจ้าในเมื่อหล่อนจัดของหล่อนเสร็จแล้ว ข้าพเจ้า เงยหน้าดูหล่อน เหลียวดูเจ้าของบ้าน แล้วก็นิ่ง เพราะไม่รู้จะทำอย่างไร

"ดูสิ ยังซักช้าอยู่อีก ประเดี๋ยวก็จะหมดเวลาเที่ยว" หล่อนเตือน พลางก็เข้ายกกะเป๋าของข้าพเจ้า

"แหม หนักจริง ไม่รู้ว่าบรรทุกอะไรมานักฉันยกไม่ไหว มาช่วย กันเร็ว ๆ เข้าสิ" หล่อนพูดพลางหัวเราะ

ข้าพเจ้า หันไปดูเจ้าของบ้าน รู้สึกว่าแม่อุทัยดูเหมือนคอยสกดรอยเราอยู่ อย่างนักสืบสกอตแลนด์ยาร์ด

"เร็ว ๆ สิ คุณเพ็ชร์นี่" หล่อนดุใหญ่ ข้าพเจ้าไม่ทันเห็นทางจะแก้อย่างไร จึงจำเป็นต้องช่วยหล่อนยกหีบเข้าห้อง แล้วหล่อนก็จัดห้องจัด ของอย่าง ว่า เรา ต้องอยู่ร่วมกันจริง ๆ

"คุณจะอาบน้ำหรือยังคะ" หล่อน ถามเมื่อ เขา กลับ มา ยังห้อง นอก แล้ว "ดิฉันจะอาบละไปสิคะ คุณไปอาบก่อน ดิฉันจะถูหลังให้"

"ยัง – ขะ ฉันยัง – ยัง" ข้าพเจ้าตกใจริบตอบไป

"หรือจะไปเดิรดูวิวเมืองเสียก่อนหล่อนว่า "ค่ะ ค่ะเหมือนกัน" ข้าพเจ้ารับไปแกน ๆ ดังนี้ความหนักใจของข้าพเจ้าจึงทวีขึ้น เย็นลำดับ และยังแก้ปัญหาไม่ตกสักข้อเดียว แต่ก็มีผู้ทำปัญหาให้แก้เพิ่มขึ้นเสมอ สังเกตว่า พิจิตร์ ก็ดูเหมือนจะเกิดปัญหาขึ้นในใจด้วยเหมือนกัน ดูท่าทางเขาไม่ค่อยดีอยู่แต่สำหรับเขานั้น ไม่ควรสงสารเลย เพราะผลทั้งหลายเหล่านี้ มันเกิดจากเหตุที่เขาก่อขึ้นเองทั้งสิ้น

เวลาค่ำ เรารับประทานอาหารกันที่ระเบียงหลัง ข้าพเจ้าได้สังเกตว่า แม่อุทัยเป็นหญิงที่เย็นแม่เรือนอย่างดี พร้อมด้วยการปรนนิบัติอย่างน่าพึงใจ เวลารับประทานหล่อนชี้สิ่งนั้นสิ่งนี้ว่าดี ว่าอร่อย ให้สามี บางครั้งถึงตักส่งให้ คิดว่าถ้าลำพังสองต่อสองแล้ว หล่อนคงเย็นผู้ป้อนเข้าให้สามีเย็นแน่ นอกจากปรนนิบัติผัว หล่อนยังเอาใจใส่แก่แขกเย็นอย่างดีด้วย มีการชักชวนพูดจาบอกเล่าอะไร ๆ ต่าง ๆ ให้ผู้เย็นแขกรื่นเริงไม่เก้อเขินอยู่เสมอ หล่อนทำสนิทสนมกับหล่มศักดิ์อย่างฉันท์มิตร์ที่ดียิ่ง

"แม้ลองยำนี่แน่ะ คุณคะ รสดีจริง" หล่มศักดิ์กล่าวพลางตักยำใส่จานให้ข้าพเจ้า

หนังสือพิมพ์ไทยเขษม

"กินซิ ๆ แล้วบอกว่าดีไหม" หล่อนเตือน

ข้าพเจ้าจำใจต้องกิน แล้วบอกว่า ดี หล่อนหันไปถามแม่อุทัยว่า ปรุงด้วยอะไรกี่อย่าง หล่อนจะจำไปทำให้ข้าพเจ้ากินที่บ้านบ้าง

ความจริง อาหารวันนี้เย็นชืดเพราะแม่อุทัยและทำอย่างดี ๆ ทั้งนั้น แต่สำหรับข้าพเจ้านั้นคอเย็นคอจรเข้เสียแล้ว จึงไม่ค่อยรู้รสอาหารนัก ส่วนพิจิตร์ก็ดูไม่เอาใจใส่กับการกินเท่าใด เขามักจ้องมองแม่หล่มศักดิ์จนเผลอตัว ทำให้แม่อุทัยชายตาดูบ่อย ๆ ยิ่งนี้อยากจะกล่าวว่า สำหรับใจข้าพเจ้านั้นรู้สึกเย็นแน่วแน่ว่า "นครสวรรค์ ความจริงจะเย็นสวรรค์สำหรับใครก็ไม่ทราบ แต่สำหรับข้าพเจ้านั้นตรงกันข้าม มันคือนครนะรก แท้ ๆ"

"นี่ เราจะอยู่สักกี่วันกันคะคุณ" หล่มศักดิ์ถามข้าพเจ้า

ข้าพเจ้าไม่รู้จะตอบว่ากระไร

"อยู่หลาย ๆ วันจนเบื่อจึงค่อยไป" พิจิตร์กล่าว

"ดิฉันขอเชิญอยู่นาน ๆ หน่อยค่ะ โดยความยินดีรับรองอย่างเต็มใจทีเดียว" แม่อุทัยเสริม

"ผมคิดว่าพรุ่งนี้จะต้องลาชิ้นไปพิษณุโลก เพราะยังมีเพื่อนคอยอยู่ทางโน้น"

"อะไร _ คุณ ยังไม่ทันได้เที่ยวดูอะไรมาถึงก็จะกลับ ไม่สมควรที่เพื่อนซึ่งได้จากกันไปตั้ง ๑๐ ปีมาพบกันเลย" หล่มศักดิ์ค้าน

"จริง _ จริงทีเดียว พรุ่งนี้แกจะไปไม่ได้เย็นอันขาด" พิจิตร์ผสม

"ฉันคิดว่า หล่อนอยู่ที่นี่ก่อน ฉันจะขนไปพิษณุโลกคนเดียว" ข้าพเจ้าพูดกับหล่มศักดิ์

"ฮะ ไม่ได้สิคะ คุณจะทิ้งดิฉันยังงั้นรึ อยู่ก็ต้องอยู่ด้วยกัน ไปก็ไปด้วยกัน"

ข้าพเจ้าไม่รู้จะตอบอย่างไรอีก เพราะไม่รู้ว่าหล่อนพูดอย่างไร?

"ถูกแล้ว แม่หล่มศักดิ์ว่า ฉันจะไม่ยอมให้ใคร ๆ ออกจากบ้านนี้ ก่อนได้รับอนุญาตจากฉันเย็นอันขาด"

พิจิตร์พูดอย่างทหาร แล้วเขาก็หัวเราะกัน

กินเข้าปลาเสร็จแล้ว เราก็พากันไปเที่ยวชมตลาดปากน้ำโพ และดูภาพยนตร์ แต่ข้าพเจ้าไม่รู้สึกสนุกสนานอะไรเลย เกือบจะว่าไม่ได้มองเห็นอะไรด้วยซ้ำ ตามันลอยใจลอยตามกันไปหมด คิดแค้นตัวเองที่ยังเอิญ

หอสมุดแห่งชาติ หนังสือพิมพ์ไทยเขษม

มาพบเข้าเพื่อนสัประดลคนนี้เข้า เลยอิดอัดใจจนอยากตายเสียทีเดียว

แม่อุทัย ทีจะชอบดูหนังมาก เห็นหล่อนชักไซ้สามีให้คอยบรรยายเรื่องให้หล่อนฟังไม่หยุดหย่อน

ส่วนแม่หล่มศักดิ์เห็นหล่อนชำเลืองมองดูคู่สามีภริยาบ่อย ๆ บางทีหล่อนจะชอบดูเขามาก กว่าดูหนังกะมัง พอหนังหมดชุดหล่อนก็หันมาทางข้าพเจ้า

"คุณค้ะ กลับกันหรือยังล่ะ ดิฉันออกง่วงแล้ว"

"แหม ยังไม่ดึกเลยนี่ค้ะ" อุทัยค้าน

"ดิฉันเพลียรถ ค่ะ วันนี้จึงชักง่วง"

"กลับกันทีก็ดี เพราะหมดชุดสนุกแล้ว" พิจิตร์ตัดสิน

เย็นวันนั้นเราก็พากันกลับบ้าน

เมื่อถึงบ้านฝ่ายผู้หญิงต่างก็เข้าห้องข้าพเจ้าเปลื้องเสื้อผ้าแล้วก็เลือกหนังสือเล่ม ๑ ออกมาอ่านที่หน้ามุข สักครู่พิจิตร์ออกมาหา ซึ่งเย็นครั้งแรกที่เราได้อยู่กันสองต่อสอง

"เรื่องของแกจะลงเอยอย่างไรกันนี่ กันรู้สึกเดือดร้อนเต็มทนแล้ว" ข้าพเจ้าริยถามเขา

"กันกำลังจะหาฤกษ์กับแกเดี๋ยวนี้" เขาว่า โปรดอย่าให้กันเกี่ยวข้องมากไปกว่านี้อีกเลย เท่านี้ก็ทำให้อายุกันสั้นลงไปพอแรงแล้ว"

"ไม่ต้องทำอะไรมากดอกน่า เพียงแต่แกต้องอยู่ที่นี่ก่อน จนกว่าแม่อุทัยจะกลับไปเมืองอุทัยเท่านั้น"

"เอ๊ะ หล่อนบอกแกหรือว่าจะไป กันคิดว่าหล่อนจะไม่ไปเมื่อมีแขกอยู่เช่นนี้ ยิ่งกว่านั้นกันออกสังหรณ์ว่า หล่อนคอยสังเกตสังกากันอย่างถ้วนถี่นัก"

"ก็แก ควรจะทำให้สนิท ให้หล่อนตายใจสิน่า"

"เช่นนั้นกันมิต้องจูบแม่หล่มศักดิ์ต่อหน้าหล่อนสักฟอด และเข้าไปนอนร่วมเตียงกันกะมัง"

"เอ๊ะ ไม่ได้สิ แต่เมื่อแกไม่กลัวหล่มศักดิ์ตบหน้าและประเคนแกตกจากเตียงก็เชิญลองดู"

"กันยังมีขันติอยู่ดอกน่า หาไม่ก็อมว่าแต่นี่แกจะดองกันไว้ยังนี่นะหรือ"

"แม่อุทัยจะกลับไปพยาบาลแม่อีก ใน ๒ วันข้างหน้า เมื่อถึงเวลานั้นแล้ว เชิญแกจะไปพิษณุโลกโศกโขทัย ที่ไหน ๆ ก็ได้ตามชอบใจ"

"อ้อ นี่เอาฉันไว้เป็นประกันก่อนสิพ่อ"

"ยังงั้นสิ"

"กันต้องเย็นลูกมือแก เหมือนเมื่อเด็ก ๆ อีก"

"เฮ้ย ขอความช่วยเหลือดอกน่า"

"ออ ช่วยเหลือ ที่แรกกันยินดีที่ได้พบแกเพราะความรักอันเก่าแก่ แต่เดี๋ยวนี้ บอกตรง ๆ กันขอภาวะนาว่า ต่อไปอย่าได้พบกันอีกเลย"

"อะไรใจร้ายจริง"

"ร้ายละ"

"เอาเถอะน่า แล้วกันจะตอบแทนบุญคุณให้สมใจที่เดียว"

"อย่าเลย ว่าแต่นี่ แกทำความเข้าใจกับแม่หล่มศักดิ์ดีแล้วรึ"

"ดีแล้วน่ะสิ หล่อนจึงทำอาการสนิทกว่าแกซึ่งเป็นผู้ชายเสียอีก"

"แกไม่ระแวงว่าจะสนิทเลยไปหรือ"

"ออสำหรับหล่มศักดิ์ กันไว้ใจได้"

"สำหรับกันไว้ใจไม่ได้เช่นนั้นรึ"

"เปล่าน่า"

"เหตุอย่างไร แกจึงประพฤติสกปรกเช่นนี้ นี่ไปหลอกลวงเขามาแท้ ๆ"

"ไม่ใช่ กันรักกับหล่มศักดิ์ก่อน แม่อุทัยเสียอีก"

"อ้าว แล้วทำไมจึงแต่งงานทีหลัง"

"เพราะผู้ใหญ่ชอบทางนี้มากกว่า"

"นี่หล่อนไม่รู้สึกว่าแกมีเมียแล้ว"

"รู้" กันรับรองว่าจะพามาอยู่ร่วมกันด้วย ดี คือ คิดว่าเมื่อมาถึงแล้ว กันจะไปหาแม่อุทัย เล่าเรื่องให้ฟัง และขอร้องให้ปราณีปรานอมกัน แต่มันมาเกิดปฏิเหตุเสียกลางคันเช่นนี้แหละ"

"แล้วทีนี้จะเข้ารอย ยังไงถูกล่ะ"

"นั่นเป็นหน้าที่ของกัน แต่จะทำเวลานี้ไม่ได้กำลังหัวล้นต้นไฟ จึงต้องรอให้เย็น ๆ เสียก่อน"

"ถ้าความจริงปรากฏขึ้น กันมิระยำคนเดียวรึ"

"ไม่เป็นเช่นนั้นดอกน่า"

ข้าพเจ้าหมดหนทาง ที่จะเบี่ยงบ่าย อย่างไรจึงต้องรับเขาโดยดุษณีภาพ แล้ว พิจิตร์ก็เข้าไปนอน

นี่ข้าพเจ้าจะนอนที่ไหน พิจิตร์มิได้เอาใจใส่ด้วยเลย มันก็เห็นจะหน้ามุขนี่เอง ข้าพเจ้าอ่านหนังสืออยู่จนง่วง ก็หรี่ไฟแล้วเอนกายลงขนเก้าอี้หวายตัวยาวนั้น พุทโธ่ กรรมอะไร จึงต้องมาทนทุกข์ทรมานเช่นนี้หนอ

รู้สึกว่าพอเคลิ้มหลับไป ก็ได้ยินเสียง เช่นนี้ ต้องยินอยู่เย็นพักใหญ่ สังเกตว่า ประตูดังก๊อกแก๊ก ๆ แล้วแสงไฟฟ้าฉายก็หล่อนเข้าห้องแน่นอนแล้ว ข้าพเจ้าจึงเปิดส่ายไปส่ายมา ข้าพเจ้าลืมตาขึ้น เห็นแม่ประตูค่อย ๆ ย่องออกไปนั่งอยู่ห้องกลาง อุทัยมายืนอยู่ณะเพาะหน้า เต็มที่จริงเมืองนรกนี่ยุงชุมแท้ ๆ นอก

"อ้าว คุณทำไมไม่เข้านอนล่ะคะ" จากกัดแล้ว ยังตอมอู้หนวกหูอีกด้วย ครั้น

"อ้อ_อ้อ! ผมกำลังอ่านหนังสืออยู่" จะตบแรงก็เกรงจะเกิดเหตุ ได้แต่ค่อยลูบไล่

"อะไรอ่านหนังสือ ห้องออกมืดตื๋อ" มันไป แม่อุทัยหล่อนปิดประตูหน้าต่างเสีย

"อ้อ อ้อ เห็นจะเคลิ้มไป" หมด ลมเข้าไม่ได้เลยจึงเกิดความร้อนจน

"เข้านอนเสียในห้องเถอะค่ะ ยุงชุมออก" เหงื่อไหล ความร้อนผะสมกับยุงจึงทำให้

"ครับ ๆ ไม่เป็นไร ประเดี๋ยวก็ได้" รู้สึกไม่รู้จะทำอย่างไรได้ ข้าพเจ้าต้องกัด

"เดี๋ยวนี้แหละค่ะ พรุ่งนี้จะได้ตื่นแต่เช้า ฟันอัดใจ นอนลงไปกับพรมปูพื้นดื้อ ๆเพราะ ไปเที่ยวกัน ไปสิคะ หน่อยเกิดเจ็บป่วยขึ้นจะ ความง่วงเข้าครอบงำจนทนเบิ่งตาอยู่ไม่ไหว โทษเข้าของข้าน"

เจ้าหล่อนรุกเอาจนข้าพเจ้าต้องเข้าห้อง รู้สึกตื่นขึ้นเสียงไก่ขัน แล้วก็ได้ยิน หล่มศักดิ์นอนหลับสนิทแล้ว เสียงพิมพำในห้องที่ผัวเมียเขานอน ประเดี๋ยว

ข้าพเจ้าทำปิดประตูห้อง แล้วยืนแซ่วอยู่ เสียงดัง ตุ๊บ_ตุ๊บ_อีก เย็นคนทุบกัน แน่ ตรงหน้าเตียงที่หล่มศักดิ์นอน ใจตึก ๆ ตัก ๆ แล้ว ๆ ถ้าจะเกิดมวยกันในมุ้งขึ้นแล้ว ข้าพเจ้า เพราะถ้าหล่มศักดิ์ตื่นขึ้นขณะนี้ ก็ต้องเกิด ลุกขึ้นตะแคงหูฟัง เสียงพูดดังขึ้น เรื่องใหม่ขึ้นอีก แน่นอน เสียงแม่อุทัยบิด "ฉันรู้ดอกน่า แกลังทำกลอุบายต่าง ๆ ประตูหน้าต่างและส่องไฟแวบวาบ ๆ ตรวจดูตาม ยังกับว่าเขาไม่ใช่มนุษย์รู้ไม่ทันคน" เสียง ที่ต่าง ๆ ข้าพเจ้านึกชมในการยฏิบัติหน้าที่ แม่อุทัยพูด ของหล่อน พร้อมกับนึกแช่งที่ทำแก่ข้าพเจ้า ข้าพเจ้าลุกขึ้น ขยับเข้าไปอีก

"อ้ายตาเพ็ชร์ก็พลอยเสือกเข้ารับสมอ้างด้วย แหม เพื่อนดี เพื่อนวิเศษ เพื่อนกิมตึ๋ง เพื่อนโกง ๆ น่ะไม่ว่า"

"วี๊ะ" ข้าพเจ้าหลุดออกมาเบา ๆ

"อย่าไปว่าเขา ว่ากันแต่เรื่องของเราเถอะ" เสียง พิจิตร์ อ่อย ๆ "ฉันก็รับสารภาพแล้วหล่อนจะให้ทำอย่างไรอีก พุทโธ่ ฉันตั้งใจจริง ๆ ว่าเมื่อรับเขามาแล้วก็จะไปขออนุญาตหล่อน แต่หล่อนชิงมาพบเสียกลางทาง ฉันรักหล่อน กลัวหล่อน จึงต้องทำอุบายเอาตัวรอดไปที"

"แหมรักละ กลัวละ คนรักกันเขาไม่ทำเช่นนี้ดอก และก็ทำไม จะบอกกันเสียให้ตกลงก่อนแล้วจึงไปรับมาไม่ได้ รึ นี่ก็คงอีตาข้าเพื่อนเก่านั้นเป็นลูกหนุนจึงได้ทำนอกใจกันเช่นนี้"

"อืม" ข้าพเจ้าเคราะห์ดีแท้ ๆ

"เถอะน่า น้องรัก เรื่องอะไร ๆ มันก็เกิดขึ้นแล้ว พี่ก็ผิดแล้ว จะให้กลับเป็นดีไม่ได้ดอก แต่เราจะทำดีใหม่ได้ พี่ปฏิญาณได้ว่าพี่ไปรับเขามา มิใช่เพราะไม่รักน้องแล้วมิได้ คงรักนับถืออยู่เสมอ แต่ฝ่ายนั้นก็รัก และเพื่อรักษาสมบัติของผู้ชาย จะทอดทิ้งเขาไม่เหมาะ ขอให้ทำความปรองดองกันเถิด จะได้เป็นความสุขของเรา พี่รับประกันว่าจะไม่มีการล่วงเกินเลยทีเดียว"

"ดิฉันไม่คิดอย่างโน้นอย่างนี้ดอก พูดกันดี ๆ ปฤกษาหาฤากันเสียก่อน จะเป็นไรไปแต่การที่มาเล่นตลกกันดังนี้ มันน่าอับอายเขานัก ประหลาดแต่ว่า อีตานั่นไม่มีเกี่ยวข้องได้เสียอะไรกับเขาด้วยเลย ก็พลอยมาเล่นตลกบ้า ๆ กับเขาด้วย ได้มาพบเมียของเพื่อนเก่าเพื่อนแก่ มันน่าจะทำให้มีเยื่อใยสมผู้ดี แต่นี่พอพบหน้ากันก็ยอกย้อนเสียแล้ว อยากรู้นักว่าพรุ่งนี้แกจะทำหน้ายังไง"

"จริง ๆ ของหล่อน ข้าพเจ้ามันระยำเอง ถ้าหากไม่ยอมรับว่า แม่หล่มศักดิ์เย็นเมียแล้ว ก็จะไม่ต้องเข้าขังด้วยดังนี้ ถึงใครจะเย็นอย่างไรกันก็ช่างเขาปะไร พุทโธ่ อ้ายเรานี่เสือกจริงทีเดียว" ข้าพเจ้ารำพึงถึงตัวต่อจากนี้ก็มีเสียงว่า "นอนเสียเถอะ ๆ พรุ่งนี้จะได้จัดการให้เป็นเรียบร้อยต่อไป แต่ขอน้องจงโอนอ่อนผ่อนผันบ้างก็แล้วกัน เพราะแรก ๆ เช่นนี้ ถ้าเราเป็นฝ่ายผู้ใหญ่ไม่เบิด

ทางให้ บ้าง เขา จะเข้าไม่ถูก ” แล้ว เกรงแม่หล่มศักดิ์จะตื่นขึ้นเอะอะก็เกรง ข้าพเจ้าก็มิ เสียง อะไรอีก ไม่ได้ยิน ถนัด แต่ไม่ ค่อย ๆ เก็บของลงกะเป๋า ถุงเท้ารองเท้าใช่เสียงพูด เสียงคล้าย ๆ คนคัดขมูก ยัดลงไปหมด คว้าหมวกเสื้อได้แล้ว ก็

ข้าพเจ้าตริกตรองว่าจะทำอย่างไรดี รุ่งขึ้นถ้าผัวเมียเขาไม่ปรองดอง เรียบร้อยกันโดยดี ก็จะต้องตกเย็นหนังหน้าไฟอีก และถ้าเขาเออนอห่อหมกกันเรียบร้อย ข้าพเจ้าจะวางหน้าท่าไหน ท่ามันก็ต้องเข้าเลือดฐานเสือกอยู่นั่นเอง ดูไม่มีทางจะรอดยาปไปได้เลย ข้าพเจ้ารู้ดีอยู่ว่าการผัวการเมียเขาแล้วอย่าพึงเข้าไปสอดเลย แต่นี่ข้าพเจ้าก็ไม่ได้สอด ข้าพเจ้าไม่มีผิดเลย แต่มาโดนเสือกเข้าโดยไม่รู้ตัวนี่แหละเย็นความจนใจ

เสียงฆ้องยามตีบอกเวลา ๔ น ไก่ขันกระชั้นเสียงขึ้นอีก ข้าพเจ้านึกไปคิดมาตกลงในที่สุดว่า เบีด – ดีกว่า อย่าอยู่รับหน้าเขาเลย เพราะอย่างไรก็เย็นฝ่ายเสียเปรียบเขาทั้งสามแน่ ๆ

รู้สึกขอยใจตัวเองที่มีความคิดดีเช่นนี้ จึงค่อย ๆ ลุกขึ้นย่องเข้าห้องแม่หล่มศักดิ์จะชักช้าไม่ได้ ด้วยทหารเขาตื่นแต่เช้าทั้งนั้น เกรงสองผัวเมียจะตื่นมาพบเข้าก็เกรง หัวร่องแร่งออกจากห้องได้ รู้สึกพันทุกข์ไประยะหนึ่ง ออกไปถึงห้องมุข สรวมเสื้อหมวกเสร็จแล้ว บรรจง ถอด กลอน ประตู อยากจะชมตัวเองว่าทำสนิท เกือบเย็นน้อง อาแซนลูแปงได้ ตอนที่จะออกจากบริเวณบ้าน รู้สึกหวั่น ๆ ว่า ถ้าเขาวางยามไว้และเห็นข้าพเจ้าเย็นชะโมยแล้ว ก็ต้องเกิดเรื่องงามหน้าขึ้นอีกเท่านั้น

เดชะบุญ การหนีเรียบร้อยออกไปถึงถนนได้ โดยไม่มีอุปสรรคเลย ต่อจากนั้นข้าพเจ้าแจวอ้าวบ่ายหน้าสู่ปากน้ำโพ ไปได้ไม่ถึงครึ่งทางออก รู้สึกหนักเข้ากะเป๋า และเจ็บเท้าเพราะไม่ได้สรวมเกือก คิดจะหยุดสรวมและผลัดกางเกง นุ่งผ้าให้เรียบร้อยอย่างชาวมาก็เกรงใครจะพบเข้าเขาต้องหาว่าข้าขะโมย จึงต้องทนเดินกะดิกกะดิกไปจนถึงปากน้ำโพซึ่งเป็นระยะทางสัก ๑๐๐ เส้นแล้ว ลงเรือข้างข้ามไปสถานี ถึงเวลาเกือบย่ำรุ่ง ข้าพเจ้าต้องคิดอีกครั้ง ๑ ว่าจะไปทาง

ไหนดี ถ้าไปพิษณุโลก รถออกถึงโมงเช้า รถไฟ ขนถึงเวลารถออก เย็นอันพันภัย เศษ เกรงว่า พิจิตร์ คงมาตามจับตัวได้แน่ พันทุกข์ กันเสียที

อีกประการ ๑ เพื่อนที่คอยอยู่ ณ พิษณุโลก เขา เวลาค่ำถึงบ้าน โทรเลขของเพื่อนส่งจาก ก็ไปเชียงใหม่แล้ว ข้าพเจ้าจะไปยังไงได้ พิษณุโลกมาคอยอยู่แล้ว มีใจความว่า มีรถอีกขบวน ๑ ออกเวลาย่ำรุ่งเศษไปกรุงเทพฯ "ทำไมผิดนัด ไปเชียงใหม่วันนี้" ซึ่งคงพาให้หนีพ้นพ่อเพื่อนเราได้ แต่เย็นอันรุ่งขึ้นข้าพเจ้าเขียนตอบเขาไปว่า

"ไปไม่ถึง"

ไม่ได้ ไปเที่ยวเมืองเหนือ แม้กระนั้นก็ยังและคิดในใจว่า ข้าพเจ้าจะไม่ย่างเหยียบ ได้กลับบ้าน และถ้าขืนไปอาจเกิดเรื่องร้าย ไปเมืองเหนืออีกเลย นอกจากเมื่อต้องการ กว่าที่เย็นมาแล้วก็ได้ ฉะนั้น ข้าพเจ้าจึงตก หาเรื่อง

ลงใจกลับกรุงเทพฯ พอได้เวลาขายตั๋วรีบ

ซื้อได้แล้ว ข้าพเจ้าก็ขึ้นไปหมอบแอบอยู่บน

ป

◎ อันผู้น้อยถอยศักดิ์มักตกอับ ทำคุณกับคนพาลยากดาลผล
เพราะพาลไม่รู้สึกนึกคุณคน จะปรับปรนให้เปลี่ยงเรื่องอะไร ฯ

ศ. ท.

ทำไมพระยมจึงมีพระเศียรเป็นศีรษะโค ?

โดย

ศ. ทิมศิลป์

กลอนตลาด

◎ แต่ปางหลังมีมุนีหนึ่ง
อยู่ณะถ้ำคร่ำเคร่งเร่งเวลา
แต่บำเพ็ญเช่นนี้หลายปีแล้ว
จวนจะครบจบบัญญาสมกาล
คืนวันนั้นสองโจรทะโมนมาด
เหลียวประสพพบหน้าพระมุนี
จึงสองโจรตะโกนว่าฆ่ามันเสีย
พลางถลามาผะเชิญหน้าประจัญ

◎ พระนักสิทธิ์เห็นโจรทะโมนกล้า
ออเจ้าเอ๋ยข้าได้ ไว้ ชีวี
อีกวันเดียวเดียวเจ้าเราะพัน
สงเคราะห์ด้วยช่วยให้ ได้ นิรวาณ
ออเจ้าเอ๋ยตูข้ามั่นมานะ
บำเพ็ญฌานนานแล้วใคร่แคล้วจร

◎ สองทะโมนโจรพังไม่ยั้งหยุด
ทำเล่นลิ้นจินตนาให้ปรารมภ์
เพ่งรำพึงเข้าฌานนานนักหนา
กำหนดห้าสิบปีนิรพาณ
หวังจักแคล้วคลาดโลกย์โอฆสงสาร
อีกวันวารเดียวบรรจบครบพอดี
ลักโคคร่ำมาพิฆาตณะที่นี่
เกรงจะเป็นสักขีที่สำคัญ
พอได้เกลี้ยข้อผิดคิดยิดผัน
ฉวยดาพนั้นเจตนาจะฆ่าตี ฯ
จึงร้องขอชีวาอย่าโน่นนี่
เพราะข้านี้หมายมโนโพธิญาณ
จากมณฑลแห่งโลกย์โอฆสงสาร
อย่าของผลาญชีวาตม์ให้ขาดรอน
เพิ่มตะบะผูกจิตต์คิดผันผ่อน
สู่นครนิรวาณสำราญรมย์ ฯ
เหวยขากทุดมึงแสร้งแต่งผะสม
พลอยนิยมชมชื่นหลงตื่นไป

อย่าพึงมาดคาดว่าข้าจะเชื่อ
มึงแกล้งว่าสาระวอนให้นอนใจ
พอพูดพลางย่างฉลันพันศิรษะ
เหลือแต่ร่างพลางวิ่งยิ่งน่ากลัว
กลัยกลายร่างอย่างพระยมบรมนาถ
วิ่งฉลันบั่นบุกยิ่งรุกแดน
◎ สองทะโมนโจรเห็นใจเต้นตึก
พากันเลี่ยงหลบหลีกคิดปลีกตน
พระยมนั้นวิ่งวางพลางประชิด
คว้ากะโหลกโจรทะมึงฟาดวิลใจ
◎ แต่นั้นมาข้าเลือดเลยเดือดดุ
ไม่เลือกว่าหน้าไหนไพร่ผู้ดี
ต่างประหวั่นขวัญหายไม่วายหวาด
จึงพร้อมกันหาพระมัญชุศรีไป
◎ มัญชุศรีองค์พุทโธโพธิสัตว์
รับสนองป่องเมตตาสารพรรณ
จึ่งแปรร่างเป็นยมานตะกะ[1]
เข้าต่อกรยุทธนาพยายาม
มัญชุศรีดีพระทัยในยัดนั้น
แนะพระยมให้โน้มจิตต์คิดประนอม

กูแสนเบื่อคารมหาชมไม่
หากเอาไว้จะลำยากยากแก่ตัว
ด้วยคาพฉะหวือกระเด็นไม่เห็นหัว
คว้าหัววัวสวมร่างขึ้นวางแทน
ร้องตวาดแผดเสียงสำเนียงแปร่น
ส่งเสียงแปร่นปานว่าฟ้าคำรณ
ทรวงระทึกตรึกกลุ้มทุกขุมขน
พอให้พ้นจากเขตต์ซึ่งเพทภัย
ล้างชีวิตสองโจรทะโมนได้
เอามาใช้ตักเลือดดื่มยิ่งปลื้มปรีดิ์ ฯ
มหาลาวชีวาตม์ขาดเป็นผี
ประชาชีชาวถิเขตประเวสไกล
เกรงอำนาจพระยมสุดข่มไหว
ช่วยปราบภัยต่างร้องให้ป้องกัน ฯ
ได้แข้งชัดเดือดร้อนก็ผ่อนผัน
ริบจรัลหมายบำราบคิดปราบปราม
ไปพบพระยมยาปทำหยายหยาม
พระยมคร้ามขามฤทธิจึงคิดยอม
พลางจำนรรจ์ผูกใจใฝ่ถนอม
ลงอ่อนน้อมต่อพุทธศาสน์พลัน ฯ

---

๑ ที่ตายของพระยม – ยมานตะกะนี้ คือ ปาง ๑ ของพระมัญชุศรีซึ่งอวตารมา มิพระเศียรเป็นโค อย่างเดียวกับพระยม แต่มากเศียรมากกรไม่แพ้ผู้อื่น

พ.ศ. ๒๔๗๒

ทำไมพระยมมีเศียรเป็นโค?

◎ ฝ่ายพระยมคิดว่าบรรดาบาป ทำหยามหยาบใหญ่โตด้วยโมหันต์
จึงขอน้อมยอมตนเพื่อพันทัณฑ์ รับปากมั่นคงคำเป็นธรรมบาล ฯ

◎ ◎ ◎ ◎ ◎

◎ ในเรื่องนี้ตอนความตามฉะบับ "ลัทธิของเพื่อน" ขับขึ้นมาอ่าน
ท่าน "เสฐียรโกเศศ" ค้นเหตุการณ์ ร่วมสมาน "นาคะประทีป" ทำ
เป็นพระคุณจุนเจือเออความรู้ ให้เพื่องฟูทรายความที่งามขำ
ผมรู้น้อยพลอยประจักษ์ตระหนักคำ ได้น้อมนำร้อยกรองทำนองกลอน
แม้นถ้อยทีลิขิตนั้นผิดพลั้ง พึงโปรดยั้งใจไว้อภัยผ่อน
เพราะรู้น้อยยังไม่เปรื่องเพื่องขจร เชิญปราชญ์หย่อนโทษให้อภัยเอย ฯ

◎ จะเมื่อไรหรือที่ไหนไม่พักรู้ แต่ว่าผู้อวดดีมีนิสสัย
คือของหองเย่อหยิ่งสิงสู่ใจ ไม่มีใครคบหาสมาคม ฯ

ศ. ท.

สัตรูของเจ้าหล่อน

โดย

ดอก ไม้ สด

(ต่อจากหน้า ๒๒๗ ฉะบับ มิถุน ๒๔๗๒)

บทที่ ๔

เดือนหนึ่งล่วงแล้ว นับแต่นายประสมได้ใช้หลังคาบ้าน แห่งบิดาของมยุรีเป็นที่บังแดดและฝน เดือนหนึ่งนับตั้งแต่เขาได้ไปเยี่ยมโรงทอผ้าของพระยาไมตรีพิทักษ์ วันนี้ – วันที่ ๒ ของเดือนสิงหาคม ประสมได้รับเงินเดือนเป็นค่าแรง และค่ามันสมองที่ได้เปลืองไป ในการบัญชี และจดหมายโต้ตอบ เมื่อเช้าวันนี้ เจ้าคุณไมตรี ขณะที่ส่งเงิน ๖๐ บาทให้กับเขา ได้กล่าวด้วยดวงหน้ายิ้มแย้มว่า “นี่ พ่อประสม เงินเดือน ๆ แรกของแก ฉันดีใจที่ได้แกไว้ใช้ ขอ อย่าให้ มี อะไร มาทำให้ แกไป จาก ฉัน เสีย เลย” ประสมยิ้มน้อย ๆ เมื่อหวนนึกถึงคำพูดประโยคนี้ เขาเข้าใจว่าหมายความถึงอะไร ตั้งแต่ประสมได้พบกับลูกสาวของเจ้าบ้าน ยังไม่เคยพูดกันฉันท์มิตร์เลย ถ้าไม่จำเป็นหนุ่มสาวทั้งสองไม่พูดกัน แม้แต่ตาก็สบกันน้อยที่สุด เวลารับประทานอาหารทั้งเจ้าคุณ มยุรี และตัวเขารับประทานร่วมกัน นอกจากเวลากลางวัน ประสมรับประทานที่ ๆ ทำงาน แต่ตลอดเวลารับประทานมยุรีกับประสมจะสนทนากันบ้างก็หาไม่ หล่อนไม่ยกโทษให้ ในการ ที่เขาไม่ เคารพ หล่อนในวันแรก ส่วนเขาก็มีความคิดที่ได้ตกลงไว้เด็ดขาด ว่าจะไม่ง้อ จนกว่าจะถึงเวลาที่เห็นควร ส่วนความในใจของทั้งสองจะเป็นอย่างไรไม่มี ใครทราบ เท่าที่ มองด้วยตาใคร ๆ รวมทั้งเจ้าคุณ ก็เห็นว่าทั้งสองไม่เป็นมิตร์ต่อกัน ดวงหน้าของประสมขณะที่ยืนอยู่ตรงหน้าต่าง คล้ายกับจะชมยวดยานที่ผ่านไปมานั้นเต็มไปด้วยความไตร่ตรอง ริมฝีปากเม้มแน่น คิ้วขมวดเข้าหากัน ครู่หนึ่งเขาผละจากหน้าต่าง สวมรองเท้าแตะแล้ว

ลงจากเรือนมาที่สนาม มยุริแต่งตัวอย่างเก่ ประสมเดินทอดน่องมา เร็ว ๆ พอใกล้หล่อนเขาเงยหน้าขึ้น และทำท่าคล้ายกับจะหันกลับ แต่ด้วยความประหลาดใจยิ่ง เขาได้ยินมยุริเรียกชื่อเขาขึ้น.

"นายประสม!" และมีท่าทางกะดากนิดหน่อย แต่ยังงั้นก็ยังไว้สง่า

ประสมหยุดมองดูหน้าหล่อนเฉยอยู่.

"จะวางท่ากับฉันให้เหมือนกับเราชอบกันสักหน่อยได้ไหม?" หล่อนถาม

"วางท่า! อ้อได้ แต่เพื่อประโยชน์อะไร เราไม่ได้ชอบกันไม่ใช่รึ?"

"นายประสมเกลียดฉัน เพราะเหตุไร?" ฝ่ายชายเลิกคิ้วเป็นทีถาม.

"จำไม่ได้ว่าได้เคยบอก"

"ไม่จำเป็นต้องบอกด้วยคำพูด ฉันสังเกตดูท่าก็พอจะรู้."

ยินดีที่ยุริของนายมีความฉลาดถึงเพียงนั้น มิเสียแรงที่ได้เคยศึกษาวิชาที่ประเทศอเมริกา."

"ไม่ต้องเล่นสำนวนประชด." มยุริประชดพลางสยัดหน้า "เชิญนั่งซิ ท่านเลขานุการ."

"ถูกแล้ว เราไม่ชอบกัน." หล่อนพูดเสียงสั่นเต็มไปด้วยความโกรธและถือตัว "ฉันเกลียดนายประสมยอกริง ๆ ที่พูดเมื่อแต่ก่อย่านึกว่างอ ไม่มีวันเสียละ ในชาตินี้แต่หากเป็นเพราะคุณพ่อ — — —"

"เจ้าคุณ อ้อ พอเข้าใจ โปรดต่อไปอีกสักหน่อยจะเป็นบุญคุณยิ่ง."

"แน่นอน ฉันจะต่อ จะเป็นบุญคุณหรือไม่ก็ช่าง คุณพ่อท่านต้องพึ่งนายประสม."

เสียงของหล่อนเห็นชัดว่าประชด หล่อนใส่น้ำหนักตรงคำว่าพึ่ง "ท่านว่า ท่านต้องพึ่งและท่านว่าฉันทำท่ายิ่ง — —"

"ซึ่งเป็นการไม่จริง?" ประสมขัดยิ้มจนเห็นไรฟัน ซึ่งมยุรินึกว่าไม่เคยเห็นใครยิ้มน่าเกลียดเท่า

"ธุระอะไรฉันจะว่าไม่จริง ฉันจะยิ่งกับใครก็ได้ ฉันเกลียดฉันก็ยิ่งใครจะทำไม."

"ถูกแล้วโปรดต่อไปเถอะ."

ถ้าสายตาสามารถยิงมนุษย์ได้ ประสมก็คงหยุดหายใจเสียในที่นั้นแล้ว มยุริพูด

ต่อไป.

"ท่านสังเกตเห็นว่า ฉันไม่ชอบนายประสม เกรงว่า——"

"พอแล้ว ขอบคุณมาก." ประสมขัดพลางยกมือห้าม "เข้าใจความคิดของเจ้าคุณได้ โปรดเรียนท่านเถิดว่า ผมมิยอมให้คนอย่าง_ โอ! หมายความว่า มิเคยมีหญิงใดจะมาขัดขวางความเย็นอยู่ของผมได้." เขากล่าวคำ 'ผม' ไม่ค่อยสนิท พอพูดขบเขากัมศิรยะให้หล่อนนิดหนึ่งแล้วหันหลังกลับ เดินจากไป.

มยุรีเดือดจนหัวหมน หล่อนนั่งอยู่ที่เดิมครุ่นคิดแต่คำสนทนาที่แล้วไปเมื่อครู่ ลมพัดมาเลอย ๆ ต้องกิ่งไม้โอนเอนไปมา มยุรียังคงนั่งอยู่เช่นนั้นจนค่ำ.

คืนนั้น เมื่อเจ้าคุณนั่งลงตรงหัวโต๊ะอาหาร ประสมขณะที่เลื่อนเก้าอี้ให้มยุรี พูดกับหล่อนว่า_

"คิดว่าคุณจะไปเที่ยวอีกเย็นนี้ เพราะแต่งตัว."

มยุรีประหลาดใจจนหาคำโต้ตอบมิได้ เจ้าคุณจึงตอบแทน.

"แต่งตัวเก้อน่ะซี นัดกับแม่พยอมว่าจะไปกาแฟนรสิงห์ไม่ใช่หรือ?"

"ค่ะ แล้วคุณลออมิธุระเสียเลยไปไม่ได้ จนย่ำค่ำจึงโทรศัพท์มาบอก."

"ก็ทำไมไม่เอารถของเราไปรับเขาล่ะ?"

"ลูกก็ออกชี้เกียจด้วยกันและค่ะ เพราะมันค่ำแล้ว."

"บิดาแม่พยอมเย็นเชื้อจีนไม่ใช่หรือครับ?" ประสมถามเรื่อย ๆ มือทำหน้าที่ตักข้าว ถึงกะนั้นเขาก็ยังเห็นว่ามยุรีเงยหน้าขึ้นมองดูเขา

"อ๋อ! เย็นครึ่งจีน แต่เขาทำตัวเย็นไทย บุตรชายกับบุตรสาวก็เลยเย็นไทยแท้ ๆ ลออเย็นเด็กน่าคบ."

ต่างคนต่างเงียบกันไป ได้ยินแต่เสียงช้อนซ่อมกะทบกับจาน ประสมเย็นคนพูดก่อน.

"ผมอ่านหนังสือข่าววันนี้ ได้พบข่าวน่าสลดใจเหลือเกิน ชายคนหนึ่งหมั้นกับญาติของตัวแต่เล็ก ๆ ด้วยกัน เขารักคู่หมั้น ซึ่งบิดามารดาเต็มใจให้ได้กันด้วย ความรักอันลึกซึ้ง หญิงนั้นไม่รักตอบเขา หนีตามผู้ชายคนหนึ่งไป คุณทายถึ ชายคู่หมั้นทำอย่างไร." ประโยคสุดท้ายเขาพูดกับมยุรี หล่อนสั่นศีรยะ เขาจึงพูดต่อไป สีหน้าและสายตาเปลี่ยนเย็นชึงขัง

และยิ้มเย็นเชิงดูหมิ่น.

"เจ้าสัตว์ขลาดบ้า มันกะโดดน้ำตาย."

คำพูดธรรมดาเหล่านี้ หลุดจากปากประสม แต่มีอำนาจดุจสายอสุนีย์ เจ้าคุณและบุตร์สาวนั่งเงียบ — — ทั้งสองกำลังนึกถึงอะไร ?

ประสมรวมซ้อนซ่อมชำเลืองดูผู้ฟังทั้งสอง สังเกตดูกิริยาจนเย็นที่พอใจแล้ว จึงกล่าวด้วยสำเนียงชะนิดที่ผู้ฟังอธิบายไม่ได้.

"ผมเสียใจ แทนบิดามารดา ของชายนั้นเออ ! บ้านนี้จะเศร้าโศรกสักเพียงใด ส่วนพ่อแม่ของผู้หญิง เขาทั้งสองไม่ได้มีส่วนรับขาปด้วยดอกหรือ ? มโนธรรมน่าจะสกิดใจเขา ที่ได้ตกลงยอมรับหมั้นแทนบุตรีแล้ว และไม่อบรมหล่อนให้อยู่ในโอวาท ส่วนแม่หญิงคนนั้น—— คุณคิดว่าจะรู้สึกอย่างไร ?" เขาพูดกับมยุรี

"ไม่ทราบเลย เดาไม่ถูก แต่โอ ! ร้ายกาจน่าเวทนา." มยุรีพึมพำ

"เวทนาชายคนนั้นหรือคุณ ผิดกับผมสำหรับผมเห็นว่าสมน้ำหน้า ฆ่าตัวตายเพราะผู้หญิง เหตุใดไม่พยายามให้ได้หล่อนเย็นกรรมสิทธิเสียแต่ต้นมือ และถ้าพยายามแล้วไม่ได้ เหตุใดไม่รักษาชีวิตของตัวไว้เพื่อ — — แหม ! ถ้าเป็นผม."

เจ้าคุณแลบุตรีอิ่มเข้า และซ้ำกลืนของหวานก็ไม่ลง ยิดาหยิบยุหรี่ออกสูบแล้วตั้งใจฟังต่อไป มยุรีจ้องดูผู้พูดไม่วางตา.

"ถ้าเป็นผม ฮึม !"

"จะทำอย่างไร ?" หล่อนถามเสียงคล้ายตอบ

"ผมรึ ? สิ่งใดที่เป็นของผม ผมต้องเก็บ ต้องรักษา ต้องเป็นกรรมสิทธิของผมตลอดกาล หญิงที่หมั้นกับผมแล้ว ต้องเป็นกรรมสิทธิของผม ถ้าใครบังอาจมาแย่งผมก็ยิงเสียทั้งคู่เท่านั้น."

"พ่อประสม !" เจ้าคุณร้อง ส่วนมยุรีสดุ้ง

"ทำไมครับ ? สามีเห็นภรรยาของตนมีชู้ จับได้กับตา เขาจะทำอย่างไร ถ้าเป็นผมฟันให้ขาดสองท่อน."

"นั่นมันมีชู้ ก็คู่หมั้นมันคนละอย่างนี่."

"สำหรับผมเห็นคล้ายกันมาก."

"สำหรับนายประสม แน่ละ แต่สำหรับกฎหมาย เขาจะได้ตัดสินประหารชีวิตเสียปะไรล่ะ."

"จะปลาดอะไร เมื่อเราได้เห็นคนที่ทำให้เราเจ็บใจ ตายไปเพราะมือเราสมประสงค์แล้ว."

"เอาหนัก ๆ." เจ้าคุณย่น ท่านไม่

เคยเห็นประสมมีกิริยาเช่นนี้มาแต่ก่อน ท่านลุกจากโต๊ะ ขณะที่มยุรีพูดว่า “เย็นความเห็นส่วนตัวของนายประสม ไม่มีใครจะโต้แย้งได้ แต่ข้อที่หญิงมีคู่หมั้นแล้ว ไปได้กับชายอื่น ต้องหาว่ามีโทษเท่ากับมีชู้นั้น ฉันยังไม่เห็นด้วย.”

“แล้วแต่จะโปรด ทุกคนย่อมมีความเห็นส่วนตัว.”

คืนนั้นมยุรีนอนหลับน้อยที่สุด จิตต์ใจฟุ้งซ่าน นอน ๆ พอจะหลับก็เห็นภาพชายที่กระโดดน้ำตายมายืนอยู่ใกล้ กางมือออกเย็นเชิงวิงวอน หล่อนรู้สึกว่าเขาเย็นคนร่างสูงดำ หน้า แสดง ความ เศร้าโศรก อย่าง ลึกซึ้ง แต่ หล่อน เห็น เขามี หนวดดำ ที่ ริม ฝีปาก ด้วย หล่อนพยายามจะลืมเรื่องเสีย ข่มใจให้หลับก็ไม่สำเร็จ หลับก็ฝันตื่นก็เห็นไปเอง มันทรมานอยู่เช่นนั้นตลอดคืน เช้า วันรุ่งขึ้น เพียงเจ็ดนาฬิกากว่า ๆ เท่านั้น ประสมซึ่งยืนอยู่ที่เฉลียงเรือน จึงได้เห็นหล่อน เดินมาที่ สระใกล้ ๆ เรือนเขา ด้วยอาการ แช่มช้า หล่อนมิได้เหลียวมาทางที่เขายืนอยู่ เย็นแต่เดินไปยืนอยู่ ที่สระครู่หนึ่ง แล้วนั่งลงบนขอบสระที่ก่อด้วยคอนกรีต ประสมยืนนิ่งมองดูหล่อนอย่างเพลิดเพลิน ครั้นแล้วไม่ทราบว่าเกิดอะไร ขึ้นในสมอง เขากะวิกะวาดลงจากเรือน แล้วค่อย ๆ นำตัวไปประดิษฐานอยู่ข้างหลังมยุรีโดยเจ้าหล่อนมิรู้สึกตัว เช้านี้เจ้าหล่อนสวมชุดสีน้ำเงินแก่ แลเสื้อผ้าขาวตัดเรียบ ผมซึ่งเกือบดำ เมื่อต้องแสงแดดอ่อนก็มองดูสีเหลือบเย็นเงางาม หล่อนนั่งท้าวแขนขาพับอยู่ข้างหนึ่ง - อีกข้างหนึ่งห้อยเหยียดอยู่บนถนน “คุณกำลังนึกถึงเรื่องที่ได้พังเมื่อคืนนี้หรือ ?”

มยุรีสดุ้งเยือกทั้งตัว หล่อนประหลาดใจและออกฉุน ที่เขามาทายความคิดถูก หันขวับมาดู ประสมจึงเห็นว่าตาหล่อนลอยและหน้าเซียว.

“นอนนึกมากกะมัง สังเกตดูคุณไม่ค่อยสบาย.” ประสมพูดด้วยน้ำเสียงที่มยุรีไม่เคยได้ยินมาแต่ก่อน

“ฉันนอนไม่ใคร่หลับ.” หล่อนบอกตรง ๆ เกือบจะเล่าว่านึกเห็นแต่ร่างของคนที่โดดน้ำตาย แต่ได้สติจึงยั้งไว้

“เสียใจที่ผมเย็นคนก่อเรื่องให้กวนใจ แต่ไม่ได้นึกว่าคุณจะเก็บเอาไปข้องใจกับทำให้หน้าซีดไปเพียงนั้น ผมนอนหลับเหมือนตุ๊กตา.”

มยุรีถอนใจอย่างกะสับกะส่าย เหตุ

ใดชายนี้จึงเดาความคิดของหล่อนถูก รู้สึกเพลียทั้งกายและใจ ไม่มีแรงที่จะแสดงอาการไว้ตัวอย่างเคย ประสมพูดต่อไป.

"บ้านนี้ หญิงค่หมั้นของเขาคงคลอเคลียกับสามีได้สบายใจ เมื่อหล่อนพบข่าวตายของเขา หล่อนคงสดุ้ง ครั้นสามีหล่อนถาม หล่อนคงชี้หนังสือพิมพ์ให้เขาดู พลางถอนใจนิด ๆ แต่พองาม แล้วยิ้มอย่างเศร้าเย็นเชิงสงสาร แต่ในสายตาของหล่อนที่มองดูสามีนั้น คล้ายจะบอกว่า 'แกควรจะต้องบูชาฉัน ดูถิ ฉันเป็นคนมีราคาแพงเพียงใด ฉันทำให้คนตายเพราะฉันยังได้ — —'

"หยุด! นายประสมพอที! อวดดียังไร." มยุรีร้องผุดลุกขึ้นยืน ประสมถอยหลังแสดงอาการตกใจเป็นล้นพ้น มยุรีไม่สามารถเห็นได้ว่า ภายใต้สีหน้าแสดงความพิศวงนั้น เขาซ่อนความยินดีไว้

"รับประทานโทษ เหตุไรคุณจึงมีอาการเช่นนั้น." เขาพูดอย่างไม่เดียงสา "เย็นความผิดที่รู้แล้วว่าคุณไม่สบายใจ กลับเอาเรื่องที่ไม่ชอบมาพูดให้ฟัง เสียใจมากโปรดยกโทษให้ด้วย."

มยุรีกลับนั่งลงดังเดิม "ก็หล่อนไม่รักเขานี่นา เหตุไรเขาจึงรักเล่า." หล่อนพูดคล้ายกับพูดกับตัวเอง ดวงตาจ้องจับอยู่กับเงาในน้ำ หล่อนเห็นเงาของประสมซึ่งยืนอยู่ข้างหล่อน เยื้องไปทางหลัง เล็กน้อย ทันใดดูเหมือนเงานั้น แสดงอาการกางมือกางเท้า แล้วทลึ่งสุดตัว มยุรีหลับตาแน่น หันหน้ามาก็พบประสมยืนอยู่เป็นปรกติ เขาก้มลงดูหล่อนแล้วพูดว่า —

"วันนี้ พญาไทมีเต้นรำไม่ใช่หรือ?"

"จ๊ะ ฉันจะไปเหมือนกัน นัดพบกับพยอมและคุณลออที่นั่น."

ประสมกัดริมฝีปาก "คุณจะไปคนเดียวรึ?"

"แน่ละ ฉันจะไปกะใครล่ะ ฉันไม่มีพี่น้องสักคนเดียว."

"ก็เข้าคุณ."

"โอ๊ คุณพ่อ เมื่อท่านกลับมาใหม่ ๆ ยังพาฉันไปเที่ยวดินเน่อร์บ้าง เต้นรำบ้างยาง ที่ชวนเพื่อนมาดินเน่อร์ที่บ้าน ตั้งแต่ออกจากราชการแล้ว ไม่ไปไหนเอาเลยทีเดียว."

"คุณก็เลยไปคนเดียว."

"ก็ยังงั้นซี วันนี้ นายประสมไปกับฉันไหมล่ะ?"

"ผมน่ะ นั่งรถไปกับคุณหรือ ตายละ ผมยังหนุ่มอยู่แท้ ๆ นั่งรถไปกับหญิงอย่าง

คุณ ผมจะได้ถูกนินทาตาย.”

“ทำไมน่ะ ฉันไม่เห็นประหลาดอะไรเลย เมื่อฉันอยู่ในอเมริกา ก็ไปเที่ยวกับเลขานุการสถานทูตเสมอ ไม่เห็นเป็นอะไร.”

“นั่นหรือความเห็นของคุณ ที่นี่ไม่ใช่อเมริกา และผมต้องรักษาความบริสุทธิ์และชื่อของผม.”

มยุรีรู้สึกอย่างที่บอกไม่ถูก โกรธจัดแกมสงสัย หล่อนไม่รู้จะพูดอะไร จึงสบัดหน้าลุกขึ้นเดินจากเขาไป ประสมมองตามจนสุดสายตาแล้วหัวเราะเยาะ ๆ.

◎ ◎ ◎

บทที่ ๕

พระราชวังพญาไท ในสมัยรัชกาลที่ ๗ ใครๆก็ทราบว่าเป็นสถานที่หรูที่สุดในกรุงเทพฯ พระนคร ในวันพุธและวันเสาร์ย่อมมีสุภาพบุรุษและสตรี ทั้งชาวพระนครและชาวต่างประเทศไปชุมนุม หาความเบิกบานกันมากมาย ตัวตึกชั้นล่างเป็นเฉลียงยาวมีคนเดินกันขวักไขว่ มีโต๊ะตั้งอยู่เป็นหย่อม ๆ เสียงพูดทั้งภาษาฝรั่งและไทยดังแซ่ บ่อยวิ่งยกเครื่องดื่ม หลีกคนที่เดินและนั่งด้วยความลำบาก ห้องเต้นรำที่ออกจะแคบก็ก้องไปด้วยเสียงดนตรีฝรั่งบันเลงเพลงเต้นรำ ไทยจับคู่กับฝรั่ง ฝรั่งจับคู่กับไทย จีนกับไทย ไทยกับจีน ไทยต่อไทย ประคองกันก้าวเท้าเดินตามจังหวะดนตรี ไหล่ต่อไหล่สีกัน ทรวงต่อทรวงประสานกัน มือต่อมือสัมผัสกัน ยิ่งเวลา ๑๐ นาฬิกาล่วงแล้ว คนก็ยิ่งมากขึ้นเป็นลำดับ จนพัดลมหามีอำนาจขับเย็นความร้อนได้ไม่ ฝ่ายชายเสื้อเชิ้ตชุ่มด้วยเหงื่อ ฝ่ายหญิงเสื้อแพรดอกข้างแขนไม่มีต่ำกว่าไหล่หรือที่ถูกเสื้อไม่มีแขน เปิดให้ผิวหนังได้รับอากาศได้มากกว่า ถึงกะนั้นหล่อนก็ยังต้องใช้ผ้าเช็ดหน้าแพรหรือลินินกว้างยาวไม่เกินหนึ่งคืบขึ้นซับเหงื่อที่หน้าผากบ่อย ๆ เหงื่อเจ้ากรรมมันทำให้หายนวล แก้มหายแดง แลริมฝีปากเป็นสีม่วง กลิ่นน้ำหอมปนกับกลิ่นแอลกอฮอล์ปนกับกลิ่นบุหรี่ แล่นเข้าฆานะประสาท.

ในจำนวนชายหญิงที่กล่าวมาแล้วนี้ มีมยุรีรวมอยู่ด้วย หล่อนออกมาจากห้องเต้นรำ พร้อมด้วยคู่นายลออสวมเครื่องแต่งกายเวลาเย็นเยี่ยงชาวยุโรป ดวงหน้าอันเคยขาวกลายเป็นสีแดงจัดตลอดถึงหู ร่างสันทัดของเขาก็เหมาะกับเครื่องแต่งกายดีอยู่ มยุรีสวมเครื่องแต่งกายแดงแช็ดทั้งตัว รองเท้าแพรแดงนั้นส้นสูงปรี๊ด ทำให้ไหล่ของ

หล่อนได้ระดับกับไหล่ของนายลออ ดูเขาก็สมเป็นคู่กัน ฝ่ายสุภาพบุรุษยอมให้มยุรินั้นคนสวย ฝ่ายสตรีย่อมนายลอออีกหน้าสิมแย้มเสมอ กิริยากร้องแกร้ง แว่นตาโตทำให้เขาดูดีขึ้น เมื่อพูดกับมยุริเขามักก้มหน้าเข้าไปชิดหล่อนเสียงที่พูดก็มีหัวเราะแกมเสมอ มยุริมักมองดูเขาด้วยสายตาแสดงความพอใจ บางคราวหล่อนยิ้มอย่างล้อเลียน บางคราวก็มีแกมเยาะ สิ่งเหล่านี้ลออไม่เห็นปลาดธรรมดาผู้หญิงต้องคิดดื้น ผู้หญิงซื่อ ๆ ดูไม่เพลินตา.

"แหม! เพลงเมื่อกี้เพราะจริง!" แม่พยอมพูดเมื่อหนุ่มสาวทั้งสองเดินไปถึงที่ ๆ หล่อนนั่งอยู่กับเพื่อนชายและหญิงอีก รวม ๕ คนด้วยกัน.

"เพราะมาก." ลอออรับ "ตั้งแต่เต้นรำมายังไม่เคยชื่นบานเท่าเมื่อกี้เลย."

"ด้วยคู่ที่งามเช่นนั้น ใครเล่าจะไม่ปลื้ม!" ชนชาติอเมริกันเข้าใจภาษาสยามแต่พูดไม่ค่อยได้ พูดเสริม

ลอออกัมศรียะให้มยุรินั่งเชิงรับคำ ชายหนุ่มอีกสองคนร้องขึ้นพร้อมกันว่า

"พูดดีมาก!"

มยุริกัมศรียะเอียงอายพอเป็นที คำชมเชยเพียงเท่านี้ไม่พอที่จะทำให้หล่อนกะดากหรอก หล่อนเคยชินเสียมากกว่านี้หลายเท่า อย่างไรก็ดี หล่อนพูดเป็นภาษาอังกฤษว่า —

"มิสเตอร์แอ็ดดิสัน ไม่ทราบเลยว่าท่านยอเก่งถึงเพียงนี้."

"โน ๆ! มายซายยอ." นายฝรั่งค้านด้วยภาษาไทย "เพนความชิงเช่นน้าน."

"จะดื่มอะไรกันบ้าง." นายลออถาม

"โอ! เราดื่มกันพอแล้ว." ชายหนุ่มที่นั่งข้างพยอมตอบ เขาคือหลวงดำริห์สุขการ ข้าราชการในกรมนคราทร อีกคนหนึ่งอ้วนกว่าเขา แต่หน้าอ่อนกว่า ชื่อนายยวง มยุริได้พบกับเขาทั้งสองในวันนี้เอง ลออแนะนำให้รู้จัก แต่มันเป็นจรรยาของหญิงที่ได้รับความศึกษาชั้นสูง และทันสมัยเจียบที่จะต้องแสดงกิริยาสนิทสนมต่อผู้รู้จักทุกคน จะเป็นเพื่อแสดงความใจดีไม่เย่อหยิ่ง หรือความมีปากหวานอะไรก็ตามที และยิ่งในงานเช่นนี้ มีผู้รู้จักมากก็ยิ่งมีเกียรติยศมาก และความสนุกมาก มาพญาไทในวันที่มิได้เต้นรำแล้วไม่รู้จักกับใคร นั่งจ้องอยู่จะได้ความเพลิดเพลินมาจากไหน?

"คุณพี่เย็นคู่เต้นรำกับน้องหน่อยเถอะ!" แม่พยอมพูดขณะที่ดนตรีเริ่มบันเลงเพลงขึ้นอีก

"ได้ซิ แต่ไม่ต้องถามพี่นะ ว่ารอยเมื่อกี้กับรอยที่จะเต้นนี้ มันรู้สึกผิดกันอย่างไร เขาล้มมองดูมยุริอย่างมีนัย

"มันไม่ใช่น่าที่ ๆ น้องจะไปอิจฉาริษยาพี่นะ." พยอมตอบทันใจ หล่อนพึ่งออกมาจากโรงเรียนวังหลังกำลังขออกมาใหม่เอี่ยมทีเดียว

ลออกล่าวคำขอโทษต่อผู้ที่นั่งอยู่แล้วส่งแขนให้น้องสาว มีชายมาขอให้เพื่อนของพยอมไปเต้นรำด้วย จึงตกลงเหลืออยู่แต่มยุริกับชายอีกสามคน มยุริจิบแชมเปญด้วยริมฝีปากยางของหล่อน แล้วเริ่มก่อการสนทนาตามวิสัยหญิงที่คุ้นกับการสมาคม หล่อนพูดเบา ๆ ใช้ภาษาอังกฤษสำเนียงอเมริกัน ยิ้มปรากฏอยู่ในดวงหน้าเสมอ การสนทนานั้นประกอบด้วยคำหวาน ถามโดยไม่ตั้งหน้าฟังคำตอบ ตาลอยไปในที่ต่าง ๆ จับอยู่ตามหน้าบุคคลที่นั่งอยู่ใกล้ ๆ และที่เดินผ่านไป เมื่อผู้ตอบ ๆ หมดประโยค ก็ตั้งต้นถามใหม่ ถึงคราวที่จะตอบก็เคลือบคำพูดด้วยน้ำตาล ผลัดกันถามผลัดกันตอบ ริมฝีปากที่เผยอยิ้มนั้นคล้ายกับเอาใจใส่ฟังเสียเย็นที่สุด แต่เมื่อกลับมาถึงบ้าน ให้ใครลองถามมยุริดูว่าหล่อนคุยถึงเรื่องอะไรกับนายฝรั่งและเพื่อนหนุ่มทั้งสอง หล่อนจะเลิกคิ้วยกไหล่และหัวเราะอย่างขบขันที่สุด หล่อนจำไม่ได้ว่าได้ฟังอะไรบ้าง และพูดอะไรบ้าง! คงจะมีอยู่สิ่งเดียวที่ไม่ลืม — เขาพากันชมว่าหล่อนงาม!

ขณะนั้นมีชาวต่างประเทศหญิงหนึ่งชายหนึ่งเดินผ่านมา แอ็ดดิสันลุกขึ้นทักทายกันแนะนำให้รู้จักกับผู้ที่นั่งอยู่กับเขา แล้วเขาขอหญิงคนหนึ่งให้ไปเต้นรำด้วย ตกลงที่นี่เหลือแต่มยุริกับนายอ้วนและนายผอมเท่านั้น. หล่อนเริ่มเบื่อการฟังและการพูด นายอ้วนพูดเร็วเย็นครอก ซักถามอะไรต่าง ๆ โดยไม่ระวังปาก — ขาดวรรยาฝรั่ง — — นายผอมนักเรียนอังกฤษ สำนวนที่พูดแห้งแล้งไม่มีน้ำเชื่อมและหัวเราะน้อย มยุริจึงเกิดความต้องการที่จะไปเดินเล่นที่สนาม หลังตกสักหน่อย เดือนหงาย! อากาศบริสุทธิ์ภายใต้แสงจันทร์มีคู่น้อยอยู่ตรงหน้า สาวสวยอยู่เคียงข้าง! เพื่อนหนุ่มทั้งสองริบรับคำ สามคนเดินเคียงกันไปช้า ๆ มยุริเดินกลาง นายอ้วนกับนายผอมเดินสองข้าง จนรอบบริเวณอันตระการตานั้นแล้ว จึงกลับมานั่งเก้าอี้ที่ริมคู

ห่างกันติกเพียงเล็กน้อย.

"ดิฉันเห็นจะต้องกลับเข้าไปเสียที เดี๋ยว จริง คุณลออจะเที่ยวหา คุณจะไปหรือยัง หรือ นั่นอีกสักครั้งเถิด." จะอยู่ชมจันทร์ก่อน ?"

"ผมจะไปส่งแล้วจะกลับมาอีก." นายยวงบอก

"ขอบใจค่ะ ไม่ต้องหรอก ดิฉันอยากเดินคนเดียว."

"สองสหายมองตามหล่อน พอเห็นขันบันไดจึงลุกจากที่นั่งเดินมาช้า ๆ แล้วหยุดหันหลังให้ตึก นายอ้วนเย็นคนพูดขึ้น.

"ถ้าเมียกันสวยเท่าครึ่งของหล่อน แล้วจะเปรียวมากกว่าอีกเท่าหนึ่งกันก็ยอม."

นายผอมว่า —

"กันละไม่เอาเด็ด สวยกว่านี้ก็ไม่เอา เที่ยวกับผู้ชายดีก ๆ ทุกคืน เสร็จเข้าไปกี่มากน้อยแล้วก็ไม่รู้."

ทั้งสอง สดุ้ง สุดตัว ใกล้กับที่เขายืนอยู่มีเก้าอี้ยาวตั้งหันหน้าไปอีกทางหนึ่ง มีชายคนหนึ่งกระแอมและโผล่เข้ามา เขานั่งอยู่ที่นั่นอย่างสบายใจ แต่พนักเก้าอี้สูงจึงบังเขาเสียจากสายตาคนทั้งสอง.

นายประสมเดินเข้าไปตรงหน้าผู้พูด กล่าวเรียบ ๆ ว่า —

"ท่านสุภาพบุรุษ ถ้าท่านเป็นลูกผู้ชาย ลองกล่าวขวัญและนามของสุภาพสตรีคนนี้ออกสักครั้งเถิด."

สองสหายพิศวงและตกใจระคนกัน.

"อย่างไรเล่าครับ ท่านสุภาพบุรุษ." ประสมกล่าว

"ได้สิขอรับ ถ้าท่านอยากฟัง." คุณหลวงพูดเน้นคำ "ข้าพเจ้าว่า หญิงอย่างนางสาวมยุรินั้น ให้สวยกว่านี้อีกเท่าหนึ่งก็ไม่ต้องการ และข้าพเจ้าว่า ไปเที่ยวกับผู้ชายทุกคืน เสร็จเข้าไปกี่มากน้อยแล้วก็ไม่รู้ ท่านจะ — —"

ไม่ทันจบประโยค เสียงกร้วม ! ตูม ! ซ่า ! ร่างของผู้พูดลงไปลอยอยู่ในคู นายอ้วนโกรธแค้นแทนเพื่อน โดดเข้าชกประสมเต็มแรง เขามิทันรู้ตัวจึงเซถอยหลังไปสองสามก้าว พอตั้งหลักได้ก็ปล่อยหมัดแข็งเกร็งเข้าให้ที่คางอันหนาด้วยเนื้อ นายยวงเซถอยหลังลงไปเป็นเพื่อนอาบน้ำกับหลวงดำริสุขการทันที.

ประสมมองดูคนทั้งสอง ตะเกียกตะกายขึ้นฝั่งด้วยสีหน้าเหยมเกรียม เขาหัวเราะอย่างดูหมิ่น ล้วงมือลงในกะเป๋าหยิบธนบัตรออกโยนไว้แล้วพูดว่า "นั่นแน่ค่าซ่อมแซมเครื่อง

ราตรีสโมสรที่เบี่ยกน้ำ.”

“อะไรกัน นายประสม.” เสียงมยุรีดังขึ้นข้างหลังเขา ประสมหันไปมองดูราวกับจะกินเนื้อ

“เรื่องส่วนตัว ไม่ใช่กิจของใคร.” เขาสบัดเสียงตอบ ปัดเสื้อแลผ้านุ่งจนเรียบร้อยแล้ว ก็หันหลังให้ เดินลงซ่นไปข้างหลังตึก

มยุรีก้มลงหยิบธนบัตรขึ้นดู เห็นเป็นจำนวน ห้าสิบบาท หล่อนตื่นเต้นจนไม่รู้จะทำประการใด ทั้งโกรธนายอ้วนกับนายผอมผู้ขึ้นมายืนอยู่ข้าง ๆ ทั้งอายที่ประสมได้ยินคำสบประมาท แลได้ช่วยกันเกี่ยรติยศของหล่อน.

เมื่อก้าวขึ้นบันไดไป หล่อนนึกถึงว่าได้วางผ้าเช็ดหน้าไว้ที่เก้าอี้ จึงย้อนกลับเพื่อจะไปเอาคืนมา ก็พอดีได้ยินคำสนทนาของบุรุษทั้งสาม ความคิดเรื่องผ้าเช็ดหน้าปลาศนาการไปจากสมองจนสิ้น หล่อนหันหน้าเดินขึ้นบันได ด้วยอาการเดือดแค้น พยนายลออก็ลากลับบ้าน โดยไม่อธิบายเหตุผลอย่างไรเลย.

“อะไรกลับแต่บ้านนี้!” นายแพทย์หนุ่มพูดพร้อมกับกางมือ พยอมยังเต้นรำอยู่เลย.”

“ยอกหล่อนด้วยว่าดิฉันลา.”

“ช้าก่อน มยุรี เธอจะกลับไปอย่างไรกับคนรถ หนทางเปลี่ยวนา ให้ฉันไปส่งเถอะ.”

“อย่าเลยขอบใจ ดิฉันไม่อยากให้คุณละความสนุกเพราะดิฉัน.”

“ถ้าเช่นนั้นเธออยู่ก่อน.”

“ไม่ได้ อกอิดใจเดียวก็ไม่ได้.” มยุรีตอบ เสียงเกือบเย็นกะชาก คิ้วขมวดเข้าหากัน

ลออไม่กล้าคัดค้าน พาหล่อนเที่ยวเดินหารถของตน.

มยุรีไม่ยอมไปกับเขา อ้างว่าอยากขี่รถเล่นคนเดียว.

เมื่อรถหล่อนเลี้ยวถนนวิทยุ มยุรีเห็นรถด๊อดซ์คันหนึ่งแล่นไปข้างหน้า แล้วหยุดตรงประตูใหญ่ “นายประสมนั่นเอง.” หล่อนนึก ทำไมเขาถึงไปที่นั่นหนอ และเขาอยู่ที่ไหนจึงได้ยินเจ้าสองคนนั่นพูด สามนาฑีภายหลัง รถหล่อนแล่นเข้าบ้าน หล่อนคาดว่าจะได้พบประสมแลจะได้ขอบใจเขา แต่ไม่ทัน แสงไฟในห้องนอนของเลขานุการลอดออกมาแสดงว่าเจ้าของหลับอยู่ในนั้นแล้ว.

เช้าวันรุ่งขึ้น เมื่อมยุรีลงจากห้องนอนจะเข้าห้องอาหาร พอได้ยินเสียงประสมพูด

กับเจ้าคุณบิดาอยู่ หล่อนใจหายวาบ หยุดฟังสักครู่ ก็รู้ว่าไม่ใช่เรื่องที่เกี่ยวกับหล่อน กว่าจะเข้าห้องได้ มยุรีชงักข่มสะติเสียนาน หล่อนมีความกะดากที่จะเผชิญหน้ากับนายประสม ครั้นเคาะประตูและนำตัวเข้ามาในห้องแล้ว ก็เข้ามาจุมพิตบิดา

ประสมเงยหน้าขึ้นยิ้มกับหล่อน อย่างปกติ ถึงกะนั้นมยุรีก็ยังรู้สึกว่าเลือดขึ้นหน้า.

เจ้าคุณไมตรีกับเขาคงสนทนากันต่อไป ถึงเรื่องร้อยแปด เจ้าคุณซักถามถึงความเป็นไปแห่งกิจการป่าไม้ที่สวรรคโลก มยุรีนั่งนิ่ง ตาลอยไปในที่ต่าง ๆ ทันใดนั้นคำพูดของเจ้าคุณทำให้หล่อนเอาใจใส่ขึ้นทันที ท่านถามเลขานุการของท่านว่า —

"ลูกชายของถนอม ตั้งแต่กลับจากนอกแล้วยังไม่เคยเห็นหน้าสักที เป็นอย่างไรบ้างเดี๋ยวนี้ ต่างคนต่างอยู่ไกลกันเสียนานเลยเรื่อยเฉื่อยกันไป."

ประสมตอบว่า "เมื่อรุ่นอย่างไร เดี๋ยวนี้ก็อย่างนั้น ใคร ๆ ว่าดำลงเพราะทำงานตากแดด."

"รูปร่างท่าทางเป็นยังไรบ้าง."

"คนธรรมดาเรานี่แหละครับ — ว่าแต่นี่แปดนาฬิกาแล้ว ถึงเวลาที่ผมจะต้องแต่งตัว." พูดแล้วลุกขึ้นทันทีโดยไม่รอฟังคำตอบ.

ประสมมีอาการเช่นนั้นเกือบทุกคราวที่เจ้าคุณพูดถึงสวรรคโลก บิดามารดาของเขา จะว่าเขาอายหรือมีอะไรบีบบังก็ใช่ที่เขาไม่มีอาการเช่นนั้น เป็นแต่ไม่อยากพูดถึงเอาเฉย ๆ เจ้าคุณสงสัยแต่ไม่กล้าซักถามด้วยเกรงใจ.

นับแต่คืนที่เกิดเรื่องที่วังพญาไท แล้วมยุรีรู้สึกว่ามยุรีมีอาการแปลกขึ้นในตัวของหล่อน หล่อนไม่มีความสุขเหมือนแต่ก่อน สมองอันโปร่งไม่มีอะไรข้อง เดี๋ยวนี้ก็เกิดมีขึ้น เป็นอะไรแน่ มยุรีไม่กล้าถามตัวเอง แต่หล่อนรู้สึกว่ามันเป็นความกลัวชะนิดหนึ่ง อะไรเล่าที่หล่อนกลัว มยุรีอายที่จะสารภาพ — หล่อนกลัวนายประสม ไม่ใช่กลัวดุหรือกลัวเขานินทา หรือกลัวเขาจะข่มเหงหรือกลัวเขาโกรธ ไม่ใช่ทั้งนั้น มันเป็นความกลัวที่อธิบายยาก เป็นความหวั่นความกลัวชะนิดนี้ถ้ามีขึ้นกับหญิงใดมักกะทำให้เส้นประสาทเสีย ใจเต้นแรงผิดปกติ และเห็นดีเห็นอยู่โดยไม่มีเหตุผล — ความกลัวตัวเองจะรักคนที่ไม่อยากรัก ประสมตามที่มยุรีเห็นในบางคราวมีท่วงทีเป็นเสน่ห์แก่ตาไม่น้อย พูดเสียงเย็นกังวาลชัดถ้อยคำ คำพูดไม่

เหลวไหล เวลาพูดออกท่าเล็กน้อย และมักเอียงศีรษะข้างขวาในเมื่อเอาใจใส่ฟัง ถ้าประสมไม่มีหนวด มยุรีจะยอมยกให้ว่าเขาเป็นคนสวยเก่กว่าใครที่ได้เห็นมา ความรู้เล่า ยิดาของหล่อนเองก็เคยออกปากว่าเก่งทำการงานเด็ดขาดรวดเร็วและไม่พลั้งผิด ความประพฤติก็ดีไม่เที่ยวเตร่หรือกินเหล้า แต่กำเนิดของเขาเท่านั้นไม่มีใครทราย นอกจากความคิดในเรื่องกลัวหมู่นี้มยุรียังนึกถึงประสงค์คู่หมั้นอีกด้วย ไม่เคยรำพึงถึงเขาเลย ก่อน ๆ หล่อนพอรู้ว่าเป็นคู่หมั้นก็เลยเกลียดส่ง ตั้งใจอยู่อย่างเดียวว่าจะเลือกคู่เอาเองโดยมิให้ใครบังคับ ตั้งแต่ได้ฟังเรื่องชายโดดน้ำตายแล้ว หล่อนก็ชักอยากรู้ความเป็นไปของคู่หมั้นขึ้นมาข้างที่เดียว จดหมายของเจ้าคุณบำรุงนั้น มยุรีได้อ่าน หล่อนหวั่วเราะเยาะในเรื่องที่นายประสงค์รักหล่อนเคยเห็นกันแต่เล็กแล้วรักมาจนโต ! เหลือเชื่อ ! ตอนเช้าเมื่อเจ้าคุณถามประสมนั้น หล่อนตั้งใจฟังคำตอบเต็มที่ แต่ผิดหวังไม่ได้เรื่องอะไรเลย ยังนึกหล่อนกลับน้อยใจคู่หมั้น ที่เขาไม่แยแสในหล่อน ตั้งแต่หล่อนกลับจากอเมริกา นับเวลาหกเดือนเต็ม เขาควรจะมาเยี่ยมบ้าง แต่เขาใจดำเย็นที่สุด ไม่เคยทำเช่นนั้น หรือแม้แต่เขียนจดหมายถึงก็ไม่มี มยุรีรู้สึกเสียใจที่ได้ปฏิเสธลงไปเด็ดขาด — — ก็หล่อนไม่รู้ว่าจะมีนายประสมคนหนึ่งมาเป็นเลขานุการของคุณพ่อ ! ! หล่อนอยากพบประสงค์ เผื่อบางทีเขาจะเป็นที่พึ่งกับหล่อนได้ ส่วนนายลอออันนั้นมยุรีทรายชัดว่าพึ่งไม่ได้เสียแล้ว กิริยากรอ้งแกรง้ของเขามีอำนาจน้อยกว่า อากาศดีงอยู่ในดวงหน้าอันงาม ถ้าประสงค์มีกิริยาเหมือนประสมหล่อนแน่ใจว่า เขาจะมีอำนาจขับประสมออกจากสมองหล่อนได้ทันที.

"ฝันถึงอะไรลูก." เป็นคำพูดของเจ้าคุณดังขึ้นข้างหลังหล่อน มยุรีสดุ้ง "นั่งซีคะคุณพ่อ." หล่อนว่า เมื่อเจ้าคุณนั่งลงแล้วหล่อนเอนศีรษะลงซบกับย่าท่านพลางถอนใจ

"เอ๊ะ ! เป็นอะไรไปลูก มีเรื่องอะไรรึ ?" เจ้าคุณถามพลางเชยคางบุตรี

"ลูกกำลังนึกถึงคุณ — — คุณประสงค์." มยุรีตอบเสียงแผ่วเบา

"คิดถึงพ่อประสงค์ ! คู่หมั้นที่เจ้าปฏิเสธไม่ยอมแต่งงานด้วยเป็นเด็ดขาดน่ะรึ ?"

"ค่ะ." มยุรีตอบเสียงเดิม

เจ้าคุณเกือบไม่เชื่อหูตัวเอง.

"จริงค่ะ ลูกคิดถึง อยากทรายว่าเขา

สถาบันหนังสือพิมพ์ไทยเขษมรัตนโกสินทร์

เย็นคนอย่างไร.”

“ทำไมเจ้ากลับใจริ? เจ้าจะยอมแต่งงานกับเขาริ?” เจ้าคุณถามเห็นชัดว่าดีใจ

“ก็ไม่เชิง เย็นอย่างไรไม่ทราบลูกบอกไม่ถูก.”

“มันเย็นอย่างไร อธิบายให้แจ่มแจ้ง สักหน่อยถิ.”

มยุรีเงยหน้าขึ้น ตาอันคมนั้นดูเศร้า.

“ยังค่ะ ลูกยังอธิบายไม่ถูกไว้วันหลัง.” หล่อนว่า ทันใดสายตาหล่อนเหลือบไปพบดอกกุหลาบ ขาว ที่ กำลัง ออกดอกอยู่ สะพรั่งเปลี่ยนสีหน้าให้ชื่นขึ้น หล่อนลุกขึ้นยืนพูดว่า “แหมดอกกุหลาบนั่นน่าเก็บจริง เดี๋ยวนะคะ ลูกจะเก็บไปปักแจกันสักหน่อย.”—

มยุรีตั้งพิธีจัดดอกกุหลาบอยู่นาน ในที่สุดก็รวมได้ช่อใหญ่ หล่อนเลือกเอาดอกกำลังแย้ม กลีบที่บานออกแล้วเย็นสีขาวข้างในเย็นสีชมภูอ่อน ค่อยบรรจงสอดลงตรงช่องลูกไม้ที่ติดเสื้อ หญิงโดยมากชอบดอกไม้ มีลักษณะต่างกัน บางคนเห็นเข้าอดเก็บไม่ได้ แต่พอเก็บได้สมใจ ก็ถือเล่นพอเบื่อแล้วก็ขว้างทิ้ง บางจำพวกเก็บได้แล้วก็ถนอมบำรุงมิให้ชอกช้ำ รักษาให้สดชื่นอยู่นานที่สุด ที่จะนานได้ ในครู่ต่อมา เมื่อเดินถึงหน้าตึก มยุรีเห็นประสมกำลังนั่งสนทนาอยู่กับเจ้าคุณ พอหล่อนเข้าไปใกล้ เขามองดูหล่อนอย่างไม่แยแสเช่นเคย ปากคงพูดอยู่เรื่อย หล่อนจึงเลยไปห้องรับแขก บรรจงจัดราชินีแห่งดอกไม้ ลงในแจกัน เคลื่อยที่วางอยู่บนโต๊ะกลางห้อง พอเสร็จได้ยินผีเท้าเบา ๆ ดังใกล้เข้ามา มยุรีใจเต้น หล่อนทราบว่าเย็นผีเท้าใคร ฉวยหนังสือเล่มหนึ่งก้มลงทะอ่าน แล้วกลับนึกไม่อยากให้เขารู้ว่าหล่อนอยู่ในนี้ จึงเอาหนังสือติดมือไปยังเก้าอี้นวมตัวใหญ่ตัวหนึ่ง ซึ่งตั้งหันหลังให้โต๊ะกลางห้องนั้น.

ประสงค์เปิดประตูเบา ๆ แล้วนำตัวเข้ามา พอพบกุหลาบซึ่งชูดอกตั้งตรง เย็นเชิงหยิ่งในความงามของตนเอง เขาเดินเข้าใกล้ ก้มลงสูดกลิ่นที่ข้างโต๊ะมีอีกดอกหนึ่งทิ้งอยู่กับพรม ประสมคงจำได้ว่ามันได้อยู่บนทรวงอกของมยุรีเมื่อสักครู่นี้ เขาก้มลงหยิบมันขึ้นเพ่งดู ดวงตาก็เกิดแสงอ่อนโยน ค่อยยกขึ้นสูงเพียงจมูก แล้วบรรจงจุมพิตด้วยอาการดูดดื่ม ราวกับจูบของที่รักแลบูชา——

มยุรีทิ้งหนังสือลงทันใด หล่อนเห็นการกระทำของเขาถี่ถ้วน หนังสือกะทบกับหนังปูเก้าอี้ทำให้เกิดเสียงดัง ประสมเงยหน้าขึ้น

แววตายังหล่อด้วยแววประหลาด พอเห็นมยุรี เขาเบิกตากว้าง สีหน้าพลันเปลี่ยนเป็นถมึงทึง เขาจ้องดูหล่อน มือบีบกุหลาบดอกน้อยบีแขน ครั้นแล้วรวดเร็วราวกับสายฟ้าแลบ โดยมยุรียังไม่ทันรู้สึกตัว เขาก้าวขาเข้ามาใกล้ รวบร่างหล่อนไว้ในวงแขน รัดแน่นแล้วก้มลงจูบเต็มแรง จูบไม่ว่าที่ใด หน้าผากตาแก้มปาก ในขณะแรกมยุรีตกใจจนลืมป้องกันตัว แต่พอได้สติหล่อนดิ้นสุดแรง ประสมยิ่งรัดแน่นเข้า เขาจูบ ๆ ๆ ๆ จนสะใจแล้วก็คลายแขนปล่อยร่างหล่อนออก.

มยุรีทิ้งกายลงบนเก้าอี้ เส้นประสาทสะเทือนไปหมดอายตกใจประหลาดใจแค้นหยิ่งปนกันอยู่ในความคิด หล่อนยกมือทั้งสองขึ้นลูบหน้า คล้ายกับจะเช็ดรอยที่ถูกสัมผัสให้สิ้นไป.

"เย็นบ้าหรือ." หล่อนพูดหอบ เสียงสั่นด้วยความอัดอั้นตัว "จองหองถือว่าคุณพ่อรัก นึกว่าวิเศษกว่าใครทั้งหมดรึ ?"

ประสมหน้าซีด เขายืนนิ่งมองดูหล่อนด้วยตาลุกวาว.

"ฉันจะฟ้องคุณพ่อ ให้ท่านเลือกเอาระหว่างเลขานุการตัวดีของท่าน หรือ ลูกของท่าน." มยุรีพูดเมื่อได้นิ่งกันอยู่ครู่หนึ่งแล้ว

"ไม่จำเป็นต้องลำบาก ผมจะรายงานตัวของผมเอง." ประสมพูดเสียงต่ำ หันหน้าจะออกจากประตู

"ไม่ต้อง กลับมานี่ก่อน." มยุรีกระชากเสียงเรียก "ฉันรู้ว่าคุณพ่อจะต้องเสียใจคุกเข่าลงขอโทษฉันเสีย แล้วเย็นอันว่าเลิกแล้วต่อกัน."

"โอ้โฮ !" ประสมร้อง "เพื่อทำโทษชายที่บังอาจจูบคุณโดยไม่ได้รับอนุญาตนั้น คุณให้เขาคุกเข่าลงขอโทษเท่านั้นและหรือ ผมจะคลานไปจากประตูนี้ แล้วคุกเข่าลงขอโทษคุณด้วยคำหวาน ขอแต่ให้ผมจูบคุณจนจุใจเถิด เออ ! คุณคนสวย สวยพอที่จะทำให้คู่หมั้นกระโดดน้ำตายได้." แล้วเขาหัวเราะจนตัวโคลงไปมา

"มนุษย์อุบาทว์ แกไม่ต้องถากถาง แกก็รู้แล้วฉันเย็นคู่หมั้นของคุณประสงค์ แกยังบังอาจทำได้ ชาติเนรคุณ เข้าคุณบำรุงเลี้ยงแกมาแต่เล็ก แกยังจะแย่งคู่หมั้นของลูกชายท่านอีกหรือ."

"แย่งอี ! แย่งมาทำไม ? เอาชื่อคู่หมั้นมาข่มรึ ? คู่หมั้นที่คุณสลัดทิ้งเสียแล้วโดยไม่ใยดี เหตุใดไม่ออกชื่อนายลออของคุณเล่า จะขำกว่าเย็นกอง คุณประสงค์ !

จะทำอะไรกับคุณประสงค์? แล้วคุณประสงค์จะทำอะไร? อีกสามเดือนคุณก็จะเย็นอิสสระตามคำของประสงค์ที่ให้สัญญาไว้ เรื่องผู้ชายที่กระโดดน้ำตาย ดอกกะมังที่ทำให้คุณนึกถึงคู่หมั้น ไม่ต้องวิตกหรอก เขาคงไม่โง่บ้าพอที่จะกระโดดน้ำตาย คุณนั้นเหมือนดอกกุหลาบ งามพริ้งกลิ่นก็หอมฟุ้งซ่าน ใครผ่านก็เตะขยุก ชาวฝรั่งเศสคิดเห็นว่า ดอกกุหลาบนั้นคือเครื่องหมายของความงามที่มีความลำพองชูหัว กลัวใครจะไม่เห็น ประสงค์เย็นคนหนึ่งที่เห็นจริงตามความคิดนั้น เขานิยมความงามอย่างดอกไวโอเล็ต ซุกซ่อนตัวอยู่ใต้ใบ ต้องดมจนชิดจึงจะได้กลิ่น และเมื่อเขาต้องการไวโอเล็ตดอกไหน เขาก็ย่อมจะเด็ดได้ทันที จะมาเสียดายอะไรกับดอกกุหลาบ เด็ดดีไม่ดีหนามตำมือเข้าจะเจ็บ."

พูดขบเขาก้มศีรษะอย่างเยาะเย้ย แล้วเดินออกจากห้องไป ทิ้งให้มยุรินั่งอั้นอยู่คนเดียว.

◎ ◎ ◎

บทที่ ๖

สงครามในใจระหว่างมยุริกับนายประสม ได้เย็นไปอย่างรุนแรง ความดูถูกเหยียดด้วยกิริยาแลวาจา ทิ่มแทงดวงจิตต์มยุริอยู่ไม่รู้หาย หนุ่มสาวต่างขึงเคียดต่อกันจนออกหน้า ในใจมยุริไม่มีอะไรนอกจากความแค้นและเกลียดชัง แต่เย็นความเกลียดที่แปลก ไม่มีความมุ่งร้ายปนอยู่ และความที่อยากไล่เขาเสียจากบ้านก็ไม่มีเลย ตรงกันข้ามโดยไม่รู้สึกตัว มยุริกลับเอาใจใส่ในความเย็นอยู่ของประสมยิ่งขึ้น บางคราวนึกถึงคำพูดของเขา หล่อนรู้สึกตัวว่าชั่วช้าหล่อนมิได้ใช้กิริยาแลเครื่องประดับส่งเสริมความงามเพื่อติตามนุษย์ดอกหรือ เมื่อมีคนกล่าวชมเชยหล่อน ดวงจิตต์มิได้พองโตขึ้นด้วยความลำพองดอกหรือ ถึงกะนั้นประสมผู้มีฐานะเพียงลูกจ้าง มีสิทธิ์อะไรที่จะมาว่าหล่อน มีใครบ้างที่ไม่ชื่นชมแลหยิ่งในเมื่อรู้ตัวว่ามีความงามพร้อมบริบูรณ์ น้อยนักน้อยหนา ในพันคนจะค้นพบเพียงหนึ่งคนเย็นอย่างมาก ท่านสุภาพสตรีที่เคารพ ในเมื่อท่านแต่งตัวเต็มที่ แล้วและมีผู้ชมว่าท่านงามท่านจะไม่รู้สึกตัวเย้อหยิ่งขึ้น และท่านจะไม่พยายามวางหน้าวางท่าให้งาม งามขึ้นมากที่สุดที่จะงามได้ดอกหรือ มยุริก็เย็นหญิงธรรมดาคนหนึ่งจะให้หล่อนทำอย่างไร โบราณว่าหญิงงาม แต่ไม่มีคู่ เปรียบเหมือนเพชร์

ไม่มีเรือนแหวน มยุรีเย็นหญิงงาม เมื่อ ปีบริบูรณ์ หล่อนดำริจะ เชิญ เพื่อนทั้งหญิง ไม่มีใครเคียงคู่ก็ไม่งามพร้อมบริบูรณ์ ฉะนั้น ชายมารับประทานน้ำชา กะจำนวนแขกทั้ง หล่อนจึงต้องควงกับใคร คนหนึ่ง ในงาน หมดรวม ๒๗ คน อาทิตย์หนึ่งก่อนถึงวัน สโมสรสันนิบาต ไปด้วยกันแต่ผู้หญิงล้วน งาน ประสมผู้ซึ่งนั่งพึงอยู่เงียบ ๆ เห็น จะหารสที่ไหนมา มีหญิงต้องมีชาย มีชาย ว่าเย็นน่าที่จะต้องทำอะไรบ้างสักอย่าง มยุรี ต้องมีหญิง มิฉนั้นก็กร่อยจืดชืดไม่มีรสชาติ ปฏิเสธ แต่เจ้าคุณกลับตอยฐานผู้ใหญ่ที่ ดอกกุหลายที่งามแต่ก้าน ตกอ่อนระทวย เมื่อ ฉลาดว่า “ให้คำแนะนำกับมยุรี.”

ปักแจกันแล้วก็จะดูน่าเกลียด ต่อดอกตั้งตรง ประสมยิ้มเมื่อได้ฟังคำตอบนี้ เขาแน่ใจ หรือเอียงแต่เล็กน้อย ส่งกลิ่นจัด นั่นซิใคร ว่าถ้าเขาขอกให้มยุรีทำอะไร ก็เท่ากับเขา ผ่านก็ต้องแวะจับแลดม เมื่อกระนี้แล้ว เหตุ ห้ามหล่อนเท่านั้น แต่มยุรีมีความชำนาญ ไร ประสมจึงมานั่งข้อนว่า มยุรี ไม่ได้! ในทางนี้เย็นอย่างดี หล่อนเข้าใจซื้อของแล หล่อนไม่ยอมแพ้ หล่อนจะไม่ยอมยกโทษ เข้าใจประดับโต๊ะให้งดงาม สองสามวันก่อน ให้เย็นอันขาด มยุรีมีความพยาบาทอย่าง วันเกิด หล่อนไปโน่นมานี่ ซื้อของที่จะต้อง รุนแรงอยู่ในใจ แต่ประสมก็เย็นคนที่คม ใช้ เช่นผ้าเช็ดมือ ช้อนซ่อมที่ขาดไป อยู่ การที่จะปล่อยให้ใครต้มนั้นยาก ยิ่งนานวัน บ้านก็เขียนบัตร์เชิญเพื่อนยุ่งอยู่คนเดียว สอง เขายิ่งเย็น คนรัก ของเจ้าคุณ นอก จาก หรือสามครั้งที่ประสมอาสาให้ ความช่วยเหลือ การงานได้ดำเนินดีขึ้นเย็นลำดับ นับตั้งแต่ ทุกครั้งหล่อนมองดูเขาอย่างซาบซึ้ง แล้ว ท่านได้เขามาเย็นผู้ช่วย คนงานก็ดี คนใช้ ตอยเสียงแข็งว่า “ไม่ต้อง ขอบใจ.” ในบ้านก็ดี ย่อมนิยมในความปราดเปรื่อง ของ เช้าวันงานเย็นวันศุกร์ มยุรีตื่นแต่เช้า ประสม แม้แต่เด็ก ๆ ในบ้านเจ้าคุณไม่ตรี กลงมือดูงาน ออกคำสั่งในกิจการทุกอย่าง ทุกคนก็เย็นเพื่อนกันกับเขา มีอยู่คนเดียว ที่ ตั้งแต่รายชื่อของรับประทาน จานชามช้อน เย็นสัตรูต่อประสม แลที่ประสมเย็นสัตรูต่อ ซ่อม เย็นการเหนื่อยมิใช่น้อย ที่จะต้อง คนนั้นคือ นางสาวมยุรี. ดูแลทุกผีก้าวด้วยตนเอง และยางคราวต้อง

วันหนึ่งเย็นวันที่มยุรีใกล้จะมีอายุครบ ๒๒ ลงมือออก ๑๑ ก.ท. มยุรีเริ่มรู้สึกเสียใจ

ที่ได้คิดการนี้ขึ้น มันทำให้เหนื่อยแลยุ่งใจแต่มันสายเสียแล้ว มีเวลาเหลืออีกเพียง ๕ ชั่วโมงครึ่ง ที่จริงการจัดโต๊ะน้ำชา ไม่เป็นของยากสำหรับผู้ที่ได้เคยพบเคยชำนาญมาแล้ว แต่ว่า แม้คำสั่งที่ออกไปจะถูกต้องดีแต่ผู้ฟังหาทำให้ถูกต้องไม่ วันนั้นมยุรีไม่ได้รับประทานอาหารกลางวัน มัวเดินไปโน่นมานี่ขึ้นตึก ลงสนาม ไปครัว วนเวียนอยู่อย่างนั้นจนบ่ายสามนาฬิกากึ่ง การก็เสร็จเรียบร้อย กลางสนามมีโต๊ะกลมตั้งอยู่สามโต๊ะ มีเก้าอี้หวายตั้งอยู่รอบโต๊ะ ประมาณ ๙–๑๐ ตัว บนโต๊ะมีผ้าปูซึ่งเย็บและถักอย่างประณีต แจกันปักดอกกุหลาบวางอยู่ ส่วนทางมุมสนามมีโต๊ะยาวใหญ่ บนนั้นมีจานแลช้อนซ่อมพร้อม เพื่อไม่ต้องลำบากกับคนใช้ที่จะต้องไปยกมาจากครัว ในเมื่อถึงเวลารับประทาน ผ้าขาวสอาดคลุมภาชนะเหล่านั้นพ้นจากฝุ่นละออง มยุรีเหนื่อยตก พอเสร็จแล้วหล่อนหันมายิ้มแลถอนใจกับยิดา ซึ่งเดินตามดูหล่อนจัดอะไรต่ออะไรเรื่อยไป แลนาน ๆ ก็ออก ความเห็นอะไรนิด ๆ หน่อย ๆ ซึ่งบุตรีได้ยินบ้างไม่ได้ยินบ้าง พอหล่อนลดตัวลงนั่งพักเหนื่อย ก็พอเห็นประสมซึ่งกลับจากห้างเดินเข้าประตูใหญ่มา.

"เออ ! พ่อประสมไม่ยักมากินข้าวบ้าน." เจ้าคุณทักพลางเคาะยาออกจากกล้อง ประสมถอดหมวกออก แล้วเอาผ้าเช็ดหน้าเช็ดเหงื่อที่หน้าผาก

"ที่ห้างนารีอาภรณ์ มารับผ้าแลเฉ่งเงินครับ กว่าจะเสร็จเรื่องก็เลยเวลาอาหาร ผมเลยไถลไปรับประทานที่ราชวงษ์." พูดแล้วเขาทอดสายตาไปทางสนามหญ้า

"เรียบร้อยไหม." เจ้าคุณถาม "ช่วยติบ้างสิ."

"เท่าที่ความรู้ของกระผมจะเรียนได้นั้นคือว่า คุณมยุรีเป็นหญิงที่สมควรกับตำแหน่งแม่บ้านเป็นอย่างยิ่ง สังเกตดูตามความชำนาญที่เธอได้จัดการนี้." ประสมพูดยิ้มละไม

มยุรีทอดตาดูสนาม กิริยาคล้ายไม่ได้ยินคำเยินยอนั้น แต่ภายใต้ขนตางอนงามมีแสงแห่งความชื่นชมฉายอยู่.

"ของที่หายากย่อมราคาแพง !"

"แต่ถ้าใต้เท้าแล คุณ มยุรีจะให้อภัยกับผม." ประสมพูดต่อไป "บางที — — ผมคิดว่า — —โต๊ะ — — วันนี้เป็นวันเกิดของคุณไม่ใช่รึ."

มยุรีเงยหน้าขึ้น หล่อนพูดเร็ว "จริง และเห็นจะต้องมีโต๊ะยาวอีกตัวหนึ่ง เพื่อน ๆ

เขาคงไม่มามือเปล่า แต่ถ้ามีโต๊ะวางอยู่เฉย ๆ ดูออกจะน่าเกลียด—”

“ถูกแล้ว ถ้าหาโต๊ะใหญ่ได้ก็เอามาตั้งแทนโต๊ะถ้วยชาม แล้วใช้ได้ทั้งสองอย่าง คุณเห็นเป็นยังไร.”

มยุรีเห็นด้วย ถึงกะนั้นก็ยังเสียใจที่ประสมเป็นผู้นึกถึงโต๊ะของขวัญก่อนหล่อนสิบนาฑีต่อมา ก็มีโต๊ะยาวใหญ่มาตั้งแทนโต๊ะเดิม โต๊ะสั้นสองตัวต่อกันเข้าก็กลายเป็นโต๊ะยาว แต่ยังคงขาดผ้าปู ประสมชักนาฬิกาออกจากกะเป๋าเสื้อ “สามโมงครึ่ง ไวท์เอเวยังคงเปิดอยู่ ถ้าคุณไว้ใจ?”

มยุรีไม่ตอบว่ากะไร หันไปสั่งคนใช้ให้ยอกรถออก แล้วตัวหล่อนเองวิ่งขึ้นไปบนตึก อึดใจหนึ่งหล่อนกลับลงมา หน้านวลผมหวีเรียบร้อย ก็พอดีรถแล่นมาถึงหน้ามุข ประสมเดินใกล้หล่อนยิ้มแล้วพูดว่า

“คุณไม่สบายเสียละกะมัง แขกเขาจะมาสี่โมงครึ่ง คุณจะเอาเวลาที่ไหนแต่งตัว.”

มยุรีสบัดหน้า แล้วใช้สายตาคล้ายจะถามว่า “ธุระอะไรของแก.”

ประสมไม่พรั่นคงพูดต่อไป.

“ทำไมถึงรังเกียจที่จะให้ผมช่วยนัก คุณไม่มีความยุติธรรมเสียเลย เจ้าคุณท่านสั่งให้ผมช่วยคุณทุกอย่าง แต่คุณกลับกันท่าผมเสีย นี่เป็นส่วนหนึ่งของการแก้แค้นรึ?”

“ฉันไม่ต้องการให้ใครมาเกี่ยวข้องกับเรื่องของฉัน.” มยุรีพูดเสียงแข็ง “งานนี้เป็นงานวันเกิดไม่อยากให้สัตรูมาเกี่ยว.”

ประสมหัวเราะ “อย่าดังนัก คนรถยืนอยู่นั่น เจ้าคุณก็กำลังเดินมา มาเถอะคนสวยของผม เวลาจะไม่มีอยู่แล้ว.” พูดขาดคำเขายกร่างมยุรีขึ้นวางบนบันได ตัวเองขึ้นนั่งที่คนขับ เปิดเครื่อง ก่อนรถจะออกเขาชะโงกหน้ามาหาหล่อน ส่งเสียงรอดเสียงเครื่องจักร์พูดว่า “ไปแต่งตัวเสียเถอะ น่ากลัวผมจะมาถึงที่หลังนายลออเสียซ้ำ.”

คำทายของประสมนั้นผิด ๔ โมงสิบห้านาฑีเขากลับถึงบ้าน ยังไม่มีใครมา ส่วนมยุรีได้ความว่ากำลังแต่งตัว เพราะฉะนั้นประสมจึงรับหน้าที่จัดโต๊ะเรียบร้อยแล้วก็ไปเรือน วัตถุสิ่งหนึ่งที่ประสมพบในขณะแรกที่เขาเปิดประตูห้อง คือ บัตร์แผ่นเล็กตัวอักษรไม่ค่อยงาม อยู่ใต้ชื่อและนามตระกูล มีความว่า

“เชิญนายประสม——? รับประทานน้ำชาวันนี้ ๔ โมงครึ่ง.”

ประสมหัวเราะอย่างเบิกบาน "จริงซิหล่อนไม่รู้ว่าเรานามตระกูลอะไร." เขานึกแขกของมยุริล้วนแต่หนุ่มสาวหญิงโสดชายโสดบ้านของเจ้าคุณไมตรีในตอนเย็นวันนี้ดูราวกับป่ากน้อย ๆ ล้วนแล้วไปด้วยเทพบุตร์เทพธิดาแต่ละองค์ทรงโฉมต่างกันฝ่ายหญิงอายุ ๒๔ ปีลงมาฝ่ายชายไม่เกิน ๓๕ ขึ้นไปทั้งหมดล้วนแล้วไปด้วยนักเรียนได้รับความศึกษาอย่างสมสมัยครบบริบูรณ์ มยุรียืนอยู่ริมสนามคอยรับผู้ที่ถูกเชิญเจ้าคุณนั่งอยู่ที่เก้าอี้ มีประสมเป็นองครักษ์เมื่อเพื่อนของมยุริเดินมาทำความเคารพกับท่านท่านก็ทักทายด้วยสีหน้ายิ้มแย้มและตามวิสัยผู้มีความคิดสูงท่านย่อมพูดพร้อมกับชี้ที่ประสมว่า

"นี่หลานชายแลผู้ช่วยของฉัน." ด้วยประการฉะนี้ประสมก็ถูกแนะนำให้รู้จักกับทุก ๆ คนที่มา ท่วงทีที่ยืนอยู่ข้างหลังเจ้าคุณ อาการมองผู้ที่ถูกแนะนำให้รู้จักกับเขา มยุริอดลอยสังเกตดูไม่ได้ เขามิได้ทำตัวเป็นหลานเจ้าคุณเต็มที่ คือมีการเดินกำหรือคุยหัวเราะตามสบาย แต่การแสดงตนเป็นลูกข้างของเขา ก็มีไว้ตัวอยู่ในที ราวเกือบ ๕ โมงโต๊ะใหญ่ยาวซึ่งตั้งอยู่มุมสนามก็มีของขวัญวันเกิดวางอยู่จนเกือบเต็ม มยุริรับของเหล่านั้นจากมือเพื่อนด้วยท่วงทีที่เหมาะ กล่าวคือมีสีหน้าแสดงความขอบใจที่เพื่อนมีความอาลัยแต่ไม่มีความลิงโลดตื่นเต้นในของที่ได้จนเกินงาม เวลานี้ทุกคนต่างนั่งลงที่โต๊ะใกล้ผู้ที่ชอบพอกัน เจ้าคุณประสม แลมยุริ นั่งกันคนละโต๊ะ แลเย็นธรรมดาที่โต๊ะมยุริจะต้องมีนายลออแลน้องสาวอยู่ด้วย.

"ใครนะเธอที่เจ้าคุณบอกว่าเย็นหลานท่านน่ะ." เพื่อนหญิงคนหนึ่งของมยุริเอ่ยถามหล่อนขึ้น

มยุริมองดูเห็นประสมกำลังส่งจาน ขนมปังให้กับสตรีสาวที่นั่งใกล้เขา หล่อนตอบดังพอที่จะให้เขาได้ยิน เพราะเขาอยู่ใกล้หล่อน แต่คนละโต๊ะ.

"เลขานุการของห้าง คุณพ่อจ้างมาสำหรับงานของท่านโดยเฉภาะ แต่เขามักยื่นมือเข้าเกี่ยวในกิจการมากกว่าน่าที่เสมอ."

"ประสมวางจานขนมปังลง หันมาทางมยุริ พูดเบาแต่ชัดถ้อยคำ "เช่นเกี่ยวแก่ตัวคุณเบื้องต้น." แล้วเขายิ้มจ้องดูหล่อนซึ่งมองผาด ๆ คล้าย กับแสดง ความ สนิธ สนม อย่างยิ่ง

มยุริหน้าชาที่ได้เห็นกิริยาเขาเย็นเช่นนั้น

ความตั้งใจของหล่อนก็เพื่อจะเสียดสีเขาต่อหน้าธารกำนัล ความอายเป็นชะนวนก่อให้โทษะลุกง่ายที่สุด เมื่อเหยื่อของหล่อนกลับแว้งเอาเช่นนั้น จึงทำให้เดือดเคราะห์ดิ้นออซึ่งไม่รู้อิโหน่อิเหน่เป็นแต่ได้ยินคำพูดของประสมเอ่ยขึ้นว่า

"มีนายสาวอย่างเธอมยุรี ใครๆ ก็ต้องอยากเกี่ยว ถ้าเป็นฉันจะไม่รับเงินเดือนเลย."

ขณะนั้นมีรถบูอิคกะสีเขียวแล่นเข้ามา ดวงตาทุกคู่หันไปมองดู มยุรีลุกขึ้นยืนร้องว่า "แหมประภา ! นึกว่าจะไม่มาเสียแล้ว ล่ามากเทียวเธอ."

ผู้ที่มาใหม่เป็นหญิงหนึ่งชายหนึ่ง หญิงชำ หน้ายาว จมูกโด่ง ชายมีเค้าหน้าคล้ายกัน เห็นได้ว่าเป็นพี่ "เสียใจที่มาช้าไป." ประภาพูดกวาดตาไปรอบบริเวณสนาม "คนขับรถเป็นไข้ จึงต้องเหนี่ยวเอาคุณพี่มา หวังว่าเธอจะไม่รังเกียจ."

"ตรงกันข้าม !" มยุรีตอบ "กลับยินดีเสียอีก เชิญนั่งที่นี่ซิคะ."

"ขอบใจมาก." หลวงประเสริฐสัมพันธุ์ตอบ "เอ๊ะ ! ฮัลโหล ! ประสงค์ใช่ไหม ?" เขาร้องขึ้นเมื่อเห็นประสม ผู้กำลังจัดเก้าอี้ให้น้องสาวของเขา

มยุรีสดุ้งเมื่อได้ยินคำ 'ประสงค์' หล่อนมองดูหน้าเลขานุการด้วยความประหลาดใจแต่ประสมมีสีหน้าเป็นปกติ เขายิ้มยื่นมืออออกส่งให้ผู้ที่ทักแล้วว่า "ประสม ใช่ นี่แกกลับมาตั้งแต่เมื่อไรกัน ท่านเลขานุการสถานทูต."

"สิบห้าวันวันนี้เอง การงานป่าไม้เป็นยังไรบ้าง ผ่าซิห้าปีแล้วตั้งแต่เราไปดูโอเปอร่าที่ลอนดอนด้วยกัน แต่แกไม่เปลี่ยนแปลงเลย."

"ส่วนแกสมบูรณ์ขึ้นมาก เป็นขุนนางชั้นไหนแล้วล่ะ."

"อำมาตย์ตรีหลวงประเสริฐสัมพันธุ์ กันอยากฟังเรื่องของแก มากกว่าอยากเล่าเรื่องของกัน จริงๆ นะ."

"รอก่อน คุณหลวงครับ เห็นไหม เราพูดจนเกือบไม่หายใจ ทำให้ทุกๆ คนตะลึง."

หลวงประเสริฐหัวเราะ หันไปทางมยุรี "ขอโทษนะจ๊ะ ความดีใจที่ได้พบเพื่อนเก่าทำให้เผลอตัว."

"นายประสม." มยุรีเอ่ยด้วยเสียงชาเย็น "ช่วยพาประภากับคุณหลวงไปหาคุณพ่อที."

ประสมกัมศิร์ยะให้ประภา เจ้าหล่อน ลุกขึ้นเดินออกหน้า ประเสริฐเดินเคียงไป กับเพื่อน เจ้าคุณปราไสยกับสองพี่น้องแล้ว จึงพากลับมาหามยุรี.

"ขอบใจ." หลวงประเสริฐพูด เมื่อมยุรีเชิญให้นั่งเย็นครั้งที่สอง แล้วหันมาหาประสมอีก "นี่แกพักอยู่ที่ไหนนะ ?"

ประสมชี้มือไปทางเรือนของเขา แล้วหันไปทางมยุรีพูดอย่างนอบน้อม "โปรดกรุณาให้ผมสนทนากับเพื่อน สักประเดี๋ยว จะได้หรือไม่."

มยุรีพยักหน้านิดหนึ่ง ซึ่งทุก ๆ คนที่นั่งอยู่ไม่เห็นว่าแปลก แต่ประเสริฐตีหน้าสนเท่ห์เย็นอย่างยิ่ง เมื่อห่างจากคนทั้งปวง ประเสริฐเอาแขนสอดแขนประสมพูดว่า

"ผ่าซี แม่เจ้าของบ้านทำไมทำท่ากับแกยังงั้นล่ะประสงค์ ?"

"ประสม ! กันชื่อประสมไม่มีนามตระกูล ถ้าแกขืนเรียกชื่อกันผิดอีก กันจะหักคอเสียด้วย."

"บา ! หักได้ซี ชีวิตของกันมันเย็นของแกมานานแล้ว ถ้าแกไม่ดันผ่าไฟเข้าไปในโรงลคร กันก็คงเสร็จอยู่นั่นเอง."

"เรื่องมันแล้วก็ให้แล้วไปเถอะ แกอย่าไปงัดเอามันขึ้นพูดให้ใครฟังเย็นอันขาดเทียวนะ ถ้าแกเห็นว่ากันเย็นเพื่อน."

"เออน่า และถึงกันจะสงสัยว่าเหตุไรแกต้องยืดยัง แต่กันก็ยังสงสัยในเรื่องที่แกลงกับแม่คนนั้นนักมากกว่า."

"ไม่ลงได้ริ หล่อนเย็นนายกันนี่นา กันรับจ้างเย็นเสมียนของเจ้าคุณไมตรี เดี๋ยวนี้ได้เงินเดือนเย็นเจ็ดสิบห้าบาทนั่นแน่ะ."

"บ้าใหญ่ ! ก็เจ้าคุณของแกเย็นยังไรไปล่ะ ?"

"อยู่ดีกินดี แต่นี่แน่กันไม่ใช่แขก เย็นคนใช้ในบ้าน ต้องทำหน้าที่มาก กลับไปหาหล่อนไป."

ประเสริฐมองดูหน้าเพื่อนด้วยความหลากใจ "แกมีเรื่องพูดให้กันฟังเท่านี้และหรือเพื่อนรัก กันรู้สึกยังไรพิกล."

"มีเท่านี้และ แกอย่าวิตกไปเลยกันไม่ได้เย็นอะไรหรอก จริง ๆ นะ ฤกษ์งามยามดีเสียก่อน กันจะสารถให้ฟัง วันนี้ยังไม่มีเวลา — นั่นแน่นายของกันมองดู ประเดี๋ยวจะตาเขียวเอากันเข้า."

ในจำนวนแขกทั้งหมดที่มาวันนั้น ประเสริฐกับน้องเย็นผู้กลับที่หลังที่สุด รถออกจากบ้านได้สักครู่ ประเสริฐจึงถามน้องสาว

ถึงความเย็นอยู่ของประสม.

"เจ้าคุณไมตรีท่านต้องการผู้ที่รู้ภาษาฝรั่งและรู้จักการค้าขาย เจ้าคุณบำรุงจึงส่งนายประสมคนนี้มาให้ และเขาก็อยู่ในบ้านนั้นมยุรีบอกน้องเท่านี้ แต่ทำไมคุณพี่ถึงสนิทสนมกับเขานักล่ะคะ."

ประโยคสุดท้ายประภาทำเสียงอ่อยคล้ายไม่พอใจ.

"นี่แน่ะน้อง." ประเสริฐพูดขึงขัง "ถ้าหากว่าเมื่อคุณพ่อถึงแก่กรรม คงมีน้องเหลืออยู่กับคุณน้าคนเดียวโดยไม่มีพี่ น้องจะดีใจหรือเสียใจ ?"

"โถ! คุณพี่! ช่างถามได้." ประภาพูดเสียงหวาน "เมื่อสิ้นคุณแม่และคุณพ่อแล้ว คุณพี่เป็นยอดรักของน้องคนเดียว ถ้าหากไม่มีคุณพี่ เมื่อคุณแม่เสียแล้วคุณพ่อคงไม่เป็นธุระกับน้องเลย คงจะพนอแต่คุณน้าเท่านั้น."

"ถ้าเช่นนั้น ไม่ต้องขายหน้าที่พี่เป็นเพื่อนกับเสมียนของห้างรู้ไว้ว่าเขาช่วยพี่จากถูกไฟครอก."

"อ๊าย จริงหรือคะ โธ่! ก็น้องไม่ทราบนี่ ตั้งแต่เมื่อไรกัน ?"

"ห้าปีกว่ามาแล้ว เมื่อพี่ถูกส่งไปเป็นเลขานุการสถานทูตใหม่ ๆ นักเรียนอยู่ที่เมืองฝรั่งเศส ดอนและได้พบกับพี่ ขวางด้วยกัน พบกันเข้าก็ดีใจ ด้วยกันหลายหน วันหนึ่งไปดูละคร ลุกขึ้นไหม้ฉากเลยลามเอาตัวโรง หยุดพัก ประสมออกไปข้างนอก บนที่นั่งชั้นสูงใกล้ทางออกด้วยซ้ำ ตกใจ ลงบันไดท้าวพลาด ด้วย เลยขาดันเข้าไปขัดลูกกรงออกไม่ได้ ข้างประสมยืนคอยอยู่ข้างนอก ไปก็นึกเอะใจ ว่าคงเป็นอะไรสักอย่าง ที่นั่งใกล้ทางออกยังออกกันได้หมด ดันผ่าไฟที่กำลังติดม่านกินไม้เข้าไป อยู่นานขาถึงได้หลุดออกมาได้ พอลอดช่องประตูออกมาได้ โครมทีเดียว."

เราเคยอยู่โรงเรียนบาง พบกันเข้าก็ดีใจ ไปกินเข้า เย็นเวลา ประสมออกไปข้างนอก พี่อยู่ เขาก็ เขาข้ามมาลอน ไฟฟ้า ประสมยังเย็น

ประภาตัวสั่น ประเสริฐพูดต่อไป "นี่แหละน้อง การที่คบคนดีมันเห็นคุณ ประสมกล้าผ่าไฟเข้าไปช่วยพี่ เราทั้งสองก็รอดมาได้ เขาก็ได้เพื่อนเพื่อน พี่ก็ได้เขาเป็นเพื่อน ถ้าโดนคนชลาด พี่ก็ตายเปล่าอยู่ที่นั่นเอง."

ฝ่ายทางบ้านพระยาไมตรีพิทักษ์ การรับประทานอาหารค่ำเสร็จลงแล้ว มยุรีรู้สึกว่า

ร้อน ให้อิดอัดใจจึงออกมานั่งที่หน้ามุข ทิ้งให้เจ้าคุณสนทนาอยู่กับเลขานุการ สักครู่ใหญ่ ๆ เจ้าคุณขึ้นห้อง ประสมก็ออกมาข้างนอกบ้าง เขานั่งลงบนบันไดใกล้ มยุรีต่ำกว่าหล่อนคั่นหนึ่ง แล้วส่งห่อกระดาษสี่เหลี่ยมให้พลางพูดว่า "นี่ของขวัญสำหรับวันเกิด."

มยุรีพูดโดยไม่ดูของหรือดูหน้า ทอดสายตาขับอยู่ที่สนาม "ขอบใจ แต่ฉันไม่ต้องการ."

"ตามใจ แต่บางทีคุณยังไม่รู้ว่ามีอะไรอยู่ในนี้."

มยุรีนิ่ง ประสมวางห่อนั้นไว้ข้างหลัง แล้วเอนกายพิงบันไดเหยียดเท้าไปตามขั้น

"ขออนุญาตสูบบุหรี่ได้ไหม ? — ขอบใจคุณ." เขาถือเอาการนิ่งเย็นคำตอบ หยิบบุหรี่ออกสูบ "คุณไม่พูด ! เอ ! ทำไมนะ ? นึกถึงอะไรเล่น — นึกถึงของขวัญชะนิดไหนหน่อ — คุณวางท่ารับแขกดีมาก เย็นเอกถึงกะนั้นก็ยังงาม เวลาออกคำสั่งนายประสมไม่ได้ — สังเกตดูนางสาวประภาออกจะไม่พอใจที่พี่ชายมารู้จักกับตัวอะไรตัวหนึ่ง น้องสาวเย็นเพื่อนรักของนาย แต่พี่ชายกลับมาเย็นเพื่อนกับข่าว." แล้วเขาหัวเราะเบา ๆ

มยุรีไม่ตอบว่ากะไร หล่อนไม่มีอะไรในความหมายในคำพูดของเขาไม่ถูก แต่หล่อนเสียวใจพิกล การที่หล่อนใช้วาจาและกิริยากับเขาอย่างนั้น เย็นทางทำให้คนดูถูกเขาหรือ เขาน้อยใจในถานะเขาเองหรืออย่างไร มีสิ่งหนึ่งคล้ายความสงสารเกิดขึ้นในใจ หล่อนจึงพูดว่า

"ทำไมถึงจะไม่พอใจ ในสมัยนี้ทุก ๆ คนต้องทำงาน ผู้ดีหรือไพร่ก็เหมือนกัน."

ขณะนี้ ถ้าความสว่างมีพอ มยุรีจะได้เห็นอะไรอย่างหนึ่งในดวงตาประสม.

"หลวงประเสริฐเย็นนักเรียนอังกฤษ นายประสมเย็นนักเรียนฝรั่งเศส ทำไมจึงสนิทสนมกันราวกับได้อยู่ด้วยกันเย็นเวลานาน." หล่อนถามต่อไป

"ไม่มีอะไรมาก ผมเย็นนักเรียนไปเที่ยวลอนดอน ประเสริฐทำราชการได้เงินเดือนแล้ว ทั้งเจ้าคุณพ่อเขาก็มั่งมีมาก เขาเลี้ยงเข้าผมหลายอิ่มก็เลยชอบกัน."

มยุรีถอนใจ ประสมเงยหน้าขึ้นมองดูหล่อนนิ่งอยู่ครู่หนึ่ง "หมู่นี้ดูคุณไม่สบายใจ อาทิตย์นี้ยังไม่เห็นไปเที่ยวกับนายลอสักครั้ง มีเรื่องอะไรหรือ หรือเกลียดเลขานุการมากนักเลยเย็นโรคกลุ้ม."

มยุรีไม่ตอบว่ากะไร หล่อนไม่มีอะไร

จะตอบ หล่อนจะได้บอกเขาได้หรือว่าการที่หล่อนกลุ้มใจนั้น ไม่ใช่เพราะเกลียด เย็น เพราะกลัวต่างหาก กลัวว่าความรู้สึกที่มีอยู่เวลานี้ จะกลายเย็นความรักขึ้น.

"เดือนหงาย." ประสมพูดอีก "ถ้ามีคู่รักสักคนก็จะเช่ารถสักคัน พาเข้าหล่อนไปชมเดือนเล่น เคยได้ยินเขาพูดกันว่า ชมจันทร์กับสาวทำให้เยิกยานใจดีนัก — แต่เมื่อไม่มีคู่รัก — เพราะฉะนั้นลาที."

พอประสมคล้อยหลัง มยุรีก็ฉวยห่อวัตถุวิ่งเข้าหาแสงไฟที่อยู่ใกล้ที่สุด รีบแก้ห่อออกดูด้วยความอยากรู้ มีผู้เคยกล่าวว่า "ความสอดรู้สอดเห็น กับ สตรีเพศนั้น รวมเย็นอันเดียวกันได้." เพราะฉนั้นเมื่อ มยุรีเห็นประสม ลุกขึ้นโดยไม่เหลียวมาดู — ของที่วางไว้ข้างหลัง ท่านคิดดูถิ หล่อนจะทำอย่างไรดีกว่านั้น.

ด้วยความประหลาดใจอย่างยิ่ง มยุรีได้เห็นรูปถ่ายขนาด ๖ นิ้ว เห็นได้ชัดว่าถ่ายนานแล้วด้วยน้ำยาออกจาง แม้กระนั้นก็ไม่ยับเยินยู่หรือปรุแต่อย่างใดอย่างหนึ่ง เย็นรูปของเด็กสองคน เด็กหญิงแก้มเย็นพวงหน้าแย้น ตากลม จมูกรั้นเล็กน้อย สวมกะโปรงอย่างเด็กฝรั่ง นั่งห้อยเท้าบนโต๊ะกลม มือทั้งสองประสานกันบนตัก คอเอียงมาทางซ้ายเล็กน้อย พอดีจรดกับศีรษะของเด็กชายซึ่งยืนชิดกัน แขนขวาของเขาโอบรอบตัวแม่หนูและใช้ตักของหล่อนเย็นที่วางมือ ทั้งคู่ยิ้มอย่างน่าเอ็นดู แต่เด็กชายซึ่งน่าจะแก่กว่าเด็กหญิงสัก ๔—๕ ปีนั้น มีแววตาซึ่งแลดูเลื่อนลอยคล้ายยามฝัน มยุรีพิศดูด้วยความเอาใจใส่รูปนั้นโดยไม่รู้ว่าเย็นรูปใคร ก็ยังสกิดใจหล่อนอย่างประหลาด หล่อนพิศแล้วพิศอีก พยายามเดาว่ามันแปลว่าอะไร เพราะเหตุใดประสมจึงเอามาให้หล่อน — เอ๊ะ ! เด็กหญิงนั้นคือตัวหล่อนเองกะมัง ? มยุรีสังเกตเห็นเค้าหน้าว่าเหมือนรูปของหล่อนที่ถ่ายเมื่อแรกไปอยู่ที่สหปาลิรัฐอเมริกา ส่วนเด็กชาย ? ต้องเย็นนายประสงค์ ! แน่นอนไม่ผิด ห้อยอักษรไขว้ที่คอเขาก็คืออันที่หล่อนมีอยู่นั่นเอง ที่จริงเมื่อก่อนหล่อนใช้แขวนคอเสมอ แต่นับตั้งแต่หล่อนทราบว่ามันเย็นของหมั้น หล่อนก็เลยรังเกียจและโยนมันเข้าตู้เสียโดยไม่ใยดี มยุรีนั่งลงบนเก้าอี้นวม ตาจับจ้องดูรูป หัวคิดก็เริ่มทำการวิ่งไปวิ่งมา ประสงค์ ประสม ประสงค์ สองชื่อนี้วนไปเวียนมา นาน ๆ มีคอโผล่งอย่างเด็กฝรั่ง นั่งห้อยเท้าบนโต๊ะกลม ลออแทรก แต่ผู้คิดมักทำหน้าเบื่อหน่าย

ชายคนนี้รู้จักกับหล่อนเป็นคราวแรกในเรือไม่รู้.”

กลไฟที่นำหล่อนจากฮ่องกงมาสู่สยาม เขามยุริหน้าแดง หล่อนติหน้าขริมอย่างเป็นผู้ศึกษาที่อเมริกา แลมยุริย่อมโอ๋ทุกคนที่เคยติดต่อกับชนชาวโลกใหม่ เหตุฉะนี้เขากับหล่อนรวมทั้งน้องสาวของเขาจึงสนิทสนมกัน ทั้งสองคนเคยไปเที่ยวเล่นด้วยกันเสมอ บางทีมีพยอมไปด้วย แต่บางทีก็สองต่อสอง ลออแสดงอย่างเปิดเผยว่า เขาบูชาแม่สาวน้อย แต่ส่วนหล่อนเล่า – ใครเลยจะสามารถหยั่งน้ำใจผู้หญิงได้ โดยที่ตัวหล่อนเองก็ยังหยั่งใจตัวเองไม่ถูก บางคราวน้ำใสใจจริงของหล่อนรัก แต่มีอะไรอย่างหนึ่งในตัวหล่อน ไม่ยอมสารภาพ บางคราวใจไม่รัก แต่กิริยาอาการย่อมสุภาพอ่อนหวานทำให้ชายตายใจ เหตุฉะนี้การที่จะบ่งลงไปให้เด็ดขาดว่ามยุริรักนายลออหรือไม่ จึงเป็นของเป็นไปไม่ได้เอาทีเดียว.

ตอนเช้าคำแรกที่เลขานุการพูดกับนายสาวก็คือ

“เมื่อคืนผมวางของทิ้งไว้ที่ตรงเรานั่งกันเขียว พร้อมกันนั้นเลอะขึ้นหน้าจนร้อนฉ่าเช้านี้ถามใครก็ไม่มีใครเห็น ไม่ทราบหายไปไหน ผมกลัวใครจะกวาดทิ้งใต้ถุนเสียก่อน

“โอ! ดีจริง! ขอบคุณที่สุด ผมวิตกเสียแย่ทีเดียว ของรักอย่างกับดวงใจ.”

“ยังงั้นหรือ?” มยุริถามเรื่อย ๆ “แล้ว – – แล้ว – ทำไมถึงมาบอกว่าจะให้ฉันล่ะ?”

“ก็เพราะทราบว่าคุณจะไม่รับน่ะซี ว่าแต่ของนั้นอยู่เรียบร้อยดีหรือ?” ซ่อนความผิดหวังและน้อยใจไว้ภายในมยุริยกศีรษะด้วยอาการไว้ยศ.

“นายประสมคงไม่คิดว่าฉันจะฉก มันเล่นไม่ใช่หรือ?”

“ฉก! เหตุใดคุณจึงรู้ว่าการที่จะทำลายวัตถุนั้นจะต้องใช้ศัพท์ที่ตรง ‘ฉก’ คุณแก้มันออกดูกะมัง.”

“ฉันบอกหรือ?” มยุริตวาดเสียง “ฉันหมายความว่าฉีกกระดาษที่ห่อ.”

“อ๋อ! กะนั้นดอกหรือ?” ประสม

ยานคางพูดพลางหัวเราะ "แต่ผมคิดว่าความ สอดรู้นั้นเป็นคุณสมบัติพิเศษของสตรี."

อีกครั้งหนึ่งมยุรีสบัดหน้า แล้วดูเหมือน สบัดก้นด้วยเพื่อลุกขึ้นไปบนตึก.

ครู่หนึ่งหล่อน กลับลงมา พร้อมกับเข้าคุณ ในมือถือห่อกระดาษสี่เหลี่ยม หล่อนส่งให้ เจ้าของโดยไม่ดูหน้า ส่วนเขายิ้มละไมใน เมื่อรับของนั้นมาใส่กะเป๋าเสื้อ

เจ้าคุณพูด "พ่อประสม วันนี้ฉันไม่ไปทำ งานละ นี่ลูกกุญแจลืนชัก เมื่อคืนนี้นอนไม่ หลับเลย."

"ไข้เท้าปวดศีรษะหรือขอรับ ?"

"อ๋อ ! แต่ไม่เป็นไรหรอก เดี๋ยวก็หาย มยุรี เมื่อคืน ลูกก็นอนไม่ค่อยหลับ เหมือนกัน กะมัง พ่อตื่นขึ้นทีไรเห็นไฟห้องเจ้าสี่ดทุกที."

"ค่ะ. ร้อนจัดเหลือเกินเมื่อคืนนี้." มยุรีรับ "ที่ห้องกระผมสบายมาก ลมพัดเรื่อย ตลอดเวลา ตอนดึกเกือบจะหนาวด้วยซ้ำ." ประสมพูดแล้วชำเลืองดูมยุรี หล่อนไม่ทัน เห็นสายตาเขาเพราะกำลังเดินไปที่โต๊ะอาหาร

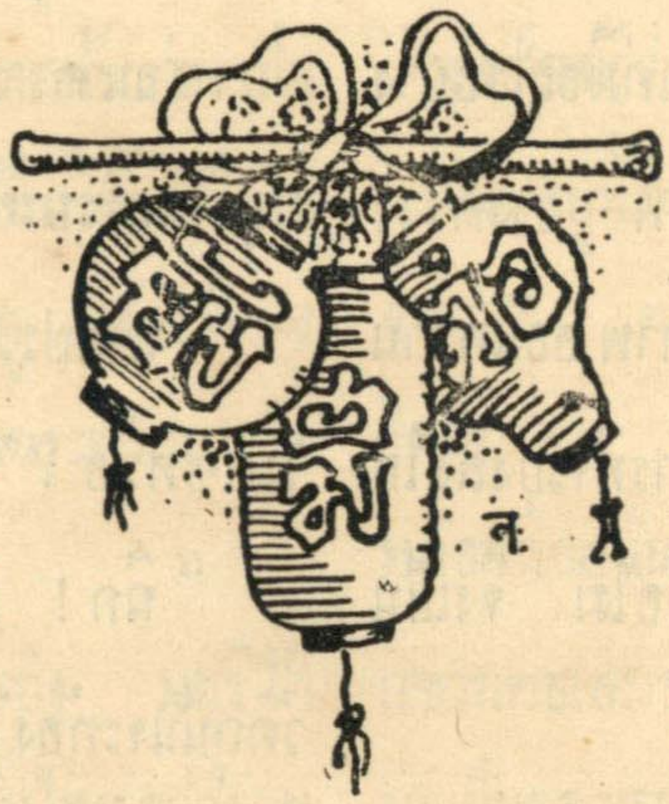

◎ อันใจเร็วด่วนได้ ไม่ยั้งคิด ประกอบกิจใด ๆ มักไร้ผล
ควรรอบคอบก่อนทำคล่ำเงื่อนกล ขึ้นลุกลนเกิดโทษจะโกรธใคร ๆ

ศ. ท.

โรคจากเรา

สาธารณสุขพิเศษ

เรื่อง

ความตายไม่ใช่เพราะถึงที่

ยังมีบุคคลอีกเป็นอันมากที่คงยังเข้าใจผิด ตายด้วยโรคระบาดอันไม่ระวังตัวหลีกเลี่ยงให้พ้นจากโรค เมื่อสามารถจะเลี่ยงได้ และการตายโดยถูกกระทำร้ายเหล่านี้ย่อมป้องกันได้ถ้าเอาใจใส่คอยระวังป้องกันอยู่เสมอ ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างง่าย ๆ มาอ้างให้เห็น คือในสมัยก่อนเมื่อยังไม่มีการป้องกันไข้ทรพิษโดยการปลูกฝีนั้น ในชั่วปีหนึ่ง ๆ มีรายฎรตายด้วยไข้ทรพิษเป็นอันมาก ทุกวันนี้เมื่อได้จัดให้มีการป้องกันโรคโดยการปลูกฝีแพร่หลายแล้ว จำนวนผู้ป่วยและตายด้วยไข้ทรพิษได้ลดน้อยลงผิดกับแต่ก่อนห่างไกล ขอชี้ให้เห็นว่า

คิดว่าความตายเป็นเพราะถึงที่ กล่าวคือเมื่อถึงที่ก็ต้องตาย จะหลีกเลี่ยงอย่างไรไม่พ้น ความหลงนี้เป็นเหตุให้เกิดความประมาทไม่ระวัง และเอาใจใส่ในการที่จะรักษาตัวให้พ้นจากความตาย จริงอยู่ทุกคนที่ถือกำเนิดจำเป็นต้องตาย แต่ก็เป็นการจำเป็น และพึงปรารถนาที่ทุกคนนั้นเองจักต้องรักษาชีวิตของตนไว้ให้ช้านานที่สุดเท่าที่จะเป็นได้ แล้วจึงตายด้วยความชราภาพ ทารกที่ตายเหตุเพราะไม่ได้รับการเลี้ยงดูที่ดี บุคคลที่ต้อง

ความตายนั้น ไม่ใช่ว่าต้องตายเพราะถึงที่ แล้วและปฏิบัติตาม ฉะนั้นบุทคลผู้หวังต่อ
บุทคลย่อมมีชีวิตยืนนานได้ ถ้ารู้จักและสนใจ ความปราศจากโรค เพื่อให้มีอายุยืนนาน อัน
ในการระวังรักษาตัว อันคำแนะนำซึ่งเกี่ยว เป็นกำลังของชาติ จึงควรสนใจกระทำตามคำ
กับการรักษาความสุขนั้น ย่อมปฏิบัติได้โดย แนะนำในทางที่ชอบที่ดีอันเป็นทางป้องกันโรค
มิต้องฝืนใจอย่างใด ส่วนการป้องกันโรคเล่า เพื่อความปราศภัยของประชาชน และฉะเพาะ
ก็สมควรที่ทุกคนจะยินดีฟังคำแนะนำสั่งสอน บุทคลดังกล่าวแล้ว

◎ สหายใดใจคดปดต่อมิตร ทุจริตด้วยอุบายหลายสถาน
ถึงรุ่งเรืองเบื้องต้นคลสราญ อวสานคงฉิบหายวอดวายเอย ฯ

ศ. ท.

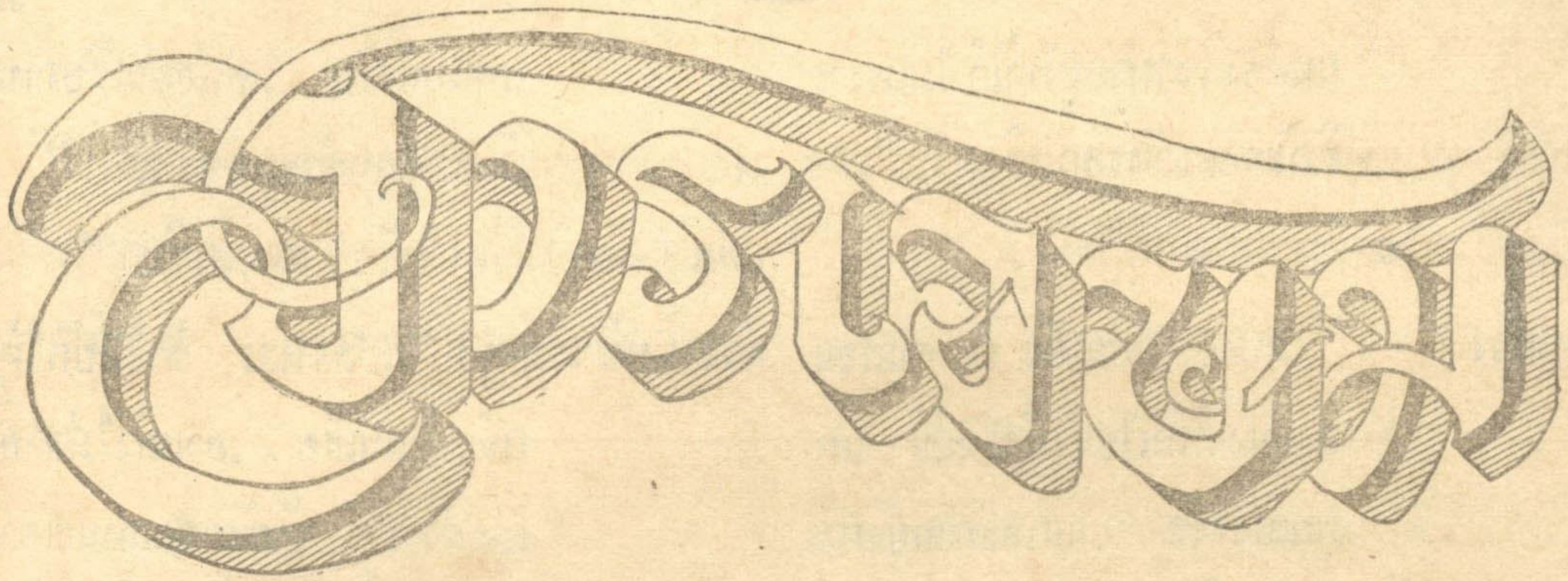

นายห้าง “นี่แก เจ้าคุณท่านต่อว่ามาแน่ะ ว่าหีบเหล้าที่ส่งไปให้ท่านน่ะ พอเปิดออก ก็พบแต่ขวดแตก ทั้งเพแกแน่ใจแล้วรึว่า แกได้ปิดป้ายให้ “ตั้งทางนี้ขึ้น” แล้ว ?”

เสมียน แน่นอนเทียวครับ ยิ่งกว่านั้นเพื่อจะให้คนขนเห็นง่าย ๆ ผมยังแถมปิดเสียอีก ๕ ด้านแน่ะครับ”

◎ ◎ ◎

“เจ้าหนู จะยืนขนเก้าอี้ละก็ เอาหนังสือพิมพ์ออกวางเสียก่อนไม่ได้หรือ ?”

“ได้เหมือนกันจะแม่ เพราะไม่ต้องเอาหนังสือรอง หนูก็หยิบขนมขึ้นถึงเหมือนกัน”

◎ ◎ ◎

“ทำไมแกถึงอุตริไปแต่งงานเข้าเล่า ?”

“เพราะกันรู้สึกเบื่อที่ต้องอยู่คนเดียว นักโทษนะซี”

“ก็แล้ว เวลานี้ ทำไมจึงต้องเที่ยวหาฤาเรื่องจะพ้องหย่า ออกยุ่งไปเล่า ?”

“เพราะกันชอบอยู่คนเดียว มากกว่า นี่แกเอ๊ย !”

◎ ◎ ◎

ผู้ตรวจการศึกษา (ลองภูมินักเรียน) “ใครจะยอกกับฉันได้บ้างว่า ‘*nothing*’ คืออะไร ?”

เด็กจิ๋ว “คือสิ่งที่ท่านให้ผมเบิ้นค่าข้างเก็บหมวกให้เมื่อวานนี้ใช่ไหมครับ”

◎ ◎ ◎

“แกคิดดูข้างซี่ว่า ถ้าเมียของแกรู้เข้าว่า แกต้องมาเข้าคุกเช่นนี้น่ะ เขาจะรู้สึกเสียใจเพียงไร ?”

“ไงก็ไม่ทรายละครับ แต่ที่

ผมต้อง เข้ามาอยู่ในนี้ก ไม่เพราะ
ติกันกับเขาหรอกหรือครับ”

◎ ◎ ◎

ตาด้วง “แหม! แด่นเอ๊ย อิตาคนสอน
สาสนา ที่กันไปนั่งฟังวันนั้น แก
พูดเก่งจริง แกอธิบายยังกับ
ตาเห็นเทียว ข้าออกนึกศรัทธา
ที่จะออกเรี่ยรายทำบุญให้สักหนึ่ง
บาทแน่ะ พอแกพูดไปอีกหน่อยซิ
ข้ายิ่งศรัทธาให้ ๆ นึกว่าจะหยิบ
ให้เป็น ๕ บาท — แล้วก็ขึ้น
เป็น ๑๐ บาท”

แด่น (ค้าน) “อะไร? ข้าไม่เคยเห็นแกใจ
บุญยังงั้นเลยนี่นะ”

ด้วง “อุ๊ยะ ก็พังให้ตลอดเสียก่อน
ซิน่า แกพูดต่อไปอีกนาน ข้า
นึกปลื้มใจใหญ่ นึกจะเทกะเป๋า
ให้เทียว เพราะข้ามีอยู่ ๒๐
บาท ในเวลานั้น ต่อไปอีก
สัก หน่อย ข้านึกอ้าย ๒๐ บาทก็
ยังไม่ใคร่จะเต็มศรัทธาดีเลย ข้า
อยากจะยืมคน นั่ง ข้าง ๆ ข้า ให้
อีก ๒๐ บาทเป็น ๔๐ บาทแน่ะ
อีกสักครู่หนึ่ง ข้านั่งเพลินไป
เลยหลับชิบ แต่พอคนเรี่ยราย
เงินมาปลุกข้าจะเอาเงินสิ..”

แด่น (สอด) “แกให้เขา ๔๐ ละซิน่า”

ด้วง (หน้าเรี่ยๆ) “เปล่าแฮะ ข้าไม่ยักให้
หน้าซ้ำแน่เฮ้ย เล่าแล้วไม่อาย
เลยผ่าวะ ข้ายังดอดแหนบเอา
ในถาดเรี่ยรายนั้นมาเสียอีก
หลายสิบสตางค์แน่ะ”

แด่น “เออ! สาธุ!

◎ ◎ ◎

เหตุที่ทำให้หมอจะคลั่ง คลั่งถึงกับจะ
ต้องร้อนถึงนัดเฉ่ยา จะเห็นได้จากใบสั่งยา
ข้างล่างนี้:

“เลียนคูนมอ ขอพ่อมอได้โปดกาลูนา
มอยไขชะนิดวงลา ๒ ซาตาง กับผ้ายางเนียวๆ
สำหรับยึดแผที่ไส้ดือ ของอ้ายแดง ซัก ๑ ชิ้น
แล้วก้อยู่หรือย่างม้วนลา ๕ ซาตางอีก ๒ ตัว
มากับพูถือนังสือนี่ด้วย เงินเช่นของคูนออก
อีฉันจะนำมาใช้ให้ ฯลฯ”

◎ ◎ ◎

“แหม! รูปนั้นสวยจริง แกได้มาจาก
ไหนนะ?”

“จากคูปองของหีบบุหรี่นะซิ”

“ออ! แกสูบเก่งพอใช้ ถ้าจะโดนเข้า

หลายหิ้บกะมัง?”

“เปล่าเลย กันเองสูบไม่เป็นหรอก แม่สาว น้องสาวของเมียกัน รวมทั้งเมียกันและแม่ยายกันด้วย มาช่วยกันสยโดยกันเป็นคนซื้อน่ะ”

◎ ◎ ◎

สามีภรรยาคู่หนึ่งนับถือศาสนาคฤศตัง วันหนึ่ง ภรรยาเห็น สามีนั่งตริกตรอง อะไร หน้านิ่วอยู่ จึงถามขึ้น

สามี (พูดหน้าเฉยตาเฉย) “ฉันกำลังคิดว่าจะขาลิกว่าอะไรดีบนหินที่หลุมฝังศพของหล่อน”

ภรรยา (ค้อน) “ก็จะยากเย็นอะไรเล่า ก็เติม “แลภรรยา” ลงไปอีกบรรทัดเดียวก็สิ้นเรื่องกัน”

◎ ◎ ◎

แพทย์ “เอ้า! ทีนี้หายใจยาว ๆ แล้วก็ว่า เก้าสิบเก้าไปด้วย ๓ ครั้ง”

คนไข้ (อยากให้ตรวจเสร็จเร็ว ๆ) “สองร้อยเก้าสิบเจ็ด”

◎ ◎ ◎

สาว “เอ๊ะ! นี่คุณมาหยุดรถในที่เปลี่ยว ๆ เช่นนี้ทำไมคะ?”

หนุ่ม “ดูเหมือนสายไฟจะหลุดเสียแล้ว ละหล่อน”

“คุณนี่แปลกกว่าใคร ๆ ดิฉันเคยได้ยินแต่คำแก้ตัวว่า น้ำมันหมดเสมอ”

◎ ◎ ◎

ภรรยาสาว (แหงนหน้าและแลบลิ้นให้สามีตรวจ) “คุณพี่คะ ลิ้นของน้องเย็นอย่างไรไปก็ไม่ทราบละค่ะ รู้สึกชา ๆ แลเจ็บ ๆ ด้วย กินอะไรก็ไม่รู้รส กระดิกนิดก็เจ็บเจ็บ———”

สามี (รำคาญ) “ก็หล่อนไม่หยุดพูดเสียบ้างนี่นะ”

◎ ◎ ◎

พ่อหม้ายคนหนึ่ง เมื่อกลับจากที่ทำการถึงในเย็นวันหนึ่ง สังเกตเห็นของในห้องว่างตาไปหนึ่งสิ่ง จึงเรียกเจ๊กบ่อยคนใช้เข้ามาถามว่า เห็นโกยทองที่ยนหิ้งบ้างไหม

“โกกทอง?” เจ๊กบ่อยทวนคำด้วยความปลาดใจ “โอ่! อานายเถาเยียะหมัยควางว่า กาบ่ง มียอดเหลียม ๆ ข้างในมีขี้บู้หลี่เยะช่ายหมาย! ผงเห็งซี ผงลู้ลี่เลียว ผงเขาขู้บู้หลี่ลงกี่โถนหมด แลเกียบอีไว้ในตู้เลียบโล้ยเลียวแฮ่ะ”

"ตายโหง" ชายคนนั้นร้องลั่น "นั่น ภรรยาได้ยินเสียงจ้อมแจ้มซู่ซ่าอย่างขนานใหญ่ จึงลุกขึ้นไปดู เห็นพ่อสามีกำลังเอามือวักน้ำกระทุ่มเท้าอยู่อย่างช้าระหว่างน้ำกระจายเต็มห้อง จึงเรียกแต่ปรากฏว่ามะเมอจนถึงกับต้องเขย่าตัวจึงรู้สึก

ภรรยา (เสียงฉุน ๆ) "นี่คุณทำอะไรยังงั้นบ้านช่องยังกับทะเล"

สามี (หน้าตื่น) "ฉันฝันไปว่ากำลังว่ายข้ามลำน้ำเจ้าพระยาเที่ยวหล่อน---โอ๊ย---เบา ๆ หน่อยซี่น่ะ ฯลฯ"

◎ ◎ ◎

มารดา (กำลังสูบยาหรี่พ่นควันปุ๋ย) "หนูจำไว้นะว่า เวลาเจ้าคุณมาเยี่ยมในเย็นวันนี้ละ หนูจะต้องทำตนให้สมกับเป็นลูกผู้ดีเทียวนะลูกสาว (๕ ขวบ) "หนูจะต้องสูบยาหรี่ด้วยไหมจ๊ะแม่"

◎ ◎ ◎

ในฤดูร้อนคืนหนึ่ง สามีร้อนจัดถึงกับสมัครนอนในอ่างอาบน้ำคนเดียว พอตอนดึก

ด. โชติพันทน์

◎ รักสนุกทุกข์สนัดเพราะบัดซบ สนุกหลบสบทุกข์สุขสลาย
อย่ามัวเมาเผ้าระลึกสำนึกกาย ปมาทวายว่างทุกข์สนุกจริง ฯ

ศ. ท.